

הישיבה החמישים-ושתיים של הכנסת השתים-עשרה

יום רביעי, כ"ב באדר ב' התשמ"ט (29 במרס 1989)

ירושלים, הכנסת, שעה 10:01

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1989, התשמ"ט — 1989, שהחזירה ועדת הכספים לקריאה שנייה וקריאה שלישית.
היו"ר ע' עלי:
תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:
רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את הישיבה.
הודעה למזכיר הכנסת.
מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:
ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת:

ב. החלטת ועדת הכספים בדבר חלוקת הצעת חוק הסדרים במשק המדינה

(תיקוני חקיקה), התשמ"ט — 1989 *

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם אני מבקש לדחות את התחלת הישיבה, ולו מהטעם הפשוט, שהחוק שמדובר עליו אינו מונח על שולחן הכנסת. כדי להחליט אם אפשר או אי-אפשר להפריד, צריך לדעת כמה מדובר. אינני חושב שאפשר להסכים לכך שההתגוששות הפנימית בקואליציה, עם כל המראות המכוערים שליוו אותה, תגיע עד לשיבוש כזה של עבודה תקינה בקבלת חוק התקציב והחוקים הנלווים אליו.

אני מבקש שננסה לתקן במידת האפשר את מה שעוות בתהליך שהיה עד כה. הרבה לא נצליח לתקן. נקיים כאן דיון רציני על כל עניין ועניין, נבדוק את הנושא, ואכן נקבל את ההחלטות לפי הפרוצדורות הדרושות. אני מבקש שלא נקבל שום החלטה על נייר שאינו מצוי לפנינו. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:
תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל ביבי.

דן תיכון (הליכוד):
החוק הזה אינו מונח לפנינו.

היו"ר ע' עלי:
חברי הכנסת, החוק לא יכול להיות מונח. צריך להחליט עכשיו על חלוקה ולאחר שנחליט על כך נוכל להניח את החוק הזה.

דן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אי-אפשר לדון על זה בלי שהחוק מונח.

היו"ר ע' עלי:
חבר הכנסת דן כהן, אתה נכנסת כרגע, אינך יודע כמה מדובר וכבר אתה צועק.

דן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני שואל.

יגאל ביבי (המפלגה הדתית הלאומית):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לי לא זכור שבוועדת הכספים החלטנו על חלוקה, ואני חושב שלא יקרה דבר אם

רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת מיכאל חריש, שיביא החלטה לפי סעיף 121 לתקנון הכנסת. חבר הכנסת חריש, בבקשה.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מביא את הצעת ההחלטה הבאה של ועדת הכספים לפי סעיף 121 לתקנון הכנסת: עלי-פי הצעת ועדת הכספים, מחליטה הכנסת להרשות לוועדת הכספים להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית חלק מתוך הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה). התשמ"ט — 1989, כך שלא ייכללו בו סעיפים 6 ו-13, סעיף 44 לחוק רשות הדואר כמוצא בסעיף 15, פרקים ד' ו' והתוספות הראשונה, השנייה והשלישית.

היו"ר ע' עלי:
תודה. לחבר הכנסת דן תיכון יש הסתייגות. בבקשה. אני מבקש להבהיר שלהסתייגות יש דקה אחת ואני מבקש לעמוד בלוח הזמנים. לפנינו יום ארוך, עם הרבה הסתייגויות, ואני מבקש להקפיד על לוח הזמנים.

דן תיכון (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, אני שומע לראשונה את הודעת יושב-ראש ועדת הכספים. נדמה לי שחלק ניכר מחוק הסדרים נשמט ברגע האחרון. איננו יודעים אילו חלקים, איננו יודעים אילו נושאים, לגבי חלק מן הסעיפים הללו הגשנו הסתייגויות, ולצד הרב, במצב שנוצר, איש אינו יודע מה אושר במסגרת חוק הסדרים במשק המדינה. בעצם קיימים שני חוקים כאלה.

אני מציע שהמליאה תינעל, ועדת הכספים תתכנס ותימסר לה הודעה מפורטת מה אושר במסגרת חוק הסדרים במשק המדינה.

היו"ר ע' עלי:
תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת יאיר צבן, בבקשה. גם לרשותך עומדת דקה אחת, ואני מבקש לעמוד בלוח הזמנים.

חוכרת י"ט, ישיבה נ"ב
— החלטת ועדת הכספים בדבר חלוקת הצעת חוק —

חברת הכנסת דורון. אני מציע להפסיק את ההשתוללות שלו, ותיכף אומר מה הוא עושה פה.

שרה דורון (הליכוד):

— — —

מיכאל חריש (יור"ר ועדת הכספים):

הוא מטעה את מליאת הכנסת, ותיכף אומר מה הוא עושה פה. הוא מטעה את מליאת הכנסת.

חבר הכנסת יאיר צבן בינה-פידה אינו יודע במה מדובר, ותיכף אסביר זאת.

אלי דיין (המערך):

תתפלא, הוא יודע.

דן תיכון (הליכוד):

אם הוא לא יודע, מן הראוי שידע.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

הוא רצה להסביר לי ב־02:30, אבל הוא לא מצא אותי.

מיכאל חריש (יור"ר ועדת הכספים):

חברי הכנסת, ההפרדה של הסעיפים בחוק ההסדרים — ואני עומד לקרוא זאת לפניכם — סוכמה בוועדת הכספים לא אתמול בלילה ולא אתמול במשך היום, אלא בדיונים ממושכים על חוק ההסדרים שהיו בשבועות האחרונים.

מה הם הסעיפים שהוחלט להפרידם? סעיף אחד נוגע למענק ההסתגלות — סעיף 6. הגענו למסקנה, שאיננו מסוגלים לטפל בזה, וחבר הכנסת רן כהן היה שותף למסקנה זו באותה הודמנות.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — —

מיכאל חריש (יור"ר ועדת הכספים):

זה מופרד. זה לא יובא היום. את זה אנחנו מציעים.

סעיף 13 אינו מובא היום. סעיף 13 — תיקון הביטוח הלאומי — עד מתי, לא יובא היום.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

מה רוח התיקון?

מיכאל חריש (יור"ר ועדת הכספים):

יש בעיה של עיתוי הביטוח הלאומי, עד מתי וכו'. התיקון אינו מובא בינתיים. את זה אנחנו אומרים. אחר כך אסביר לך זאת. בינתיים חשוב שנדע כאלו סעיפים מדובר.

בנושא רשות הדואר הפרדנו שני סעיפים: סעיף הנוגע לתקציב של השנה אישרנו, וכל הדברים הנוגעים לבעיות מהותיות יותר, אמרנו שהם טעונים עיון, ואנחנו משאירים לוועדת הכספים להמשיך את הדיון בהם, כי זה אינו נוגע לתקציב 1989.

סעיף דמי הרשמה לבתי-ספר — איננו מביאים אותו היום, הוא יישאר לעיון נוסף בוועדת הכספים.

סעיף איחוד הגבייה — איננו מביאים היום. גם הוא נשאר לעיון בוועדת הכספים. התוספות נוגעות לדמי הרשמה לבתי-הספר.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

את דמי ההרשמה לא החלטתם להעביר בכלל מן העולם?

מיכאל חריש (יור"ר ועדת הכספים):

לא. הדיון בזה הסתיים.

ועדת הכספים תחכנס פעם נוספת, תדון בנושא הזה ותביא אותו למליאה בצורה מסודרת.

אני מציע שנכריז על הפסקה, ועדת הכספים תחכנס ונדון בנושא הזה מחדש.

היור"ר ע' עלי:

אחרונה — חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו. בבקשה. לאחר מכן ניגש להצבעה. אם יהיה ליושב-ראש ועדת הכספים מה לומר, הוא יאמר, ואם לאו, ניגש מייד להצבעה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אדוני היושב-ראש, אותם חברי הכנסת הרוצים להערים היום קשיים על הדיונים ועל ההליכים, יש להם מרווח זמן גדול לעשות זאת במשך היום.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

ננצל את כל המרווחים.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

חבר הכנסת יאיר צבן, אין שום בסיס לטענות עכשיו. חוק הסדרים במשק המדינה הובא לקריאה ראשונה בכנסת, הוא היה מונח לפניכם והוא מונח גם לפנינו, והכנסת החליטה להעביר אותו לוועדת הכספים.

מה שוועדת הכספים באה לכקש עכשיו הוא אישור הכנסת לחלוקת הצעת החוק ולהבאת חלק ממנה בלבד.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — —

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

רגע אחד, תן לי לדבר סולו, חבר הכנסת יאיר צבן.

ברגע שהכנסת תסמיק את ועדת הכספים ותיתן לה את האישור לחלק את החוק ולהביא חלק ממנו, ועדת הכספים תדון ותאשר ותביא את הצעת החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. כך נהגתי אתמול במסגרת ועדת הכלכלה בנושא חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים.

משום כך אינני רואה שום סיבה לכך שההסמכה הזאת והאישור הזה לא יינתנו לוועדת הכספים, כדי שזו תוכל להביא חלק מהחוק.

היור"ר ע' עלי:

תודה רבה. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת מיכאל חריש.

רבתי, אני מבקש להבהיר דבר אחד: לפנינו יום ארוך ומחיש, ואם לא נקפיד על כך שלא ניכנס איש לדברי-חברו ולא נקפיד על לוח זמנים, לא נוכל לסיים את הישיבה בשעה סבירה.

מיכאל חריש (יור"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, אני קצת מתרעם על שחלק מחברי ועדת הכספים, היודעים בדיוק מה מתרחש פה — — —

דן תיכון (הליכוד):

— — —

מיכאל חריש (יור"ר ועדת הכספים):

חלק מחברי ועדת הכספים. אתה אף פעם לא מקשיב, חבר הכנסת תיכון, וגם עכשיו אינך מקשיב וגם שם לא הקשבת.

שרה דורון (הליכוד):

זה לא יפה.

מיכאל חריש (יור"ר ועדת הכספים):

לא יפה ההתנהגות של חבר הכנסת תיכון מהרגע הראשון.

— החלטת ועדת הכספים בדבר חלוקת הצעת חוק: מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת: הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) —

אנחנו מביאים את יתרת הדברים שלגביהם הוגשו הסתייגויות. חבר הכנסת תיכון יודע בדיוק מה הוחלט.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום): מה הסעיף הראשון לגבי הביטוח הלאומי?

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

היה שם סעיף טכני בקשר לעיתוי מסוים, ואנחנו לא סיימנו אותו. זה סעיף טכני לחלוטין.

עקרונית, השתדלנו לסיים אותם סעיפים בחוק ההסדרים שצריכים להסתיים כחלק מהתקציב עד 1 באפריל 1989, ולהשאיר אותם סעיפים הדרושים יותר בדיוק ודין ממושך יותר ולגביהם לא מתחייבת ההחלטה של הכנסת עד ל-1 באפריל 1989.

אני מבקש לדרוח את כל ההסתייגויות, ולאשר את ההחלטה כפי שהיא.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום): יש לי שאלה.

היו"ר ע' עלי:

האם אתה מוכן להשיב על שאלה של חבר הכנסת רן כהן?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני מבקש לשאול את יושב־ראש ועדת הכספים שאלה. מה שאמרת פירושו, שאותם חוקים שהכנסת קיבלה ותחילתם מ-1 באפריל 1989, מאחר שהיום לא משנים אותם, מתחילים בעצם להפעיל אותם. לדוגמה, חוק חיילים משוחררים — מאחר שלא נדון היום בחוק הזה ותחילתו מ-1 באפריל 1989, חיילים משוחררים יקבלו כהתאם למה שהכנסת חוקקה. האם זה נכון?

דן תיכון (הליכוד):

אף אחד לא מבין. הוא רוצה שאנחנו נהיה מטומטמים.

יהושע מצא (הליכוד):

ה צ ב ע

החלטת ועדת הכספים בדבר חלוקת הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט — 1989, נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

ההחלטה התקבלה ברוב קולות. אני מכריז כעת על הפסקה עד שעה 10:30. בשעה 10:30, כאשר יונח החומר על שולחן חברי הכנסת, תחודש הישיבה ונשוב לדון בזה. הישיבה תתחדש ב-10:30.

(הישיבה הופסקה בשעה 10:15 וחודשה בשעה 10:37.)

ג. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט — 1989, שהחזירה ועדת הכספים לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ע' עלי:
חזרה למזכיר הכנסת.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו מחדשים את ישיבת הכנסת. הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות היושב־ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת:

ד. הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט — 1989 * (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

שלישית, הוגש לכם אחרי שהופרדו ממנו, באישור הכנסת, לשם הגשה בנפרד, הפרק הדין בדמי הרשמה לבתי־ספר יסודיים, הפרק הדין באיחוד הגבייה של מס הכנסה, ביטוח לאומי ומס מקביל ועוד סעיפים מספר. יתר על כן, נוסף לו פרק שעניינו מס הכנסה נוסף בשיעור של 3% על הכנסות גבוהות, הקרוי "מס לחלוקה צודקת של הנטל".

אתעכב כאן על עיקר השינויים שבאו בהצעת החוק בשלבי הדיונים בוועדה. הוועדה צמצמה את הסמכות לקבוע

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים להצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט — 1989, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יושב־ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת מיכה חריש, בבקשה.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט — 1989, שאני מתכבד להביא בזה בשם ועדת הכספים לקריאה שנייה ולקריאה

* "דברי הכנסת", חוב' י"ב, עמ' 850: נספחות.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל חריש. רבותי חברי הכנסת, מונחות לפנינו הסתייגויות רבות, ואני מציע, מתוך רצון טוב כמובן, לרכז אותן בנאום אחד.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
כל הסתייגויות וההנמקה שלה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
או שתלכו לקראתנו. אני כבר מודיע, אם תלכו לקראתנו אנחנו נלך לקראתכם.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, זכותכם לעמוד על כך ולנמק כל הסתייגות. אם אתם חפצים בכך — בבקשה.

הסתייגות ראשונה לחברת הכנסת שולמית אלוני — היא לא נמצאת. ימק במקומה חבר הכנסת רן כהן.

רבותי, לכל הסתייגות הוקצו חמש דקות. אבקש לעמוד בלוח הזמנים.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להעלות את ההסתייגות הראשונה של כיעתי. שהוגשה בשמה של חברת הכנסת שולמית אלוני וכשם חברי הסיעה. אנחנו מבקשים לקבוע, שהחוק הזה ייקרא "חוק הסדרים במשק המדינה, בחברה ובכלכלה". התוספת הזאת נראית לנו חשובה וחיונית, כי סדרת החוקים הזו באה אומנם להשפיע על משק המדינה, אבל יותר מכול היא תשפיע על החברה ועל הכלכלה ועל דמותה של מדינת ישראל בתקופה הקרובה.

אינני מעלה בדעתי, שמישהו חושב שאלה הם הסדרים במשק, כאשר בסדרת החוקים הזו — — — אולי אפשר לנהל את המשא-ומתן הזה במקום אחר? זה מפריע לי.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, בבקשה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

בסדרת החוקים הזו מציעים לנו שורה של חוקים ותיקוני-חוקים שיש בהם, לדעתי, כדי לפגוע פגיעה קשה מאוד במערכת החברתית במדינה, ולדעתי, בסיכומו של דבר — — —

מה זאת אומרת, יש לי עוד שתי דקות? עוד לא התחלתי לדבר.

היו"ר ע' עלי:

אתה מדבר לאט, אבל אתה מדבר כבר שלוש דקות.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

רבותי חברי הכנסת, המחוקק עומד היום בעצם בפני מצב, שהממשלה מכזה באופן קבוע חוק-יסוד שהכנסת חוקקה, וזה החוק בדבר תשלום קצבת הילד הראשון. מה עושים? לא מבטלים את החוק.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, השיחות כאן מפריעות לקצרניות.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

את כל הזמן הזה אני מבקש לנכות מהזמן שלי.

אריה אליאב (המערך):

נעשה כאן מחטף.

מחיר מינימלי למוצרים חקלאיים וקבעה, שהסמכות תהיה קיימת לגבי חלב גולמי בלבד.

הוועדה אישרה מתן סמכות לקבוע מוצרים ושירותים שיהיה מותר להעלות את מחיריהם לאחר מתן הודעה למפקח. בהעדר התנגדות מצד מנכ"ל האוצר או המנכ"ל של המשרד הממונה על התחום הנדון.

הוועדה אימצה הצעה לאפשר את המכירה של פרי הדר מאת הפרדסן ליצרנים של מוצרי פרי הדר, שלא באמצעות המועצה לשיווק פרי הדר. פרדסן כזה ישלם היטל מיוחד למועצת הפיקוח על פרי הדר בשל ההוצאות הכרוכות בביצוע תפקידיה לגביו.

לגבי ההצעה להעלות את סכום המניות השייכות למדינה, שהעברתן טעונה אישור ועדת הכספים, הפחיתה הוועדה את הסכום המוצע מ-20 מיליון ש"ח ל-10 מיליון ש"ח, אבל לגבי מכירה בכורסה נקבעה תקרה של 3 מיליוני ש"ח לשנה ותקרה נוספת של 5% מהערך הנקוב של המניות המוצעות והנפרעות של חברה מסוימת.

את ההצעה לשנות את חוק הביטוח הלאומי, באופן שקצבאות זיקנה ושאיירים יתחילו להשתלם רק ב-1 בחודש שלאחר החודש שבו נוצרה הזכות להן, הפכה הוועדה לתיקון לשעה לתקופה של שנה המתחילה ב-1 ביוני 1989.

הוועדה עדיין לא נתנה אישור לכך שרשות הדואר תשלם תשלום שנתי למדינה, אבל היא קבעה תשלום של 7 מיליוני שקלים לשנת הכספים 1989.

הוועדה הקדישה זמן רב לדיון בפרק שעניינו משק הגז. כתוצאה מההערותיהם של חברות הגז ושל אחרים, הושמטה ההוראה שעניינה ביטול הסדרי ההתחשבות או השיפוי שהיו נהוגים בין מינהל הדלק ובין ספקי הגז. עוד כעניין הגז, הוועדה עמדה על כך, שההוראה המתירה לצרכן להתנתק מחברת הגז שהוא קשור עמה תישאר בחוק, בשינוי שיבטיח שלא ייגרם נזק בלתי סביר לחברת הגז.

הוועדה אישרה מקדמה על חשבון הארנונה הכללית לרשויות המקומיות, שעד יום 1 במרס 1989 טרם החליטו על היטל הארנונות. המקדמה תהיה כשיעור שלא יעלה על שישית מסכום הארנונה שהגיעה כדיון בשנת הכספים 1988 בשל הנכס הנדון.

היטל על רכוש לגבי כלי שיט שהוא קטן מ-7 מטרים כוטל. על כלי שיט שאורכו בין 7 ל-10 מטרים היטל היטל רק אם הוא משתל ייצור 1986 או אחריה.

הקלות מס בהקצאת מניות לעובדים יינתנו לא רק במסגרת חוכנית הבראה של מפעל במצוקה אלא בכל מקרה שבו מוקצות מניות לעובדים כנגד ויתורים על השכר.

ההוראות בדבר הקלות במס בקשר להסדרי הסיוע למושבים ולקיבוצים יורחבו ויחולו גם על הסכמים נוספים. שעניינם חוכנית הבראה או סיוע לחקלאים שאינם כלולים בהסדרים החתומים, וכלבד ששר האוצר הכריז על כך כאישור ועדת הכספים של הכנסת.

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, ההסתייגויות שנותרו בלוח ההסתייגויות, אף שהן רבות, הן מעטות לעומת ההסתייגויות שהיה בכוננת חברי הוועדה להגישן. בישיבותיה האחרונות של הוועדה הגענו להסכמה רחבה על סעיפים רבים. בכל זאת נותרו עניינים שחברים בוועדה ביקשו להביאם בפני המליאה, ואני אענה על הצעותיהם לפי הצורך. תודה.

זה ראה וקדש, יש לקבל אותו — אני חושב שזה מביא את הכנסת להליכי חקיקה לא-נכונים. אני חושב שזה מביא את הכנסת להחלטות לא-נכונות, לערכוב מין כשאינו מין, ויוצר בלבול גם בחקיקה וגם במציאות.

כדי לבטא את ההבחנה בין נושאים שהם בגוף התקציב, ושאליהם נתייחס לגופם, לבין נושאים שאינם שייכים לכאן, אנחנו מציעים לשנות את שם החוק ולקרוא לו "חוק הסדרים במשק מכל הבא ליד". תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכה חריש.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):
אדוני היושב ראש, מאחר שהתיקונים לשם החוק הוגשו מתוך חוש הומור, אני מציע למליאה ליהנות מחוש ההומור ולאשר את שם החוק כפי שהוא, חוק הסדרים במשק.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת רן כהן — ירים את ידו. מי נגד?

ה צ ב ה

בעד התיקון של חבר הכנסת

רן כהן לשם החוק — מיעוט

נגד — רוב

התיקון של חבר הכנסת רן כהן לשם החוק לא

נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

ההסתייגות של חבר הכנסת רן כהן נדחתה. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת חיים אורון לשם החוק — ירים את ידו. מי נגד?

ה צ ב ה

בעד התיקון של חבר הכנסת

ח' אורון לשם החוק — 8

נגד — 12

התיקון של חבר הכנסת ח' אורון לשם החוק

לא נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

כרוב של 12 נגד 8 נדחתה ההסתייגות של חבר הכנסת חיים אורון. מי בעד שם החוק כהצעת הוועדה?

ה צ ב ה

בעד שם החוק כהצעת הוועדה — רוב

נגד — מיעוט

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

שם החוק כהצעת הוועדה נתקבל. אנחנו עוברים לסעיף 1, הסתייגות לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני שמח מאוד על כך שחברי הקואליציה משחקים לידי ככל המזמז הזה, אבל אני לא מתכוון לוותר. אני אומר דברים חשובים ורציניים מאוד.

אני סבור, שכאשר באים מדי שנה לבטל את קצבת הילד הראשון יוצרים בעצם מצב, שבו חקיקת הכנסת מבוטלת למעשה וקיימת רק לכאורה. מה זה אם לא עשיית עבודת הכנסת פלסטר? אזרחי מדינת ישראל יודעים שקיימת קצבת ילד ראשון, שהדבר הזה מעוגן בחקיקה, שיש חובת שלום. אבל למעשה באים לפנינו מדי שנה ומניחים חוק הנקרא "חוק הסדרים במשק", שאחד הסעיפים הראשונים בו, ואחר כך אתה לא מוצא את זה אפילו בגוף החקיקה, סעיף 24 אומר, שבמקום "כ"ד באדר — — — 1989", יבוא "1990". איש אפילו לא מבין מה זה. זה אומר, שבמשך שנה נוספת משפחות לא יקבלו את קצבת הילד הראשון. על חשבון הילד הראשון רוצים לתקן את כלכלת המדינה. תסלחו לי. כל מערכת ההסכמים המעוותת — אני נוהר בלשוני אחרי מה שקרה השבוע — כל המערכת של תככים, של משיכות, של סחיבות, של "שמור לי ואשמור לך", של "מכור לי ואמכור לך", שלא לדבר על דברים נעימים עוד פחות — היא מקבלת את הכספים, שם יש כספים, שם יש המון כסף. אבל לקצבת הילד הראשון, שזו חקיקה של הכנסת, שזה עניין סוציאלי ממדרגה ראשונה — לכן אין, וגם לא יהיה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רן כהן, יש הסתייגויות רבות. אני מבקש לעמוד בלוח הזמנים.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הוא הדין בדחיית ביצוע חוק חינוך מיוחד. כמה מאבק היה בעניין הזה בכנסת, ולגבי מי? לגבי הילדים הנוזקים ביותר. כך גם כל שאר הדברים, ששמענו שנדחו לאחר מכן.

אני מבין שהכנסת מבינה, שמדובר פה על מערכת חוקים בעלת משמעות חברתית וכלכלית, שאסור לתת לה להתקבל.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, לתוכן החוקים, או ההצעות המופיעות במסגרת חוק הסדרים במשק אחייחם במסגרת ההסתייגויות שלנו לגופם של דברים. כרגע אני רוצה להתייחס לכותרת החוק ולהצעתנו לשנות את השם ולהתאימו למציאות. אחרי המלה "הסדרים", יבוא: "מכל הבא ליד". מדובר בחוק שאינו רק מסגרת נכונה לתקציב. בצד התקציב הוא מציג שורה של נושאים המחייבים חקיקה. בתוך החוק הזה מופיעים נושאים — אגב, לחלקם אני מסכים, בחלקם גם תמכנו בוועדת הכספים ונתמון בהם במליאה — שהקשר שלהם לחוק המוגש כאן הוא מקרי בהחלט, או נובע משיקולים שאינם שייכים לתקציב עצמו.

הנושא הזה עלה בזמנו במליאת הכנסת. אני חושב שראוי לה לכנסת לבטא את יחסה להליך הזה גם באמצעות החוק המוצע ושינוי שמו. משום שדין במסגרת החוק הזה על משק הגז, על שינויי חקיקה ותכנון במשק ההדרים ועל נושאים אחרים — בחלקם נושאים נכונים וראויים לדיון, אבל הכול נעשה כחוך לוח הזמנים הקצר והלחץ כשהמשמעת הקואליציונית מופעלת בכל עוצמתה בנושאים השייכים לתקציב ובנושאים שאינם שייכים לו, בבחינת כל מה שיש כאן.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, מונח לפנינו לקריאה שנייה חוק עלוב, המורכב מקובץ של עשרה חוקים שאיש, לרבות היושב ראש, לא יודע מה הקשר בינם לבין התקציב.

זהו חוק של חטיפה, המשנה סדרי בראשית בתחומים פיסקליים רבים, והוא בבחינת אות קלון בספר החוקים של המדינה.

הדיונים בוועדה וערכו בחיפזון, ללא אחריות וללא שמירה על כללי הנוהל האלמנטריים. לאחר חקיקה מן הסוג הזה צריך כל אזרח במדינת ישראל לשאול את עצמו, האם עושה הממשלה שימוש הוגן בכספי המסים שהוא משלם לקופת המדינה בהגיונות ובצדק בדרך-כלל? זהו כאמור קובץ של חוקים רעים ומבולבלים, שילווה אותנו במשך שנים רבות.

אני מקווה שבמרוצת השנה אצליח לבטל כמה מן החוקים שיאושרו היום. שכן, הללו נחקקו כדי להציל מגורים המקורכים לשלטון, שהם חשובים אולי כשלעצמם, אבל הם כשלו במרוצת השנים, וזאת כאמור על חשבון הקופה הציבורית.

היור"ע עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת יאיר צבן ינמק את ההסתייגות לסעיף 1, במקום חבר הכנסת חיים אורון.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אני מאמין שיבוא יום וחוקרי התפתחות המשטר הפרלמנטרי בישראל ימתחו ביקורת קשה על הנוהג שחדר דרך קבע לתהליכי החקיקה שלנו בתחומי התקציב והחוקים הפיסקליים, כאשר החליטו לכנס תחת קורת גג אחת חוקים מן הגורן ומן היקב, מקרני ראמים ועד ביצי כינים, דברים שאינם שייכים אלה לאלה הוכנסו לאותה מסגרת.

חברי הכנסת, אם תבחנו את הסעיפים השונים כחוק הסדרים במשק, תמצאו סעיפים רבים, שבימים כתיקונם ובשנים כתיקונן נדונו לגופם עם הגורמים הרלבנטיים. במקרים רבים הם עברו את ועדות הכנסת המופקדות על אותו תחום. אין זה מקרה שהשיבוש הזה נכנס מרגע שפקדה אותנו הרעה החולה של ממשלת האחדות הלאומית, המשבשת את סדרי החיים התקינים בכית הזה.

אני מציע לחברי הכנסת, מעבר למחיצות מפלגתיות וסיעתיות ומעבר לשיקולים של אופוזיציה וקואליציה, לשמור על כמה עקרונות בסיסיים בניהול עבודת הפרלמנט. היום זה יהיה בכי על חלב שנשפך, אבל לפחות לקראת השנה הבאה — יש להפסיק את המסגרת החקיקתית הזאת של חוק הסדרים במשק. 40 שנה חיינו במדינה בלי מסגרת חקיקתית כזאת, ואין שום סיבה שנפגע בהליכי חקיקה נורמטיביים כדי לפתור אילוצים שהרגע כאילו כופה אותם על מישור.

חברי הכנסת, המסמכים המונחים לפנינו כרגע נקיים מהכתם של הכספים הייחודיים.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
לא נכון.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
למה לא נכון?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
בחוק התקציב יש סעיף 4 — כספים ייחודיים.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

סליחה, אני מודה לך על התיקון, אני מתכוון שזה לא נכנס לחוק התקציב עצמו.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

זה בחוק התקציב, סעיף 64. יש כספים ייחודיים. זה מופיע ברורבה כללית, סעיף 48, שכחתי לעדכן אותך.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני למד עוד דבר חדש, שצריך לקבוע ישיבות סיעה בשעה 03:00, כדי שנוכל להעביר את המידע איש לרעהו.

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, בג"ץ אמר את דברו הבוטה בפרשת הכספים הייחודיים. שלושה יועצים משפטיים אמרו את דברם הבוטה בפרשת הכספים הייחודיים. מבקרי המדינה אמרו את דבריהם הבוטים בפרשת הכספים הייחודיים. לפני ההצבעה כאן אני אומר, ונחזור ונאמר זאת עשר פעמים, שהבית הזה לא ירים את ידו לנוכח פסיקת בג"ץ. לנוכח חוות דעת של יועצים משפטיים, לנוכח דברו של מבקר המדינה. תודה רבה.

היור"ע עלי:

תודה לחבר הכנסת יאיר צבן. חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון לסעיף 1.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 1
לא נתקבלה.

היור"ע עלי:

ההסתייגות של חבר הכנסת ד' תיכון נדחתה. אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת חיים אורון.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 1
לא נתקבלה.

היור"ע עלי:

אני מעמיד להצבעה סעיף 1 בנוסח הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 1, בנוסח הוועדה, נתקבל.

היור"ע עלי:

סעיף 1 בנוסח הוועדה נתקבל. חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף 2. לחבר הכנסת דן תיכון הסתייגות. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה — — —

היור"ע עלי:

אני מבקש להבהיר לחבר הכנסת דן תיכון, שההסתייגויות לחלופין ולחלופי-חלופין הן במסגרת חמש הדקות.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
זו החלטה סופית של היושב ראש?

דן תיכון (הליכוד):

למה לך להקדים את המאוחר למוקדם?

היו"ר ע' עלי:

כן. אני מבקש להבהיר לחברי הכנסת, שזה נעשה כדי שנוכל לעמוד בלוח הזמנים. עד עכשיו עמדת בלוח הזמנים, אפילו חסכת לנו זמן.

דן תיכון (הליכוד):

חברי הכנסת, אנחנו עוסקים בהסתייגות שלי לסעיף 2, שכותרתו: "חוק הסדרים לשעת-חירום במשק המדינה", שחוקק ב-1985, לאחר התוכנית הכלכלית החדשה. בחוק ההסדרים לשעת-חירום נקבעו בפקודת מס הכנסה ובחוק הביטוח הלאומי הוראות שהן בגדר הוראת-שעה, שלפיהן החל מ-1 ביולי 1985 לא משתלמת קצבת ילדים בשל הילד הראשון במשפחות שבהן אין יותר משלושה ילדים והכנסת המפרנס הראשי שלהן עולה על 90% מהשכר הממוצע במשק. וזו הוראה צודקת, להערכתי. אבל, בחוק האמור נקבע גם, כי נקודת הקצבה לעובד שהכנסתו אינה עולה על 90% מהשכר הממוצע תשולם יחד עם השכר לאותו חודש, ואם לא שולמה בזמן, יראוה כשכר מולן.

— בעצם מה שקורה היום הוא, שחלק גדול מהשכירים —

אלי דיין (המערך):

כ-50,000.

דן תיכון (הליכוד):

כ-50,000 משפחות מגיעה להן הקצבה מן המעסיק. אבל בפועל קורה מצב מוזר ביותר, שדווקא אלה הנוזקים לקצבה זו אינם מקבלים אותה מן המעסיק שלהם. ובעצם, מצוי כאן חוק שמטרתו לסייע, אבל הוא אינו מסייע. והשאלה היא: מדוע אי-אפשר ליישם את החוק הזה כדי שאותם 50,000 מפרנסים אכן יקבלו את הקצבה הזאת?

לכן אני בא להציע הצעה, שתחייב את המעסיק ו/או את המדינה לשלם את הכסף הזה מייד, שהרי הכסף הזה הולך למטרה חיובית ביותר על-פי חוק. אני מציע שבתוך 30 יום מיום קבלת חוק זה תקבע הממשלה הוראות הבאות להבטיח את תשלום הקצבות הללו.

רבתי, זהו תיקון נכון לחוק. אולי יש מחלוקת באשר למהות החוק, אבל, כנקודה הזאת צריך לתקן את החוק באופן שהכסף הזה אכן יגיע ליעדו.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת דן תיכון. הסתייגות לסעיף 2 לחבר הכנסת שמעון שטרית.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ההסתייגות שלנו קודמת על-פי לוח ההסתייגויות.

היו"ר ע' עלי:

כיוון שעלה לא ירד.

בבקשה, חבר הכנסת שטרית.

שמעון שטרית (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שאחייס להסתייגות הספציפית שלי בעניין קצבת הילדים, אני מבקש לומר כמה מלים כלליות על הכנת התקציב. אני רוצה לומר מלה על סדרי עבודת ועדת הכספים בהכנת התקציב, אני רוצה לומר מלה על סגנון הדיבור של חלק מחברי הכנסת ואני רוצה לומר מלה או שתיים על התקציב בכללותו.

נשמעו כאן דברי ביקורת בסגנון חריף על דרכי עבודת ועדת הכספים. אינני שותף לטענה, שהופרו נהלים בסיסיים.

נעשתה עבודה רצינית. כמי שליווה באופן פעיל את הכנת התקציב מרגע שהצטרפתי לוועדה, בסוף ינואר, אני חייב לומר לכם, שאינני שותף לדברי הביקורת הכלליים שנאמרו. אבל, אני חוזר למה שאמרתי בדיון על התקציב הנוסף לשנת 1988, שאנחנו חייבים לערוך רפורמות מוסדיות, רפורמות פרוצדורליות, כדי לייצל את עבודת הוועדה, כדי להבטיח שידונו בכל משרד, או שידונו במשרדים העיקריים שיוחלט עליהם, וכדי למנוע דיון של הרגע האחרון בנושאים רבים.

לגבי סגנון הדיבור, אתמול כתבתי ליושב-ראש הכנסת והצעתיו לו, שיקיים דיון בוועדת האתיקה בשאלה, האם ניכולי הפה שנאמרו שלושם כפתחה של ועדת הכספים, ואינני רוצה לחזור עליהם, אינם הפרה של כלל 2 של כללי האתיקה המחייבים כל חבר הכנסת לשמור על כבוד הכנסת ועל כבוד חברי הכנסת. חזרו על אותה תופעה גם בוועדת החוץ והביטחון, וגם דברים אלה צריכים להיבחן.

רבתי חברי הכנסת, גבירתי חברות הכנסת, אני רוצה להתייחס באופן כללי לתקציב, אבל מכיוון שיש מכסת זמן, אתייחס לנושאי התקציב במשך היום.

לגוף ההסתייגות לסעיף 2 — מציעים לנו להמשיך את ביטול קצבת הילד הראשון שנה נוספת. ואני טוען, שאף שזו תקופת חירום כלכלית — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבר הכנסת שטרית, אני מזדהה עם מה שאמרת לגבי סגנון הדיבור, אבל כבקשה, תצא גם נגד ההתנהגות המושחתת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רן כהן, תהיה לך הזדמנות לעלות לדוכן ולהשמיע את דברך.

שמעון שטרית (המערך):

חבר הכנסת רן כהן, אני שותף כמון לתחושת אי-נוחות קשה מהמיקח-וממכר המתקיים לפני כל אישור תקציב. טוב היה אילו עשו זאת בניחותא, ולא תחת לחץ, ולא כאשר בכל רגע צריך לדחות ושיבה ולהגיע לאישור התקציב בשעה 02:00. בזאת אני שותף לך.

אני חוזר להסתייגותי בעניין קצבת הילד הראשון. אנחנו רוצים להאריך את ביטול קצבת הילד הראשון. אני חושב שגם את זה אנחנו צריכים לעשות בשום שכל ומתוך התחשבות בהשלכות החברתיות.

בהצעה שלי יש שני תיקונים. התיקון האחד — אני מציע שלמשפחות הצעירות, שבהן ההורים עד גיל 40 והילדים עד גיל 13, לא תבוטל קצבת הילד הראשון. משפחות אלה נמצאות בתקופה של הקמת המשפחה ובנייתה, ולא ייתכן שנטיל עליהן את העומס הזה.

ניסיתי לברר את עלות הצעתי לתקציב המדינה מתוך 180 מיליון שקל הנחסכים על-ידי הביטול הזה, ולא קיבלתי תשובה חד-משמעית לא ממשרד האוצר ולא מגופים אחרים שניסיתי לברר זאת אצלם. אמרו לי שקשה לתת תשובה חד-משמעית. אני מעריך שלא יהיה נזק תקציבי גדול אם נעשה תיקון זה.

התיקון השני שאני מציע — יש היום תוצאה מחזרה מאוד ומכאיבה מאוד לביטול קצבת הילד הראשון, כאשר יש למשפחה ארבעה ילדים והרביעי מגיע לגיל 18, ובכל המקרים — למעט מקרים חריגים — הוא הולך לצבא, ונלקחת מן

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מבקש, ככל הכבוד לקואליציה, שהקואליציה תיתן לחבריה מרווח מסוים. אני מבין שבשאלות גורליות אהם חקבעו מה שאתם רוצים. בשאלת קיום הממשלה, כן או לא, אני מבין שיש לכם הכרח בל יגונה לקיים את הממשלה הלא-סימפתית הזאת. אבל בנושאים קטנים, הנוגעים לרווחה מינימלית של שכבות מסוימות, מדוע לא לתת לחברי הכנסת מרווח כלשהו? אנה, לפחות בנושאים האקוטיים האלה, שהם חברתיים בעליל, תנו לעצמכם חופש פעולה מינימלי ותקנו מעט את הסעיף הזה. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת יאיר צבן, בבקשה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, ראשית, אם רק אוכל, ברצוני לפתוח בחפץ לב בדברי ברכה. אנחנו עוסקים בנושא קצבאות הילדים. אני מבין מכל הלב על כך, שסוף סוף הוסר הפגע הזה של מיסוי קצבאות הילד השני והשלישי. ראוי לציין זאת. המיסוי הזה היה אחד האבסורדים הגדולים. אני אפילו לא אבוא חשבון עמך כרגע על כך שנתת יד להטלת המיסוי הזה בעבר: לא היית ראשון בכך. מכל מקום, יש לכרך על המוגמר.

אדוני שר האוצר, אני מבקש להזכיר לך ולכולנו — — —
— אם אתם מתאמים את הנסיעה של ראש הממשלה ואם אתה מעביר לראש הממשלה הצעות מדיניות חדשות, אני מוכן להפסיק, כי אני חושב שזה יכול להיות לברכה.

שר האוצר ש' פרס:

תמשיך בבקשה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
לקראת הנסיעה לארצות-הברית, אם יקבל ראש הממשלה איזו פשרה טריטוריאלית, אני אולי אוותר גם כמשהו בנושא קצבאות הילדים.

אדוני שר האוצר, אני מבקש להביא לידעתך ולהזכיר לכנסת, שלפני שנים רבות, עד שנת 1975, לא הייתה הכנסת יכולה לדון כלל בנושאים הללו, כי קצבאות הילדים היו חלק מהסכמי העבודה במדינת ישראל. אלה היו סידורים שנעשו בין העובדים לבין המעבידים. היה כאן חוזה חופשי בין איגוד העובדים היציג, ההסתדרות, לבין הארגון היציג של המעבידים.

אדוני שר האוצר, בשנת 1975 הציעה ועדת-בן-שחר לעובדים עסקה: תוציאו זאת ממערכת החוזים ונעביר זאת לביטוח הלאומי, ניצור רפוס מסודר לכלל אזרחי ישראל. הזכות הזאת של משפחות העובדים לקבל תגמול מיוחד בשכיל ילדיהן בצורת זיכוי ממס הכנסה יהפוך תשלום אקטיבי, לא כאמצעות זיכוי, של קצבת ילדים. כשעה שעשו זאת, אדוני שר האוצר, הבטיחו שערך הקצבה יהיה כ-5% מהשכר הממוצע במשק. כך החל הדבר.

ב-1975, אדוני שר האוצר, נוצר מצב מעניין: בגלל השינוי הזה, בפעם הראשונה בהיסטוריה האנושית היה הברוטו קטן יותר מהנטו. הנטו היה גדול יותר מהברוטו, כי הצירוף של ההכנסה הפנויה של העובד הממוצע עם קצבאות הילדים שהוא קיבל מהביטוח הלאומי היה גדול יותר מהברוטו שלו. העובדים שמחו ולא הבינו מה קורה. כאשר נשחקה נקודת הקצבה כעבור שנים אחדות ב-40% — מ-5% מהשכר הממוצע במשק ל-3%, והיו ימים ששיעורה הגיע ל-2.3%, היא נשחקה באופן יחסי לפחות מחצית — אז כבר היה מאוחר מדי.

המשפחה לא קצבה אחת בלבד, אלא שתי קצבאות נלקחות ממנה.

אלי דיין (המערך):

שלוש קצבאות.

שמעון שטרית (המערך):

על-פי החוק נלקחות ממנה שתי קצבאות. יכול להיות שיש תוצאות נלוות. את התוצאה הזאת אנחנו חייבים לתקן לפחות כדי שנוביא לריכוך הנוק שנגרם כתוצאה מהמשך ביטול קצבת הילדים לגבי המקרים שציינתי.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת שמעון שטרית. לסעיף 2 הסתייגות לחבר הכנסת רן כהן. בבקשה, חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אדוני ראש הממשלה, אדוני ממלא-מקום ראש הממשלה, חברות וחברי הכנסת, אני סבור, שבנושא הזה של ביטול קצבת ילד ראשון, אם הממשלה תגלה מעט גמישות, יש אפשרות לתקן את המצב. אני אומר בגלוי: פנינו לשר האוצר, ליושב-ראש סיעת המערך בכנסת, והצענו ואמרנו, שאם ילכו לקראתנו בתחום הזה של קצבת הילד הראשון אפילו כמעט, ואם ילכו לקראתנו עוד בסעיף אחד או בשניים, אנחנו נלך לקראת הקואליציה ונאפשר העברה נינוחה יותר של התקציב, ולא, ייווצר מצב בלתי-נסבל, והבלתי-נסבל הוא, שהאופוזיציה שנבחרה כדת במדינת ישראל על-ידי מאות אלפי אזרחים — — —

קריאה:

כרת וכדין.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כרת וכדין.

קריאה:

כרת וכדין.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כרת וכדין. מי שרוצה לעשות לעצמו חיים נוחים — שיעשה. אני מאמין שלנושא הזה יש מנחים הרבה יותר רחבים מהליכה לבית-הכנסת. אנחנו נבחרנו כרת וכדין, ואני מתעקש על כך, אנחנו מייצגים אינטרסים ומצוקות של מאות אלפי אנשים. לא יעלה על הדעת, שיעברו רק עסקות הנעשות בדרך לא נקייה כל כך — ובאופן ניהול העניין מודה הקואליציה עצמה. אנחנו מתעקשים על כבשת הרש.

אני אומר לכם, שקצבת הילד הראשון צריכה היתה להיות משולמת לכל האוכלוסייה. אם יש לכם חשבונות עם בעלי הכנסות גבוהות, גבו מהם בדרך אחרת. יש בנושא מחקרים, ככללם המחקר של פרופסור אפרים צדקה, המוכיח שהתשלום בנושאים הללו מביא להקטנת פערים גם אם משלמים לכל האוכלוסייה.

לכן אנחנו מערערים על הסעיף כולו. אנחנו דורשים לבטל את הסעיף הזה ולשלם לכל האוכלוסייה. את קצבת הילד הראשון.

אומר בגלוי: אם תלכו לקראתנו ותשלמו גם לאלה המשתכרים עד 100% או 110% מהשכר הממוצע במשק — כמה זה? משפחה עם שלושה ילדים ומעלה המשתכרת 1,600 שקל, 1,700 שקל או 1,800 שקל ברוטו בחודש, האם לא מגיע לה לקבל קצבת ילד ראשון? מהם רוצים להוריד? בזה תולים את ההבראה של המשק ושל הכלכלה?

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 2 לא נתקבלה.

ההצעה של חברי הכנסת ר' כהן וח' אורון לסעיף 2 לא נתקבלה.

ההצעה לחלופין של חברי הכנסת ר' כהן וח' אורון לסעיף 2 לא נתקבלה.

ההצעה לחלופי-חלופין של חברי הכנסת ר' כהן וח' אורון לסעיף 2 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ש' שטרית לסעיף 2 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 2 לא נתקבלה.

סעיף 2. כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

תודה. סעיף 2 אושר כהצעת הוועדה. אנחנו עוברים כעת לסעיף 3. הסתייגות לחבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני פונה אל שר האוצר. סעיף 3 עוסק בחוק היטלים על שירותים מיובאים ונכסי חוץ. אני אומר שיר ימין באוצר לא יודעת מה יד שמאל עושה, והסעיף הזה משמש דוגמה לכך.

מי שזוכר, ההיטל הזה הוטל שוב ב-1984, והוא קבע, שהואיל והמדינה מצויה במצוקה, וחמדי היא נמצאה במצוקה, חבר הכנסת צבן, הוחלט להטיל מס לא צודק, לא הוגן, אבל הכרחי, בשיעור של 15% על השירותים המיובאים. כשנדון החוק במליאה אמרתי, שהמצב קשה, ואכן אז היה המצב קשה ביותר. המדינה כמעט פשטה את הרגל, היתה בריחה גדולה של מטבע חוץ, והיא נזקקה להכנסות, ובמהירות, ולכן הטלנו את ההיטל הזה, בשיעור של 15%. ברור שההיטל הזה יצר כמה שערים לשקל הישראלי. בכל פעם שנערך פיווח בארץ, אחת שואל את עצמן אם לא הגיע הזמן לבטל את ההיטל הזה או לעשות לפחות ככרת-דרך קלה בכיוון של ביטול ההיטל, שכן הוא מוטל על היצוא והוא מטיל מעמסה על היצואנים וללא צדק. האמינו לי, ללא צדק, אבל, צריך כסף, כי המדינה במצוקה.

והנה, בחוק ההסדרים, לאחר שהשמעתי את דברי ואמרתי שצריך להתחיל להפחית את שיעור ההיטל הזה ולצמצמו, וברור שדברי נתקלו בהתנגדות של האוצר, באים אלינו היום ומבקשים שנאריך את תוקף ההיטל הזה, בשיעור של 15%, בשנה נוספת.

אבל, בעוד אנחנו מתדיינים בוועדה, קם שר האוצר ביום ראשון ומודיע, שבכוונתו להפחית את ההיטל הזה מ-15% ל-10% ולבטל אותו לגבי כמה ענפים העוסקים בייצוא, שכן, לדעתו, למדו חברות כמשק לעקוף את ההיטל הזה. זאת אומרת, מצד אחד אנחנו מתבקשים לאשר את הארכת ההיטל בשיעור של 15% בשנה נוספת, ומצד שני, שר האוצר הולך לוועדת השרים לענייני כלכלה ומבקש להפחית את ההיטל מ-15% ל-10%.

אבל האוצר במדינת ישראל לא הסתפק בשחיקת הערך של נקודת הקצבה אלא עשה את הדבר האבסורדי: הוא ביטל את קצבת הילד הראשון והטיל מיסוי על קצבאות הילד השני והשלישי.

אדוני שר האוצר, אם תנסה להראות לי מדינה מתוקנת אחת בעולם שהעזה לעשות דבר כזה — לא תמצא.

אל תאמר לנו: שעה כלכלית קשה. כבר ידענו שעות כלכליות קשות יותר מהשנים האחרונות, אבל יש דברים שלא נגענו בהם.

אדוני היושב-ראש, זכור שלזוגות הצעירים שאנחנו מדברים עליהם יש בעיה לא רק של נקודות קצבה. יש להם בעיה עם משכנתאות, עם חיפוש מקצוע ועם שירות מילואים. זו שכבת מפתח לגבי העתיד, לגבי הצמיחה במשק, ועל השכבה הזאת הטלנו בשנים האחרונות משא אחרי משא, נטל אחרי נטל.

אנחנו תובעים אפוא לבטל את ביטול הקצבה, להחזיר את הקצבה למקומה, ורק אם רוב בכנסת ירחה אותה, לפחות לחלופין להביא לכך שאותם עובדים המשתכרים פחות מהשכר הממוצע במשק, להם תוחזר הקצבה כמלואה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת צבן. חבר הכנסת תופיק טובי איננו כאולם, יושב-ראש ועדת הכספים ביקש להעיר הערות אחדות. בבקשה.

מיכאל חריש (י"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, בסעיף זה ביקשתי להעיר הערה אחת, מאחר שזה סעיף שכל מי שתומכים בו עושים זאת בכאב לב. אין ספק שאילו היה המצב במשק מאפשר זאת, כל מי שמציעים להמשיך את הסידור הזה — לרבות האוצר — היו מעדיפים לקיים את הסידור שבו משלמים את קצבת הילד הראשון.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — — ב-1973, אחרי תלמדת יום הכיפורים, ב-1974, ב-1975 לא נתנו — —

מיכאל חריש (י"ר ועדת הכספים):

אני רוצה להבהיר לחברי הכנסת. מדובר פה בסעיף חקיצני שניסנו לחפש לו תחליף. החיסכון בהוצאה הוא בשיעור של 180 מיליון שקלים, ולא מצאנו דרך אלטרנטיבית לעניין הזה.

למרות זאת אני רוצה לומר, שלהעדרת שהיו לחברי הכנסת דן תיכון ושמעון שטרית וגם לחבר הכנסת יאיר צבן, לגבי הגמשת הסידור, יש איזו אחיזה. בזמן שעמד לרשותנו לא הספקנו לבדוק את המשמעות הכלכלית של השינויים האלה. לכן אני פונה לשר האוצר לקחת לתשומת-לבו את ההערות שהושמעו פה, ומבקש לדחות היום את ההסתייגויות. אני מבקש לאשר את ההצעה כפי שהיא, אבל לבדוק את אפשר להביא להגמשה, שיש לה משמעות חברתית חיונית והעלות הכלכלית שלה איננה גדולה.

כבר דיברנו עם נציגי האוצר בוועדה על הנושא הזה, ויכול להיות שאפשר יהיה למצוא דרך ללכת לקראת תיקון כלא לפגוע בצד הכלכלי של העניין. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. אנחנו ניגשים להצבעה על סעיף 2. תחילה נצביע על ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון.

לכן, הצעתנו היא לקבל את ההצעה, אבל לחת לה חוקף למחצית השנה בלבד, עד 30 בספטמבר, ואז יהיה סיפק בידי האוצר להכין את התיקון, יהיה סיפק, אני מקווה, בידי ועדת הכספים לרון בה עניינית ולהביא במהלך השנה תיקון שיהיה תקף גם לגבי השנה הבאה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. יושב־ראש ועדת הכספים, בבקשה.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, למען יהיה מידע מדויק בידי חברי הכנסת: האוצר הודיע בדיוני הוועדה, שהוא אומנם שוקל מחדש את החוק, שהוא נמצא בעיצומם של דיונים ואכן יש אפשרות שבקרוב תובא מדיניות שונה לגבי הנושא הזה. אבל לא הספיקו עד למועד הזה לגמור את הדיונים כפי שצריך. על כן, לפי דעתי, הנוהל התקין הוא להשאיר את המצב הקיים כפי שהוא עד שתובא המדיניות המגובשת בעניין על־ידי הממשלה. לכן, פחות או יותר לפי הקו של חבר הכנסת אורון, אני מציע קודם כול — — —

שר האוצר ש' פרס:

אני מתחייב להביא תיקונים אלה בתוך חצי שנה.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

זה פחות או יותר מה שרציתי לומר, היות שאני יודע שיש באמת אפשרות שזה יהיה מהר יותר, כי יש דיונים.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל חריש. אנחנו עוברים להצבעות על סעיף 3. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון? מי נגד?

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 3 לא נתקבלה.

ההצעה לחלופין של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 3 לא נתקבלה.

ההצעה לחלופי־חלופין של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 3 לא נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת חיים אורון לסעיף 3?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני מסיר את ההסתייגות שלי, בהסתמך על ההודעה של שר האוצר.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. אני מבין שהסרת את ההסתייגות שלך.

אני מעמיד את סעיף 3 להצבעה, כהחלטת ועדת הכספים, כפי שהובאה על־ידי יושב־ראש הוועדה.

ה צ ב ע

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים כעת לסעיף 4. הסתייגות לחבר הכנסת דן תיכון. איננו כאן. חבר הכנסת יגאל כיבי, בבקשה.

לכן אני בא למליאה ומציע, בעצם בלא לדעת מה ששר האוצר מציע, להפחית את שיעור ההיטל מ־15% ל־10% לשנה אחת בלבד, ולאחריה הוא יבוטל, יעבור מן העולם.

אבל, מאחר שהדיון היה חפוז ולא היה אפשר להתייחס לגופו של עניין, מתבקשים אנחנו לעשות מעשה שבעוד שבוע ניאליץ לתקן אותו, להפך אותו ולאמץ את ההסתייגות שלי. זאת אומרת, כעת ההסתייגות עולה, אחר כך היא תיפול, ובעוד שבוע היא תוגש לכנסת כהצעת חוק מטעם הממשלה.

לכן, אינני מבקש מהכנסת שתאשר את ההסתייגות, אבל אני מסב את תשומת־לב הבית לצורה שבה הוכן חוק ההסדרים. לנו, חברי הכנסת, כמעט שלא ניתנה השהות להתייחס לגופו של עניין.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון.

שבח וייס (המערך):

היו לכם חודשים.

שושנה ארבל־אלמוזלני (המערך):

מה עשיתם במשך חודשים? היו דיונים ודיונים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, אני, בניגוד לחבר הכנסת דן תיכון, אינני מתנגד להיטל הזה, ואנחנו חושבים שיש בהחלט מקום, במציאות המשקית הקיימת, לקיומו של היטל מהסוג הזה.

אבל, האישור האוטומטי של התקנה לשנה נוספת משאיר בעצם שורה של נושאים, שגם אנשי האוצר וועדת הכספים הסכימו, שיש מקום לבחון אותם. בהסתייגות שלנו אנחנו מביאים שתי דוגמאות של נושאים, ובכוונה בחרנו דוגמאות שלגביהן לא הייתה מחלוקת. למשל, רישום פטנט ישראלי בחוץ־לארץ — אין שום סיבה שבעולם שיטל עליו היטל; או חקר שווקים של חברה ישראלית לצורך הגברת הייצוא — אין הצדקה שיטל היטל על הוצאה מהסוג הזה. ניתן היה למנות דוגמאות נוספות רבות, שמעוותות את הכוונה היסודית, שאנחנו תומכים בה: היטל על שירותים מיובאים. ואם מישוה נוסע לחוץ־לארץ, אם מישוה רוכש שירותים שונים בחוץ־לארץ, ראוי למדינה במצבה היום להטיל על זה היטל. זה צודק יותר מהרכה דברים אחרים שמוטל עליהם היטל. בעניין הזה אני חלוק לחלוטין עם חבר הכנסת תיכון.

אני חושב שלא נכון שבמסגרת האישורים החד־שנתיים, שהם הוראת שעה, אנחנו מאשרים גם מתכונות, שאנחנו מודעים לכך שבתוכן יש עיוותים שראוי שישונו.

לכן הצעתנו אומרת, שההיטל הזה יוטל על־פי הצעת האוצר, ואם האוצר יציע בעוד שבוע, או בעוד שבועיים, לשנות אותו מ־15% ל־10%, נדון בשיעור ההיטל לגופו. כרגע אנחנו מאשרים את ההיטל הקיים, אבל אנחנו מציעים להאריך את הוראת השעה הזאת רק במחצית השנה, לחייב את אנשי האוצר להגיש לוועדת הכספים אותה רשימת נושאים שהם חושבים שנכון להגיש אותה, ולא להיקלע פעם נוספת למצב, שבתוך דיון על שלל הנושאים בתקציב השנה הבאה נאמר שוב: זה נכון, זה נכון, אבל אין עכשיו זמן, זה לא מוכן, לא בדקנו, צריך לשמוע משלחות, צריך לשמוע בנושאים שונים, ונמשך לגרור עיוות מודים שהוא קיים.

שר האוצר, זו אוכלוסייה הראויה להגנה בתחום זה. זו צריכה להיות אוכלוסייה מוגנת.

כנגד זה, התעריפים צריכים להיות הוגנים, כדי שהמוסד לא יפשוט את הרגל. אנחנו רוצים שהמוסד ייתן טיפול ראוי לשמו, ואין ברצוננו לגרום, באמצעות לחץ על המחיר, למתן טיפול שאינו ראוי לשמו. אבל חשוב שהרווח יהיה סביר. לא ייתכן, שלמען רווחים יורידו המוסדות הפרטיים את רמת השירות, יגרילו את הרווחים ויעלו את התעריפים. מדובר כאן, מעבר לחשבונות של קואליציה ואופוזיציה, בהגנה על אוכלוסייה חלשה מאוד, הזקוקה להגנה הזאת. אנא, תמכו בהסתייגות.

היור"ר ע' עלי:

תודה רבה. אני מבקש להודיע שלהבא, אם חבר כנסת לא יימצא במקומו בשעה שאקרא בשמו — — —

רענן כהן (המערך):

האם זה על-פי התקנון?

היור"ר ע' עלי:

זה לפי התקנון. מכאן ואילך, אם חבר הכנסת שאקרא בשמו לא יימצא באולם, הוא יאבד את תורו. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת יאיר צבן, אנחנו חיים במדינה מודרנית, מנסים להשתחרר מן המונופולים והקרטלים, מנסים לנהל מדינה מודרנית — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ככל שהמדינה מודרנית יותר, כך יש יותר עניים.

רענן כהן (המערך):

מה קרה? לפני כן אמרת שהיא לא מודרנית, עכשיו היא מודרנית?

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן, אתה לא תשמע אותי אומר על המדינה הזאת שהיא לא מדינה מודרנית.

אכן, ב-1985, בעת המהפך הכלכלי, בעת אימוץ התוכנית הכלכלית החדשה, משנערך פיתוח גדול, החליטה הממשלה לחוקק כמהירות חוק שנקרא: חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (הוראת שעה). מאחר שב-1985 נחלצנו מן האינפלציה הגואה, מן הדין היה להטיל פיקוח על כל המוצרים המשווקים במשק כמעט, לרבות השירותים. ואכן, הכנסת אישרה את החוק הזה, ומאז מוארך תוקפו מדי שנה בשנה. אבל לאט לאט, ואולי מהר יותר מכפי שאנחנו חושבים, הופשדו המוצרים שבפיקוח ויצאו מתחולתו של החוק.

בדברי ההסבר אומר לנו האוצר, שמרבית המצרכים והשירותים הוצאו זה כבר מתחולתו של החוק, אבל הוא אומר שעצם קיומו של החוק תרם רבות ליציבות.

אני בא ואומר, שאין עוד צורך בחוק הזה, כי לא משתמשים בו. יש חוק אחר, המוגדר כחוק הפיקוח על המחירים, שבאמצעותו אפשר לפקח על מרבית המוצרים בני הפיקוח. כך נהגו במדינת ישראל עד 1985, ולכן אין צורך בחוק המוצג לנו עכשיו בסעיף 1(4) בהדפסה הכחולה. אבל מאחר שכולנו אוהבים לשלם מס שפתיים, באה ההסתדרות ודרשה שתוקף החוק הזה יוארך בשנה. איש אינו יודע למה, איש אינו יודע מדוע. אין צורך בו והוא בבחינת אות מתה או בבחינת חוק נוסף שתוקפו מוארך ללא צורך וללא בדיקה. תודה.

יגאל ביבי (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, עקרונות אני תומך בחוק הפיקוח על המחירים. אני חושב שהמשק חייב להיות יציב ומפוקח, אך יש נושאים שלדעתי צריך להוציא אותם מהפיקוח. פנה אלינו לוועדה ארגון מורי הנהיגה. נערים בני 17 רבים לומדים נהיגה. הם חוסכים בשיעורים, הם לא לומדים די הצורך, כי מחירי השיעורים גבוהים. מורי הנהיגה אומרים: אנחנו רוצים להפחית את מחירי שיעורי הנהיגה, אבל החוק מגביל אותנו, החוק קבע מחיר מינימלי. הם באים, פונים לוועדה ואומרים: תוציאו אותנו מן הפיקוח. אני מציע להסיר את הפיקוח מעל מחירי שיעורי הנהיגה.

היור"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת יגאל ביבי. במקום חבר הכנסת חיים אורון ינמך חבר הכנסת יאיר צבן את שתי ההסתייגויות של חבר הכנסת אורון בסעיף 4.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, אני פונה אליך בפנייה מיוחדת, שבתקופת כהונתך כשר האוצר חעשה מעשה ותיערך בדיקה רצינית שתבחן מה קורה לרמת המחירים בארץ ככמה תחומים. יש דברים שפשוט לא מתקבלים על הדעת, כשאתה בא ומשווה אותם למה שקורה בארצות אחרות. זה קורה, אדוני, בתחום שירותים מסוימים, למשל בתחום של מסעדות. יש הפקרות היום בארץ. אתה נכנס היום למסעדות בתיאבובים ומשלים מחירים הגבוהים ב-30% ממחירים הנגבים במסעדות בניו-יורק — ואני משווה לאותו סוג של מסעדה. יש מסעדות עממיות בניו-יורק, שאתה יכול לאכול בהן במחיר שלא תשיג היום כמותו בשום מקום במדינת ישראל, כאשר מחירי המזון אצלנו, בדרך כלל, צריכים להיות זולים יותר בגלל הסובסידיה — — —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

זו הסיבה שבגללה נסעת לניו-יורק?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — — ומפני ששכר העבודה נמוך יותר.

דן תיכון (הליכוד):

אל תיכנס למסעדות אלה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

תרופות, אדוני שר האוצר. יש תרופות המיוצרות בארץ ועולות יותר מאשר עולה אותה תרופה בשווייץ. אני מביא את שווייץ כדוגמה, מפני שהיא אחת המדינות היקרות ביותר באירופה, אולי המדינה היקרה ביותר באירופה. איש אינו מסוגל לתת לזה הסבר. איך ייתכן דבר כזה?

לכן לגבי הנושא של הפיקוח על המחירים — ואינני מדבר רק על קביעת מחיר ופיקוח פתחים אלא על ניסיון לטיפול שורש רציני יותר: מה קורה לרמת המחירים של מוצרים ושירותים בארץ בתחומים מסוימים.

ההסתייגות שלנו כאן, אדוני שר האוצר, מבקשת לקבוע, שתעריפים בתיאבובים ובבתי-חולים סיעודיים לא יהיו מחוץ לפיקוח. לא ייתכן שאנשים קשישים, הנוהגים להסדה של הנהלת מוסד זה או אחר, יצטרכו לנסות להתגונן בעצמם מפני כל ניסיון מצד ההנהלה להעלות את המחירים. היתה תקופה שהיה על כך פיקוח. זאת אוכלוסייה הזקוקה להגנה. כאשר הוסר הפיקוח, היינו עדים לתופעות בלתי-נסיבולות של הקפצות מחירים. הזקנים והמשפחות שלהם חוששים להתערב. הם מפחדים שמא לא יהיה הטיפול בזקן הוגן דיו אם הם יהיו, כביכול, עושי צרות בנושא המחירים. אדוני

הפיקוח, תחליט על כך, כי אני מודה שאיני יודע. ייתכן שחברי הכנסת ביבי, צבן ואורון צודקים לגבי הדברים האלה, אבל ודאי שאין אנו יכולים לדעת לפי זה אם ראוי שהדברים יהיו במסגרת הפיקוח אם לאו. לכן איני מציע שהמליאה תחליט על כך בחקיקה ראשית, ואני מציע לדחות את ההסתייגות.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל חריש, יושב-ראש ועדת הכספים. אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על סעיף 4. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון?

ה צ ב ע

הצעת חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 4 לא נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון לא התקבלה. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת יגאל ביבי? מי נגד? אני מבקש למנות. אנחנו חוזרים על ההצבעה הזאת. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת יגאל ביבי? מי נגד?

ה צ ב ע

בעד ההצעה של חבר הכנסת

י" ביבי לסעיף 4 — 8

נגד — 9

ההצעה של חבר הכנסת י" ביבי לסעיף 4 לא נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

ברוב של 9 קולות נגד 8 נגד נדחתה ההסתייגות.

קריאה:

היו"ר ע' עלי:

הוא נכנס אחרי ההצבעה? אי אפשר להצביע מהפינה, בעמידה. לא אפשר להצביע בדרך זו. אני מבקש לשבת במקומות בשעת ההצבעה. ההסתייגות של חבר הכנסת יגאל ביבי לא נתקבלה.

מי בעד סעיף 4 כהצעת הוועדה? מי נגד?

ה צ ב ע

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת חיים אורון אחרי סעיף 4?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אני מבקש לנמק.

היו"ר ע' עלי:

אתה כבר נימקת אותה. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת חיים אורון אחרי סעיף 4? מי נגד?

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ח' אורון אחרי סעיף 4 לא נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת חיים אורון, יש לך עוד משהו? אתה רוצה לנמק או שאתה מוותר? נודה לך. בכבשה, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בניגוד לדעתו של חבר הכנסת דן תיכון, שבמדינה מודרנית צריכה להיות השתוללות מחירים — והיינו במציאות של השתוללות מחירים גם בחודש ינואר השנה, חבר הכנסת תיכון — — —

דן תיכון (הליכוד):

אבל אז לא הפעילו את החוק הזה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

במשך שנים הסבירו לנו, למי שתמך במדינה פחות מודרנית, שפיקוח על מחירים הוא עניין שעבר מן העולם עם המודרניזציה. המודרניה הוציאה אותו מן השימוש. ב-1985 התברר פתאום, שבתוכנית הכלכלית, ואני מניח שחבר הכנסת תיכון תמך בה, הוצג הפיקוח על המחירים כאחד ההישגים הגדולים וכאחד המנופים הגדולים להגשמת המטרות שלה.

איני מבין, אם כן, למה צריך להסתייג כל כך מהצעת החוק כפי שהיא מוצעת פה. אנחנו מציעים להוסיף לה תוספת. התוספת אומרת: גריעה של פיקוח על מוצרים מסוימים. זאת אומרת, החלטה של השרים המוסמכים לכך, ובדרך כלל אלה שני שרים, להוציא מהפיקוח מוצר מסוים. חייבת להימסר עליה הודעה לוועדת הכספים של הכנסת. ההודעה הזאת לוועדת הכספים של הכנסת נותנת לוועדה סמכות, במקרים מסוימים, לפנות אל המשדרים הנוגעים בדבר ולדרוש מהם לקיים ריון או להאריך את הפיקוח או להוציא מפיקוח רק חלק מהמוצרים וכו'; היא מכניסה לתוך מגבלה את הפעולה השוטפת של השרים בנושא הפיקוח על המחירים, ובעיקר בנושא הוצאת מוצרים מהפיקוח. אני מודה בעובדה שזה שוט שאני מקווה שהוועדה תשתמש בו באופן סלקטיבי מאוד. כמו בנושאים אחרים, עצם קיומו של השוט הזה, עצם ידיעת המערכת — גם הממשד וגם מבקשי ההסרה מהפיקוח, קרי, היצרנים השונים — עצם הידיעה שיש לוועדת הכספים סמכות להתערב בעניין, זה כשלעצמו יוסיף שיקול דעת ויכתיב מיון נוסף.

במקרים קיצוניים תהיה לוועדה סמכות שלא לקבל את ההחלטה בדבר גריעת מוצר מהפיקוח ולהשאירו במסגרת הפיקוח. חבר הכנסת צבן הביא פה דוגמה של נושא, שאני מקווה שאינו שנוי במחלוקת בבית הזה, ולכן ניתן יהיה לקבל לפחות את הפרק הזה בהסתייגות על דעת כל חברי הבית. אפשר למצוא דוגמאות נוספות, אבל בחרנו להביא כדוגמה נושא אחד, שלגביו אני מקווה שלא יהיה פה ויכוח. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת מיכה חריש.

מיכאל חריש (י"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת דן תיכון קרא נכון מתוך דברי ההסבר, שרוב המוצרים כבר אינם תחת פיקוח. אבל גם הפסקה שהוא הזכיר, שנאמר בה שלעצם קיום המכשיר הזה יש השפעה מייצבת, והיא היכולת להפעיל את המכשיר כאשר יש חריגות — גם פסקה זו מצביעה על החשיבות שבקיום המכשיר.

עקרונות לא הייתי מציע שהכנסת במליאתה, בלי לדעת מה היא משמעות ההוצאה של דבר כזה או אחר ממסגרת

היו"ר ע' עלי:

ההסתייגות נדחתה. סעיף 4 אושר, כהצעת הוועדה. אנחנו עוברים כעת לסעיף 5. לפני כן אני מבקש לפנות שוב —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אחרי סעיף 4 מופיעה ההסתייגות. לא נימקתי אותה.

היו"ר ע' עלי:

אתה נימקת אותה לפני דקות אחדות.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — — אתה טעית והטעית אותי.

היו"ר ע' עלי:

לא טעיתי. ואני מבקש להבהיר: קראתי לך, אולי לא שמת לב לך, ארבע פעמים עד שהואלת בטובך לעלות ולנמק מכאן את ההסתייגות שלך. אנחנו עוברים עכשיו לסעיף 5.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני מבקש לדבר.

היו"ר ע' עלי:

אין לך אפשרות לדבר.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להבהיר.

היו"ר ע' עלי:

בפעם הבאה תקשיב כשמדברים אליך. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני רוצה למסור הודעה אישית.

היו"ר ע' עלי:

בסוף הישיבה אאפשר לך למסור הודעה אישית. תגיש בבקשה מכתב. בבקשה, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סעיף 5 — — —

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש מחבר הכנסת חיים אורון להפסיק להפריע כאן. שוב בסמך. חבר הכנסת חיים אורון, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

דן תיכון (הליכוד):

רבותי, סעיף 5 עוסק בחוק חינוך מיוחד. ההסתייגות שלי מוקדשת לחברת הכנסת לשעבר אמירה סרטני, חברת כנסת למופת בכנסת האחת-עשרה, שעלתה על הרוכן הזה בשלהי הכנסת הקודמת והעבירה חוק חשוב ביותר, שעסק בחינוך המיוחד.

יש מי שחושב, ולא בצדק, שהחוק הזה בחלקו הגדול צריך לעבור מן העולם. הכנסת התאחדה לפני פחות משנה וקבעה לוח זמנים לביצוע החוק החשוב, אלא שאמירה סרטני לא נבחרה לכנסת הנוכחית, והאוצר, כדרכו, בשם המצוקה, בשם שעת-החירום ובשם הקשיים יודע להפעיל את הקיצוץ דווקא בכסף הקטן ונגד החלשים, והוא בא ומציע לנו לדחות את הפעלת החוק בשנה.

רבותי, זה דבר חמור ביותר, כי אנחנו תמיד גיבורים על חלשים. אני מציע לנו שלא לקבל את בקשת האוצר בעניין זה.

אלי דיין (המערך):

אתה תצביע אתנו?

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו צריכים להחליט אחת ולתמיד מה עמדתנו לגבי אותם מוכי גורל. זו ההזדמנות, זו השעה. תודה.

אלי דיין (המערך):

תצביע אתנו?

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל ביבי, רבותי חברי הכנסת, כך אי-אפשר להמשיך לנהל את הישיבה הזאת. אני מבקש להפסיק את כל הדיבורים בפניות. אבקש מכל חברי הכנסת לשבת במקומם. מי שרוצה לנהל שיחות, שינהל אותן מחוץ לאולם, חבר הכנסת ביבי, בבקשה.

יגאל ביבי (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כל איש חינוך יודע, שהשנים הראשונות בחינוך הן שנים קריטיות לכל ילד. אם בשנים הראשונות לחייו מקבל הילד את הטיפול הנאות, יש סיכוי שהוא ישתלב במערכות החברתיות. התקבל כאן חוק, שלפיו ילדים חריגים גילאי שלוש — ארבע יוכלו לזכות, לפי דין ובצורה מחייבת, בטיפול אנושי. שר החינוך והתרבות יהיה מוסמך לאשר חקנים לרופאים ולאנשי מקצוע, שיעשו את החקיקונים הדרושים בגיל הקריטי הזה כדי שהדבר לא יעלה כסף רב יותר לחברה.

יש משפחות אומללות שיש להן ילד חריג כן שלוש או ארבע, והאם אינה יכולה להביא עוד ילדים לעולם, מפני שהילד החריג האחד הזה מעסיק אותה. מה אומרים כאן? אומרים: הבה נעזור לאם הזאת, נעזור לה כמעט כסף. כי אם לא נעזור לה כמעט כסף, היא תדרוש בסופו של דבר לסדר את הילד הזה במוסד, וזה עולה הרבה יותר כסף.

אני חושב שהחוק הזה צריך להתקיים, אלא שבכנסת נוקטים שיטה פשוטה. מחוקקים חוקים טובים, ולמעשה לא רוצים לקיים אותם. ואז מה אומרים? אומרים: נדחה אותם עוד בשנה, נדחה אותם עוד בשנתיים. אם לא רוצים את החוק הזה, צריך לבטל אותו לחלוטין. אבל, לא ייתכן מצב שבו יש חוק, וכל הזמן עושים אותו פלסטר ודוחים אותו. או שנבטל את החוק לחלוטין, או שנקיים אותו.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת יגאל ביבי. חבר הכנסת שטריח, בבקשה.

שמעון שטריח (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני רוצה לתקן טעות טכנית. בהסתייגות שלי צריך להיות כתוב: "במקום 'התשנ"ז' יבוא 'התשמ"ט'". אני מבקש מן הצוות הטכני בוועדה, שעובד כל כך קשה, שיקפיד יותר מכפי שהוא מקפיד.

אדוני היושב-ראש, להסתייגות שלי בעניין חוק החינוך המיוחד אני רוצה לצרף התייחסות מיוחדת לתוצאות החברתיות של חוק ההסדרים המונח לפנינו. כשקראתי בעיני את חוק ההסדרים — ולי כמשפטן יש סבלנות, אולי קצת יותר מלאחרים, לקרוא את האותיות הקטנות — נעשיתי מודאג. דומה היה בעיני, שמישהו החליט לקבץ בחוק אחד את כל תוכניות המגירה שהביורוקרטיה של משרד האוצר הכינה כמשך שנים רבות לקיצוצים בתקציב, בלא שבדקו עד הסוף את התוצאות החברתיות של אותן תוכניות מגירה.

מה לא הכלילו בהצעת החוק הזה, בקובץ תוכניות המגירה שהלכישו אותו לבוש של חוק? המשך ביטול קצבת הילד הראשון, סעיף 2; הנהגת אגרת רישום לבתי-ספר תיכוניים,

במקרה כן יודע מה לומר, מפני שאני טיפלתי בנקודה הזאת בכנסת הקודמת

כאשר עמד החוק לפני סיומו, ובצדק הזכיר חבר הכנסת דן תיכון את העבודה היפה והמכובדת של חברת הכנסת לשעבר אמירה סרטני, הציע האוצר להצביע בעד החוק, אבל קבע סעיף אחד, שלפיו ייכנס החוק הזה לתוקפו כאשר יקבע שר האוצר. אז אמרנו: עם סעיף כזה החוק הזה לא ייכנס לתוקפו. היה דיון ממושך עם שר האוצר הקודם, שלא היה ידוע כאדם שקל לשכנע אותו, שהגן בצורה הקיצונית ביותר על כל אגורה של האוצר, ואינני אומר כרגע אם בצדק או לא, אבל הוא עמד על כל אגורה, ובסופו של דבר הוסכם הנוסח כפי שאושר בסוף. שהחוק הזה ייכנס לתוקפו השנה.

נקבעו עוד כמה דברים בהסכמה, והרחיבו את ההתערבות של שר האוצר. מה קרה? החוק עבר, הכול בירכו עליו, הכול אמרו, שהחוק הזה בא באיחור של 40 שנה, כי בסך-הכול הוא קובע זכויות יסוד של אזרחים הורים לילדים חריגים, וגם נקבע שהוא יבוצע במלואו בתוך שבוע שנים, והכול בירכו על כך. מה קורה השנה? השנה כבר מציעים לדחות את הפעלתו של החוק הזה.

ברור כי מי שמוכן בלב של אכן לדחות את הפעלתו של החוק הזה השנה, יעשה אותו דבר בשנה הבאה ובשנה שאחריה, והחוק שהיה צריך להימצא בספר החוקים שלנו כבר בשנת 1948, לא ייכנס לתוקפו, ויעשו כל מיני פטנטים רק כדי שלא למלא את ההוראות. לא שמעתי אף לא מלה אחת מחבר כנסת אחד, גם מאלה שלא אוהבים כל כך שהקופה הציבורית תיחן. כולם מסכימים לדבר הזה.

אני פונה לשר האוצר ולסגן שר האוצר היושב פה, מעבר לבעיה הקונסטיטוציונית של עצם דחיית החוק, שהתאריך שלו נקבע לאחר דיון — אתם פוגעים כאן בצורה המכוונת והקשה ביותר בנושא שרק עכשיו מתחילים לטפל בו, ושהיה צריך לטפל בו מיד עם קום המדינה.

אני קורא לכם לבטל את הסעיף הזה ולמצוא הסדרים על-מנת שאפשר יהיה להפעיל את החוק הזה בצורה נאותה כבר השנה, כי יש גבול ליד הקופה וללב הקשה. יש גם צורך להתחשב בתנאים האנושיים. אינני חושב שאני טוב מאחרים, אינני רוצה להגיד שאני הלוחם הגדול למען ההורים לילדים חריגים, כי כאן תמכו בזה מקיר לקיר. אבל הבה נראה מה קורה. אחרי שתמכו בזה כל חברי הבית מכל הסיעות ומכל המפלגות, עכשיו דוחים את החוק, שמים אותו ללעג ולקלס.

אני קורא למשרד האוצר ולממשלה להבין שאסור להם, לא מבחינה אנושית ולא מבחינה משפטית ולא מבחינה קונסטיטוציונית, לעשות את הדבר הזה ולהכניס את הסעיף הזה, שדינו להתבטל.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. לחבר הכנסת וירשובסקי. חבר הכנסת תופיק טובי, בבקשה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הסעיף הזה בחוק הסדרים במשק מבטל למעשה את החוק הבא להקל על הזקוקים לחינוך מיוחד, במיוחד בגיל הרך, מגיל שלוש עד ארבע. התביעה הזאת של האוצר לדחיית ביצועם של חוקים סוציאליים מממלת למעשה מדיניות קבועה של הממשלה הזאת, שהיא צילום של הממשלה שקדמה לה.

סעיף 16 ואילך: ביטול חוק החיילים המשוחררים, מעגל הסתגלות של 2,700 שקל על פני שלוש שנים, סעיף 6: ביטול הרחבת האוכלוסייה של הזכאים לחינוך מיוחד, סעיף 5, שבו אני דן כרגע; איחוד הגבייה של ביטוח לאומי ומס הכנסה, סעיף 64 ואילך; הרעת התנאים של המבוטחים לגבי מועד הזכאות לקצבאות, חודש אחד מאוחר יותר ממה שמקובל היום, כפי שקובע סעיף 11.

לשמחתנו, הצלחנו, על-ידי התארגנות נכונה של כל הרגישים לענייני חברה, לדחות חלק מהדברים שהבירוקרטיה של משרד האוצר הציעה והמנהיגות הפוליטית לא סיננה.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אתה משכנע אותי במאה אחוז. אנחנו מצביעים נגד התקציב?

שמעון שטרית (המערך):

חבר הכנסת ריבלין, אתה חשמע את הדברים עד הסוף ותבין מה אני מצביע. חבר הכנסת ריבלין, אני שמח שאותן תוכניות מגירה, שהוכללו בחוק ההסדרים, לא כולן נשארו בספר החוקים. קודם כול, בעזרת חברי בוועדת הכספים ובסיוע פעיל של הלובי החברתי שרבים מהנמנים עמו הם חברים בוועדת הכספים, הצלחנו לדחות חלק מהדברים. אגרת תוכניות לבתי-ספר תיכוניים נדחתה בינתיים; ביטול חוק חיילים משוחררים נדחה בינתיים; את הרעת התנאים לגבי מועד הזכאות של המבוטחים צמצמנו לשנה אחת.

למרבה הצער לא הצלחנו להעביר את רוע הגזירה בכמה נושאים. בנושא קצבת הילד הראשון לא הצלחנו לעשות תיקון, ואני מקווה, בעקבות דבריו של יושב-ראש ועדת הכספים, שאמר כי יהיה טיפול בנושא הזה, שנוכל לתקן זאת. גם לא הצלחנו להעביר את רוע הגזירה בדחיית הפעלת הרחבת הזכאות של אוכלוסיית הזכאים לחינוך מיוחד, בסעיף 6.

במהלך דיוני הוועדה ניסינו לשכנע את האוצר להגיע איתנו לפשרה, לא בדרך של ויתור מוחלט. הצעה לגבי הרחבת האוכלוסייה הזכאית היתה, שהתקופה תתפרס, במקום על פני שבוע שנים כפי שהחוק קובע, על פני תשע שנים, כדי שההשקעה תהיה קטנה יותר, מתוך התחשבות בקשיים הכלכליים. אבל, אחרי שהם שקלו את העניין ובדקו אותו, הם נתנו לנו תשובה שלילית.

אני מצטער לומר לכם, שהתחושה היא, שאנחנו לוקחים תמיד מהחלשים יותר, שתמיד אנחנו גוזלים מהם, כי להם אין לובי עשיר וגדול כמו לחברות הגז, או כמו לחברות הדלק, שתמיד מופיעות בלוויית הפרקליטים הכי טובים במדינה, בלוויית הכלכלנים הכי טובים במדינה. לחלשים אין המשאבים האלה. לכן, חברי היקרים, אנחנו, חברי הכנסת, נבחרים העם, צריכים להיות הלובי של החלשים ושל הנדכאים, שאין להם לובי מאורגן ועשיר.

לכן אני מציע שנתקן את סעיף 5 לפי ההסתייגויות שלי או של אחרים, שירככו את הפגיעה באותן קבוצות חלשות. נפרס זאת על פני תשע שנים ונבטל את הגישה המצמצמת הזאת. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת שטרית. חברת הכנסת אלוני איננה. חבר הכנסת וירשובסקי ינמך במקומה.

מרכזי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום): אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, למרות ההערות אני

עדנה סולודר (המערך):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, נדמה לי שכבר נאמרו כל הנימוקים כמעט למען ביצוע החוק הזה עוד השנה. הדגש הוא בהתחלת ביצוע החוק השנה. החוק התקבל פה-אחד על-ידי מליאת הכנסת האחת-עשרה בהצבעה, אחרי שיחות רבות אצל שר האוצר ושר החינוך והשתדלויות רבות, מתוך שראינו לנגד עינינו את אלפי המשפחות הפגועות, שהפגיעה שלהן והטיפול בילדיהן נמשכים לא שנה או שנתיים אלא כל החיים.

אנחנו יוצרים ציפיות במגזר שמוטל עליו עול כבד מאוד. במגזר כזה אסור ליטול את הציפיות. לכן, הפנייה שלנו אל שר האוצר היתה, שלא לדחות את ביצוע החוק הזה, או לכל היותר לפרוס אותו על יותר שנים, אבל להתחיל אותו השנה כדי שלא נצטרך לתת למגזר הזה מכה נוספת על כל המכות שהוא נושא על גבו, לאחר שפתחנו לו פתח של תקווה לאישור החוק.

אנחנו יודעים שהרבה מאוד נעשה ועוד ייעשה, ולא הכול הוא עניין של תקציבים. לא ייתכן שדווקא במקום זה, שהכנסת התאחדה וקבעה לגבי דרך, נבוא ונאמר: רגע אחד, החוק לא קיים, נחכה עוד שנה. בשנה הבאה יבואו בוודאי עם בקשה לחכות עוד שנה, ולא נתחיל בהחלת החוק.

בנושא הזה ובמגזר כזה אסור להרוס ציפיות, ואסור לתת מכה נוספת למי שהגורל כבר הכה אותו פעם אחת. אני מתייחסת לשנים, שנה כזו או שנה אחרת. הבקשה שלנו היא לפרוס עקרונית את החוק אפילו על שנה-שנתיים נוספות, ובלבד שהחוק יחול משנה זאת.

הי"ר ע' עלי:

תודה לחברת הכנסת עדנה סולודר. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

כבוד היושב-ראש, לפני שאדבר על ההסתייגות, אני רוצה לנצל את ההזדמנות שאני שוכן על הדוכן ולהתנצל על הרמת קול כלפי היושב-ראש קודם לכן. היתה פה אי-הבנה, אני בטוח, בחוסר לב, גם מצדו וגם מצדך. היות שהנושא של סעיף 4 יגיע מכיוון אחר עוד פעמיים, אני מקווה שזוהי חוסלה אי-ההבנה.

חבר הכנסת דן תיכון, שנימק ראשון את ההסתייגות להצעה, הזכיר את חברת הכנסת לשעבר אמירה סרטיני. אני מוכרח לומר לכם, שאת חולף יום בלי שהיא תחפוס אותנו ותשאל: יש סיכוי שמשוה יצא, או שהדבר נדחה בשנה, ובשנה הבאה מי יודע למתי הוא יידחה?

אניני חושב שזה לזכותה או לכבודה של חברת כנסת מסוימת, למרות המאמץ הגדול שהיא השקיעה בנושא. אני חושב שזה לזכותה ולכבודה של הכנסת, שבהבדל מחוקים שמתקבלים בשלהי הכנסת, ערב הבחירות, שיש להם ריח חזק של שביעיות ועשירות — מדובר פה בחוק שהיתה עליו הסכמה מקיר אל קיר, שיש מודעות בקרב כל חברי הכנסת לעובדה שמדובר בקבוצה חלשה מאוד, נזקקת מאוד, מקיפה שכבות שונות, מגוונים שונים, מצוקה שכמעט לא ניתן לתאר חמורה ממנה. עובדה היא שאותה אוכלוסייה ציפתה וחיכתה והיתה לה הרגשה שלאחר שבע שנים עולים על מסלול של פתרון בעייתה, ואותה אוכלוסייה תחבשר היום — את התקבל ההצעה המוגשת עלייך ועדת הכספים — שהציפיה הזו והאמונה הזו נדחות פעם נוספת לתקופה של שנה. הם בעצם חשים שהם רומז עליי הכנסת, ושלא מדובר בשנה. לא יהיה קל להתחיל את החוק הזה בעוד שנה. אין שום סיבה בעולם

חמור שבעתיים שמנהיג מפלגת העבודה הוא זה שבא כיום ומציע לבטל חוק סוציאלי חשוב. מקבלים אותו תחת לחץ ציבורי ערב בחירות, וכך זה היה בכנסת הקודמת, כאשר הגישה את החוק הזה חברת הכנסת סרטיני, ולא מעזים להרים ידיים נגדו. ערב בחירות כולם רוקדים, מי שעושה זאת בדמגוגיה ומי שתומך באמונה לגופו של עניין, ולא מעזים להתנגד. אחרי הבחירות באים ומבטלים. זה מצח נחושה, זו התעללות בציבור. כך ביטלו גם חוקים קודמים.

הי"ר ע' עלי:

רבתי חברי הכנסת. סליחה, חבר הכנסת תופיק טובי. כך אי-אפשר להמשיך את הישיבה, אנחנו נראים מאוד לא יפה. אני מבקש מאוד להפסיק את הדיבורים. תנהלו בחוץ את כל המשאים-ומתנים. לא ייתכן דבר כזה.

תופיק טובי (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כך גם בכנסת הקודמת וכו' שלפניה, נחקק חוק לחינוך חובה בגניניים לגיל הרך, ואחר כך ביטלו אותו, דחו אותו בשנה, ואז: כך בשנה נוספת. כך יהיה גם גורלו של החוק הזה.

התביעה של האוצר באה לדחות בציניות את הרחבת הזכויות לחינוך מיוחד לגילאי שלוש — ארבע וגם לגילאי 18 — זאת אומרת ליוצאי הצבא. דחייה בשנה משמעה דחייה בשנה נוספת אחר כך, ובעצם ביטולו המעשי של החוק.

במה מדובר כאן? מדובר בביטול קביעת תקנים פרא-פואיים, סיעודיים, לזקוקים להם, והעמדת הדבר הזה בכפיפות להחלטתו של האוצר, למעשה לביטול האפשרות הזאת.

מדובר בדחיית הנהגת יום ארוך לגילאי שלוש — ארבע. בהארכת שנת הלימודים וכמתן ציוד מיוחד. כל הפירוטים האלה מצטברים יחד כדי ליצור תמונה של ביטול למעשה של החוק הסוציאלי הזה.

אני קורא למפלגת העבודה ולחבריה, גם לליכוד ולכל חלקי הבית, שלא להתעלל בכנסת ובחוקיה. אחם עושים פלסטר מעשי חקיקה שאינם מעזים להתנגד להם כתנאים מסוימים, ואחר כך באים ומצמצמים על הציבור ועל הכנסת ומציבים לבטל אותם.

לכן, אני מציע לקבל את ההסתייגות שלנו וגם של האחרים, ולא לקבל את תביעת שר האוצר.

הי"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת תופיק טובי. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני בעצם נימקתי את ההסתייגות שלי, אבל יש לי הסתייגות נוספת. כל שרציתי לומר הוא, שבצמצם צריך לרדן לגופו של עניין. מה שמבקשים מאתנו בעצם הוא — זה חשוב מאוד — ששר האוצר יצטרף לשר החינוך בכל אישורי הקצאות הכספים הקשורות בחוק הזה.

בואו ניתן לשר החינוך לפעול כהכנתו, על-פי החוק. לא צריך להפוך את שר האוצר לאפוסטרופוס בעניין הזה. כאמור, זה פשוט לא חשוב ולא מכובד.

הי"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. חברת הכנסת עדנה סולודר, בבקשה.

חברת י"ט, ישיבה נ"ב
— הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) —

ההצעה הזאת נראית לי מאוד. אינני יודע מה תהיה התגובה של סגן שר האוצר, אבל נדמה לי שזה אולי הכיוון הנכון בהתמודדות הזאת בין התקציב שלא מאפשר את פתרון הבעיה השנה לבין הרצון להתחיל לפתור את הבעיה כולה. אני יותר אופטימי מחבר הכנסת אורון לגבי השנה הבאה, אבל אני חושב שלא היה אחד — — —

דן תיכון (הליכוד):

נשאו כמה אגורות ברזרבה, אפשר לייער אותן.

מיכאל חריש (יור"ר ועדת הכספים):

אני מחפש את הדרך בעניין זה. אם לסגן שר האוצר זה נראה — לי ההצעה נראית מאוד.

היור"ר ע' עלי:

תודה רבה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על סעיף 5.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הצעה לסדר. האם סגן שר האוצר רוצה להתייחס לדברים?

היור"ר ע' עלי:

סגן שר האוצר, אתה מוכן להתייחס לדברים?

סגן שר האוצר י' ביילין:

אנחנו לא מוכנים.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני רוצה להציע לסדר.

היור"ר ע' עלי:

בבקשה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, מאחר שהנושא הזה רגיש מאוד, ונדמה לי שהלב והראש של רוב חברי הבית, אם לא של כולם, פתוח אליו, והוא עדיין בדיון, אני מבקש שנדחה את ההצבעה למועד מאוחר יותר. אני יודע שיש הידברות, שאולי ילכו לקראתנו בעניין הזה. נוכל להצביע מאוחר יותר.

היור"ר ע' עלי:

שמענו את סגן שר האוצר, שמענו את התייחסותו, ואינני מוצא מקום לדחות את ההצבעה על סעיף 5. אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חברי הכנסת דן תיכון ויגאל כיכי לסעיף 5.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה של חברי הכנסת

ד' תיכון וי' כיכי לסעיף 5 —

נגד —

שמעון שטרית (המערך):

אני מבקש למנות.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ההסתייגות נתקבלה.

היור"ר ע' עלי:

סגן שר האוצר, אתה מבקש לומר משהו? אני מבקש לעלות לדוכן ולומר את דברך.

סגן שר האוצר י' ביילין:

הממשלה מבקשת לקחת את החוק הזה חזרה.

שמישהו יוכל לשכנע אותנו שמה שלא ניתן לעשותו השנה ניתן יהיה לעשותו בשנה הבאה. אם להשמיע את ההערכה הפסימית שלי, אני חושש שבשנה הבאה יהיה קשה יותר ולא קל יותר.

כל הניסיונות בוועדת הכספים לחפש איזה מסלול שיפרס את החלת החוק על עוד שנה, שיחליל באופן אטי יותר — כל הניסיונות הללו זכו בעצם לחשובה חד-משמעית: אי-אפשר להתחיל את הביצוע. זאת כאשר יש טיעון ענייני האומר, שתחילתו של הביצוע כרוכה בהשקעה ראשונית גבוהה מאוד, וזה מה שמונע את העניין.

כמה חברי כנסת הגישו הצעה חלופית, והצעה חלופית-חלופית, ועל אחריותי האישית אני רוצה להציע הצעה חלופית-חלופית נוספת, שאם לא נצליח להעביר פה את ההצעה הבסיסית, כי אז יוכרז היום על-ידי שר האוצר, או על-ידי סגנו היושב כאן, שייקבעו שניים-שלושה אזורים בארץ — נקרא להם "אזורי ניסוי" לצורך העניין — על-פי מדדים של מצב האוכלוסייה, של ריכוז המקרים מסוג זה — נשאר זאת להכרעתם של השרים הנוגעים בדבר, ובהם נתחיל.

הכנסת לא יכולה לאשר את התקציב לשנת 1989 באמירה בוטה, ששום דבר לא משנה בנושא הזה. יש לתקן את העוול הזה בדרך המוצעת על-ידי חברי הכנסת — ואני חושש מאוד שהמכשש הקואליציוני יוריד את ההסתייגות הזאת — או בדרך שאני מציע. אני פונה לסגן שר האוצר ומבקש, שאם אכן חיפול ההסתייגות הזו, תהיה אפשרות להתחיל באיזו דרך לבצע את החוק שהתקבל לא כמהלך פופוליסטי בכנסת הקודמת אלא בחקיקה מסודרת, מתוך שיקול דעת ומתוך אחריות, מתוך כוונה לבצע אותו. תודה.

היור"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכה חריש, יושב-ראש ועדת הכספים.

מיכאל חריש (יור"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא נעים לי להיות האיש הרע לגבי חוק, שלכל הדעות הוא חוק טוב ונכון. צדקו חברי הכנסת. לפעמים חוקים ערב בחירות ואחר כך מבטלים אותם. ראינו כמה וכמה חוקים שלגביהם היתה הסכמה פה-אחד לבטלם, משום שעברו את מליאת הכנסת ערב בחירות. כולנו מודים שזה לא אחד מאותם חוקים.

מדובר על הרחבה של פעולה שכבר קיימת. חינוך מיוחד לילדים הזקוקים לו קיים. בתקציב הנוכחי יש פעולות בסדר גודל של 162 מיליון שקלים למסגרת החינוך המיוחד הזה. בחוק הזה מדובר בהרחבה שהיא נדרשת כהחלט. על כן הוועדה דנה רבות עם משרד האוצר בסעיף הזה, כדי למצוא איזו הגמשה.

הטיעון, לפחות בשלב הזה, הוא, שההוצאה המיידית החד-פעמית המיוחדת בשנה הראשונה היא בסכום של 134 מיליון שקלים לצורכי פיתוח, סכום שבלעדיו קשה להניע את יתר המהלכים. נוסף על זה, יש צורך עוד בכ-85 מיליון שקלים לשנה כדי לבצע את החוק. אם כן, מדובר פה על למעלה מ-200 מיליון שקל שלא מצאנו להם פתרון עד למועד שבאנו הנה.

חבר הכנסת חיים אורון מעלה עכשיו רעיון שלא עלה בוועדה, אבל יש בו דמיון. לנסות להתחיל לא במכה אחת, על-פי החוק, בכל הארץ, אלא לנסות לאתר אזורי ניסוי. זה אומר, אני מניח, שבמקרה זה תהיה גם ההשקעה בפיתוח פחותה.

היו"ר ע' עלי:
את כל החוק?

סגן שר האוצר י' ביילין:
את הסעיף הזה.

קריאות:

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
הצעה לסדר.

היו"ר ע' עלי:
אני מבקש לדעת מהי עמדת האוצר. אדוני סגן השר, עלה על הבמה ואמור את דברך.

סגן שר האוצר י' ביילין:
כבוד היושב-ראש, מכיוון שאי-אפשר לקחת בחזרה סעיף אחד בלבד מהחוק, אינני מבקש לקחת אותו בחזרה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אפשר לדעת מה הן תוצאות ההצבעה?

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה הן תוצאות ההצבעה?

היו"ר ע' עלי:
תפסיק לצעוק. רבותי, אני מבקש לשבת במקום.

השר לאיכות הסביבה ר' מילוא:
אין תוצאות הצבעה. צריכים להיות שני מונים.

היו"ר ע' עלי:
חבר הכנסת צבן, בבקשה.

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אדוני היושב-ראש, לפי הנוהג, אני מבקש שתכריז על תוצאות ההצבעה. היה כאן הליך לא תקין. הרושם הכללי היה, וכולם ראו זאת, שההסתייגות אכן התקבלה.

אני רוצה להציע לסגן שר האוצר, ליושב-ראש סיעת המערך וליושב-ראש ועדת הכספים: יש לכם זמן לקחת את החוק בחזרה. על חעשו דברים בפניקה ובהיסטוריה. לא קרה שום דבר. אפשר עוד להידיכר ולהגיע לפתרונות שיהיו מוסכמים בבית הזה. ראשית כול, שיהיה ברור שההסתייגות הזאת התקבלה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
חבר הכנסת עלי, אני מבקש הצעה לסדר. אדוני היושב-ראש, אני מבקש הצעה לסדר.

היו"ר ע' עלי:
שב, בבקשה, במקומך. לא קיבלת את רשות הדיבור. שב במקומך. אל תשתלט על המיקרופון.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני אשב. אני מבקש הצעה לסדר.

היו"ר ע' עלי:
שב, בבקשה, במקומך.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב-ראש, אני מבקש הצעה לסדר.

היו"ר ע' עלי:
רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להודיע על תוצאות ההצבעה. הממשלה לא ביקשה לקחת את החוק בחזרה, והיתה

הצבעה, שתוצאותיה הן: 13 בעד ההסתייגות, 8 נגד. לפיכך, ההסתייגות של חברי הכנסת דן תיכון ויגאל ביבי נתקבלה.

האם יושב-ראש ועדת הכספים רוצה לומר משהו בעניין זה? בבקשה.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):
אדוני היושב-ראש, אני מציע להמשיך עכשיו בדיון בסעיפים הבאים של החוק. במשך היום נטפל בנושא הזה.

היו"ר ע' עלי:
רבותי, אנחנו עוברים להמשיך ההצבעה: מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת שמעון שטרית לסעיף 5 — ירים את ידו.

שמעון שטרית (המערך):
ההצעה של חבר הכנסת רן כהן יותר קיצונית משלי. אם יהיו שינויים, נוכח הרמזים ששמענו כאן, אני אבקש מאוחר יותר — — —

היו"ר ע' עלי:
סלח לי, אך "מאוחר יותר". האם אתה מסיר את ההסתייגות שלך או לא? אתה מסיר אותה. חבר הכנסת שטרית מודיע שהוא מסיר את ההסתייגות שלו.

שמעון שטרית (המערך):
אני מסיר את ההסתייגות רק לגבי פסקה (2)(א).

היו"ר ע' עלי:
רשום לפנינו: פסקה (1) ופסקה (2)(א). האם אתה מבטל את הכול או שאתה רוצה שנקיים הצבעה?

שמעון שטרית (המערך):
אני מדבר רק על פסקה אחת.

היו"ר ע' עלי:
אין דבר כזה. אתה רוצה שנצביע על ההסתייגות שלך או לא?

שמעון שטרית (המערך):
אני מוותר.

היו"ר ע' עלי:
אתה מוותר. מה עם האחרים? אני אפנה אל כל אחד מן המסתייגים בשמו. חברת הכנסת אלוני — את ההסתייגות נימק חבר הכנסת וירשובסקי.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני מוותר בשמם.

היו"ר ע' עלי:
אתה מוותר. תודה רבה. חבר הכנסת תופיק טובי?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מאחר שההסתייגות נתקבלה, אני מוותר.

היו"ר ע' עלי:
תודה רבה. חבר הכנסת דן תיכון?

דן תיכון (הליכוד):
אני מוותר על ההסתייגות הזאת.

היו"ר ע' עלי:
תודה רבה. חברת הכנסת עדנה סולודר?

עדנה סולודר (המערך):
אני מוותרת.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת י' צידון לסעיף 8
לא נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

ההצעה של חבר הכנסת יואש צידון לסעיף 8 לא נתקבלה.
מי בעד סעיף 8, כהצעת הוועדה?

ה צ ב ע ה

סעיף 8, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

גם לסעיף 9 יש לחבר הכנסת צידון הסתייגות. הוא איננו
באולם. מי בעד התיקון של חבר הכנסת צידון?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת י' צידון לסעיף 9
לא נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

ההסתייגות של חבר הכנסת צידון לסעיף 9 לא נתקבלה.
מי בעד סעיף 9, כהצעת הוועדה?

ה צ ב ע ה

סעיף 9, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 10. לחבר הכנסת חיים
אורון יש הסתייגות. בבקשה.

יואש צידון (צומת):

אדוני היושב-ראש, אני פה.

היו"ר ע' עלי:

אחרת את הרכבת. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש לי הרגשה שהטעם
העיקרי של ההצעות שלנו, נוסף על כך שהן נכונות לגופן, הוא
בכל זאת לתת לממשלה אפשרות לצאת בכבוד מההצבעה
בסעיף לפני הקודם, בנושא חוק חינוך מיוחד. אני מקווה שבכל
זאת לא תופעל כאן איזו מערכת נחרצת שתשיג רוב, ושהחוק
לא יילקח בחזרה, אלא שמתוך שלל הצעות-הפשרה שכבר
הוגשו כאן, בכלל זה ההצעות שהועלו מעל הדוכן, תימצא
פשרה כלשהי, לכבודה של הכנסת ולכבוד חבריה.

אני רוצה להתייחס עכשיו לתיקון חוק נכסי המדינה.
הוצעה הצעה שאנחנו מקבלים אותה כיסודה, והיא באה לתקן
את החוק הקודם, שבו הופיעו ערכים היסטוריים נמוכים מאוד
לגבי המחירים שיש ביכולתה של המדינה לבקש בכואה למכור
חלקים מן החברות שלה באמצעות הבורסה. איננו מתנגדים
מהותית להצעה המוצעת פה, אבל אי-אפשר שלא להתייחס
אליה מתוך האווירה הציבורית הקיימת היום של מכירת נכסים,
למכור הכול לכל מי שאפשר, כמה שיותר מהר, נכסים שהם
ממש נכסי צאן ברזל, נכסים שהם מונופול המקובל גם במדינות
מערביות, מונופול שהמדינה מחזיקה בידה וכו'.

היו"ר ע' עלי:

תודה. חבר הכנסת חיים אורון?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
מוותר.

היו"ר ע' עלי:

תודה. אני מבקש שנצביע עכשיו על סעיף 5, כהצעת
הוועדה, עם ההסתייגות שנתקבלה. מי בעד סעיף 5, כהצעת
הוועדה, עם ההסתייגות? נא למנות.

ה צ ב ע ה

בעד סעיף 5, כהצעת הוועדה,

עם ההסתייגות שהתקבלה 10 —

נגד 15 —

סעיף 5, כהצעת הוועדה, עם ההסתייגות
שהתקבלה, לא נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

רכותי, תוצאות ההצבעה הן: 10 בעד, 15 נגד. הסעיף לא
התקבל.

לחברת הכנסת גאולה כהן יש הצעה אחרי סעיף 5. היא
איננה באולם. אני ממעיד להצבעה את ההסתייגות שלה. מי
בעד ההצעה של חברת הכנסת גאולה כהן אחרי סעיף 5?

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה של חברת הכנסת

ג' כהן אחרי סעיף 5 — אין

נגד — רוב

ההצעה של חברת הכנסת ג' כהן אחרי סעיף 5
לא נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

ההסתייגות של חברת הכנסת גאולה כהן אחרי סעיף 5 לא
נתקבלה. אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 6. לחבר הכנסת
יגאל ביבי יש הצעה. בבקשה, אתה רוצה לומר דבר?

יגאל ביבי (המפלגה הדתית הלאומית):
אני מוותר.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. מי בעד סעיף 6, כהצעת הוועדה?

ה צ ב ע ה

סעיף 6, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

לסעיף 7 אין הסתייגויות. מי בעד סעיף 7?

ה צ ב ע ה

סעיף 7, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

לסעיף 8 יש הסתייגות של חבר הכנסת יואש צידון. הוא
איננו באולם. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת יואש צידון?

אלמנות, ילדים, כל אותם אנשים שצריכה להשתלם להם קצבתם, אם חס וחלילה הם מזדקקים לקצבה האומללה הזאת — וכל הקצבאות של הביטוח הלאומי הן אומללות — בתחילת החודש. רוצים לדחות את התשלום לחודש לאחר מכן.

הדבר כל כך פשוט וטריביאלי. שכמעט אין מה לנמק בו. מן הרגע שנוצרה לאדם הזכות לקבל קצבה — מאותו רגע יש לו הזכות לחיות מן הקצבה הזאת. חלק נכבד מאוד מן האנשים הללו, שמתחילים להיות תלויים בקצבת הביטוח הלאומי, אין להם מקורות אחרים, או יש להם מעט מאוד מקורות אחרים ואין להם רזרבות. לכן מגיע בדין לאנשים האלה לקבל את הקצבה מהיום הראשון שהם זכאים לה.

אני רוצה לומר דבר נוסף. רבותי חברי הכנסת, זה מצב קלסי שבו האוצר פולש לעבר הביטוח הלאומי ומכניס לשם את ידיו, ותסלחו לי — גם את רגליו, ומתערב במערכת הביטוח הלאומי שמדינת ישראל חוקקה למען אזרחיה. אדם חוסך כל ימיו מכספו שלו, ממשכורתו שלו, מורידים לו מהכנסתו, מקיומו היומיומי, והנה מן הרגע שבו הוא צריך להתחיל להתקיים ממה שהוא עצמו חסך מכספו, זו לא פנסיה תקציבית — בא האוצר, שם יד ואומר לו: לא עכשיו, אתה תהיה רעב חודש ובעוד חודש תקבל את התשלום. מצב זה יכול להגיע בתקופה שבה קשה באמת לזכאי לקצבה — לפני החורף, לפני ההזדקקות, לפני נישואין של בן, של בת, הולדת נכד. מה הם יעשו אז? יושיטו יד בתחינה? יופכים שוב את הביטוח הלאומי למשרד סעד, וגם את הסעד גוזלים לפני שהוא נכנס לפה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני יודע בדיוק מה קורה במדינת ישראל. מתי אנשים מגיעים למצב של זכאות לגמלאות, לקצבאות שאירים, לקצבאות אלמנות, במצב שבו הרווחה היא נחלתם או המצוקה היא נחלתם? רווקא ברגע הזה להתנפל עליהם?

אני רוצה להוסיף עוד דבר, כדי שלחברי הכנסת לא יהיה קשה להחליט. לא מדובר פה בסכומים גדולים. אלה מעות קטנות לאוצר, אבל המעות האלה, בחודש הזה, הן המעות היחידות לגבי האנשים שצריכים להתקיים מהן. תודה רבה.

הי"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר הכנסת רן כהן. הסתייגות לחבר הכנסת יגאל כיכי, אינני רואה אותו באולם. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לומר לחבר הכנסת שטרית, ששפתני את דבריו במעבר לכאן, הרעיון שאלה הן גזירות המוטלות לשנה — — —

שמעון שטרית (המערך):
זאת היתה פשרה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אין דבר קבוע מזה. אני חושב שבהצעה הזאת באות לירי ביטוי שתי בעיות. על הבעיה השנייה אדבר פחות, משום שקודמי התייחס אליה. באמת, עם מה מחשבים? אינני יודע מי הוא האיש המוצא את הקצבאות החלקיות האלה, את אלה שנהיו זכאים לקצבה לאחר יומם הראשון של החודש. אינני יודע אם משהו הכנים למחשב בדיוק ונוצר מצב, חס וחלילה, שמישהו קיבל קצבה כפולה.

אנחנו מציעים פה הצעת תיקון לערכים המופיעים בחוק הזה, כדי לבטא הסתייגות מהמגמה הזאת כאשר היא באה למכור — בעצם כאילו למכור — משום שבפועל מדברים ומדברים, יש מעט קונים. שרי הממשלה לא כל כך מתלהבים לוותר על הנכסים, אבל משתלבים לכאורה — — —

הי"ר מ' וירשובסקי:

חברת הכנסת דורון, הרי את סמל להתנהגות למופת. אני מבקש, שומעים את קולך.

שרה דורון (הליכוד):

סליחה, אני רוצה לראו לנזכרות גדולה יותר.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— אבל שמים וארץ ופריבטוזה, שמים וארץ ומכירת נכסים, ואולי המורל המאפיין את כל העיוות הזה הוא מכירת חברת "פז" למישהו מאוסטרליה בכסף שנלקח מהבנקים בארץ, ואינני יודע אם בתוך ההחליף הזה לא יתברר שמכרנו חברה ממשלתית בכסף ישירי ובמשך הזמן נוציא את הרווחים ואת ההון לחוץ-לארץ.

אם זו מטרת ההצעות מהסוג הזה, אנחנו מסתייגים מהן עקרונית. יש מקום לשלב את הציבור, גם באמצעות הבורסה. יש מקום לצרף את ציבור העובדים של אותם מפעלים שבבעלות המדינה על-ידי מכירת חלק מן המניות של אותם מפעלים לבעלים. אני שמח שיש על כך הצעה בהמשך החוק.

אבל בסך-הכול, גם כמי שמקבלים את האפשרות המוצעת כאן, לאפשר למדינה למכור חלקים מסוימים מנכסיה, אנחנו מציעים להחמיר את המגבלות, להעלות את המדרגה שאותה צריך לעבור ועל-ידי זה לבטא בעצם התנגדות למגמה של מכירת נכסים שהיא שגויה מבחינה ממלכתית, שלפי דעתנו בהרבה מקרים היא שגויה מבחינה כלכלית, והיא בעצם איזו היסטוריה, לעתים מילולית, ומה שאולי יותר מסוכן, גם מעשית, אחרי איזה בון טון. וכמו כל בון טון, יש לי הרגשה שכשנחגבר על הפיגור של כמה שנים לעומת העולם, נרצה לחזור ממנו, אבל אז יהיה אולי מאוחר מדי. תודה.

הי"ר מ' וירשובסקי:

תודה. אני מבין שיושב-ראש ועדת הכספים לא רוצה להתייחס להסתייגות. אנחנו ניגשים להצבעה על סעיף 10 של החוק.

ה צ כ ע

ההצעה של חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 10

לא נתקבלה.

סעיף 10, כהצעת הוועדה, נתקבל.

הי"ר מ' וירשובסקי:

אנחנו ניגשים לסעיף 11. יש שורת מסתייגים לסעיף הזה. ראשון המסתייגים — חבר הכנסת רן כהן, במקום חברת הכנסת שולמית אלוני, בבקשה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הסעיף שאנו מבקשים לבטלו עוסק באוכלוסייה שקשה לה ממש, אולי מהאוכלוסיות שקשה להן ביותר במדינת ישראל. מה אומר הסעיף? הוא בא, שלא כמקובל עד היום, לדחות בחודש את תשלום הקצבה של הביטוח הלאומי לאותם זקנים, שאירים.

של 20%, רחמנא לילצן. זה שוחק את הקצבה לחלוטין. איזו סיבה יש שלא לחת למי שזכאי לקצבה, ושקצבתו הוכרה על-ידי המערכת המינהלית או על-ידי המערכת המשפטית, הצמדה מלאה אחרי שהיא הוכרה?

אם ללכת לפי שיטת האוצר — הכסף היה באוצר כאותה תקופה; איך אומרים החברה? — הוא עבר. הכסף הזה החליף כסף אחר או שהיתה לו תשואה. למה על הקצבה להישחק? האם זה תמריץ למי שזכאי לה לרוץ מהר יותר לקבל אותה? מי שזכאי לקצבה יש לו סיבות רבות מאוד לקבל אותה. לפעמים מדובר בוויכוח על קצבאות נכס המתנהל שנים בבתי-המשפט. בסופו של דבר הן מוכרות, אבל מי שמקבל אותן מקבלן בערך שחוק מאין כמותו.

אנחנו מציעים 20 שנה, משום שזו המתכונת של החוק. ייתכן שהיינו צריכים להציע, שהקצבה תהיה צמודה לעד. אנחנו מציעים 20 שנה בהנחה ש-20 שנה הן תקופה שבמסגרתה ניתן לממש את כל הזכויות. לא מדובר פה בזכויות צפויות, מדובר בערך הריאלי של הכוח. אני פונה לחברי הכנסת: לא מדובר בעלות תקציבית ישירה, לא מדובר פה בהוצאה ישירה מהתקציב. מדובר בהכשחת זכות למי שזכאי לה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת אורון, שהיא תוספת אחרי סעיף 11 של החוק? מי נגד?

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ח' אורון אחרי סעיף

11 לא נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנחנו נוכחים לסעיף 12, יש הסתייגויות. ראשון — חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בסעיף הזה מדובר על מטמון חדש, שנתגלה ברשות השידור ולא היה ידוע לממשלה או לוועדת הכספים. ראשית, אל לך לפחד: הסעיף הזה לא עולה כסף, הוא לא מגדיל את תקציב המדינה אף לא באגורה אחת. ועדת הכספים עוסקת פעמיים בשנה בדיונים בנושא רשות השידור: פעם אחת כשדנים בקביעת האגרה השנתית ופעם שנייה בעת שדנים בתקציב רשות השידור. מדי שנה אנחנו מתבשרים על הגירעון הגדול, ההולך ומצטבר ברשות השידור. ככל שהגירעון גדל, אנחנו מעלים את האגרה השנתית כפונקציה שלו. כך היה במשך שנים רבות, והנה, לפני כחצי שנה הוברר לי, שבמרוצת השנים צברה רשות השידור, בניגוד לדיווחים שלה לממשלה ולוועדת הכספים, עודף ניכר. בהיקף של כ-100 מיליון שקלים — אינני יודע מהו שיעור העודף. בתחילה הכחישו את דבר קיומו של העודף העצום הזה, אבל לאחר תקופה קצרה, כשהיתונות לחצה, הוברר שיש אכן לרשות השידור עודף גדול, וזאת בניגוד למה שנאמר לוועדת הכספים.

משגילתה הממשלה שיש עודף של 100 מיליון שקלים, היא באה ואמרה: העבירו 50 מיליון אליו; והיא אמרה זאת בצדק. אבל אני בא ואומר, שיש לנו שתי בנות חדשות, ואולי לא כל כך חדשות: האחת — הערוץ השני, השנייה — הטלוויזיה החינוכית. אני אומר לממשלה: קחי את 50 המיליון, אבל תני 10 מיליון לטלוויזיה החינוכית לצורך הפקת

אבל יש פה דבר נוסף. הביטוח הלאומי, על כל הקצבאות שלו, הולך והופך היום להיות סעיפים תקציביים לכל דבר, והחיסכון בביטוח הלאומי מוצג כחיסכון תקציבי כמו בכל סעיף אחר. אנחנו בעצם לא דנים היום באיחוד הגבייה ולא דנים בכמה מהלכים נוספים ההופכים את הבסיס של שירותי הרווחה — — —

נוצרת מציאות שבה הביטוח הלאומי הופך להיות, גם מצד הגבייה — ולא מדובר עכשיו בוויכוח, שיש לו מקום, בשאלה אם טכניקת הגבייה צריכה להיות במסגרת של הסדר אחר, או אם צריכים לאחד את מדרגות המס כדי להתאים אותן — הביטוח הלאומי הופך להיות סעיף תקציבי, ומישהו מצא, שאם מוויזים ימינה או שמאלה תאריך כלשהו, חוסכים כך וכך בתקציב, וזה מוצג בתקציב הממשלה כמקור שאפשר להעביר אותו לדבר אחר.

ראיית הביטוח הלאומי כמכשיר מרכזי — עם כל הוויכוח שיכול להיות לגביו — שבאמצעותו החברה מנסה להתמודד עם בעיות רווחה חמורות וקשות מאין כמותן, ראייה זו מובאת פחות ופחות בחשבון בסוג ההצעות המובאות כאן, והגיויי שכן. כאשר הביטוח הלאומי הופך להיות אגף במשרד האוצר, זה הגיון ההתפתחות. זה מה שקורה כשצריך למצוא תשובות על מצוקות תקציביות חמורות מאין כמותן.

לכן אנחנו מציעים, אנחנו וחברי כנסת נוספים, שכל הסעיף הזה פשוט יימחק. יכול להיות שיש כמה עשרות או כמה אלפי זכאים שיש להם חודש אחד של חפיפה, במקרה הקיצוני ביותר חודש מלא, במקרה אחר — חלקי חודש. האם כזה תבוא לציון גאולה? רדו מהסיפור הזה, הוא מבטא גישה בלתי-אנושית, וזה חמור יותר מההפסד הכספי. תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר הכנסת חיים אורון. יושב-ראש ועדת הכספים איננו באולם. אנחנו ניגשים להצבעה על סעיף 11. תחילה נצביע על הסתייגויותיהם של חברי הכנסת שולמית אלוני, יגאל ביבי וחיים אורון.

ה צ ב ע

ההצעה של חברי הכנסת ש' אלוני, י' ביבי

וח' אורון לסעיף 11 לא נתקבלה.

סעיף 11, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. סעיף 11 אושר כהצעת הוועדה. עכשיו יש הסתייגות לחבר הכנסת אורון, אחרי סעיף 11. חבר הכנסת אורון, בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, אני מציע תוספת לסעיף, ואינני רואה סיבה אחת בעולם לכן שכל חברי הכנסת לא יתמכו בה. אינני יודע אם חברי הכנסת יורידים לעומקו של הסעיף הזה. היום יש מצב שבו קצבה, שלא מומשה מסיבה כלשהי, חלה עליה הצמדה של 24 חודשים בלבד. מי שזכאי לקצבה כדן ומסיבה כלשהי לא מימש אותה, ההצמדה שחלה על הקצבה הזאת היא של 24 חודש. יש דוגמאות שבהן דיון משפטי על קצבאות נמשך למעלה מ-24 חודש. יש מקרים שבהם מתעורר זכאי, מסיבה כלשהי, מאוחר יותר ותובע את קצבתו כדן. זכאותו לקצבה זו מוכרת, אבל היא משולמת בעבור 24 חודש, ואחר כך, כאופן נומינלי, וגם בימים של שיעורי אינפלציה נמוכים

הסכום שצריך להישאר לרשות, או מתעוררת השאלה: מדוע על האזרחים להמשיך ולשלם את האגרות בשיעורים הנוכחיים שלהן?

ההצעה שלי אומרת, שהסכף יעבור לממשלה. נכון, אבל הוא יעבור לממשלה אחרי שהאגרות יופחתו בשיעור של 25%; כי אם רשות השידור יכולה לצבור מאז התחילו להפעיל את שידורי החסות — וזה לא היה לפני זמן רב — 100 מיליון שקל, אין הצדקה מוסרית או ציבורית להמשיך ולגבות אגרות מהמשתמשים בטלוויזיה, במיוחד שיש כאלה שיש להם צלחת והם קולטים את ארצות-הברית, כמו חבר הכנסת דן תיכון וכמה משתמשים במשרד ראש הממשלה, לפי דבריו.

לכן הצעתי אומרת, שנכיר בכך שהאגרה היא באמת רק אגרה בעבור השירות שאתה מקבל, שכן אם היא מס, אין לנו ויכוח, נטיל את המס באמצעות כל מיני דברים אחרים. אבל, אם האגרה היא באמת אגרה בעבור שימוש, ולפי מערכת החשבונות האמיתית של רשות השידור נשאר לה עודפים, אנחנו חייבים להוריד את שיעור האגרה לציבור כדי 25%. אם מערכת המקורות האחרים המחזקים ממכירת שידורי חסות עלידי הטלוויזיה — ויש גם על כך ויכוח משפטי, אבל עובדה שזה קיים — מביאה לכך שנשארים עודפים, הצעתי היא שעודפים אלה יבואו לידי ביטוי גם בשיעור האגרה.

אעיר הערת שוליים אחרונה, אדוני היושב-ראש. היתה תביעה משפטית של אזרח ושמו עודד קריב, שתבע את רשות השידור על שיעור האגרות, משום שהרשות חרגה מההקפאת המחירים בהעלותה את שיעור האגרות. האזרח קריב זכה בתביעה, והוא מחכה לפסק-הדין בערעור. השאלה שלי לאנשי משרד האוצר היא: מה יעשו אם יתקבל הערעור — זאת אומרת לא יבטלו את ההחלטה של השופטת מיכל רובינשטיין באותו פסק-דין — ויקבעו שהרשות גבתה מאז 1985 יותר ממה שהיתה צריכה לגבות. האם אנחנו צפויים לכך שיבואו אלינו ויבקשו תוספת של האגרה כדי לכסות את התשלומים שהיינו צריכים לשלם? זה חומר למחשבה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

הי"ר מ' וירשובסקי:

תודה רבה, חבר הכנסת אורון. למדנו בדיון הזה שני דברים. שהיום להיות "קרוך לצלחת" פירושו להסתכל הרבה בטלוויזיה; וכי בקרוך תצרי הטלוויזיה את "האזרח קריב" במקום את "האזרח קין", כי זה יהיה בודאי זול יותר. בבקשה, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו תומכים בהצעה להעביר 50 מיליון שקלים מעודפי רשות השידור, אבל אנו מציעים להעביר 50 מיליון שקל ועוד 1,000 שקלים — 1,000 השקלים הם בעצם ביטוי להסתייגות מנושאים שונים הקשורים בתפקודה של הרשות, של מנכ"ל וכו'. כך אנחנו בוחרים לבטא את יחסנו לנושא הזה.

אנחנו מציעים להתנות את ההעברה הזאת בשלושה תנאים. הראשון: זה הנושא שסביבו פרצה בעצם שקיחת עודפי רשות השידור והעיתונאים שבה, לפני כשנה, אם אינני טועה — השוואת תנאי השכר של עובדי הרשות להסכמי השכר המקובלים בעיתונות הכתובה. מדובר בהסכמי שכר חקפים, שעל-פיהם עובדים רוב-רובם של העיתונאים מקבל ציבור העיתונאים, ואין שום סיבה שבעולם שעובדי רשות השידור לא יעבדו על-פיהם — חוץ מאשר במקרה שיש ניסיון ליצור מערכת בתוך מה שנקרא עובדי המדינה, שעליה התפרסם עכשיו ספר גדול של רוח-זוסמן. אבל זו איננה ההודמנות לעוסק פה בכולו.

מקומיות והקציבי 10 מיליון לשם המשך קיומו של הערוץ השני, שהמצב לגביו הוא בבחינת שערוויה, כי אין לו כסף. מציגים סרטים ללא תרגום, ושלושה רבעים מהאוכלוסייה לא מבינים מה הם רואים, מעין טלוויזיה אילמת.

כל בקשתי היא: בואו נעשה סדר. בתוך שנה-שנתיים יהיו תחתון טלוויזיה ללא סוף. הטלוויזיה נופלת מהשמים. אנחנו קולטים את הטלוויזיה הירדנית ואת הטלוויזיה הסורית ואת הטלוויזיה המצרית ואת הטלוויזיה מקפריסין ואת זו שמטורקיה ואפילו את זו שמארצות-הברית — כולן מגיעות אלינו. לנו יש שתי תחנות, אחת טובה יותר ואחת טובה פחות. את הטלוויזיה החינוכית מממנים באמצעות תקציב משרד החינוך, ולא צריך לעשות זאת, כי אני משלם אגרה כללית, שצריכה בעצם לממן גם את הטלוויזיה החינוכית ואת הערוץ השני.

יגאל הורביץ (הליכוד):

איוו טובה יותר?

דן תיכון (הליכוד):

החינוכית. החינוכית או הכללית, אתה אומר?

יגאל הורביץ (הליכוד):

אני שואל.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא יודע. אני צופה בכלל בטלוויזיה האמריקנית.

שמעון שטרית (המערך):

אל תגיד את זה בקול רם.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא מתבייש. מה יש, רק למשרד ראש הממשלה מותר שתהיה לו צלחת וישראל טלוויזיה אמריקנית?

הי"ר מ' וירשובסקי:

כן, אבל זה שייך לדיון אחר.

דן תיכון (הליכוד):

לכן כל בקשתי היא, שאת הכסף נחלק בצורה הגיונית יותר: 50 מיליון לאוצר, ומתוך 50 המיליון — 10 מיליון לערוץ השני ו-10 מיליון לטלוויזיה החינוכית לצורך הפקת ישראליות.

הי"ר מ' וירשובסקי:

תודה רבה. הסתייגות בסעיף זה לחבר הכנסת שטרית.

שמעון שטרית (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בחוק ההסדרים יש לנו כמה קטגוריות. יש קטגוריה שבה חוסכים בהוצאות, יש קטגוריה שבה לוקחים הכנסות של גופים אחרים לאוצר המדינה, ויש קטגוריה של חיסכון בכספים המגיעים לאנשים בעקבות תשלום פרמיות. אני מתכוון בדברי לפרמיות של הביטוח הלאומי שאנחנו משלמים, כאשר אומרים לך: אתה לא תקבל, בעצם שללו ממך סכום שהיה מגיע לך לקבלו. עסקנו בסוגיה של קצבאות. עסקנו בסוגיה של חיסכון בהוצאות. סעיף 12 עוסק בשאלה המתעוררת כאשר הממשלה רוצה לקחת הכנסות מגוף שלטוני שצבר עודפים, כפי שהוסבר כאן — 100 מיליון שקלים.

ההסתייגות שלי מתבססת על ההשקפה, שאנחנו צריכים להחליט מה טיבה של אגרת רשות השידור. אם מערכת ההפ"עלה שלה, לרבות שידורי החסות — כי העודף לא בא מאגרות, העודף בא משידורי חסות — מאפשרת לה לצבור עודפים, שהמדינה רשאית חכאית לקבל אותם על-פי החלטתה בדבר

גיסא למניעת האפשרות מרשות השידור להשתמש באגרה שהיא גובה מהתושבים לשיפור רמתה, לפיתוח רשות השידור: הטלוויזיה והרדיו. לכן ההצעה של האוצר פסולה בתכלית בעינינו.

אם מצטברים סכומי כסף ברשות השידור, אזי מתבקשות כמה מסקנות: א. אולי יש לבטל כליל את האגרה, או להקטין את שיעורה במידה רצינית, כי האגרה גבוהה ויש להקל את הנטל הזה. במדינות רבות בעולם אין גובים אגרה על שירות חיוני לציבור, כמו טלוויזיה ורדיו: ב. אם יש כסף שמצטבר ברשות השידור, צריך להקדיש אותו להעלאת רמת השידורים, לפיתוח תוכניות הלימודים, לפיתוח ערוץ שני וגם לשיפור תנאי העבודה של העובדים ברשות השידור.

כשאנחנו מתנגדים להעברת 50 מיליון שקל לאוצר, אנחנו חובעים להשתמש בסכומים האלה כדי שציינו ולהפוך אותם למכשיר לפיתוח רשות השידור והטלוויזיה, ובמיוחד להרחבת השידורים החינוכיים לציבור בישראל. תודה.

הי"ר מ' וירשובסקי:

רשות הדיבור ליושב־ראש ועדת הכספים, בבקשה.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב־ראש, חוק ההסדרים, אני חוזר על זה פעם שנייה, נועד לספק לתקציב המדינה אמצעים מסוימים שאינם בנמצא בדרך אחרת. 50 מיליון שקלים מרשות השידור נועדו לשמש כיסוי לאותו תקציב שחסרים בו עוד הרבה מאוד כספים.

חבר הכנסת שטרית, אני שותף לכל השאיפות החברתיות שהעלית. אבל תראה מה קורה. לפני כחצי שעה או שלושת־רבעי שעה הצבעת כעז הסתייגות שיערה בתקציב חור בסך 219 מיליון שקל בשנה זו.

שמעון שטרית (המערך):

זה לא מדויק, כי התקציב השוטף בסך 85 מיליון מחולק. אמרו לנו שזה מחולק על פני שבע שנים. רק ההשקעה בתשתית היא חד־פעמית.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

אפילו לגרסתך, 150 מיליון שקל. עכשיו אתה רוצה להוריד 50 מיליון שקל מהתקציב שצריך איכשהו לממן את הדרכים האלה. אתה נעשה חבר כנסת יקר מאוד, בסדר גודל של כ־300 מיליון שקל כפעם אחת.

הי"ר מ' וירשובסקי:

הוא חבר כנסת יקר, אבל כולנו יקרים בעינינו הזה וגם זמננו יקר. אני מציע שנתקדם.

דן תיכון (הליכוד):

יש בחוק מספר לא מועט של סעיפים שמטרתם להקטין את ההכנסות. מייד נגיע לזה.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

נגיע גם לזה. כרגע אני מדבר על סעיף שנועד לתת הכנסות.

להערתו של חבר הכנסת דן תיכון, אני חושב שצריך לתת תקציב לערוץ השני, ואני חושב שרשות השידור היא האחראית לזה.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
היא לא נותנת.

אם רשות השידור יכולה להעביר סכום גבוה כזה לאוצר המדינה, שלא במהלך הפעולה הזאת ובהתניה לה, אין שום סיבה שלא יועלה שכרם, או יותאם שכרם של עובדי הרשות להסכמי השכר המקובלים בעיתונות הכתובה, שעל־פיהם העיתונות הכתובה כולה פועלת.

התניה שנייה, ועליה דיברו גם קודמי — נראה שהדיון בוועדת הכספים, ואני אומר זאת מתוך שמועה, לא הייתה שותף לדיון שבו אושרו האגרות בסכומים התקפים היום — היה כנראה דיון — איך לומר זאת בלשון פרלמנטרית וזהירה? — לא עמוק די, והוא ניזון כנראה מאינפורמציות חלקיות, אם אמשיך לנקוט לשון המעטה. עובדה שאגרות אלו יצרו ברשות עורפים שהם מס לכל דבר, ואין שום סיבה שבעולם שזה יהיה היקפן. לכן ההתניה צריכה להיות, שכאשר תידון האגרה לשנת הכספים הבאה, יוחלט על אגרה נמוכה באופן ריאלי מהאגרה שהוטלה על הציבור בשנת 1988.

וההתניה השלישית, ולכאורה היא נראית מורה במקצת, היא הדרישה שיוצג תקציב פיתוח של רשות השידור, תקציב פיתוח כזה, שסוף סוף הוא חוכל לצאת מתוך סכך האמירות, החירוצים והטענות או העובדות בדבר פיתוח לא מספיק, חוסר אמצעים. שימוש בציור אנכרוניסטי המקשה את מילוי התפקיד גם על העיתונאים וגם על הצוותים הטכניים בסיקור אירועים שונים וכו' וכו'. יש לי הרגשה, ויותר מהרגשה, שיש קשר בין ההתניה הראשונה וההתניה השלישית. יש כמה וכמה נושאים הקשורים ביכולת לאמץ אבירים טכניים חדשים ולמצוא פתרון לבעיות שכר והסדרי שכר.

נדמה לי שקבלת שלוש ההתניות הללו יש בה כדי ליצור אולי פתח לאיזון קפיצה ברשות השידור, בתקופה שבה היא תעמוד. ללא ספק — וטוב שכך — בפני תחרות גם פנימית וגם חיצונית. ולפתות הרשות הממלכתית צריכה להיות ניוונה מהמשאבים הללו, כדי לעמוד בתחרות הזאת בכבוד. תודה רבה.

הי"ר מ' וירשובסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת חופיק טובי, יש לך הסתייגות לסעיף 12.

חופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב־ראש, כנסת נכבדה, אנו מציעים בהסתייגות שלנו לאסור כליל העברת סכומי הכסף שהצטברו ברשות השידור לאוצר, כדי שיממן בהם כל מיני פעילויות, אולי תשלומי שוחד לגופים אלה או אחרים הלוחצים במסגרת המאבקים הקואליציוניים, למוסדות כאלה ואחרים — — —

הי"ר מ' וירשובסקי:

אתה מתכוון לשוחד פוליטי?

חופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כמובן.

הי"ר מ' וירשובסקי:

ולא, היית מאשים בכך האשמה פלילית חמורה.

חופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ברור מדובר.

אנחנו מתנגדים להעברת הסכום הזה של 50 מיליון שקלים לאוצר, כי אם עושים זאת, הופכים את האגרה, אגרת רשות השידור, למס למעשה על התושבים, מס המשולם באמצעות רשות השידור. את זה אסור לעשות, ואנחנו מתנגדים להטלת מסים, להכבדת עול המסים על התושבים, מחד גיסא, ומאידך

ה צ ב ע ה

כעד ההצעה של חבר הכנסת	
ש' שטרית לסעיף 12	8 —
נגד	14 —
ההצעה של חבר הכנסת ש' שטרית לסעיף 12	
לא נתקבלה.	

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני שואל את חבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
מסיר.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אתה מסיר את ההסתייגות.

חבר הכנסת טובי, אתה מסיר את ההסתייגות?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מסיר.

היו"ר מ' וירשובסקי:

ההסתייגות לא קיימת. אנחנו ניגשים עכשיו להצבעה על סעיף 12 עם ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון כפי שהתקבלה. מי בעד? מי נגד? נא למנות.

ה צ ב ע ה

בעד סעיף 12 עם ההסתייגות	
שהתקבלה	19 —
נגד	4 —

סעיף 12, עם ההסתייגות שהתקבלה, התקבל.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מודיע את התוצאה: בעד 19 ונגד 4. סעיף 12 התקבל עם ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון.

אנחנו ממשיכים בהצבעה. לסעיפים 13 עד 15 לחוק אין הסתייגויות. אני מעמיד את סעיפים 13, 14 ו-15 להצבעה בנוסח הוועדה. מי בעד? מי נגד? נא למנות.

ה צ ב ע ה

בעד הסעיפים 13 — 15	—
נגד	—

היו"ר מ' וירשובסקי:

הסעיפים נתקבלו.

דן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

קריאות:

לא, לא.

היו"ר מ' וירשובסקי:

היתה פה אי-בהירות. אני מעמיד שוב להצבעה את הסעיפים 13 עד 15. מי בעד הסעיפים האלה? מי נגד? נא למנות.

שבח וייס (המערך):

מה זה, אין סיעת ליכוד?

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת רובינשטיין, תאמין לי שכרגע אנחנו אפילו לא בוויכוח, כי אני עומד להגיע עם תקציב רשות השידור לדיון בוועדת הכספים עוד לפני 31 בחודש. לפי כל הסימנים, אני מציע ששם נתמודד בעניין הזה, כי שם אפשר להבטיח אותו. לפחות עליידי מתן הרשות לחשדירי שירות בערוץ השני, שזה בידי רשות השידור. לכן אני שותף למטרה הזאת, אבל לא בעזרת הכסף הזה. אני מציע לדחות את ההסתייגויות.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. לסעיף 12 לחוק יש שורת הסתייגויות. נצביע עליהן. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון? מי נגד?

ה צ ב ע ה

כעד ההצעה של חבר הכנסת	
ד' תיכון לסעיף 12	17 —
נגד	14 —
ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 12	
נתקבלה.	

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

אני מבקש שני מונים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מצטער, הבקשה באה באיחור. ביקשתי פעמיים להצביע. ספרנו ואני מודיע שבעד ההסתייגות הצביעו 17 ונגדה 14. ההסתייגות נתקבלה.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

ארוני היושב-ראש, אני מבקש הפסקה בדיון.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש שקט. אני קורא את כולם לסדר. לא נמשיך את הדיון אם יהיה רעש כזה. אני מבקש שכל אחד ישב במקומו. חבר הכנסת חריש, אני מדבר אליך.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

ביקשתי הפסקה כדיונים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת חריש, קראתי לך שלוש פעמים. אני מבקש ממך לשבת. תפנה אלי אחרי כל ההסתייגויות, אולי אתן לך רשות לדבר. קראתי לך שלוש פעמים. אתה היית עסוק בוויכוח שאיננו שייך לכאן.

חברי הכנסת, אני מודיע שאני ממשיך בהצבעה על ההסתייגויות.

חבר הכנסת שמעון שטרית, אתה מוותר על ההסתייגות שלך או שאתה רוצה שנצביע עליה?

שמעון שטרית (המערך):

נצביע עליה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת שמעון שטרית לסעיף 12? מי נגד?

שוועדת הכספים תדון בהצעות הללו, היא תדון גם ככל ההצעות שיועלו לפניה, ובכללן שוויוניות בחינוך לכל ילדי ישראל.

היו"ר מ' וירשובסקי:

הוועדה תדון על-פי החוק, על-פי החלטתה היא ועל-פי מה שביקש יושב-ראש הוועדה.

כמונים אני ממנה את חבר הכנסת יוסי גולדברג ואת חבר הכנסת חיים אורון.

חבר הכנסת חריש, כדי שלא תהיה אי-הבנה, אני מבקש שתגיד שוב בדיוק על מה אתה מבקש שהמליאה תחליט. אני מבקש מחברי הכנסת להקשיב, כי אנחנו מצביעים לפי הצעת יושב-ראש ועדת הכספים. אני מבקש שקט כדי שתדעו על מה להצביע, כדי שלא תהיה אחר כך אי-הבנה. בבקשה, חבר הכנסת חריש.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, לפי סעיף 127 לחקנון הכנסת, אני רשאי לבקש את בקשתו כיושב-ראש ועדת הכספים אך ורק לגבי החוק העומד כרגע לדיון, וזה חוק הסדרים, 10 בקשתו, וזו בלבד, ושום סעיף אחר שאינו נוגע לחוק לא יעלה לדיון בוועדת הכספים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

מי בעד בקשתו של יושב-ראש ועדת הכספים להחזיר לוועדת הכספים את הדיון בחוק הזה, שאנו דנים בו עכשיו, וזה לא? נא למנות.

ה צ ב ע

בעד הצעת יושב-ראש ועדת

הכספים — 34

נגד — 22

הצעת יושב-ראש ועדת הכספים להחזיר

את חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני

חקיקה), התשמ"ט — 1989, לדיון חוזר

בוועדה נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מודיע את התוצאה: בעד בקשתו של יושב-ראש ועדת הכספים — 34, נגד — 22. בקשתו נתקבלה.

ועדת הכספים מתכנסת עכשיו והמליאה תחדש את דיוניה בעוד חצי שעה.

(הישיבה הופסקה בשעה 14:41 וחודשה בשעה 16:22.)

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, אני מתכבד לחדש את ישיבת המליאה.

על-פי החלטת הכנסת, התכנסה ועדת הכספים ודנה בסעיפים שנדרשו בכנסת ולא נתקבלו, והכוונה לסעיפים בחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט — 1989. הוועדה מציעה לכנסת לקבל את סעיף 5 לחוק בנוסח המונח לפניכם.

רשות להצעה לסדר לחבר הכנסת גפני, בבקשה.

שושנה ארבל-אלמזולי (המערך):
צריך להכריז על הפסקה.

ה צ ב ע

בעד סעיפים 13 — 15 — 16

נגד — 20

סעיפים 13 — 15 לא נתקבלו.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני רוצה להודיע את התוצאה: בעד שלושת הסעיפים — 16, נגד — 20. סעיפים 13 עד 15 לחוק לא נתקבלו.

שושנה ארבל-אלמזולי (המערך):

— —

רפאל פנחסי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
מפני שנתנו לקופת-חולים אני מצביע נגד.

אליהו בן-מנחם (המערך):

אני מבקש שני מונים.

שושנה ארבל-אלמזולי (המערך):

צריך להכריז על הפסקה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

בבקשה, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים. נא לתת ליושב-ראש ועדת הכספים להתבטא. חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת רמון. חבר הכנסת מיכה חריש, אני מציע שתתחיל לדבר.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, אינני יכול.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אינני יכול להשתלט על יושב-ראש הסיעה שלך. לכן אני מבקש ממך שתדבר. חבר הכנסת רמון, אתה מפריע פה לדיון. אתה רוצה שאקרא אותך לסדר? אתה רוצה שאוציא אותך מהאולם? חבר הכנסת חריש, בבקשה.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, יש לי בקשה לפי סעיף 127 לחקנון הכנסת האומר: "(א) בכל שלב של הדיון בקריאה שנייה רשאית הכנסת, לפי הצעת הממשלה או יושב-ראש הוועדה, להטיל על הוועדה לחזור ולדון בהצעת החוק כולה או בשאלה שהכנסת תפרש בהחלטתה: (ב) הוועדה תדון בהצעת החוק או בשאלה שנמסרה לה על-ידי הכנסת ותביא לפניה את הצעותיה".

אני מבקש להביא לאישור המליאה את הבקשה להכריז על הפסקה, כדי שהוועדה תוכל להתכנס מחדש ולדון בסעיף החוק שהתקבל עד כה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מעמיד להצבעה את בקשתו של יושב-ראש ועדת הכספים. כדי שלא תהיינה אי-הבנות, אני מבקש שני מונים.

אברהם רביץ (דגל התורה):

אדוני היושב-ראש, יש לי הצעה לסדר.

היו"ר מ' וירשובסקי:

בבקשה, הצעה לסדר.

אברהם רביץ (דגל התורה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש, שכאחות הזרמנות

ה צ ב ע

סעיף 13, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אני קובע, שסעיף 13, כהצעת הוועדה, נתקבל. אנחנו עוברים לסעיף 14. אני מעמיד אותו להצבעה. מי בעד סעיף 14 כהצעת הוועדה — ירים את ידו. מי נגד — ירים את ידו.

ה צ ב ע

סעיף 14, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אני קובע, שסעיף 14, כהצעת הוועדה, נתקבל. אנחנו עוברים לסעיף 15.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
האם אתה מעמיד להצבעה אותו חומר שהיה כאן לפני ההפסקה?

היו"ר ג' גדות:

התשובה שניתנת לך כרגע היא אותה תשובה שניתנה לפני רגע לחבר הכנסת פורז. התשובה, כאופן חרימשמעי, היא חיובית. אני מחזיר אותך אל המקור.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כתוב: לקבל את סעיפים 12, 13, 14 ו-15 בנוסח שהוצא לראשונה. האם הכוונה לנוסח שהיה לפני ההפסקה?

היו"ר ג' גדות:

נכון.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אם כן, מרוע היה נחוץ לכתוב זאת שנית?

היו"ר ג' גדות:

כדי שאוכל להעמיד זאת להצבעה.

אנחנו עוברים לסעיף 15. מי בעד סעיף 15 כהצעת הוועדה — ירים את ידו. מי נגד — ירים את ידו.

ה צ ב ע

סעיף 15, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אני קובע, שסעיף 15, כהצעת הוועדה, נתקבל. חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיפים 16 — 19. לסעיפים אלה אין הסתייגויות.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אדוני היושב-ראש, יש לנו הסתייגות לסעיף 15.

היו"ר ג' גדות:

אתה צודק. אחרי סעיף 15 יש הסתייגות של חבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת יאיר צבן ינמק במקומו.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשנים האחרונות, כצד השתרשותם של מנהגים לא כל כך מבורכים, השתרש גם נוהג מבורך אחד. כצד משאים-ומתנים שאיני רוצה כרגע להגדיר אותם, התקיימו משאים-ומתנים כצל קרבות התשה של הסתייגויות, פיליבסטרים בלעז, על עניינים סוציאליים שונים,

משה רפאל גפני (דגל התורה):

אדוני היושב-ראש, הוחלט להחזיר את הנושא לדיון בוועדת הכספים על-פי סעיף 127(א) של התקנון. נאמר בו: בכל שלב של הדיון בקריאה השנייה רשאית הכנסת, לפי הצעת הממשלה או יושב-ראש הוועדה, להטיל על הוועדה לחזור ולדון בהצעת החוק כולה או בשאלה שהכנסת תפרש בהחלטתה.

מכיוון שהכנסת לא היתה בשלב של דיון אלא היתה כבר אחרי קבלת החלטתה, אין לה זכות להעביר את הנושא הזה לדיון מחודש בוועדת הכספים אלא אם כן מחזירים את החוק כולו. העברת הנושא לאחר הצבעה וקבלת החלטה אינה פירוש מתאים ל"בכל שלב של הדיון" האמור בתקנון.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת גפני. אני קובע, שהפרשנות שלך לסעיף 127(א) (ר"ב) איננה נכונה.

אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד סעיף 5 המתוקן כהצעת הוועדה — ירים את ידו. מי נגד — ירים את ידו.

ה צ ב ע

סעיף 5 המתוקן, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אני קובע, כי סעיף 5, כהצעת הוועדה, התקבל.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיפים 12, 13, 14 ו-15. אני מעמיד להצבעה את סעיף 12. מי בעד סעיף 12 כהצעת הוועדה — ירים את ידו. מי נגד — ירים את ידו.

ה צ ב ע

סעיף 12, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אני קובע, שסעיף 12, כהצעת הוועדה, התקבל. אני עובר לסעיף 13. בבקשה, חבר הכנסת פורז.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, אני מצטער, אבל אין לפני החומר.

היו"ר ג' גדות:

סליחה, חבר הכנסת פורז, אנא שב. תקבל את השירותים המלאים מצוות עובדי הכנסת. הכול ייעשה על-מנת שתוכל למלא את תפקידך בצורה נאותה, מושלמת ונינוחה. חבר הכנסת, האם החומר מונח לפניך?

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

איני בטוח. אחרי שזה חזר מוועדת הכספים אני רואה נוסח שונה — — — האם נקבל נוסח שונה גם בסעיפים אחרים?

היו"ר ג' גדות:

התשובה שלילית. האם החומר מונח לפניך? האם את שבע רצון מהתשובות?

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

כן.

היו"ר ג' גדות:

אני עובר לסעיף 13 ומעמיד אותו להצבעה. מי בעד סעיף 13 כהצעת הוועדה — ירים את ידו. מי נגד — ירים את ידו.

הזאת: חבר הכנסת צבן. בימים הקרובים, כנראה בשבוע הבא, יוגש חוק מיוחד, חוק הבטיחות במשק הגז, על-פי המלצות ועדת-לפידות. זה נוגע בדיקת להסתייגות. לכן אין צורך בהסתייגות הזאת. תודה.

הי"ר ג' גדות:

אני מודה לך. מכל מקום, משום שהיא מונחת כאן לפני, אני שואל אותך, חבר הכנסת חיים אורון, האם אתה מסיר את ההסתייגות?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
כן.

הי"ר ג' גדות:

לאור הסרת ההסתייגות שלך — — —

אלי דיין (המערך):

זה ביוזין.

הי"ר ג' גדות:

זה לא מכובד, חבר הכנסת דיין. אנחנו נתקן את הנוהג הזה.

שמעון שטרית (המערך):

זו הצהרה פנים-מפלגתית.

הי"ר ג' גדות:

עם כל הכבוד, אני מציע שהיא תיעשה מחוץ לאולם המליאה. עם כל הכבוד לחברים, אני מבקש לקיים כל דיון כזה מחוץ לאולם המליאה ולאפשר לנו להתקדם. אתם מתארים לעצמכם שאנחנו צריכים להעביר את כל התקציב. זו עבודה מתירה וחדגונית וצריך להספיק זאת לפני 31 במרס.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיפים 16—19. אין הסתייגויות. צריך לקבל אותם כהצעת הוועדה. מי להצעת הוועדה לסעיפים 16—19? מי נגד?

ה צ ב ע

סעיפים 16—19 נתקבלו.

הי"ר ג' גדות:

סעיפים 16 עד 19 נתקבלו. לסעיף 20 יש הסתייגות לחברי הכנסת דן תיכון, רן כהן, יגאל ביבי ותופיק טובי.

ברשותך, חבר הכנסת דן תיכון, דקה אחת. חברי הכנסת, אני פונה אליכם כדי לייעל את עבודת המליאה. אנחנו נצטרך לעסוק בסעיפים רבים מאוד. אני מבקש מכל חברי הכנסת לרכז את ההסתייגויות שלהם, כדי שנוכל קודם לעבור על כל ההסתייגויות וחברי הכנסת יקבלו זמן למכביר כדי להתייחס לכל מה שהם רוצים. לאחר מכן נעבור להצבעה, כדי שנוכל להשתלט ביתר קלות על סדר-היום.

חבר הכנסת דן תיכון, האם הסכמתך נתונה לי?

דן תיכון (הליכוד):

כן.

הי"ר ג' גדות:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הרשה לי להעיר הערה אישית. כל ההליך שבוצע בוועדת רכספים אינו מקובל עלי, והוא בבחינת תקרים מסוכן ביותר לכנסת: אני חוזר: מסוכן ביותר. בזאת גמרתי ומיציאתי את הנושא.

ונוצרה מסורת, ששרי האוצר עושים בסופו של דבר ביום הקובע מחוות לתביעות אלה ואחרות של האופוזיציה, כדי לממש כמה מהדרישות.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מעתה ואילך ננמק את ההסתייגויות שלנו בחבילה אחת כדי לאפשר הצבעה — —

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת צבן, תרשה להפריע לך. אני מבקש באמת להודות לכם על החלטתכם החשובה. בכל הרצינות.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— משום שהגענו, בשיתוף עם חברי כנסת מסיעות שונות — ומייד אבהיר את העניין — להסכמה עם ראשי האוצר בארבעה עניינים. עניין אחד כבר ממש והתקבל לפניכם, והוא, שלדחיית הפעלתו של חוק חינוך מיוחד יהיה סיג. הסיג הוא, שיוחל במבצע ניסויי בשני אזורים בארץ לפחות. לתביעה זו היו שותפים חברי כנסת ממפ"ם, מר"צ, מהליכוד ומהמערך ובוודאי גם מסיעות אחרות. וכך הצעת החוק, שחברת הכנסת אמירה סרטני שקדה עליה במשך ארבע שנים, תזכה אולי סוף סוף לראשית המימוש.

העניין השני הוא, שראשי האוצר נענו לתביעה לתת יד לפרויקט רב-שנתי, בשיתוף עם גורמים התנדבותיים, שבמסגרתו יגויסו בסך-הכול כ-5—6 מיליוני ש"ח. במסגרת הפרויקט הרב-שנתי הוא ייתן את חלקו — כ-2 מיליוני ש"ח — לאמצעי מיגון ואזעקה לקשישים החשופים לאלימות. הכוונה היא לאותם קשישים שצריך להתקין בבתים סורגים, ולחות ואמצעי אזעקה.

הדבר השלישי שהובטח — שיינקטו צעדים להקטנת נטל המשכנתאות מעל הווגות הצעירים. לשם כך תיערך בדחיפות. בתקופה הקרובה ביותר, בדיקה מואצת ומקפת של הנושא עם כל הגורמים הרלבנטיים.

והדבר האחרון — חברי הכנסת זוכרים את המאבקים שנוהלו כאן על כך שקצבת הילד הראשון שבוטלה תוחזר לפחות לחלק מהעובדים הצעירים המשתכרים שכן נמך. העלינו לפני שנתיים את התקרה מ-80% ל-90%. בשנה שעברה הצלחנו להביא את שר האוצר משה נסים לכך, שכל הווגות הצעירים שלא זכאותם יוכלו לממש את זכאותם גם בשנים הבאות וההחזר יהיה צמוד למדד. השנה הגישו חברי הכנסת חיים אורון ורן כהן הסתייגות, המבקשת לקבוע את התקרה ל-100% מהשכר הממוצע במשק. יש ויכוח עם האוצר מה היא ג'לות השינוי הזה, אבל יש הסכמה כללית שהתקרה תועלה. עוד בכנס הזה של הכנסת יוכנס תיקון בחוק, שלפיו תועלה התקרה.

אני מודה לצמרת האוצר, לראשי האוצר ולשר האוצר על כך שאפשרו לנו להתחיל בקריאה מואצת יותר של החוקים ואינם מאלצים אותנו לשיר בסיני או לקרוא מדרשים אלא לגשת ישר לעניין. תודה רבה.

הי"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת צבן. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצביע על ההסתייגות של חבר הכנסת אורון. אנחנו עוברים להצבעה על ההסתייגות אחרי סעיף 15, של חבר הכנסת חיים אורון. אם יושב-ראש ועדת הכספים רוצה להתייחס — אתן לך את רשות הדיבור.

מיכאל חריש (י"ר ועדת הכספים):

הוועדה של שר האנרגיה והתשתית הנוגעת להסתייגות

שושנה ארכלי-אלמזלינו (המערך):
היו לנו תקדימים.

היור"ג ג' גדות:

לא, חברת הכנסת ארכלי-אלמזלינו, אני מבקש. הרי הוא כבר התכוון לעבור לסדרה היום ואת מחזירה אותו לנושא. כשביל מה?

שושנה ארכלי-אלמזלינו (המערך):
אני מבקשת להעמיד אותו על טעותו.

דן תיכון (הליכוד):

את לא תעמיד אותי על טעותי. האמיני לי, מעולם לא נעשה שימוש בסעיף הזה, ואני מקווה שלעולם לא ייעשה בו שימוש. שהרי בעצם מה המשמעות? — שכל הסתייגות שתתקבל תידחה באותו הליך. כמו ידינו אנחנו מחסלים את ההודמנות לקבל מעתה ואילך הסתייגויות.

חיים רמון (המערך):

כאשר הרוב אינו מקרי.

היור"ג ג' גדות:

חבר הכנסת רמון, האם אתה מופיע כאן כיועץ משפטי? אתה חבר הכנסת. עלה, חבר הכנסת תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת רמון, אתה יודע שיש מעט צדק, ואולי יותר ממעט, בדברי.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

העובדה שלא הייתם אינה סיבה לעשות רכיזיה.

היור"ג ג' גדות:

יש לפנינו יום עבודה קשה. אנא.

דן תיכון (הליכוד):

ההסתייגות שלי היא לסעיף 20 (ג). הסעיף עוסק בהעלאת שיעור הארנונות בארץ. במשך שנים רבות אנחנו עדים למצב שבו הרשויות המקומיות מעלות את שיעורי הארנונות באחוזים ניכרים, לעתים ביותר מ-100%, כוודאי מעל שיעור האינפלציה. חלק מהן מקבל כתוצאה מן ההעלאות האלה סכומים אדירים ולא יודע מה לעשות באותם סכמים, ומשקיע אותם בכל מיני מקומות שלא לצורך. לפני כשלוש שנים נדרשנו כפעם הראשונה במליאת הכנסת לנושא הפסקת האפשרות שראשי המועצות יוכלו להעלות את שיעורי הארנונות כרצונם. לפני כשלוש שנים נזקקנו כפעם הראשונה לחקיקה ראשית בנושא הזה. אבל זה לא כל כך עזר לנו, שכן ראשי הרשויות למדו וידעו לעקוף את החקיקה הראשית בתחום הארנונות, וחלק מהם הוסיף להשתולל גם כשנה האחרונה.

לכן, חלק מהן — — —

מיכה גולדמן (המערך):

זה נגמר לפני שלוש שנים.

דן תיכון (הליכוד):

אני חוזר ואומר, ואתה יודע, ואתה לא צריך להגן על רכבים שאתה יודע שהם נכונים.

מיכה גולדמן (המערך):

זה לא נכון.

דן תיכון (הליכוד):

הפעם, בהשתתפות שר הפנים, החלטנו להקפיא את ההעלאה בשנת המס 1989/90 ולא לאשר — — —

קריאה:

מה זה להקפיא?

דן תיכון (הליכוד):

להקפיא נומינלית. אתה יודע שיש פה הרבה מאוד חוכמולוגיה.

הסעיף השני, סעיף (ב), אומר שעל הרשות המקומית להעניק הנחה בשיעור שהוא נמוך משיעור ההנחה שהיא נתנה בשנה שחלפה. גם בסעיף הזה היו לנו בעיות, שכן באמצעות שיעורי ההנחות אפשר לשחק עם שיעור הארנונה.

הסעיף השלישי מרוקן מתוכן את הסעיף הראשון ואת הסעיף השני ומאפשר לשר הפנים ולשר האוצר להחליט החלטות שונות, ובאמצעות סעיף (ג) כל המחנה יעבור בעצם, ושוב נשלם ארנונה או התייקרויות מעבר למדר.

מאחר שרכשנו ניסיון בוועדת הכספים בתחום הזה, החלטנו הפעם הזאת, או אני החלטתי, לחקק את הסעיף ולומר, ששר הפנים ושר האוצר רשאים לאשר העלאות, אבל באישור ועדת הכספים. שר הפנים אינו סומך על שר האוצר, ושר האוצר אינו סומך על שר הפנים. ושניהם יסמכו על ועדת הכספים. שכן לוועדת הכספים יש ועדת משנה העוסקת בנושא זה.

אבל, מאחר שההסתייגויות שלי נחלו הצלחה, אני מבין שבה הסתיימה העדנה של ההסתייגויות, ולכן השמעתי את דברי. אדוני היושב-ראש, מה ההסתייגות הבאה שלי?

היור"ג ג' גדות:

אם עלי לומר לך מה ההסתייגויות שלך, אולי גם אנאם את הנאומים במקומך?

דן תיכון (הליכוד):

אני חוזר להסתייגות הקודמת. בשנים האחרונות הנהגנו נוהג, שכל תקנה המוצעת לוועדה תהיה תמיד כפופה לאישור ועדת הכספים. אני חושב שטוב שהפרלמנט, הכנסת, יפקח על משרדי הממשלה למיניהם. בזאת סיימתי את ההסתייגות שלי לסעיף 20.

ההסתייגות הבאה שלי היא לסעיף 38. אני מציע שוב לחייב באישור ועדת הכספים.

ההסתייגות הבאה היא לסעיף 39. בעולם המודרני מתפתח רעיון חשוב מאוד בדבר הקלות מס בהקצאת מניות לעובדים. הרעיון הוא חשוב, והוא צריך להיברק בריבונות. צריך לתת לו תמיכה, צריך לעודד אותו ולהנהיג אותו במדינת ישראל. אבל כאשר מחוקקים חוק בחפזה, קורה שרעיון טוב נופל בין הכיסאות. בצורה שבה נוסח החוק המונח לפניכם, והוא כבר שונה לאחר הערות רבות שלי, אני יכול לומר, שרעיון טוב זקוק גם הוא לניסוח טוב. הניסוח שלפנינו הוא ניסוח קלוקל. העובדים לא יוכלו לקבל מניות וליהנות מהכנסה נוספת ברכות הימים. מה שצריך היה לעשות הוא לרכז את החומר על מה שעשו בארצות שונות בעולם ולנסח הצעת חוק מסודרת ומעניינת, שאפשר יהיה להפיק ממנה תועלת משקית. לפי הניסוח הנוכחי לא תצמח טובה למשק, ודאי לא לעובדים.

הסתייגותי הבאה היא לסעיף 40, פרק ח'. זה סעיף מעניין ביותר. אני מציע לחברי הבית להאזין לדברים. הסעיף הזה עוסק בהקלות במס בקשר להסדרי סיוע לחקלאים. אין זה סוד, שהחקלאים במדינת ישראל נקלעו למצוקה קשה ביותר. אין זה סוד, שממשלת ישראל מסייעת להם. אין זה סוד, שהסיוע כסיכוב הראשון לא צלח ולא השיג את מטרתו. שכן, התכור שהקיבוצים וגם המושבים מצויים במצוקה אמיתית גדולה

חגי מירום (המערך):
אתה נגדה?

דן תיכון (הליכוד):

לא, אינני נגדה. אני רוצה שתבין, שחוק חייב להיות כללי. אם אתה הולך לסייע למגזר המצוי במצוקה, והוא חשוב, אתה צריך לחשוב על מגזרים דומים, שגם הם מייצאים וגם הם מייצרים, וגם הם נקלעו לאותה מצוקה בשל בעיות חשובות לא פחות.

חגי מירום (המערך):

על-פי ההגדרה שלך, זה לכלל המשק, ואז אינך מטפל במגזר שיש בו בעיה, אלא אתה מטפל בכלל המשק.

דן תיכון (הליכוד):

רבתי, אינני חושב שאתם מגזר מיוחד. אתם מגזר חשוב ביותר. אני מציע לכם לקרוא מה אתם, חברי התק"ם, אומרים על עצמכם.

עדנה סולודר (המערך):

החוק הוא למגזר החקלאי.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי, הרי לא כפרתי בעובדה שהחוק עוסק במגזר החקלאי, אבל תופתעי לשמוע, שכשיקרא חבר הכנסת גרופר את הדברים, הוא לא ימצא שם את המגזר שלו, האמיני לי.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
לא נכון.

דן תיכון (הליכוד):

האמן לי, שבסופו של דבר המגזר שלו לא יינה.

השאלה היא אחת: האם עברנו למצב שבו אנחנו יוצרים פקודת מס הכנסה חדשה לכל מגזר? תשובתי היא: לא.

גם הסעיפים הבאים, 41 עד 45, עוסקים במתן הקלות במס הכנסה ובמס שבח מקרקעין לאותו מגזר.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אם אתם חושבים שזה לא מוצדק, למה אתם תומכים בזה בסופו של דבר?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, אני מפנה את תשומת לבך להסתייגות שלי בסעיף 45, שרצית אותו כל כך. עשיתי עמך חסד שלא הזכרתי את ההסתייגות שלי. תקרא: תחילתו של פרק זה בשנות המס 1987 עד 1992. במרס 1989 אנחנו מחוקקים חקיקת מס רטרואקטיבית, שנתיים לאחור. אפילו חבר הכנסת צבן לא הרשה דבר כזה בעת היותו חבר בוועדת הכספים.

אני עובר לפרק ט', העוסק במס חלוקה צודקת של הנטל. בלשון עממית זה נקרא מס יסף — מח"ץ. אינני רוצה להלאות את המליאה. רק ביום חמישי שחלף התייחסתי לחוק הזה. החוק הזה הוא בבחינת תשלום מס שפתיים להסתדרות. זה לא מס. זה מס שפתיים.

שמעון שטרית (המערך):

זה 70 מיליון שקל. מפיו של נציב מס הכנסה. איך זה מס שפתיים?

דן תיכון (הליכוד):

האמן לי, חבר הכנסת שטרית, שההכנסות תקטנה, וזאת

פי כמה וכמה ממה שהיה ידוע לנו בסיבוב הראשון. ואכן, נתנו את מאות המיליונים בסיבוב הראשון, ואנחנו עומדים לתת את המיליארדים בסיבוב הבא, בעוד כמה ימים.

אבל כאן נעשה דבר חריג ביותר. באה הממשלה ואומרת, שהיא מוכנה ליצור פקודת מס הכנסה מיוחדת לחקלאים שסבלו. מעתה ואילך קרוב לוודאי שהחקלאים במדינת ישראל לא ישלמו מס הכנסה, לא ישלמו מס ערך מוסף, לא ישלמו מס שבח מקרקעין. זאת אומרת, בפעם הראשונה באים במדינה הזאת וקובעים שתהיה פקודת מס מיוחדת למגזר מסוים. אני שואל את הבית הזה, מדוע מפעל תעשייתי קיבוצי שיימכר, יינה ממלוא הפטור, ואילו מפעל תעשייתי בעיר, אם יימכר, יחויב לשלם את מלוא המס? מדוע תעשייה כמו — — —

מיכה גולדמן (המערך):

תראה לי דוגמה אחת כזאת.

דן תיכון (הליכוד):

למה לך? אביא לך דוגמה, תה"ל — תכנון המים לישראל — יש הרבה דוגמאות כאלה.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת גולדמן, אתה חושב שאם לך אין הסתייגויות אתה חייב לדאוג לכך שהוא יאריך בהסתייגויות שלו?

דן תיכון (הליכוד):

נביא דוגמה שנייה, שני מפעלי תעשייה שנקלעו למצוקה. אחד מהם הוא מפעל קיבוצי ואחד מהם מפעל של חבר הכנסת לשעבר אברהם שפירא. שניהם במצוקה ושניהם רוצים להיחלץ ממנה. בא חבר הכנסת לשעבר אברהם שפירא ומוכר את המכנים שלו לממשלה. הוא חייב לשלם את מלוא המיסוי בגין אותה מכירה. יבוא קיבוץ, ימכור אותם מבנים, והוא יינה ממלוא הפטור. תבוא התנועה הקיבוצית, תמכור את סמינר "לוינסקי", ותינה ממלוא הפטור.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת אורון, אולי בדיוק לזה הוא התכוון.

דן תיכון (הליכוד):

אבל, חבר הכנסת אורון — — —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היא יכולה לפטר חברים מהקיבוצים תמורת פיצויים.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, אני יודע שאתה לא מאושר מהחקיקה הזאת, אבל זה טוב לחקלאים, אז קדימה, נעשה זאת.

רבתי, יש מגזרים נוספים שנקלעו למצוקה, התעשיינים למשל. למה לא יינתן להם הפטור הזה? כי הלובי שלהם חלש יחסית?

גדליה גל (המערך):

התכוונת ללובי של שפירא?

דן תיכון (הליכוד):

יש גם ענפים נוספים — המלונאים גם הם במצוקה, והסיבות שלהם. לכן, אולי קצת יותר הגיוניות במקרים מסוימים, אולי הרבה יותר הגיוניות.

רבתי, חקיקת מס פרטנית למגזר חשוב יוצרת אפליה- שאין להסכים לה. זו חקיקה שיוצרת תקדים מסוכן ביותר בחולדות מדינת ישראל.

המנוע שלהן מ-1,800 עד 1,999 cc, והרי אתם יודעים, שבקבוצה הזו יש מכוניות שנפח המנוע שלהן הוא 1,796 cc, שהוא נפח המנוע שלפני 2,000 cc. זאת אומרת, רצינו להטיל היטל, אבל לא כל כך רצינו. רצינו ולא רצינו. או מה עשינו? אנחנו מטילים אותו על נפח מנוע שאינו קיים. זה שוב פשוט לא רצינו, רבותי.

אני מודה ליושב־ראש ולחברי הכנסת שהאזינו ועקבו אחר ההסתייגויות שלי.

היו"ר ג' גדות:

ואני מודה לך, חבר הכנסת דן תיכון. רשות הדיבור להנמקת ההסתייגויות לחבר הכנסת רן כהן. בבקשה. חבר הכנסת רן כהן, אני מבין שאתה מוכן לאחד את הנמקת ההסתייגויות שלך?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כן. אדוני היושב־ראש, רבותי חברי הכנסת, אני שמח להודיע שהחלטנו, כל האופוזיציה, לאחד את ההסתייגויות שלנו ולהגיש אותן במקובץ ולהפסיק את הדיון האין־סופי והמייגע, שהיה נחוץ לנו לא משום התענוג ולא משום הטרטור, אלא משום שחשבנו, שאותן אוכלוסיות של מקבלי קצבאות ילדים, של קשישים, של מקבלי קצבאות זיקנה, שאירים ואלמנות, ואוכלוסיית הזוגות הצעירים ראויות למאבק שניהלנו היום ולהישג שהשגנו. אולי אנחנו יזמנו אותו, אבל הוא הושג בזכות כל הכנסת, בזכות הבית הזה.

שמעון שטרית (המערך):

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא שמעת אולי את המשפט האחרון, חבר הכנסת שטרית. אמרתי: בזכות כל הבית.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת שטרית, אני מכבד מאוד קריאות ביניים פה ושם, זה מוסף לחלוחית. אבל לא עולה על הדעת, שחבר הכנסת ייכנס פתאום לישיבה וכל הזמן יקרא קריאות ביניים. אנא.

שמעון שטרית (המערך):
אני מקבל.

היו"ר ג' גדות:
אני מודה לך.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני שמח בהחלט לעשות זאת גם לגבי הכבורה וגם לגבי המעבר לעבודה תקינה ויגיינית של הכנסת.

אני רוצה לציין, שכניגוד למה שנעשה בחדרי־חדרים, אנחנו ניהלנו את המאבק הזה פה בגלוי. ניהלנו אותו לא מתוך גישה סקטוריאלית, לא למען מפעלים או גופים מעוניינים ולא בדרכי תכנות. אמרנו: אם ילך האוצר לקראתנו, יותר נכון לקראת אותם קשישים, מקבלי קצבאות חוגות צעירים, אנחנו נחיר את הדיון, וכך באמת אנחנו נוהגים.

אדוני היושב־ראש, סיעת ר"צ תחלק את הנמקת ההסתייגויות בין חברי הסיעה, כל אחד ידבר חמש דקות במקובץ על כל ההסתייגויות, וכזה נסתפק. בסדר?

היו"ר ג' גדות:
בהחלט.

מפיו של נציב מס הכנסה. אין איש מס אחד שיאמר לך, שהחוק הזה יש בו תוספת הכנסה.

רבותי, העולם המערבי מוריד את שיעורי המס שלו. בארצות־הברית הורידו את שיעור המס ל-30%, בבריטניה הורידו את שיעור המס ל-40%.

שמעון שטרית (המערך):
ביפן זה עדיין 60%.

דן תיכון (הליכוד):

והמדינה הנחמדה הזאת, שמתחרה על המשקיעים ומדברת על צמיחה, היא יוצרת צניחה. היא לא מבינה מה שהיא אומרת.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אחרי שהאופוזיציה הפסיקה לטרטר, הקואליציה מטרטרת את הקואליציה.

דן תיכון (הליכוד):

היא לא מטרטרת, היא רק אומרת את מה שהיא חושבת על חקיקה חפזה ולא טובה, שלא נבדקה, שאושרה בתוך רבע שעה בוועדת הכספים. כלי לקיים שימוע ציבורי.

שמעון שטרית (המערך):

חבר הכנסת תיכון, אתה דיברת 20 דקות, אני דיברתי לפחות 17 דקות, יחד זה 37 דקות. איך הגעת לרבע שעה?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
עכשיו אתם יודעים כמה זמן נשאר לאופוזיציה לדבר?

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת שטרית, הסכת ושמע, הרשה לי לומר לך. עד כה נהגנו לקיים שימוע ציבורי בעת שדנו בחוקי מסים, בלא יוצא מן הכלל. יכול להיות שהחוק הזה חשוב מאוד. יש מי שטוען, שהוא יגדיל את הכנסות המדינה ב-70 מיליון ש"ח; יש מי שטוען, שכתוצאה מהרס הרפורמה במס יקטנו הכנסות המדינה באותם 70 מיליון ש"ח; ויש מי שאומר, שצריך לבנות על אמינות, שכן אנחנו רוצים לגייס משקיעים; ויש מי שאומר, שבשלוש השנים האחרונות היה שיעור המס 60%, הורדנו אותו ל-48%, העלינו אותו ל-51%, הורדנו ל-48%, ועכשיו אנחנו מחזירים אותו בחזרה ל-50.25%, וכך אנחנו מגלים אמינות. מי ייקח אותנו ברצינות? אנחנו מגדילים לעשות, ובעת ששר האוצר מניח את החוק הזה על שולחן חברי הכנסת, הוא עצמו בא ואומר: אבל דעו לכם, שכשנה הבאה אני אוריד את שיעור המס

מ-50.25% ל-45%. רבותי, זה פשוט לא רציני. זו חקיקה לא רצינית.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אתם תצביעו נגדה?

דן תיכון (הליכוד):

אני עובר, רבותי. למס המהולל הנקרא "היטל על רכב פרטי". ראו איך מנסחים חוק. ההיטל על רכב פרטי הוא היטל גרוע. והכנסת זוכרת בוודאי את הניסיונות של מינהל הכנסות המדינה להטיל את ההיטל ואת המלחמה שניהלתי בעניין הזה. חבר הכנסת יאיר צבן זוכר בוודאי את מלחמתו שלו בנושא הזה, ואכן, רצו הפעם לפייס אותנו, שלא נעלה על בריקדות, והחליטו להטיל את ההיטל על הקבוצה העשירה — על בעלי מכוניות שנפח המנוע שלהן גבוה.

תראו איך עושים זאת במדינת ישראל. תראו איזו חקיקה נהדרת. אנחנו מטילים את ההיטל הזה על מכוניות שנפח

הרשויות המקומיות. עלי לציין, שהסעיף הזה הנא סעיף מחור ביותר. בעבר, בשנת 1968, החליטה הכנסת לשחרר את הרשות המקומית מכל חובה לקבל אישור של הממשלה להעלות הארנונות, ואלו בשנים האחרונות כבר יש הגבלה לגבי ההעלות. הפעם ההגבלה היא מצד אחד גדולה מאוד ומצד שני יש בה גם מתירנות.

אני חושב שאיננו מתייחסים באופן טוב ונכון אל הרשויות המקומיות, וצריך להחליט אחת ולחמיד איוו מדיניות אנחנו נוקטים לגביהן. בינתיים, הואיל והרשויות המקומיות לא ניצלו בצורה נכונה את חירותן, אני מבין שיש טעם בהגבלה על שיעור הארנונה. נוכח העובדה שבחקו זה עושים זאת כהוראת מעבר או כהוראה לשנה אחת — אפשר לקבל זאת.

הסעיף מקטין למעשה באופן ריאלי את ההכנסות מהארנונה של הרשויות המקומיות. יושב כאן ראש עירייה שיזכור זאת. אומרים בסעיף, שהרשות המקומית לא תעלה בשום פנים ואופן את שיעור הארנונה מעבר לסכום שהיה בשנה שעברה.

אלי דיין (המערך):
בסמכות שר האוצר.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מייד אגיע לשר האוצר. הווי אומר, הואיל והאינדקס עולה בכל זאת, חרף דיכוי האינפלציה, למעשה מקטינים את שיעור הארנונה. זה מוגזם במקצת.

מצד אחר מוסיפים סעיף, שלפיו שר האוצר ושר הפנים יכולים להעלות את שיעור הארנונה. ברור שהם יצטרכו להפעיל את הסעיף הזה. אפילו במדינת ישראל, גם אם מדובר ברשות המקומית הטובה ביותר, אם האינדקס עולה, אם המדד עולה וקופץ ולפיכך עולות המשכורות וההוצאות — לא ייתכן להשאיר את שיעור הארנונה ברמת בשנה שחלפה. לכן ברור שיצטרכו להפעיל את סעיף קטן (ג).

מכיוון שיצטרכו להפעיל את סעיף קטן (ג), האומר שהשרים יכולים לאשר העלאת, אם אנחנו לא, נשים שום הגבלה על הנושא הזה, נגיע שוב לאבסורד. קודם כול אני חושב, שאם מטילים זאת באופן אדמיניסטרטיבי על שר הפנים ועל שר האוצר, אין די בקרה ציבורית על העלאת שיעור הארנונה, ויהיו לחצים ממקומות אלה ואחרים. אני חושב שיכול להיות ניצול לרעה של העניין, למשל מצד רשות מקומית, שתוציא הוצאות מיותרות בידעה, שאם תלחץ על שר האוצר מצד אחד ועל שר הפנים מצד אחר, יאשרו לה את העלאת הארנונה. בהיותי איש השלטון המקומי אני יודע כיצד התהליך הזה מתרחש במדינת ישראל. יש מחשבה בקרב אנשי הרשויות המקומיות, שכסופו של דבר לא ייתנו בשום פנים ואופן שהזהמה והלכלוך ייהרס את העיר, ושאם תהיה שכיתה מחוסרת כסף לתשלום לשירותים אלה או אחרים, יאפשרו זאת בצורה זו או אחרת. לכן הפתח הזה של פנייה לשר האוצר ושר הפנים הוא קל מדי ואוטומטי מדי. כיוון שאין שום הגבלה, אני חושש גם מזאת, כי אז יכולים להפעיל קריטריונים שונים במקומות שונים.

ההסתייגות שהגשנו פותחת, לדעתי, את הבעיה בצורה מעשית ונכונה. קודם כול, אפשר להעלות את הארנונה בשיעור של 5%. 5% אינם סכום מבהיל ואפשר להשאיר זאת בדי השרים. מעבר לכך טעון העניין אישור של ועדת הכספים של הכנסת.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אחרי ידבר חבר הכנסת וירשובסקי, וכזה נסיים את הנמקת ההסתייגויות לחוק זה.

חברי הכנסת, אני מבקש להעיר, ברשותכם, שתי הערות בלבד. ההערה הראשונה היא לגבי סעיף 39 לחוק, שעניינו פטור ממס לעובדים שירכשו מניות בחלק משכרם במפעלים שבהם הם עובדים. כל החקיקה בנושא הזה, שהיא חיוכית ומתקדמת בהחלט, באה על-מנת ליצור מצב שבו המפעל יוציא פחות הוצאות ברגע נתון, כדי להבריא את מצבו ואת מצב תורים הכספים בו, ויתירה מכך, כדי ליצור הזדהות של העובד עם מקום עבודתו. — דבר המוליד תחושה טובה יותר וגם אולי תקווה לזכות במשהו.

ואולם, על-פי החוק הזה, כפי שהוא מונח לפנינו, מה שכרוך הוא, שהעובד נותן הלוואה עומדת למפעל, ואין לו על ההלוואה הזאת שום הטבה. ומה שאני מציע הוא — שתיתן הטבה קטנה מאוד, שבאה לעודד השתתפות של העובדים במפעלים שבהם הם עובדים והזדהות איתם. אני מציע, שעל אותו חלק שהעובד מוציא משכרו ורוכש בו מניות, והמניות הללו מוקפאות לשנתיים והוא אינו יכול לממש אותן, שכאשר הוא יבוא לממש אותן, על החלק הזה לא יחול מס. בלעדי זה אין שום הטבה לעובד, אלא יש רק הטבה למפעל שבאה מהעובד. זה כמובן אינו תקין, ואני מבקש לתקן זאת.

ועוד משפט אחד לגבי סעיף 46. אני רוצה לומר לכם, חברי הכנסת, שמדיניות שכלכלתן מתקדמת בהחלט מעלות את שיעורי המס השולי. כבר ציינתי שבשכרדיה שיעור המס השולי הוא 75% וביפן — 76%. אלא שהמדינות האלה עושות זאת לגבי רמות שכו גבוהות מאוד. אין לי התנגדות שהיה מס בשיעור 51% על הכנסה של יותר מ-8,000 שקל בחודש. לא זאת הבעיה. הבעיה היא רמת הפריסה של המס, רבותי. משום שהמגמה של הורדת מסים לעובדים היא מגמה נכונה, ואליה צריך ללכת. מה עשו כאן? העלו את שיעור המס השולי ל-51% והשאירו את כל עומס מדרגות המס על כל השכירים.

לכן אמרנו — ואני שמח שחבר הכנסת דן תיכון מסכים לדעתי — שצריך עכשיו להוריד כל רמות המס בהתאמה — מ-48% ל-46%; מ-45% ל-43%; מ-40% ל-38% ומ-20% ל-18%.

במצב הזה אנחנו מקילים על העובדים. במצב הזה אנחנו מותירים חלק גדול יותר משכרו של העובד בידיו. במצב הזה אנחנו מעודדים את העובד לעבודה רבה יותר, למאמץ ניכר יותר ולהפקת תועלת בעבודתו.

אני חושב, שעל-פי הממצאים של נציבות מס ההכנסה, ההכנסה מהמיסוי לא תקטן, אלא להיפך, היא תעלה. אלה הממצאים שהם מעלים, ולדעתי כדאי בהחלט לנסות זאת.

לכן יש להעלות את שיעור המס ל-51% למשתכרים 8,000 שקל ומעלה בחודש, זה לא אסון גדול כל כך. זה בסך-הכול 30 שקל על ה-1,000, התשיעי ומעלה. לא זאת הבעיה. הבעיה נפחית בהתאמה את המיסי על שאר משלמי המסים. תודה רבה.

היו"ר ג' גדות:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, בבקשה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתייחס בהסתייגויות אך ורק לסעיף 20 לחוק, הדן בארנונות של

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להעיר לגבי מה שהיה לפני ההפסקה ולגבי הביזיון שהכנסת ספגה היום בהנמכת קומתה על-ידי הקואליציה, כאשר לא נעם ולא נתקבל פסק-הדין של הכנסת בדבר קבלת הסתייגויות אחדות. זה טעמה של קריאה שנייה וקריאה שלישית.

אילו חשבה הכנסת שהיא תקבל כל הצעת חוק שהממשלה מביאה לה, היא לא הייתה קובעת שעל חוק לעבור בקריאה ראשונה, להידון בוועדה, לעבור קריאה שנייה ושלישית ולכלול הסתייגויות. זו מסגרת, מוסד מכובד שהכנסת יצרה כדי לשמור על זכויותיה, כדי לשמוע את דעתו של המסתייג ולקבל החלטה לגביה. לא ייתכן שלגבי סעיף אחד, סעיף שני וסעיף שליש הכנסת תקבל הסתייגות וחביע את דעתה בניגוד לדעת הוועדה ולדעת הממשלה, ואילו הקואליציה והממשלה יתחכמו, יבזו את הכנסת, ירקו בפניה, יפסיקו את תהליך החקיקה, ושוב תפעל מכוונת הקואליציה כדי לבטל את רצונה של הכנסת. זה לא ייתכן. אני מזהיר מפני התופעה הזאת. אם לא נפעל על-פי הנוהל, נגיע למצב שבו לא יהיה טעם לא בקריאה שנייה, לא בקריאה שלישית ולא בדיון בוועדה, ודי יהיה שהממשלה חביא את החוק, או שכלל לא יהיה צורך לא בכנסת ולא בדיוני הכנסת — הממשלה תחוקק כל חוק שהוא תרצה. הדבר מסוכן למעמדה של הכנסת ולסמכויותיה.

אשר להסתייגויות שיש, לגופו של עניין, ברצוני להעיר בקיצור. לגבי סעיף 20, הסמכות שניתנה לשר הפנים ולשר האוצר להחיר העלאת מסים עירוניים לפי שיקול דעתם — לדעתי צריך להגביל סמכות זאת, כי כשקובעים הקפאת מסים יש לכבד את הקביעה הזאת ואין לחרוג ממנה ולבטל אותה בכל מיני תחבולות ובכל מיני היתרים מפורקים.

הסתייגות נוספת היא לגבי סעיף 23 — היטל על הרכב. ראשית, המס הזה, שאושר בזמנו כאילו הוא מעשה חדר-פעמי הופך למעשה מס קבוע נוסף על אגרת הרכב ועל כל המסים שהממשלה גובה, וזה דבר שאין לקבל אותו. דבר זמני הופך דבר קבוע — זה מקומם, לא לכך התכוונה החקיקה בזמנה. אם הממשלה רוצה להעלות את שיעור האגרה, להטיל מס קבוע על החזקת רכב — על הכנסת לדון על כך. אבל להעמיד את הכנסת כל שנה בפני תביעה לחדש את ההיטל — זה דבר שאין לקבל אותו ויש לדחותו.

מכל מקום, אנחנו מבקשים בהסתייגות לצמצם את ההיטל לחצי שיעורו הנוכחי, כי יחד עם האגרה הוא מהווה נטל כבד על מחזיקי הרכב.

סעיף 29 — ריבית וקנס פיגורים. אני חושב שאם מחייבים את תשלום הקנס בריבית כשיש פיגור בתשלום, זה סביר; אבל להטיל עליו קנס פיגורים — לדעתי זה מיותר, ואנחנו מציעים לבטל את קנס הפיגורים.

סעיף 32 — פטורים. סעיף זה נותן הנחיות לפטור מתשלום היטל בשל רכב. אנחנו מציעים להוסיף על הסעיפים הקובעים את התנאים לפטור גם סעיף המעניק פטור לבעל רכב שרכבו משמש את בעליו להשגת הכנסה או להבטחת פרנסתו ופרנסת משפחתו.

סעיף 37 — החזר סכום ששולם כיתר. כשהממשלה גובה או מטילה מס או ריבית על פיגור בחשולים, מוכנת הקביעה שהמפרג בתשלום המס או דוחה אותו בלא הצדקה ישלם ריבית. לכן אנחנו תובעים נגד הממשלה, כשהיא גובה סכומים

ארחיק לכת: אומנם ההסתייגות שלנו מנוסחת כפי שאמרתי, אבל אני מצטרף בהחלט להסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון — והוא אינו מאמין שהיא תתקבל — שלפיה למעשה כל העלאת מס בכל מקום ומקום טעונה אישור של ועדת הכספים של הכנסת; כך יהיה פיקוח נאות יותר על השלטון המקומי וכיצוע נאות יותר של החוק הזה, כי סעיף קטן (ג), כפי שהוא קיים היום, יצטרך להיות מופעל — או סעיף קטן (א) של אותו סעיף.

עם זאת, פתרון הבעיה הזאת מוכיח עד כמה אנחנו מזלזלים בנושא הנקרא שלטון מקומי בישראל ועד כמה איננו מוכנים למצוא פתרונות של ממש לבעיותיה של הרשות המקומית בישראל.

היו"ר ג' גדות:
אני מודה לחבר הכנסת וירשובסקי. רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל ביבי, ואחריו — לחבר הכנסת תופיק טובי. אחריו — לאחרון הדוברים, חבר הכנסת חיים אורון.

יגאל ביבי (המפלגה הרחבת הלאומית):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, נכון לעתים שיש הפרשי גדולים בין רשות לרשות בנושא הארנונה. נכון שהתפתח בארץ מושג חדש של עיריות עשירות ועיריות עניות. נכון שיש סקטורים המשלמים יותר מסקטורים אחרים באותה רמה. אבל מה באים כאן להציע? מציעים הקפאת הארנונה הכללית במחיר נומינלי. לא רואים בתקציב משרד הפנים תשובה על השאלה, מאין, לדעתו, יכסו העיריות את ה-20% של ההתייקרויות. אין לי ספק, שסעיף קטן (ג) בחוק, המאפשר לשר האוצר ולשר הפנים להעלות את שיעור הארנונה, יביא הוראה מפורשת, שהארנונה צמודה, ושיעורה יעלה.

לכן אני מציע להחליט מראש, שהעלאת הארנונה תהיה צמודה מחד גיסא, ומאידך גיסא תהיה מגבלה שתוכל לאזן את העיוותים הנוראים שיש בארנונה הכללית.

משרד הפנים ערך לפני שנה השוואות בין רשויות מקומיות. הוא השווה סקטורים וקבע רמות של ארנונה. אני מציע שהחוק יאמר מפורשות, שמצד אחד תהיה הארנונה צמודה, אבל תהיה גם מגבלה בסקטורים שהם מעל הממוצע הארצי באותו נושא ויוכלו לשחק דרך ההצמדה כך שיאזנו קצת את העיוותים הקיימים. לא ייתכן שההעלאה תהיה אוטומטית, מה גם שהמשק נתון למשברים. יש סקטורים שנחלשו, יש סקטורים חזקים יותר, ולא ייתכן שכולם יהיו שווים ובאופן אוטומטי, שלא תינתן למועצת העירייה הרשות להחליט על איזונים ושינויים וכל דבר יצטרך לעבור לשר האוצר ולשר הפנים.

חשוב להזכיר גם שהפעם הפסידו העיריות סכומים גדולים כיוון שהחוק עדיין לא התקבל. בגלל חוק ההסדרים במשק לא הצליחו מועצות הערים להתכנס ולא העלו את הארנונה, כאשר ייתכנו ויעלו אותה, הם יפסידו חודשי-חודשיים נוספים כבגניית המסים.

לכן אני מציע שההעלאה תהיה צמודה, עם ההסתייגות שבאמצעות ההצמדה אלה שיעלו על הממוצע הקבוצתי יוכלו להוריד מהם את עניין ההצמדה ו-20% יהיו כלי משחק לאיזון הארנונה הכללית.

היו"ר ג' גדות:
אני מודה לחבר הכנסת יגאל ביבי. רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי, ואחריו — לאחרון הדוברים, חבר הכנסת חיים אורון.

למצוקה, יוצע הסדר שבו הדיירים האחרים משתתפים באופן פסי בהצלת הדייר הזה, אציע בכנסת שהעזרה הזאת תהיה פטורה ממס, ואני קורא לך להצטרף אלי בזה. אם תרכינה דוגמאות כאלה בארץ, אשמח מאוד.

ראובן ריבלין (הליכוד):

כפי שאני מכיר אותך — — —

הי"ר ג' גדות:

לא, לא, לא.

ראובן ריבלין (הליכוד):

ברשות היושב-ראש.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני מוכן.

הי"ר ג' גדות:

אני לא נותן רשות. חבר הכנסת אורון כבר מדבר על חשבון הזמן שהוא ויתר עליו. אני קורא לך שלא להחזיר אותו אל צקצבת הזמן שיש לו למכביר.

ראובן ריבלין (הליכוד):

מה עם האוברדרפט שלו?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

לכן אני אומר דבר פשוט מאוד על הצגת העניין כאיזה הסדר סותף. מדובר על מגורים שיהיו בתוך ההסדר, מגורים מושבים, קיבוציים, פרטיים, או כל מי ששר האוצר, באישור ועדת הכספים, ימצא לנכון לעשות לו הסדר. המרכיב העיקרי בהסדרים האלה הוא נטל קשה מאוד המוטל על המתיישבים שבהם מדובר, נטל שבאחוזים גדולים הם אינם אחראים לו והם נושאים בו. זה נושא שלגביו יש לדבר על פיזור כספי המדינה בהקשר של המס?

יהיה פה דיון על ההסדרים — נדון. אני במקרה חבר בתנועה שעדיין לא נמצאת בתוך ההסדרים, אבל הדיבור הנון-שלנטי במקצת הזה — הרי עשו הסדר גורף ששנים לא ישחרר מגור שלם ממס הכנסה.

חבר הכנסת חיון מתייחס פה לתחולתו של החוק מ-1987. תחולתו של החוק מ-1987, כי מהשנה הזאת מופעל הסדר המושבים. ואם יש מושב מסוים שמחק חוכבת למושב אחר, ראוי לו שעל החוב הזה שנחק לא יוטל מס.

ראובן ריבלין (הליכוד):

מאה אחוז. לעומת זה צריך להעניש את המושב שמשך

הי"ר ג' גדות:

ולעומת זאת, חבר הכנסת ריבלין, אתה לא תפריע לו.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

חבר הכנסת ריבלין, אני אומר לך: אם תכיר את ההסדרים לעומקם — המושב שמשך כסף, לא מענישים אותו. מוטל עליו נטל כבד מאוד. אני חושש מאוד — ואנחנו כבר שנה וחצי אחרי ההסדר — שמוטל עליו נטל כזה כבד, שהוא לא עומד בו, ולכן אין הסדר.

כמה אנחנו עוסקים פה? בחלוקת הטבות? מחציתה של ההתיישבות מתמוטטת. אני מדבר עכשיו על מגור שאינני חלק ממנו, במובן זה שאני חבר קיבוץ. אביבים רדוב"כ הם הבעיה של הקיבוצים, או של תנועת העבודה, או של מפלגת העבודה? תפסיקו את הדיון בשאלה הזאת בצורה כזאת. יש למישהו

מעל למוצדק ומחזירה את סכומי הגבייה הנוספת הזאת, שגם היא חשלם ריבית, ואנחנו מציעים שהריבית תהיה בשיעור של 5%.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להסתפק בהנמקות אלה.

תודה רבה.

הי"ר ג' גדות:

אני מודה לך על ההסתפקות במועט. תודה לחבר הכנסת תופיק טובי. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים אורון, אחרון הדוברים.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, למען האמת התכוונתי — עקב הנוהל החדש — רק להגיד, שאני מצטרף להסתייגותו של חבר הכנסת חיון לסעיף העומד כעת להצבעה. אבל לאחר שחבר הכנסת חיון, שצר לי שהוא איננו באולם, הסביר לחברי הכנסת את הסעיף הנוגד שכותרתו היא 'הקלות במס בקשר להסדרי סיוע עם החקלאים', אני רואה חובה לעצמי, לא רק כחבר ועדת הכספים אלא גם, אני מודה, כחבר קיבוץ — להעמיד כמה מן הדברים על דיוקם.

חבר הכנסת חיון לא דייק בהצגת חלק מן התמונה. ניתן היה להבין מדבריו, שמוצע כאן עליי ועדת הכספים חוק גורף המשחרר סקטור ממס מסוים, וממסים ככלל. בחוק מוצע — וחבל שחבר הכנסת חיון לא הסביר זאת לחברי הכנסת, ואני לא בטוח שכל החברים קראו את כל החוק — שמי שהסעיף הזה חל עליו הוא בכחינת חקלאי, בלי להתחשב במגור שאליה הוא שייך; לכן ההערה שנאמרה בקשר לחבר הכנסת גרופה, שלגביו נערך הסדר על-ידי האוצר ושר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, הכריז עליה בצו שהוא מהווה חלק מהסדר לעניין פרק זה — הערה זו היתה מיותרת לחלוטין. הווי אומר, צריך כנראה להשתתף למועדון מכובד שלגביו חל הסדר שוועדת הכספים מאשרת אותו ולאחר שוועדת הכספים מאשרת אותו חלות לגביו 'הנוראיות' במס.

מה הן ההקלות 'ההנוראיות' המוטלות במס? אותו מושבניק או חקלאי פרטי כיבנאל, או קיבוצניק שנמצא באותו הסדר, מתחייב להוריד את רמת חייו, מתחייב לעמוד בפיקוח בתחומים רבים ושונים, ואינני רוצה לעסוק בזה עכשיו. אבל, על מה מדובר פה? בסעיף 7, הקלה במס, מדובר על שתי האפשרויות, האפשרות הראשונה — אותו חקלאי, מושבניק או קיבוצניק, שתם להסדר החקלאות, התרומה שלו להסדר תוכר לצורכי המס ולא יושט עליה מס נוסף. היום זה לא דבר תיאורטי. אם קיבוץ מסוים או מושב מסוים השתתף בחוב של מושב אחר — עד היום, במצב הקיים, על ההשתתפות הזאת מוטל מס. איני מכיר לא את בני משפחתו ולא את ידידיו הקרובים, לא מהכנסת ולא מחוצה לה, של חבר הכנסת לשעבר שפירא — ואני מאחל לו באמת כל טוב — המתנדבים להשתתף אחר בשיקום נכסיו. מה ההשוואה? מדובר על מגור שמקיים בתוכו אחריות משותפת, ועל אותו חלק שהשתתף בהצלת חלק אחר — — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

לי יש אחריות משותפת עם אשתי על רוב — — — והיא הוציאה את רוב הכסף.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

חבר הכנסת ריבלין, עזוב אותי עכשיו עם סיפורי אשתך. אם בבית משותף בירושלים, שאחד מדיריו נקלע

הצעה להוסיף לסמכות של שני השרים את האישור של ועדת הכספים. בוועדת הכספים הגענו למסקנה, שאם אומנם תיחוסף סמכות לוועדת הכספים, עם מאות הרשויות המקומיות שקיימות במדינת ישראל, ועדת הכספים תעסוק רק בפגישה עם נציגי רשויות מקומיות אשר יבקשו אישור להעלאת שיעור הארנונה. לכן הגענו למסקנה, שאסור לנו להעביר את הסמכות הזאת לוועדת הכספים, כדי שלא נשחק את עבודתה.

ברצוני להתייחס לשני סעיפים נוספים, רבזה אסיים, אותם סעיף שחבר הכנסת חיים אורון התייחס אליו בקשר להקלות מס, בקשר לסיוע לחקלאים — הסתייגותו של חבר הכנסת תיכון. השם המקורי של החוק היה "הקלות במס בקשר להסדרי סיוע למושבים ולקיבוצים". הוועדה, בתמיכה של חברי הכנסת מהקיבוצים ומהמושבים, שינתה את השם ל"הסדר הסיוע בחקלאות" והרחיבה את התחילה על כל החקלאים שיגיעו להסדר דומה להסדר של הקיבוצים עם האוצר.

על כן צריך היה לברך פה, כי החילו פה בדרך חיובית על כלל החקלאים את הפתרון שהוצע לתנועת הקיבוצים. ואומנם, נציגי החקלאות הפרטית בירכו על השינוי הזה ועל הסעיף שהיחוסף.

אני איני סבור שאת ההסדר המתאים למגזר החקלאי אפשר ליישם במגזרים אחרים: בתעשייה, בחירות וכדומה. לכן אני מציע לדחות גם את ההסתייגות הזאת.

הנושא האחרון שאליו אני רוצה להתייחס הוא סעיף החלוקה הצודקת של הנטל. גם פה היתה הצעה לשנות את הסעיף. אדוני היושב-ראש, חוספת מס של 3% לתשעה חודשים לאנשים המשתכרים מעל 8,000 שקל לחודש, כאשר אנחנו גוזרים על כל חלקי הציבור גזירות בשל מצב חירום הקיים בשנה הזאת, אסור שתעורר ויכוח. אין זה עומד בניגוד למגמה של הורדת שיעורי המס כדי לעודד השקעה וכדי לעודד צמיחה. אני חושב שהסעיף הזה חיוני, והוא גם מכניס 70 מיליון שקל לחקציב. ללא הסעיף הזה יחסרו בתקציב עוד 70 מיליון שקל. ראינו נושאים הפוגעים בשכבות חלשות למדי, ומותר, אם כן, לקחת גם את הסכום הזה של 70 מיליון שקל ממי שמשתכר מעל 8,000 שקל לחודש. אני מציע לדחות את ההסתייגות.

ה"יו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת מיכה חריש. מכאן אנחנו עוברים, חברי הכנסת, להצבעה על ההסתייגות ועל הסעיפים כפי שהובאו על-ידי הוועדה. אני מבקש לשמור על שקט במשך כל זמן ההצבעה. אנא, חברי הכנסת, הימנעו מדיבורים ושבו.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על ההסתייגות לסעיף 20.

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 20 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ר' כהן לסעיף 20 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת י' ביכי לסעיף 20 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 20 לא נתקבלה.

טענה עניינית לגבי החוק, יעלה אותה, יגיד שצריך להקל לא ב-100% אלא ב-80%, ונתווכח על זה. אבל מהו העיסוק הבלתי-רפוסק בשאלה הזאת כבשאלה פוליטית? אתה יודע מה? רוב המושבניקים, לצערי הרב, הצביעו ליכוד.

שבת וייס (המעריך):

לא הרוב, אבל חצי.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

רוב המושבניקים שבתוך ההסדר הצביעו ליכוד, ואני יודע בגלל מה.

אני מסיים את ההסתייגותי בפרק הזה ואני מציע לחברי הכנסת לדרן בעניין הזה לגופו.

ה"יו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת חיים אורון. עתה, חברי הכנסת, רשות התגובה ליושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת מיכה חריש, בבקשה.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מאחר שכל ההסתייגות נומקו ביחד, ברשותך אענה רק על כמה ההסתייגות בצורה מרוכזת, וההסתייגות אחרות אולי יישארו בחלקן ללא תשובה מנומקת.

קודם כול לגבי ההליך של ועדת הכספים. היתה הערה של חבר הכנסת דן תיכון היתה הערה של חבר הכנסת תופיק טובי. ההליך לא רק שהיה לפי תקנון הכנסת, אדוני היושב-ראש, אלא, כפי שגם אתה יודע, היתה התייעצות עם יועצים משפטיים בכל הדרגות האפשריות כדי לוודא שאומנם התהליך נכון. צריך שחברי הכנסת היושבים במליאה ידעו, שאומנם המליאה פעלה בסמכותה על-פי סעיף 127 כאשר העבירה לוועדת הכספים אותם נושאים לדיון מחודש, וועדת הכספים פעלה על-פי סמכותה כאשר הביאה את ההצעות למליאת הכנסת.

אבל, מעבר לצד התקנוני, אדוני היושב-ראש, אני חושב שהסעיף הזה נועד במיוחד למנוע מרוב מקרי לעוות את רצון הרוב האמיתי של הכנסת, וזה מה שקרה פה, כי רוב מקרי של חברי כנסת הצביע בעד סעיפים מסוימים, והם לא ידעו אפילו את מה הם הפילו, ואחר כך הם הצטערו על כך. עובדה היא, שכאשר ניתן שיקול דעת מחודש, אותם חברי הכנסת הצביעו בעד אותם סעיפים שקודם לכן הם הפילו אותם.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אחר שרחצו את הראש שלהם.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שניר):

הם הפעילו שיקול דעת.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת פורז, הרי לא ידעת שאתה מפיל את החוק בנושא הגז, והלוא המפלגה שלך תמכה בזה הרבה יותר מאחרים. סעיפים שלחמם עליהם, הצבעתם נגדם. זו אחת הדרגמות המובהקות. הפלחם שלושה סעיפים בחוק הרפורמה בגז, ורובכם הייתם בעד זה. זו הרוגמה הקיצונית ביותר: מתוך ארבעת הסעיפים היו שלושה שרציתם בהם. לכן הסעיף הזה נועד לאפשר להתקרב קצת, לשקול מחדש ולהצביע על-פי הרצון האמיתי של מליאת הכנסת. לכן פעל פה שיקול הדעת הזה.

סעיף אחר שאני רוצה להתייחס אליו, אדוני היושב-ראש, הוא הסעיף של העלאת שיעור הארנונה, סעיף 20. היתה פה

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 32
לא נתקבלה.

סעיף 32, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

לסעיפים 33 ו-34 אין הסתייגויות. אני מעמיד אותם
להצבעה.

ה צ ב ע ה

סעיפים 33 — 34, כהצעת הוועדה, נתקבלו.

היו"ר ג' גדות:

בסעיף 35 — הסתייגות לחבר הכנסת טובי. אני מעמיד
אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 35
לא נתקבלה.

סעיף 35, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

בסעיף 36 — הסתייגות לחבר הכנסת טובי. אני מעמיד
אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 36
לא נתקבלה.

סעיף 36, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

בסעיף 37 — הסתייגות לחבר הכנסת טובי. אני מעמיד
אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 37
לא נתקבלה.

סעיף 37, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

בסעיף 38 — הסתייגות לחבר הכנסת תיכון. אני מעמיד
אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ר' תיכון לסעיף 38
לא נתקבלה.

סעיף 38, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על ההסתייגויות
לסעיף 39.

ההצעה לחלופין של חבר הכנסת ת' טובי
לסעיף 20 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ת' אורון לסעיף 20
לא נתקבלה.

סעיף 20, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

לסעיף 21 אין הסתייגויות. אני מעמיד אותו להצבעה.

ה צ ב ע ה

סעיף 21, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

גם לסעיף 22 אין הסתייגויות, ואני מעמיד אותו להצבעה.

ה צ ב ע ה

סעיף 22, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

בסעיף 23 — הסתייגות לחבר הכנסת טובי. אני מעמיד
אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 23
לא נתקבלה.

סעיף 23, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

לסעיפים 24 עד 28 אין הסתייגויות. אני מעמיד אותם
להצבעה.

ה צ ב ע ה

סעיפים 24 — 28, כהצעת הוועדה, נתקבלו.

היו"ר ג' גדות:

בסעיף 29 — הסתייגות לחבר הכנסת טובי. אני מעמיד
אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 29
לא נתקבלה.

סעיף 29, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

לסעיפים 30 ו-31 אין הסתייגויות. אני מעמיד אותם
להצבעה.

ה צ ב ע ה

סעיפים 30 — 31, כהצעת הוועדה, נתקבלו.

היו"ר ג' גדות:

בסעיף 32 — הסתייגות לחבר הכנסת טובי. אני מעמיד
אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון וש' אלוני
לסעיף 46 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 46
לא נתקבלה.

סעיף 46, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

לתוספת הראשונה — הסתייגות לחבר הכנסת דן תיכון.
אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לתוספת
הראשונה לא נתקבלה.

ההצעה לחלופין של חבר הכנסת ד' תיכון
לתוספת הראשונה לא נתקבלה.

התוספת הראשונה, כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר ג' גדות:

לתוספת השנייה אין הסתייגויות. אני מעמיד אותה
להצבעה.

ה צ ב ע ה

התוספת השנייה, כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר ג' גדות:

לתוספת השלישית אין הסתייגויות. אני מעמיד אותה
להצבעה.

ה צ ב ע ה

התוספת השלישית, כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר ג' גדות:

לתוספת הרביעית אין הסתייגויות. אני מעמיד אותה
להצבעה.

ה צ ב ע ה

התוספת הרביעית, כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, תם שלב הקריאה השנייה, וברשותכם נעבור
לקריאה השלישית בחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני
חקיקה), התשמ"ט — 1989. מי בעד? מי נגד?

ה צ ב ע ה

בעד החוק — רוב

נגד —

חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה),
התשמ"ט — 1989, התקבל.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 39
לא נתקבלה.

ההצעה לחלופין של חבר הכנסת ד' תיכון
לסעיף 39 לא נתקבלה.

ההצעה של חברת הכנסת ש' אלוני לסעיף 39
לא נתקבלה.

סעיף 39, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

לכותרת פרק ח' — הסתייגות לחבר הכנסת דן תיכון. אני
מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לכותרת פרק
ח' לא נתקבלה.

כותרת פרק ח', כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר ג' גדות:

מכאן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף 40. הסתייגות
לחבר הכנסת דן תיכון. אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 40
לא נתקבלה.

סעיף 40, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

לסעיפים 41 עד 45 — הסתייגות לחבר הכנסת דן תיכון.
אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיפים
41 — 45 לא נתקבלה.

סעיפים 41 — 45, כהצעת הוועדה, נתקבלו.

היו"ר ג' גדות:

לכותרת פרק ט' — הסתייגות לחבר הכנסת דן תיכון.
אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לכותרת פרק
ט' לא נתקבלה.

כותרת פרק ט', כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על ההסתייגויות
לסעיף 46.

ההצבעה — וחברי הקואליציה אינם נוכחים בשעת ההצבעה ואינם תומכים בהצעה ובדרך כלשהי נוצר רוב בעדה, ניתנת ביום האפשרות לומר מייד אחר כך: סליחה, לא שיחקנו כלל במשחק הזה, נתחיל מההתחלה. אני חושב שזה מבטל את הטעם לישיבה פה ולהשתתפות בהצבעות. לשם מה לבוא כלל לדיון כאן?

רענן כהן (המערך):

איש לא אומר לך לבוא.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
חבר הכנסת חריש, אני יכול לומר, שהחוק בענייני הגז, לא היה מקום כלל להביא אותו במסגרת תיקוני חקיקה.

חבר הכנסת דן תיכון, אני באמת לא יודע מה אתה מציג פה, זו, לדעתי, פארסה. אתה מציג כאן הסתייגויות שכמעט כולן נכונות לטעמי, ואני יודע שזה משקף את דעת הליכוד במידה רבה מאוד, ואחר כך אתה עצמך אינך מצביע על ההסתייגויות האלה וחברייך מצביעים נגדך. האם זה נועד רק לנקות את מצפונכם? הרי אתם קובעים בהרמת היד שלכם, לא בדיוורים. אתם אשמים בכל בהלת דמס ובהטלת המס על כלי הרכב. אתם נותנים לזה יד בדיוק כמו חברי המערך. אינכם נקיים מזה, כי היד שלכם היא הקובעת ולא הפה.

אני רוצה להתייחס לדמגוגיה הכרוכה בהעלאת מס מ-48% ל-51% וגם לעניין ההיטל על כלי הרכב. עוד לא שמעתי שיש בעולם חוק בדבר מיסוי הנקבע על-פי הפירמה של המכונית. "מרצדס" משלמת יותר מ"קדילק", אולי למישהו יש "קדילק", "אולדסמוביל"? — לא.

אלי דיין (המערך):

אולי לך יש.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
האם שמעתם דבר כזה, שמטילים מס לפי פירמה של מכונית? אם מישהו יקנה "רולס-רויס", הוא לא יהיה חייב במס; ואילו בגין "מרצדס" — הוא ישלם יותר.

שמעון שטרית (המערך):

הסיבה היא, שלאנשי ה"מרצדס" אין לובי.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
הצביעות הגדולה מכול היא: אנחנו יודעים שבמגזר הציבורי רבים מאוד נוסעים במכוניות של 2,000 סמ"ק ויותר, ועל עצמם הם הטילו מס של 20% בלבד. לעומת זאת, על הציבור הם רוצים להטיל מס גבוה יותר.

מאחר שיש לי חמש דקות אני עומד בפני סיום. אני רוצה לומר, שכל חלקי הבית הזה, לרבות הליכוד, אתראים חד-משמעית גם להיטל על הרכב וגם להעלאת מס ההכנסה. חבר הכנסת תיכון אמר דבר יפה מאוד — הוא אמר, ונהג אחרת מכפי שאמר.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת פורז. בזה תם סעיף ג' של סדר-היום.

היו"ר ג' גדות:

אני קובע כי חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט — 1989, נתקבל בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

מי נמנע?

היו"ר ג' גדות:

מי נמנע? יירשם כי נמנעו חבר הכנסת פורז, חבר הכנסת רביץ וחבר הכנסת גפני.

מכאן אנחנו עוברים לסעיף ד' של סדר-היום.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אני מבקש לנמק את הימנעותי.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת פורז, אני מפנה את תשומת לבך לכך, שקריאתי בשמן ואפשרי לך להביע את הימנעותך לאחר ההצבעה — גם הליך זה היה לפניו משורת הדין. את כל זה היית צריך לומר לפני ההצבעה. אם כן, אין לך זמן — —

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

גם אלמלא השתתפתי בהצבעה זכותי לנמק לפי סעיף 55(א)(2) לתקנון הכנסת.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת פורז, אני מפנה את תשומת לבך לכך, שכל הנוכחים כאן השתתפו בדיון.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

הסעיף קובע, שמי שלא השתתף בדיון ולא השתתף בהצבעה או נמנע ממנה, זכותו לנמק.

קריאה:

הוא צודק.

היו"ר ג' גדות:

הוא לא צודק, כי הוא קרא את קריאתו לאחר שקבעתי שהחוק התקבל בקריאה שלישית. עם זאת, אתה מוזמן לדון הנאמרים לשתי דקות.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

לחמש דקות.

היו"ר ג' גדות:

לשתי דקות. חבר הכנסת פורז, כבר התחלת לדבר ממקומך. אני מפחית לך חצי דקה מהשתיים. בוא לדון.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אינני חבר כנסת ותיק, כפי שאתם יודעים, אבל האירוע שאירע כאן היום לאחר שהתקבלו הסתייגויות מספר בנושאים לא-קרדינליים, בנושאים שאין בהם שאלות של חיים ומוות או שעליהם קם ונופל דבר אלא בעניינים שוליים למדי — הוא תרגיל המכונה את הכנסת. אין טעם לשבת כאן בהצבעות, משום שאם אתה מצליח בהצבעה כלשהי — ונציגי הממשלה לא נכחו גם בזמן

ה. הצעת התקציב לשנת הכספים 1989 והצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1989 התשמ"ט — 1989 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ג' גדות:

התקציב ללא החזר חובות מסתכם ב-45.4 מיליארד שקלים, לעומת 38.2 מיליארד שקלים ב-1988 — גידול ב-18%, שהוא בדיוק שיעור עליית המחירים החזויה בתקציב של ממוצע שנת התקציב 1989 לעומת ממוצע שנת תקציב 1988.

גם הגירעון המתוכנן ל-1989 — 1.8 מיליארד שקלים — גדול ב-18% מהגירעון ל-1988 — 1.5 מיליארד שקלים — כלומר, הגירעון נשאר בערכו הריאלי.

שיא כוח-האדם בתקציב הוא 64,368 משרות, לעומת 65,249 משרות בשנה שעברה — ירידה מתוכננת ב-1.2%.

תקציב המדינה קשיח כמעט לחלוטין, ולמקבלי ההחלטות נותר סכום קטן מאוד שלגביו יש להם דרגת חופש להחליט על שינויים או קיצוצים.

להחזר חובות מיועדים 37% מהתקציב ברוטו, לצריכה ביטחונית — 20% מהתקציב, לתשלומי העברה ותמיכות — עוד 20%, לשכר שאינו שכר ביטחוני מיועדים עוד 7%, כלומר רוב-רובו של התקציב קשיח לגמרי ונותר מעט מאוד שניתן לקצץ בו, ולעומת זאת, מכל הכיוונים באות דרישות לתוספות גדולות.

הרזרבה בתקציב 1989 קטנה נומינלית מהרזרבה שהיתה בתקציב המקורי ל-1988, וזה רק מדרגיש עוד יותר את המצב הקשה של התקציב המתוח המוגש היום.

בחלק המילולי של חוק התקציב נוסף רק סעיף חדש אחד לעומת הצעת החוק שאושרה בקריאה ראשונה, והוא הסעיף הדרן בעודפים מיוחדים משנת התקציב 1988, סעיף המאפשר הוצאתם בתוכניות שנכללו גם בתקציב לשנת 1989.

זה התקציב הראשון והאחרון שאני מתכבד להביא לפני הבית. אני מקווה, שמחליפי יביא לידי גמר את כל ההצעות והתוכניות לשיפור דרכי הגשת התקציב והפיקוח של ועדת הכספים עליו. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ג' גדות:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת חריש. מכאן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון על הצעת התקציב לשנת הכספים התשמ"ט — 1989. הוקצו שש שעות להסתייגויות.

ראשון הדוברים — חבר הכנסת דן תיכון, ואחריו — חבר הכנסת שמעון שטרית. חבר הכנסת דן תיכון איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת שמעון שטרית, ואחריו — לחבר הכנסת אברהם ורדיגר.

אברהם בורג (המערך):

— — —

היו"ר ג' גדות:

כן. יתירה מזאת, יש סיעות אחדות, כמו, למשל, סיעת ר"צ, שביקשו לחלק את הדקות שהוקצו להן לשלושה חברי כנסת שונים: הם יעלו, כמובן, בזה אחר זה כדי לרבר ולגמור

מכאן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף ד' בסדר-היום: הצעת התקציב לשנת הכספים 1989 והצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1989, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת מיכה חריש.

חברי הכנסת, אני מנצל את העובדה שרבים מחברי הכנסת המשתתפים בדיון יושבים כרגע במליאה ואני מביא לחשומת לבכם: בדרך כלל, בדיון שבו אני יושב-ראש הישיבה אני נוהג לפנים משורת הדין, ואם אדם מאחר ולא נמצא באולם בזמן קריאת שמו, הוא מקבל את רשות הדיבור מייד לאחר מכן. אני מודיע כאן, שאדם שלא יימצא באולם שעה שאקרא בשמו, במקרה זה שבו אנו מצביעים בקריאה שנייה ובקריאה שלישית על החוקים המונחים על שולחננו — הוא לא יקבל את רשות הדיבור.

בבקשה, חבר הכנסת חריש.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):
 תודה. אדוני היושב-ראש.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
 אני מציע שלא תתחייב.

היו"ר ג' גדות:

לא, לא, אני מתחייב. אתה יודע שתמיד אני מוותר. הפעם הזאת הרשימה ארוכה, סדר-היום גדוש וצריך למצות אותו. הניכית חברי הכנסת להימצא במליאה. אם אדם לא יימצא באולם, תורו ייגרע.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנני מתכבד להביא בפני חברי הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1989.

ועדת הכספים הספיקה לדון בתקציביהם של ארבעה משרדים: בריאות, שיכון ובינוי, משטרה וחינוך, ולכל משרד הקדישה שתי ישיבות. נוסף על כך נדון ואושר תקציב הביטחון בוועדה המשותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והביטחון בשתי ישיבות, ותקציב הכנסת נדון בוועדה המשותפת של ועדת הכספים וועדת הכנסת. בתקציב החינוך דנה גם ועדה משותפת של ועדת החינוך וועדת הכספים.

בישיבת הלילה האחרונה החליטה הוועדה להוסיף 3 מיליוני שקלים לתקציב החינוך בעבור תנועות הנוער.

ועדת הכספים לא הספיקה לדון בתקציבי שאר המשרדים, כיוון שהיה עליה לדון גם בחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), שזה עתה סיימנו את חקיקתו, ולהספיק להכינו בעת ובכוונה אחת, שהרי שני החוקים האלה הוגשו כמקשה אחת.

התקציב הכולל לשנת 1989 מסתכם בכ-52 מיליארד שקלים. ההשוואה לעומת תקציב 1988 צריכה להיעשות כלי החזר חובות — קרן בלבד — כיוון שבשנה שעברה כלל התקציב גם את פדיון המניות הבנקאיות, שהיה חריג בהיקפו, ולפיכך אין משמעות להשוואה של סך כל התקציב.

המשך הריבוד החברתי כפי שהיא קיימת היום; זו סכנה המאיימת על החברה הישראלית, אם כי רבים חושבים, שהסכנה הזאת כבר חלפה ועברה מן העולם. המהפכה החברתית הזאת, המהפכה התעשייתית הזאת, צריכה להיות על סדר-היום שלנו. אני מקווה שאם לא השנה, בשנים הקרובות היא תעמוד על סדר-היום.

כתוצאה מן הקשיים התקציביים, כמעט בכל משרד שלגביו התקיים דיון בוועדת הכספים חשנו, שחליפת התקציב צרה על הצרכים, היא צרה מדי על הגוף וצריך לקצץ בכשר החי.

אני רוצה להזכיר בראש ובראשונה את תקציב הביטחון. הוא עורר בקרב כלולו דאגה, שמא הגענו עד קצה גבול היכולת. לא ארחיב, אבל בזמן האחרון שמענו, שהלחץ התקציבי גרם לדחיית בניית הצוללות כהליך שעורר סימני שאלה באשר ליחסי הגומלין שבין מערכת הביטחון לבין הכנסת.

תקציב המשטרה נראה דחוק וצר מדי לרבים מחברי ועדת הכספים, ואני בתוכם. כך גם תקציב החינוך ותקציבים של משרדים אחרים, שרק עיינו בחומר שלהם ולא קיימנו עליהם דיון.

יש לנו אחריות כוללת, ולכן אסור לנו להציע הצעות שיפרצו כל גדר ומסגרת תקציבית. אבל יש לנו חובה יסודית כלפי הציבור להפנות את תשומת הלב לצרכים מסוימים, שנשכחו או נזנחו במהלך הדיונים על התקציב, וזאת היא מטרתן של ההסתייגויות שלנו כחוק התקציב, חלק מההסתייגויות באות לתת הזדמנות להבעת תרומות, או, לחלופין, להבעת תמיכה בעניין מסוים.

ההסתייגות הראשונה שלי, אדוני היושבי-ראש, חברי הכנסת, נוגעת לבנק ישראל. אני מציע להפחית — — —

קריאה:
שקל אחד.

שמעון שטרית (המערך):
לא. מגיע לו לקבל 740 מיליון, הוא ביקש 750. אני מציע לתת לו 740 מיליון, וזאת כהבעת תרומתו על דרך ניהול הרוזנות, שקיבלה השנה ציון שלילי מכל המעריכים, המבקרים והבורקים.

ההסתייגות השנייה שלי נוגעת לבתי-המשפט. לא אחזור לדבר על הסכנת בתי-המשפט, לא אחזור על כך שבבתי-המשפט יש עדיין תיקים עם שרורים. האם השתמש מישו מכס בתיקים עם שרורים כמשרד שלו? יש לי חדשות בשבילכם: מערכת בתי-המשפט ממשיכה להתנהל עם תיקים עם שרורים, ולפעמים גם שרורים אין. לפעמים אין כסף להפעיל את ההסקה, והעובדים קמים והולכים הביתה.

בהסתייגות שלי ביקשתי להוסיף מיליון שקל לתקציב בשביל מבנים לבתי-המשפט. אני יודע שזה לא הרבה, במקום 2.9 מיליונים — 3.9 מיליונים. לפעמים אני קם בבוקר ואומר לעצמי: במדינת ישראל יש בניין לתפארת של בנק ישראל, שעכשיו דיברתי עליו. גם הבניין שאנחנו נמצאים בו הוא בניין מכובד, וגם בנייני הממשלה מכובדים. איפה יושב בית-המשפט העליון? — הוא עדיין בחזקת דייר של הכנסת הרוסית.

עכשיו מתבצעת בנייה, אך האם בניית בית-המשפט העליון היא מתקציב המדינה? — לא, בניית המבנה של בית-המשפט העליון תמומן על-ידי נדבית יהודיה ודועה.

את המכסה שקיבלו, ואחר-כך נעבור להצבעות. בבקשה, חבר הכנסת שטרית.

שמעון שטרית (המערך):

אדוני היושבי-ראש, נכנסת נכבדה, הדיון על התקציב הוא שעה של חשבון נפש, שעה של עריכת מאזן הישגים וספירת מלאי של תפקוד רשויות המדינה והפעלת המוסדות שלה. אנחנו עומדים, כפי ששמענו וכפי שהונח לפנינו, לאשר תקציב של 52.5 מיליארד שקל. זה תקציב מתוח, שחלקו מחויר מראש לחובות, גם פנימיים וגם חיצוניים, וחלקו מחויב לתקציב הביטחון, שאף-על-פי שהצטמצם באופן משמעותי במשך השנים, עדיין עומד בסביבות 17%, מהתוצר הלאומי המקומי. אף כי הכימות הזה של אחוזים עדיין אינו מדויק, הוא עדיין גורם משמעותי ביותר מבחינת תקציבה של המדינה.

בתקציב 1989 יש חתירה ליציאה להכרזה כלכלית, אבל יותר מתוך מצוקה של חיקון ליקויים ופחות מתוך תנופה של אתגר ושל יוזמות חיוביות. התקציב הזה, יחד עם חוק ההסדרים במשק, הוא יותר תקציב שמטרתו לתקן חוליים וליקויים קיימים, אם כי בד בבד עם זאת הוא תקציב הצופה את חידוש הצמיחה במשק.

אינני אופטימי כמו אלה שחשבו, שער סוף השנה נגיע לאינפלציה חד-ספרתית, כפי שזה נקרא, אבל אני אופטימי באמונתי שיצאנו לדרך המלך, במיוחד לאחר המדר האחרון.

במשק ובחברה שלנו יש קטעים שלקו, יש קטעים שחלו. חלק מהמחלות והמליקויים הללו נובעים מכישלונות אובייקטיביים, שאינם בשליטת הגופים הנוגעים בדבר. חלקם נובעים מליקויים שניתן היה להימנע מהם, אך, למרבה הצער, אלה שהיו אחראים לגופים ולקטעים הללו לא ראו את הנולד, והם נכנסו למהלכים כושלים. בקטעים האלה נצטרך לטפל במהלך השנה התקציבית הזאת, כדי לרפא את החוליים והליקויים.

עלינו לטפל בהסדר המושבים. הם זועקים אלינו ממשקים שאינם נותנים עוד פרנסה בכבוד בשל מצוקת חובות עמוקה שאין הם יכולים לעמוד בה ללא סיוע מידי, לאלתר. לחברה וכמשק אנחנו יכולים לרשום לעצמנו ציון שלילי על כך, שעבור שנתיים כמעט מאז סיימה ועדת-רבין את עבודתה ואל ההסדר הצטרפו 35 מושבים, מהחזקים יותר.

אנחנו חייבים להושיע את המושבים. מאות מושבים לא יכלו להמשיך ולהיות גורם יצרני חיובי כפי שהיו שנים רבות, שבהן הן הפכו את החקלאות למוסד לתפארת במפעל הצינוי.

אנחנו חייבים לסייע לקיבוצים שנקלעו למשבר עמוק, חייבים לחלץ אותם ממנו. ההתיישבות, גם החקלאות הפרטית, גם המגזר הקיבוצי וגם מגזר המושבים, שעליו דיברתי — ההתיישבות היא נשמת אפה של ההיסטוריה הלאומית שלנו. סמלים צריך לחלץ ממצוקות. אסור לנו להיות צרי-עין בחילוץ סמלים לאומיים ממשבר.

עלינו לדחוף את התעשייה אל המרחב ולסייע למפעלים בקשיים.

בימים כאלה אין פנאי ואין משאבים למהפכות החברתיות שמדינת ישראל זקוקה להן. המהפכה האמיתית של החברה בישראל חבוא כאשר נבטיח, שמקרב שכבות האוכלוסייה החלשות בחברה הישראלית יצמחו מדי שנה בשנה מאות מהנדסים אקדמאים, שיקיימו ויצמיחו תעשייה ותעסוקה. לזאת זקוקים אזורי הארץ השונים. הם ישנו את המגמה של

היא עסקה בנושא התרבות והאמנות. אנחנו עדים זה תקופה ארוכה לכך שהתקציבים של נושאי התרבות והאמנות מתקצבים, כפי שמתקצב כל תקציב החינוך. אבל אם לחינוך יש דאגה מרוכזת, הרי משום-מה יש הלך-רוח ומחשבה, שמוסדות אמנות, כגון מוזיאונים, תזמורות, מקהלות ולהקות מחול, תחום הארכיאולוגיה וכן הלאה, יכולים לתקצב את עצמם מבקורי קהל הנוהר אליהם. ולא היא, אלה הם גופים שגם בעולם כולו אינם יכולים להתקיים בלא תמיכה, על אחת כמה וכמה אינם יכולים להתקיים בארץ כמו שלנו. ודאי שאין הם יכולים להתקיים ולהגיע לפריפריה ולאזורים מרוחקים, אם אין להם תקציב ותמיכה ממלכתית.

נודע לי, שנעשתה פעולה גם על-ידי ועדת החינוך והתרבות של הכנסת ועל-ידי העומד בראשה, חבר הכנסת מיקי בר-זהר, שניסו להגיע עם האוצר להסכם על תקציב לחיטאות. החיטאות הם רק חלק אחד בכל המגוון הגדול. הייתי יכולה למסור כאן רשימה ארוכה של מכונים ושל גופים, שחלקם גופים של מתנדבים, העוסקים בעידוד התרבות ובחינוך הציבור הרחב על כל שכבותיו.

נושא התרבות הוא נושא שאם קוטעים ומקצצים אותו, קל מאוד להרוס אותו. קשה מאוד לכנות אותו, קשה מאוד לחנך ציבור להיות שותף אמנות, שותף מדע. ציבור ההולך מרצונו לקונצרטים, להצגות, למוזיאונים וכן הלאה.

על כן, אני מבקשת להוסיף לתקציב של מוסדות האמנות, ובמיוחד לתקציב המוסדות המוסיקליים, ואלה גופים שאני מכירה היטב, 2 מיליוני שקלים. אינני מאריכה בדברי, מפני שמסגרת הזמן אינה מאפשרת לנו זאת.

נושא שני שאני רוצה להתייחס אליו הוא נושא החטיבה להתיישבות — הנושא הזה נכלל במסגרת תקציב משרד החקלאות — ובמסגרת זו במיוחד לנושא הבקעה והגולן. ידוע לי, שבין ההסתייגויות מוגשת הסתייגות לגבי תקציב החטיבה להתיישבות, שזה שלוש שנים כל תקציב הפיתוח שלה נלקח לסילוק חובות. לא די שעדיין לא גמרנו לסלק את החובות, בעיקר בהתיישבות החדשה, שבה עוסקת החטיבה להתיישבות — אם לא נצליח לתת להם אפשרות של פיתוח, מה עשינו? אומנם הקטנו את החובות, אבל לא נתנו להם שום תנאים כדי שיוכלו לצמוח ולהתפתח.

הנושא הבא יתייחס גם לדרכי הפיתוח. מתקציב הפיתוח בתקציב הכללי של החטיבה להתיישבות — וחברים אחרים מבקשים להעמידו על סך 28 מיליון שקל — אני מבקשת לייחד תקציב של 4 מיליוני שקלים לגולן למטרות פיתוח ו-3 מיליוני שקלים לבקעה למטרות פיתוח, כשעיקר התקציבים האלה הם לקליטת משפחות וליצירת תשתית תעסוקה ודיוור לאותן משפחות שתקלטנה.

כבר אמרתי, שמקורות תעסוקה הם תנאי נוסף לפיתוח, במיוחד באזורי ההתיישבות החדשה, ואני מדברת על הערבה, על הגולן, על הבקעה, על גושי-קטיף ואזורים אחרים — נושא החקלאות הוא נושא קריטי כמעט. בבקעה, למשל, עיקר הפרנסה היא מחקלאות, ואפשר להתפרנס בכבוד מחקלאות.

בכנסת האחת-עשרה העליתי הצעה לסדר-היום שעניינה היה סיוע לפיתוח המחקר החקלאי בארץ. יש בישראל מחקרים מהמתקדמים ביותר בעולם בשטח החקלאות. אנחנו יודעים, שניקר המחקר החקלאי היום הוא מציאת ענפים חדשים וחדושים בחקלאות, עידוד הייצוא לעומת הייבוא. יש לנו הישגים גדולים מאוד בעיקר בתחום של ביולוגיה, בתחום של

יש בתוכנו משפטים השואלים: האם לא ייתכן שהנדבך או הנדבכים, או הקרן הקשורה בהם, יצטרכו אי-פעם להופיע בפני בית-המשפט העליון? אבל מה לעשות? אין דרך אחרת אלא הדרך של הושתט יד, של שיטת יד.

ההסתייגות השנייה שלי לגבי תקציב משרד המשפטים מבקשת להוסיף לתקציב הסיוע המשפטי, העומד על 1.6 מיליון, סכום נכבד של 900,000 שקל.

מצב ייצוג הנאשמים בבתי-המשפט שלנו הוא כבי רע. באופן עובדתי, 23% מהנאשמים בבתי-משפט מחוזי ו-70% מהנאשמים בבתי-משפט שלום אינם מיוצגים על-ידי עורך-דין. רבר זה דורש שיפור, ולכן צריך להקצות כספים למטרה הזאת.

השכלה גבוהה: יש טעויות כהדפסה. אני מציע להגדיל את ההשתתפות בתקציב האוניברסיטאות מ-621 ל-650 מיליון. אין צורך להרחיב את הדיבור על בריחת המוחות, על היירידה במחקר, על חוסר כסף לקניית ספרים, על כך שכתבי-עת מקצועיים מחזירים לכותביהם מאמרים משום שהניסויים שהם מבוססים עליהם נעשו כביר מיושן. אם אנחנו רוצים לשמור על כוחנו ועל חוסנו, גם החברתי, גם הטכנולוגי וגם הביטחוני — עלינו לעשות משהו בנושא זה, ואני מציע להגדיל את התקציב.

אדוני היושב-ראש, אני יודע שלא נותר לי זמן רב ולא אוכל למצות את כל ההסתייגויות. אזכיר אותן רק במלה אחת או שתיים.

אני מציע להגדיל את התקצוב בנושא הסמים, כמפורט בהצעות המופיעות גם במסגרת משרד העבודה והרווחה וגם במסגרת משרד הבריאות.

אני מציע להגדיל את תקציב הכבישים לדרום ולנגב ל-10 מיליון, ול-5 מיליונים את התקציב לכבישים באזור ירושלים.

אני מציע להוסיף 5 מיליוני שקלים למשרד המסחר והתעשייה לעידוד התעשייה בירושלים.

אני אומר כבר עתה, שאתמוך בהסתייגות של חבר הכנסת עמיר פרץ כדי למנוע את סגירת המוקדים של מגן-דוד-אדום באזורי הפיתוח. תודה.

הי"ר ג' גדות:

תודה רבה לחבר הכנסת שטרית. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם ורדיגר, ואחריו — לחברת הכנסת עדנה סולודר. חבר הכנסת ורדיגר איננו. חברת הכנסת עדנה סולודר, בבקשה, ואחריה — חבר הכנסת עובדיה עלי.

עדנה סולודר (המעורר):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקשת להגיש חמש הסתייגויות. אני מבינה שעלינו להגיש אותן בבת-אחת.

הסתייגות הנוגעת לתקציב משרד החינוך והתרבות — 2 מיליוני שקלים לנושא תרבות ואמנות: הסתייגות בנושא החטיבה להתיישבות — תקציבים לבקעה ולגולן: הסתייגות לתקציב החקלאות בנושא המחקר החקלאי הכולל את המחקר והפיתוח לבקעה ולגולן: הסתייגות לגבי תקציב המשטרה. כמובן, אפרט את ההסתייגויות שלי לאו דווקא לפי הסדר שבו הן מופיעות בספר התקציב. אין זה משנה.

אתחיל בנושא התרבות והאמנות. דומני שלפני שנה הגשתי הסתייגות דומה. מונחת לפני הצעה לסדר-היום שהוגשה על-ידי חברי, חבר הכנסת נחמן רז, בכנסת הקודמת.

שלנו כממשלה, שאפשר לעייל באמצעותה פיל בקוף של מחט. אבל המדיניות נשארת מדיניות "פילאית": הפיל הוא פיל, המחט — מחט והקוף — קוף. ההסברה אינה יכולה להושיע, היא אינה יכולה לעלות יפה בשום מקרה אם אין מדיניות, וממש חבל על הכסף. זה דבר שממש משווע לשמים. כדאי לחסוך את הכסף הזה, שמשחיתים אותו ומכובים אותו על צורכי הסברה שאינם יכולים להועיל בשום מקרה.

הייתי יכול למנות שורה ארוכה של כשלים בהסברה שלנו, ההופכים אותה בלתי-אפשרית לחלוטין משום שהיא אינה מלווה מדיניות של ממש. בהסברה יש טעם אך ורק אם יש מדיניות. אם יש מדיניות שיש בה מידה כלשהי של סבירות, מובן שהסברה יכולה להועיל. אבל כשאין מדיניות, כשיש רק החלל הריק, כשיש רק הדבר המופרך, כשיש רק הסתירה הפנימית — הסברה, קצרה ידה להושיע.

למשל, רק דוגמה אחת או שתיים: איש בעולם לא יכול להבין, גם אני איני יכול להבין זאת אף שאני עושה מאמצים אינטלקטואליים אדירים במשך שנים רבות מאוד, איך אפשר להיות, לדוגמה, בעד החלטה 242 ונגד יתורים טריטוריאליים: או איך אפשר להיות בעד הזכויות הלגיטימיות של העם הערבי הפלשתיני, כפי שנאמר בהסכמי קמפ-דייוויד, בלי להיות בעד הזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתיני; איך אפשר לפתור את הבעיה הפלשתינית בלי לדבר עם פלשתיני, ואיך אפשר לדבר עם פלשתינים בלי לדבר עם מי שהפלשתינים רואים בו את נציגם, קרי עם אש"ף; איך אפשר לפסול את אש"ף כארגון טרור כאשר הוא אינו מכיר בקיומה של ישראל ולהמשיך ולפסול אותו באותה מידה של חוקף כאשר הוא חזל להיות ארגון טרור, כאשר הוא מכיר בקיומה של ישראל ומאמץ את החלטות 242 ו-338; איך אפשר לומר: משאומתן בלי תנאים מוקדמים, ובאותה נשימה, בעת ובעונה אחת, להקים כמה וכמה התנחלויות חדשות ולעבות את הישגות — ואיזה תנאי ממשי יותר, קשיח יותר, עובדתי יותר, מוגמר יותר מהתנחלות שקמה במקום זה או אחר; איך אפשר לחסום כל אפיק של פעילות פוליטית בגדה המערבית ובירצועת-עזה, ובאותה עת להשתאות שוב על האינתיפאדה, שהיא כשלעצמה המאבק הלגיטימי של העם הערבי הפלשתיני על חירויותיו ועל זכויותיו; איך אפשר לדבר על חוק וסדר, ובאותה נשימה לא למצות את הדין עם פורעים רק משום שהם מקיימים תנאי אחד, והתנאי הוא שהם יהודים; איך אפשר לדבר על שלטון החוק וכו בזמן להרוס בתים על נישפחות שלמות — אנשים, נשים וטף שאין להם כלל קשר לאדם שיצא מן הבית ההוא ועשה מה שעשה. הוא, כמובן, צריך לעמוד לדין, והוא עומד לדין וממציא אתו את הדין, אבל אין מדינה בעולם — רציתי לומר, אין מדינה נאורה, אבל אני רוצה לספר לכם, רבותי חברי הכנסת, שאין גם מדינה לא-נאורה בעולם — שמפוצצים בה בתים על יושביהם, אין דבר כזה בשום ספר חוקים, אפילו לא במדינות הטוטליטריות והרודניות.

מה הפלא, אם כך, שלא מכינים אותנו? איזו הסברה חצלה, איזו הסברה יכולה בכלל להסביר את הבלתי מוסבר, את מה שאיננו מסביר את עצמו?

לכן הכיטול של הסעיפים האלה חשוב ככל עת, והוא חשוב שבעתים לפני שראש הממשלה שלנו יוצא לווינגטון. אם ידע ראש הממשלה שהוא אינו יכול להסתמך על הסברה שלא היתה ולא נבראה, יכול יאמר להיות שהוא יאזור סוף סוף עוז ויצליח לגבש מדיניות.

רובו צמחים מנבגים, וצריך להצטייד במיקרוסקופ כדי לראות אותם, ובתחום ייצוא שתילים לעולם הגדול.

הנושא הזה מצריך סכומים לא-גדולים, אבל בלא הסכומים האלה הוא נידון לכליה, אם אמרתי שבעניין הזה אנחנו חלוצים בעולם כולו, נדמה לי שכולנו צריכים לעשות מאמץ. אם יש לנו תחום שיש לישראל מה לתת בו, גם להתפאר בו, גם לייצא ולעזור לעולם — כדאי שנשקיע בו את המאמץ הלא-גדול באופן יחסי לתפוקה שהוא יכול לתת.

אני מדברת על 10 מיליון שקל לצורך זה, מתוכם 6 מיליונים במסגרת המחקר החקלאי למכון וולקני. אני ממליצה לחברים לבקר בו. 4 מיליון שקלים יתחלקו למו"פים — מחקר ופיתוח. זה אולי החידוש הגדול — המחקר הזה לא נשאר בגדר תיאוריה אלא הוא מיושם מייד הלכה למעשה ונותן פרנסה לאותם חקלאים. אני מבקשת להקצות מזה 2 מיליון שקלים לאזורים הצפוניים ו-2 מיליון שקלים לבקעה, ושבו, אינני נכנסת לפרטים, אף כי הם מעניינים מאוד. אני ממליצה לכל אחד מהחברים המעטים היושבים פה לבקר גם במכון וולקני, גם בבקעה וגם במו"פ-צפון, שהתחנה המרכזית שלו היא בקריית-שמונה והוא מספק תעסוקה גם לגולן, גם לגליל וגם למשגב — האזור החדש. צאו לבקר ולראות את נפלאותיו.

דבר אחרון — 10 מיליון ש"ח למשטרה. אנחנו עוסקים רבות בבעיות הביטחון. כולנו מבינים, שצריך להוסיף לכוחות הביטחון. המשטרה עוסקת בביטחון פנים, ולא רק בירושלים; צריך לזכור, שכל היישובים היו בקרבת "הקו הירוק" הם היום אזורים המחייבים תעסוקה ביטחונית רבה, בעיקר חגבור של משמר הגבול, של מתנדבים וכו'. אנחנו מוכרחים לתת למשטרה — בשנה שכולנו נסענו בה מאוד מעליית שיעור הפשיעה — תוספת של 10 מיליון ש"ח לתקציבה. חלקה ייועד לרווחת השוט, חלקה לשירות בתי-הסוהר וחלקה לנושא הביטחון, נושא שאירועי השנה וחצי האחרונים כופים אותו עלינו.

הי"ר ג' גדות:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת עובדיה עלי — הוא איננו נוכח. רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסי שריר, ואחריו — לחבר הכנסת רן כהן.

יוסי שריר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אחסוך למליאה ולך, ואולי גם לי, כמה וכמה דקות, כי אינני בטוח שזה בדיוק הזמן לנמק את התיוה שלי באריכות. במשך היום הרגשתי את המצוקה התקציבית הקשה ולכן חשבתי, שיהיה זה מן הראוי שיעלה חבר כנסת ויקל במידה מסוימת את המצוקה התקציבית הזאת. בכסף שיתפנה אפשר, כמובן, לעשות שימוש ראוי יותר.

לא אמנה כרוכל את החיסכון או את החסכוניות שאני מציע לממשלה. אני יכול רק להסב את חשומת הלב של חברי הכנסת למכנה המשותף של כל ההסתייגויות שלונר-שלי לגבי משרד ראש הממשלה ומשרד החוץ — ואם יש סעיפים כאלה במשרדים אחרים, אני יכול לצרף גם אותם. המכנה המשותף לכל הסעיפים האלה הוא, כאמור, שאני ממליץ על קיצוץ, או בעצם על ביטול כל סעיפי הייעוץ וההסברה במשרדי ראש הממשלה והחוץ.

ההנמקה פשוטה ומובנת מאליה, דבר הלמד מעניינו. אני חושב, שאם לא תהיה הסברה, אולי תהיה סוף סוף, אם כי זה לא בטוח, מדיניות. כל עוד יש הסברה, מאמינים המדינאים

היו"ר ג' גדות:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי. בבקשה.

תודה לחבר הכנסת יוסי שריד. רשות הדיבור לחבר הכנסת רן כהן. ואחרי — לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, אני רוצה לומר לכם, שאם נכון מה שאני שומע ברגעים אלה, אחרי שבימים האחרונים הצלחנו לטרפד את התכנון, את הלכלוך — זו מלה טובה בעברית — אם נכון מה שאני שומע, הרי ברגעים אלה ממש מתקיימים דיונים בחדרי חדרים כדי לחזור אל אותן עסקות אפלות, להעביר שוב למפלגות הדתיות 40, 50, 60 מיליון שקל, ואומרים לי שאפילו יותר, ולגבי ההתנהלויות חוזרים ל-64 מיליון שקל, וכל זאת במטרה לגמור עוד הלילה את העכרות הכספים לקופת-חולים ולקביצים. הכול כבר אותו רב. קביצים הם כמו ישיבות, התנהלויות הן כמו קופת-חולים. איבדו את כל העשתונות בארץ הזאת. אם כל זה נכון, בעיני זה טירוף הדעת, זה חוסר אחריות, וצריך כבר להפסיק את הנורמות הקלקולות האלה.

בראשית הדיון על תקציב המדינה אני חייב לומר, לדאבוני, שאני חולק על דברים רבים ורק את חלקם אני עומד לצייץ כרגע, ולשם כך עליתי על הדוכן. יש איזו דרך לדבר על דברים שיש לגביהם חילוקי דעות בשל השקפות עולם שונות. הבעיה היא, שכנושא הנדון יש תכנים שהם לא השקפת עולם. אין זו בעיה של השקפת עולם. זו בעיה של מוסר ציבורי אלמנטרי, ויותר מדי עוברים עליו.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר מדוע אנחנו נצביע נגד הצעת התקציב הזאת. אומר את הדברים באופן ענייני ומתומצת מאוד. אנחנו נצביע נגד, משום שהתקציב הזה הוא תקציב של המשך ואין בו שום חידוש ואין בו שום התמודדות ולו עם תחום לקוי אחד, בחברה ובכלכלה הישראלית. זה תקציב שיש בו מגרעות לעומת התקציב הקודם. הוא בא לפגוע בדיוק באותם דברים שבימים כתיקונם כולם מעלים אותם על נס. הוא מבוסס על פגיעה בשירותים החברתיים, הוא מבוסס על פגיעה בשכר ועל הורדה ריאלית של השכר, הוא מבוסס על גירעון של מיליארד 600 מיליון שקל — גירעון לא רציני ולא ריאלי. התקציב הזה מביא בחשבון זורבה, מיליארד 775 מיליון שקל, פחות מן הרוזבה בתקציב הקודם, שהיתה בשיעור של מיליארד 800 מיליון שקל, ורק לפני שבוע היינו צריכים להגדיל זורבה, רטרואקטיבית, בסכום של 385 מיליון. תראו עד לאיזה גיחוך הדברים מגיעים.

ועכשיו אני שומע את שר האוצר אומר ברדיו, שבעצם כבר ניצלנו חלק מהזורבה הזאת. ואם הלילה ילכו עם ה"שירקס" האלה — עוד נמשך לקצץ בה. וכנראה כבר הלילה לא תישאר זורבה. תישאר זורבה. אם כן, הרוזבה איננה ריאלית.

אני מתנגד לתקציב הזה משום שיש בו פגיעה בביטוח לאומי, במעמד הביטוח הלאומי, בתלויים בביטוח הלאומי.

אני חושב שבעקבות התקציב הזה אנחנו נסיים את השנה הבאה עם בריאות לקויה יותר; עם חינוך לקוי יותר; עם אבטלה אולי גדולה עוד יותר, כשמצבם של המובטלים היום הוא רע ואין התמודדות עם הבעיה; עם אפס צמיחה נפש שעה שהכול מדברים על צמיחה. אם כן, תקציב שהוא בלא בשורה אחת מבחינה חברתית או כלכלית הוא תקציב שראוי שנצביע נגדו. תודה רבה.

היו"ר ג' גדות:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי. בבקשה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול אני רוצה לפנות אליך, אדוני היושב-ראש, בבקשה שאתה ואני, אולי יחד עם החברים האחרים בנשיאות הכנסת, נשב על המדוכה, לאחר שיאושר התקציב, ונחשוב על הנהגת שיטה אחרת לדיון בתקציב השנתי בכנסת. כל הדיון הזה, ולא רק מסחר הסוסים או המסחר הקמעונאי שנערך פה בימים האחרונים אלא כל שיטת הבאת התקציב, הדיון בו, ההתייחסות אליו — כל זה איננו רציני ואיננו מכובד.

אינני חושב שנגיע לכך, או שעלינו להגיע לכך, שכל חבר כנסת ידע את ספר החוקים על פרטיו אפילו היכרות ממוצעת של תלמיד כינוני. אבל היש על אל ספר התקציב הוא כמו יחסי-לספר הטלפונים. כשבילי זה עושה גם אם לא נדע את מכיר אותם, אינני יודע אותם וכנראה גם אין קשר ביניהם. הייתי יכול היום להצביע על ספר הטלפונים במידה רבה כפי שאני יכול להצביע על התקציב, ואני חושב שזה המצב לגבי מרבית חברי הכנסת. צריך לחפש דרך שבה גם אם לא נדע את כל הפרטים, הרי נדע לפחות את המגמות הכלליות, את המדיניות הכללית, את סדרי העדיפויות, כדי שהבית יוכל להתבטא לגביהם מראש, לפני שקובעים את המספרים ולפני שבונים את הסדר המפורט.

בעניין הזה פנית, אדוני היושב-ראש, לפני כמה שנים אל שר אוצר אחד ואל שר אוצר שני ונדמה לי שגם אל שר אוצר שלישי. כולם אמרו לי: אחת צודק, צריך לדון בכך, לקראת הגשת התקציב הבא נחמקם בסוגיה. כל שנה חוזר על עצמו אותו מחזה מביש. אני חושב שעלינו, בהיותנו נשיאות חדשה, לטכס עצה כדי לתת יותר כבוד ומשקל לדיון בתקציב המדינה.

עכשיו כמה הערות שדליתי — — —

היו"ר ג' גדות:

אני רוצה להפנות את תשומת לבך, חבר הכנסת וירשובסקי, לכך שלא נותר לך הרבה זמן להערות המעשיות.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לכן אקצר מאוד בדברי.

אני רוצה להתייחס לתקציב משרד הפנים. אני מבקש להגדיל את הסעיף בעניין שיקום וניהול מפעלי מים. אנחנו שומעים באופן קבוע כמעט, אדוני היושב-ראש, שיש סכנות של התפרצות מחלות ממקורות המים במדינת ישראל, והדבר הזה הופך לא רק שעוררייה לאומית אלא סכנה לאומית לחברתה של מדינת ישראל, המייצאת ידע, המשגרת טילים לכל מיני מקומות ביקום אולם אינה מסוגלת לספק מים נקיים לאזרחיה. מפני שמפעלי הביוב שלה פגומים, לכן, במסגרת תקציב משרד הפנים צריך לאפשר הוספת סכומים ניכרים לשיקום מפעלי המים ולחקיקון מפעלי הביוב בערים, יש להקצות לכך סכומים ניכרים שציינתי בהסתייגויות שלנו.

גם ציינתי את המקורות לכסף. אני חושב שלא היה צריך להגדיל את התקציב אלא לעשות סדר אחר. אם אנחנו לא נקציב כספים לביוב, אם לא נקציב כסף לשיקום מפעלי מים, תמשך החברה כולה לחלות ולהיות בסכנה מחמת זיהום מקורות מים, במדינה שיש לה חוקים המודרניים והמתקדמים ביותר בתחום זה.

הדיון בתקציב המדינה. יכול להיות שבמקום לשמוע את השרים לאחר שאושר תקציבם, אנחנו צריכים לשמוע אותם לפני שמאשרים להם תקציב; לשמוע איך הם רואים את עבודת משרדיהם ואת סולס העדיפויות שלהם. לצערי הרב, השרים כבר אינם מאמינים. כנראה, שלחברי הכנסת יש איוו השפעה. בדרך כלל המליאה ריקה. אבל אני רוצה לומר איפה הם אינם צודקים.

אני רוצה לומר, שבנושאים מסוימים ידע הבית להתאחד והצלחנו לשנות דברים. חוק ההסדרים במשק, שהובא היום לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, איננו חוק ההסדרים שהגישה הממשלה לקריאה ראשונה. אין דמי רישום בכתיספר תכנוניים, אין איחוד מנגנוני הגבייה של מס הכנסה ושל הכיסות הלאומי, במליאה שונה משהו בקשר לחוק חינוך מיוחד. והאמינו לי, היינו יכולים לשנות יותר לו עבדנו אחרת.

אני תומכת בקריאה של חברי הכנסת לשוויון בחינוך הילד. אנחנו יודעים שאין היום שוויון בחינוך ילדים במדינת ישראל — כלפי ילדים יהודים וכלפי ילדים ערבים. אילו עבדנו נכון — ולא התרוצצנו לראות איזה מוסד ייחודי קיבל כך או אחרת, אלא שקלנו את הדברים לגופם — היינו מביאים לילדים היהודים ולילדים הערבים יותר תקציב לחינוך ויותר תקציב לפיתוח. מי שצועק היום על מחסור במקלטים ובמעבדות בכתיספר — מחסור זה קיים גם בחינוך היהודי וגם בחינוך הערבי. אני בטוחה, שאילו התאחדנו, היינו מביאים לכך שהכנסת היתה עוסקת בכל הנושא הזה לגופו של עניין.

אדוני היושב ראש, הגשתי הסתייגות לתקציב משרד החינוך והתרבות, ובה הצעתי להגדיל את הסכום בסעיף החינוך העליסודי ותמיכה בכתיספר מ-564,342 אלפי שקלים ל-620,682 אלפי שקלים. הסכום שאני מציעה להוסיף הוא הסכום שאותו רצו לגבות באמצעות דמי הרישום. את דמי הרישום לא אישרנו. לצערי הרב, מניסיונו משנים קודמות אנחנו יודעים, שאם יחסר למשרד החינוך והתרבות אותו סכום שחשבו לגבותו באמצעות דמי הרישום, מה שיקרה בפועל הוא, שהכתובת תהיה הרשויות המקומיות. הרשויות המקומיות לא תוכלנה לעמוד בכך ולא תוכלנה לשלם את מה שיצפו מהן לשלם. תהיינה שכיחות, תהיה ירידה ברמת החינוך. אם אנחנו, ככנסת, לא נבטיח שמשרד החינוך והתרבות, אחרי ההצבעה, יקבל אותו סכום שנגרע ממנו בגין דמי הרישום שבטולו, להערכתי אנחנו נוטנים יד לירידה נוספת ברמת החינוך. ואם היה עוד אפשר לעשות משהו במשך השנה, ודאי שלא יהיה אפשר לעשות דבר לאחר אישור התקציב. יכול להיות שגם תקציבים שיאשרו היום, לא יהיה אפשר לתת אותם מחר.

לגבי תקציב משרד הבריאות, אני עוד מאמינה שחברי ועדת הכספים יצליחו לפחות להבטיח את מה שהם קיבלו פעמים מספר כהחלטה — פתרון בעיית בית-החולים "ביקור-חולים" ובעיית בית-החולים "לניאדו". אני מקווה שנסיים את הטיפול שלנו בנושא קופת-החולים הכללית של ההסתדרות ובקופת-החולים האחרות.

ואולם, חברי הכנסת, אני פונה אליכם: בתקציב של למעלה מ-52 מיליארד דולר של היום סכנה של סגירת 14 מוקדים של מגן-דוד-אדום, בעיקר בעיירות הפיתוח, כאשר מדובר על תקציב של 1.8 מיליון שקלים. אם הכנסת וועדת הכספים, בתוך כל החגיגה הנערכת בימים האחרונים, אינן מסוגלות להעביר את הנושא של אי-סגירת 14 מוקדים של מגן-דוד-אדום, באמת אין לנו השפעה. אחרי ההצבעה על

נקודה שנייה, לגבי משרד המשטרה, ואני קושר בדברי גם את משרד המשפטים. זה זמן רב מאוד אנחנו מדברים בבית הזה על כך שצריך ליצור מנגנון של פיקוח יעיל יותר על חקירות של שוטרים המתעמרים באזרחים ועושים מעשי אלימות נגדם. משרד המשטרה היה מוכן לעשות כעניין זה, ואפילו העביר תקנים למשרד המשפטים. אבל משרד המשפטים איננו מסוגל, בגלל חוסר התקציב, לקלוט את המשימה ואת האחריות הזאת. חסר לו תקציב. לכן אני חושב שצריך להעביר ממשרד המשטרה למשרד המשפטים סכומים נוספים למטרה זאת. אין זאת אומרת שצריך לגרוע כספים ממשרד המשטרה. במשרד המשטרה, שיפור בתיסורה הוא דבר הכרחי, ויש דברים נוספים הדרושים לחיזוקו של משרד המשטרה.

אם אנחנו רוצים להילחם כתופעה של אלימות שוטרים, עלינו ליישם את ההמלצות של ועדת-סירוטה ו'אפשר למשרד המשפטים לקיים פיקוח נאות על חקירות שוטרים שאזרחים התלוננו על מעשי אלימות שלהם.

זאת ועוד, אדוני היושב ראש, כל מה שנוגע למצבם של בתי-המשפט בישראל — והקדימו אותי כאן בעניין הזה — האזרח אינו יכול לקבל את השירות המינימלי, גם האזרח האינדיבידואלי, התובע במדינת ישראל. במדינת ישראל כדאי להיות נתבע, מפני שהוא יכול למשוך את הדברים בבתי-המשפט במשך שנים מספר, וכשהעניין נגמר בבתי-המשפט הולכים להוצאה לפועל; ומשפט אזרחי רגיל נמשך שנים. זה אשר לצד האזרח.

בצד הפלילי, אדוני היושב ראש, יש פושעים ושוודדים המסתובבים חופשיים, והרי אי-אפשר לעצור אנשים לזמן רב לפני שהאשמו, כי אנחנו מתנגדים לכך. ומשפט פלילי רגיל בבית-המשפט המחוזי — עד שהוא מתחיל יכולות לעבור שנתיים. אנחנו נמצאים גם בסכנה ציבורית וגם פוגעים בשלטון החוק.

לכן צריך להוסיף תקציב למערכת בתי-המשפט במדינת ישראל, כדי שהיא תוכל לעמוד במשימה הזאת, וכדי שהאזרח יוכל למצות את זכויותיו בבית-המשפט אם הוא צריך לפנות לבית-המשפט. התורים בבתי-המשפט — — —

היו"ר ג' גדות:

לא, חבר הכנסת וירשובסקי, אתה צריך לסיים. אפרופו שוודים — אתה "שוודר" את זמן המליאה.

מרכזי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא אשדוד אל חצי דקה, כי אני רוצה לסיים את דברי בנושא שיש בו יותר תרבות מאשר בנושא של שוד או בתי-משפט או דברים כגון אלה.

אני מצטרף למה שאמרה חברת הכנסת עדנה סולודר, שצריך להגדיל באופן משמעותי את תקציב התרבות של מדינת ישראל. 50 מיליון שקל של תמיכה ממשלתית במוסדות תרבות במדינת ישראל הם בבחינת לעג לרש, ואין לזה הצדקה. אנחנו צריכים להקציב לתרבות במדינת ישראל לאין ערוך יותר.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לך. רשות הדיבור לחברת הכנסת נאווה ארד, ואחריה — לחבר הכנסת יגאל ביבי.

נאווה ארד (המערך):

כבוד היושב ראש, חברי הכנסת, אני מצטרפת לדבריהם של חברי הכנסת שקדמו לי, שקראו לבדוק מחדש את שיטת

צריך לקבל עדיפות רבה, כדי שההיינה היכניות מגירה ואפשר יהיה לכוונת בצורה מסודרת ולא חפזה.

בנושא החינוך יש מציקת אמתיות. ברצוני להזכיר שלוש סעיפים. בנושא כוח עור פדגוגי, משרד החינוך והתרבות מפעיל מרות יחידות ומרות מתנודות. אני שמח שהשירות הלאומי לבנות מתנודות. בעיקר מהקטור הציוני הדחי, גדל מדי שנה. לא ייחנן שבשעה ששולחים את הילדים בשעה 12:30 הכיתה ויש מאות בנות מתנודות לא יהיו בתקציב השקלים המועטים כדי להפעיל את הבנות המתנודות ולהאריך את יום הלימודים.

אני מציע שבמקום 1,400 משרות המחוקצבות במשרד החינוך – יגדל מספרן ל-1,660 משרות.

בעיה חברתית שאיננו מתמודדים אחת היא בעיית הילדים האתיופיים. משום-מה היתה התלהבות גדולה בקליטת האתיופיים, אבל כשההספר שבחם נקלטה העלייה הזאת אינם זוכים לתקצוב נאות. שר החינוך והתרבות ביקש 3 מיליון שקלים להגביר: ולהמשיך הטיפול בקליטת התלמידים האתיופיים. ומשום-מה עד כה הוא לא עשה. אני מציע להוסיף 3 מיליון שקלים לתקצוב משרד החינוך והאחריות לטיפול בעלייה האתיופיים. הטיפול היום ימנע מאתנו סכנת עתיד.

אני מציע להוסיף כספים לסעיף חינוך תיכון. מפני שאני משוכנע שלא תהיה אגרת חינוך וכדאי להוסיף כבר עכשיו את הכספים החסרים בסעיף זה. אינני מאמין שהאגרה תוטל השנה.

בנושא משדר הרווחה – ועדת-רביד החליטה על טיפול בכמוסדות. הוועדה המליצה להגדיל את התקציב לסידור ילדים בכמוסדות. מה שקרה בימים האחרונים הוא, שעקב הקיצוצים במשדר הרווחה אינו מפנה ילדים למוסדות. המוסדות הירדליו, החלקם עומד בפני סגירה. לכן אני מציע, שהסעיף הזה של סידור ילדים בכמוסדות – מה גם ש"עליית הנוער" אינה מסתרת – יוגרל.

לגבי מעונות-היום, אני מקווה שתהיה הקצבה כלשהי, לפחות להחיל את חוק ערי ואזורי פיתוח בתחום מעונות-היום. ללא הגדלת התקציב לא נוכל לממש מאומה בתחום זה.

לגבי משרד השיכון. אין לי ספק שיש שם ידע מקצועי ועושים שם עבודה טובה. אבל החקצני לוקה בחסר. אם נביא לדוגמה פיתוח שכונות ותיקות – שכונות רבות בארץ נבנו בתוהו. יש מקומות שבהם נסללו כבישים כריבוז אחד, חסר ריבוד נוסף לכבישים ואמרו, שכאשר יהיה יותר סף, יעשו זאת. הכבישים מתפוררים. לא ייתכן שמשרד השיכון יקציב לכל נושא פיתוח השכונות הוותיקות 3.5 מיליון שקלים. זה לעג לרש, ואין זה עונה על הצרכים המינימליים בתחום הזה.

דבר שהרגיו אותי ביותר בנוגע למשרד השיכון, ובכלל
בתחום הכבישים בארץ – מתוך כ־70 מיליון שקלים לפיתוח
כבישים בארץ הופנו רק 10 מיליון שקלים לפיתוח כבישים
בגליל. כבישי הגליל, כבישי מרום-הגליל הצרים, שחלקם עוד
מימי הטורקים, תבעו מחיר דמים יקר בשנים האחרונות, והגיע
הזמן לתת טיפול רציני יותר לחבל ארץ זה. אני מציע להגדיל
את ההקצב על חשבון ההקצב של גוש-דן. נכון שיש צפיפות
גדולה בגוש-דן, אבל, הרשויות המקומיות שם יכלו להעדיף
את תחילת הכבישים על פני ריצוף המדרכות בלבנים בכל שכונה
ושכונה במרכז הארץ.

התקציב עלינו להיות כמצב, שהחושבים כעבירות הפיתוח, העובדים והמתנדבים – ובין התנדבים ש אלפי בני נוער – שגן-דוד אדום, שהיינו אתם כן בכנסת וחיילנו להם פרס, ישנו שיש לנו הערכה לחיי אדם ויש לנו הערכה להתנדבות ואיננו מסוגלים לסכול את הצנייות הזאת, שבגלל 1.8 מיליון שקלים ייסגרו מוקדים שהם קורס כול מוקדים להצלת חי אדם לטיפול רפואי, אבל יש להם ערך מעל ומעבר לכך בחיי אותם יישובים ולובי אותם מתנדבים. אני מאמינה שסביב הקצאת סכום כזה למטרה זו נוכל להתאחד, ללא הבדל קואליציה ואופוזיציה.

והנושא האחרון — מי אינו מדבר על קליטת עלייה? עלייה, אין על זה יכוח כלל. איך אמר לי יושב-ראש הוועדה לענייני עלייה וקליטה? — ואני מקווה שאיני גוזלת סטע מנאמרו, ואם הוא יחזור על כך, וראי טוב — "מִרְבּוֹר הַסִּכְמָה אֵין קוֹצֵב". כולם מדברים על חשיבות העלייה והקליטה. היום קראנו בעיתונים, שאפילו ראש הממשלה, לא רק השר לקליטת עלייה והאנשים הקרובים לנושא, בא ואמר שאנחנו כמדינה לא ערוכים לקלוט את גל העלייה שעשוי להגיע אלינו מכרית-המועצות וממארות המוקו. אתם חושבים שאנחנו קולטים את אלה שמגיעים אלינו? אתם חושבים שבתקציב הזה של המשרד לקליטה עלייה אפשר לקיים קליטה?

לכן אני מבקשת להוסיף למשרד לקליטת עלייה 20 מיליון שקלים. האמינו לי, זו תוספת סמלית בלבד. אבל אני חושבת שהכנסת יכולה גם בנושא זה להתעלות ולהוכיח שנושא העלייה ונושא הקליטה הם בעדיפות לאומית עליונה. תודה.

היו"ר ג' גדות:

תודה לחברת הכנסת נאווה ארז. רשות הדיבור לחבר
הכנסת יגאל ביכי, ואחריו — לחבר הכנסת רענן כהן.

יגאל ביבי (המפלגה הדתית הלאומית):

ארונו היושבראש. כנסת נכבדה, הייתי רוצה להתחיל לדון בתקצוב משדר הפנים. אני מודע לכך שחלו שיפורים רבים בתקצוב משדר הפנים, התלו יוזמות תרבותיות בתחום התכנון והבנייה. עם זאת, אני חושב שיש נושאים מספר, שהם קריטיים בתחום השלטון המקומי, והם לא באו לידי תקצוב וטיפול כראוי. קודם כל, נושא מפעלי הביוב.

זה לא כבר היינו עדים למגפה קשה בגליל המערבי. כל מי שמהלך בארץ רואה שההנושא אינו מוסדר. אני יודע שעדיין יש ערים שמשתמשות בהן בכורות סופגים ואין רשות ניקוז כפי שצריך. מאגר המים המרכזי של מדינת ישראל הוא הכינרת, אבל הביוב סביבה לא מוסדר ושפכים מובלים בתעלה המים המלווים. בכל מקרה של סיכון שמים כלור בכיב והוא זורם לכינרת, מאגר המים המרכזי שלנו.

בשל מיליונים ספורים שאינם בתקציב — פגע זה, אסון אקולוגי זה, ממשיך לגרום נזקים בריאותיים ואסתטיים. אני מציע שנושא כאוב זה ייפתר על-ידי הוספת תקציב בנושא.

חופי הרחצה – בסך-הכול מתקצבים להם במשך הפנים 450,000 שקל. אלה סכומים קטנים, אשר אינם עונים על הדרישות. בחודשי הקיץ בכל שנה יש מסורס להם טיביות וכלל חוסר תקצוב ואי-סדר בנושא. בכל שנה קורים בכינרת אסונות בשל סירות המירון הפנויות בנופים, ואין 300,000 שקל לשם מצוים- סימנעו פגיעה ברוחציהם בכינרת. משרד הפנים צריך להתמקד בשני נושאים אלה.

נושא חשוב הוא נושא החלטורות — אנחנו מתכננים משנה לשנה, אין לנו תכנון רב-שנתי. נושא תקצוב התכנון

היו"ר ג' גדות:

בבקשה. ומשפט הסיום שלך הסופי באמת באמת הוא —

— —

יגאל ביבי (המפלגה הדתית הלאומית):

אני חושב שלגבי הכספים הייחודיים נעשתה טעות גסה. היו צריכים להכניס למסגרת תקציבי המשרדים את הכספים המגיעים בד"ן, ואני בטוח שזה היה מגיע ליותר מ-50 מיליון שקלים, ואז לא היו אומרים לנו: סחטנים. היות שלא הכניסו כספים רבים שהגיעו בד"ן, ביקשו את המינימום הדרוש להחזקת המוסדות.

אני מקווה שבשנה הבאה נשכיל לכלול את הכספים האלה במסגרת המשרדים והתקציב יהיה הרבה יותר גדול, אמיתי וצודק, ולא יאשימו אותנו, חס וחלילה, בסחטנות.

היו"ר ג' גדות:

תודה לחבר הכנסת יגאל ביבי. רשות הדיבור לחבר הכנסת רענן כהן. בבקשה.

אברהם רביץ (דגל התורה):

ומי אחריו?

היו"ר ג' גדות:

אחריו — חבר הכנסת מיכאל איתן. אם הוא לא יהיה כאולם, ידבר אחריו חבר הכנסת צירלי ביטון.

רענן כהן (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבר הודעתי שאני חומך בתקציב המוגש, אולם ברצוני להעלות כמה הסתייגויות בתחומי החינוך, ההשכלה הגבוהה, תקציב הביטחון, חיילים משוחררים, ובתחום גביית המס.

תחילה כמה הערות, אשר נוגעות בחלקן לפרטי התקציב המונח לפנינו והדרך לקבלתו: ההערה העקרונית הראשונה נוגעת לשיטת בניית התקציב. בנאומי לפני כחודשיים, עם הגשת התקציב, פירטתי את החסרונות שבבניית התקציב על הבסיס התוספתי, שבו כל יחידה מתוקצבת ממשיכה לקבל תקציבים ללא בחינה של נחיצותה. הצעתי ללמוד וליישם אחת לכמה שנים שיטה אחרת — אולי שיטת בסיס האפס. המאפשרת בניית סדר עדיפויות לאומי חדש אשר יוכתב על-ידי הכנסת לביצוע על-ידי הממשלה ויביא להשפעה ממשית של ועדת הכספים על קביעת היעדים הלאומיים.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לי, כחבר כנסת חדש, יש רגשות מעורבים. מצד אחד — תחושה של שליחות ואחריות, ומצד שני — עצבות והסכול מרמת הדיונים שהתנהלו בוועדת הכספים, הרחוקה מכל סטנדרט של פרלמנט המכבד את עצמו.

הדיונים בוועדת הכספים לא היו ענייניים. קשה היה לראות דיון ביעדים שוועדת הכספים אמורה להתוות לעצמה ובהתאם לכך להכריע בגורלם של מיליארדי שקלים. הדיונים התאפיינו בהלםתמקחיות אשר הלמו יותר תרבות של שוק, חבל שכן מתנהלים הדברים וחבל שאנחנו שוכחים שהעם נושא את עניו אל הבית הזה, אשר אמור לשמש לו דוגמה.

בתקציב המוצע על-ידי שר האוצר יש מרכיבים חיוביים רבים, ואני מכבד אותו על כך. אולם יש נקודות שאינן מקבלות די ביטוי בתקציב הנוכחי, ועל כך יש להצטער.

אני מסכים עם שר האוצר, כי התקציב נועד להצעיד, עד כמה שניתן, את המשק לעבר מסלול של צמיחה, אשר יביא ליציאת מקורות תעסוקה חדשים, לצמצום האבטלה, להגדלת הייצוא ולצמצום פערים במאזן התשלומים.

התיירות — האכסודר הגדול ביותר שקיים במדינה הוא בנושא התיירות. אין לנו משאב חשוב יותר מהתיירות במדינת ישראל. רק התיירות תציל את הכלכלה של המדינה, לא החקלאות הקורסת — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא השלום? רק התיירות תציל את מדינת ישראל?

יגאל ביבי (המפלגה הדתית הלאומית):
התיירות תביא את השלום. יבואו לכאן.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
התיירות לא הביאה שום דבר. רק השלום יכול להביא תיירות, רווחה והכול.

יגאל ביבי (המפלגה הדתית הלאומית):

אני חושב שהתיירות במדינת ישראל, המכניסה מיליארד וחצי דולר. ראויה למשאבים גדולים יותר. לשם שיווק התיירות והבאת התיירים. אם יבואו מיליון תיירים נוספים, לא נצטרך את המענק האמריקני. 24 מיליון שקלים לעידוד התיירות למדינת ישראל הם לעג לרש. שום אדם בעל עסק מסחרי לא היה משקיע כל כך מעט כספים לו הרוויח מיליארד וחצי שקלים מענף כלשהו. אין ענף אחר שיציל את מדינת ישראל. לצערי, הזלזול בנושא הזה, חוסר המודעות לדבר, חוסר ההכשרה המקצועית של העובדים והעדר תשתית מתאימה — כל אלה מונעים הבאת מיליוני התיירים.

חבר הכנסת ביטון, אני מאמין שהשלום יבוא. אם השלום יבוא, ודאי שצריכים עוד אלפי חדרים.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
צריך לעשות, לא רק להאמין.

יגאל ביבי (המפלגה הדתית הלאומית):

חייבים לפתח את התיירות, כי אם יבוא השלום תהיה כאן תיירות בהיקף עצום.

אני רוצה לומר כמה מלים לסיום. הטיפול במוקדי מגן-דוד-אדום הראה אולי כיצד עבדנו השנה. אני חושב שזה אולי מסמל את הזלזול בדברים הקטנים. כפי שידוע, מנהיגים נבחרים לא רק בדברים הגדולים אלא בדברים הקטנים, ותוצאות המבחן הזה לא היו חיוביות כל כך.

בסיום דברי אני רוצה לומר כמה מלים בנושא הכספים הייחודיים. הרעש, הלעג שהיה היום, היה מדהים. סיפר לי הרב ורדיגר — — —

היו"ר ג' גדות:

או, לא.

יגאל ביבי (המפלגה הדתית הלאומית):

דקה אחת.

היו"ר ג' גדות:

לא, אפילו לא שנייה נוספת. אתה תהיה הראשון שאני אסגור לו את המיקרופון. אתה עושה מעשה לא נאה כלפי. אני נותן ונותן לך — — —

יגאל ביבי (המפלגה הדתית הלאומית):

עוד לא עברו 12 דקות.

היו"ר ג' גדות:

— — — כבר עברו 12 דקות ואני מבקש ממך לסיים.

יגאל ביבי (המפלגה הדתית הלאומית):

משפט אחד.

נעשה כך — נחטא לשליחותנו, נפגע בביטחון החברה והמדינה ונשלם כבוא היום את החשבון בריבית דריבית.

היו"ר ד' שילנסקי:

תורה רבה לחבר הכנסת רענן כהן. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת מיכאל איתן איננו באולם. כפי שכבר הודיע יושב-ראש הישיבה הקודם, מי שאיננו באולם מפסיד את רשות הדיבור. רשות הדיבור לחבר הכנסת צירלי ביטון במסגרת 16 דקות, בבקשה.

אברהם רביץ (דגל התורה):
מי אחריו?

היו"ר ד' שילנסקי:

אחריו — חבר הכנסת יוסי גולדברג.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין זה סוד שהתקציב המוצע כאן הוא מעוות מבחינת ההיגיון החברתי שבו וחוסר כל רגישות אנושית לאזרחים שאותם אנו מייצגים כאן ולמען רווחתם אנו אמורים לפעול. אין זה סוד כי תקציב זה מפלה לרעה שכבות מסוימות באוכלוסייה ומיטיב עם אחרות. כל זה ברור, ידוע ונראה לעין.

האם אך מקרה הוא שממשלת ישראל הוציאה מתחת ידה תקציב שכזה? האם זאת טעות? ודאי שלא. התקציב הזה תוכנן היטב ובקפידה רבה על-ידי אנשי האוצר, בניצוחו של שר האוצר שמעון פרס, הוא תוכנן במותחניהם של האנשים המנותקים מהעם, אנשים שמעוררם לא חזו מחסור ואינם יודעים מצוקה מהי, אנשים שבעיורונם אינם רואים את המציאות החברתית במדינה, את האבטלה, את העוני, את התמוטטותם של השירותים הציבוריים, אנשים אשר אינם מבינים שלמצב חמור זה תהייה השלכות הרסנית על עתידה של החברה הישראלית.

ומשום כך, משום היותם כה מנותקים ועיוורים, הוציאו אנשים אלו מתחת ידם תקציב מעוות כל כך, המספק אך ורק את האינטרסים של השכבות המבוססות, של בעלי ההון ושל טפילים שונים החיים על חשבון הציבור. כל זה נעשה כאילו חלקו האחר של העם, זה הסובל ממחסור ולעתים אף מחפרת רעב, אינו קיים כלל. אבל הוא קיים, וכמי שמייצג ציבור זה בכנסת ברצוני להביא לידיעת חברי הבית והציבור בכללותו את העובדות והמספרים המצביעים על המצב הקשה של האוכלוסייה הזאת, וזאת כדי להוכיח שבתקציב המוצע אין כדי לפתור מצב קשה זה.

הראשונות הנפגעות מן המצב הכלכלי הקשה במדינה הן עיירות הפיתוח. בעיירות אלה מרוכז חלק גדול של האוכלוסייה החלשה הזקוקה לסיוע. בחוק ערי ואזורי פיתוח, במתכונתו הנוכחית, אין די הטבות אמיתיות לאזורים אלה, וקביעת הערים הזכאיות ליהנות מחוק זה נעשית, לצערי, משיקולים פוליטיים.

חברי הכנסת, כיצד ניתן בכלל לדבר על קיצוץ בתקציב עיירות הפיתוח? האם אין די בכך שמצבן כבר כעת קשה ביותר, עד כדי סכנת התמוטטות? הרי ידוע שעלות החיים ביישובי הפיתוח המרוחקים גדולה ב-25% עד 40% מעלות החיים במרכז הארץ. ידוע גם כי לחושבים בעיירות אלה אין האמצעים להתמודד עם עלות גבוהה זו. אם כן, מדוע צריך להכביד את העול דווקא עליהם?

מדיניות הממשלה עד כה, חברי הכנסת, הביאה את עיירות הפיתוח אל סף חורבן. האבטלה משתוללת ומכה במשפחות

אולם, לא אוכל, בעומדי על כמה זו, שלא להתייחס לנושאים בתקציב, אשר בהיבחרם לכנסת שמתי אותם כמטרה לקידום.

שאלת החיילים המשוחררים היא אחת השאלות אשר נחשבות מבחינתי לפחות, ליעד לאומי. שאלה זו חייבת לקבל ביטוי במבנה התקציב בכל מה שקשור בתחומי הדיוור, ההשכלה והמקצוע. ההטבות הניתנות היום אינן משמעותיות ואפילו מגוחכות. הדור הצעיר המשתחרר הוא עתיד המדינה, הוא הביטחון והחוסן שלה. שומה עלינו, חברי הבית, להבטיח תנאים הולמים להמשך דרכם ולהבטיח שיש יקומו פה את כתיבתם. אם לא ניתן ביטוי לשאלה זו בתקציב, חלק מדור זה יעזוב את מדינת ישראל.

שאלה נוספת שאינה באה לביטוי מספיק בהצעת התקציב המונחת לפנינו היא שאלת החינוך וההשכלה הגבוהה. חינוך הוא מלת מפתח, החינוך הוא כרטיס הכניסה של כל חברה לכלכלה בריאה, לשלום ולביטחון.

חברי הכנסת, היום אנו עדים, לצערי, להתפתחות התופעה של החינוך האפור בקרב הורים שיש להם אפשרויות כלכליות לתת לילדיהם חינוך משופר. אולם, מה יעשו מי שאין להם? תופעה זו מגבירה את הפער בין ילדי הורים שיש להם אמצעים כספיים לבין ילדי הורים שאין להם אמצעים כספיים. אוכלוסיית הילדים שאין להוריהם אמצעים כספיים נתונה לקיפות, ואני שואל אתכם, חברי הבית, האם ייתכן שאוכלוסייה שלמה של ילדים תינעש, רק משום שהוריהם לא מסוגלים לעמוד בתשלומים נוספים?

אסוף ואומר, כי תופעה זו עומדת בסתירה מוחלטת לרעיון של האינטגרציה והשוויון במערכת החינוך, והשלמה עמה רק תעמיק את הפער, בעיקר בין השכונות המבוססות לבין עיירות הפיתוח ושכונות המצוקה.

האוניברסיטאות — המוסדות להשכלה הגבוהה אינם ואסור שיהיו נחלתם של עשירים בלבד. כבר היום נמנעת ההשכלה הגבוהה מאלה שרק הכסף עומד בינם לבין השכלתם. מדוע יש להענישם עוד, והלוא בזאת אנו מענישים את עצמנו. נכון שהאוצר מגלה אהדה לשאלה זו, אבל הדיוץ עדיין רחוק. זה יעד מרכזי שיש להשקיע בו מחשבה ולמצוא משאבים כדי לאפשר לרוב התלמידים להגיע להשכלה גבוהה.

אני מקווה שהאוצר יקדיש מחשבה לנושאים אלה ויעמיד משאבים מספיקים כדי שנוכל ליישם אותם עוד בשנת תקציב זו.

דבר נוסף שהייתי רוצה להדגיש הוא המלחמה בהון השחור ובהשתמטות מתשלומי מס אמת. ביצועה מחייב שימוש בכלים רבים ויקרים, אך עלותם, כפי שמשתקף מדברי נציב מס הכנסה, בטלה בשישים לעומת התועלת הצפויה, שעיקרה הוא הגדלת הכנסות המדינה.

בגלל קוצר הזמן לא העליתי נושאים חשובים נוספים הראויים לדיון מיוחד, כמו קופת-חולים, אשר 83% מאזרחי ישראל חברים בה ומקבלי שירותיה נמצאים בכל רחבי המדינה, וכן שאלת ההתיישבות העובדת אשר היא הציניות המגשימה. אלה הם יעדים לאומיים ואין אלה גופים סקטוריאליים, כפי שמנסים גופים פוליטיים להציגם.

לסיכום, לדעתי הנושאים שהצגתי הם נושאים כבדי-משקל, שיכולים לתת ביטוי לאופי החברה שלנו, ולכן חובה עלינו להקציב להם משאבים מתקציב המדינה. אם לא

בעולם. בישראל כל אדם שישו חי מתחת לקו העוני. קיים תהליך הדרגתי המצביע על הידרדרות קבועה מ-1984 עד 1989. על-פי נתוני המוסד לביטוח לאומי היו ב-1984 250,000 ילדים שחיו מתחת לקו העוני. בתוך שנתיים כלכל הצטרפו 55,000 ילדים למעגל העוני. לפי הנתונים האחרונים שבידינו חיים כ-12% מאוכלוסיית ישראל, 134,000 משפחות, 634,000 נפשות. מתחת לקו העוני ומתקיימים מהכנסה של פחות מ-360 שקל לחודש לנפש בממוצע. מתוך אוכלוסייה זו, 315,000 הם ילדים המהווים 20% מכלל הילדים בישראל.

מצב זה של עוני ואבטלה גורם לקשיים בתוך המשפחות אף מעבר לקשיים הכלכליים. הילדים מאבדים את הביטחון, יש יותר אלימות, זוגות רבים מתגרשים, שירותי הרווחה סובלים גם הם ממחסור בתקציבים ואינם יכולים להתמודד עם הבעיות האלה.

חברי הכנסת, למצב הכלכלי הקשה שאליו הכניסה ממשלת ישראל את המדינה יש השלכות בכל התחומים. אחד התחומים הנפגעים ביותר הוא החינוך. במסמך שהכניסה היחידה לכלכלה ומחקר במרכז השלטון המקומי נכתב, כי משרד החינוך איננו מממן את מלוא תקן שעות ההוראה שהוא תורב מבתי-הספר העל-יסודיים לתת לתלמידים. מן הדוח עולה עוד, כי תקן השעות מתוקצב עומד בניגוד למדיניות משרד החינוך להעלות רמת הלימודים ואפשרויות הבחירה וגורם לתופעות של מימון שעות אלה על-ידי הורי התלמידים. בכתיבה שבהם אין מגייסים את כספי ההורים מצמצמים המנהלים את שעות ההוראה אל מתחת לתקן.

כתוצאה מהמחסור בתקציב ההפתחה בבתי-ספר רבים תופעת החינוך האפור, שבו מממנים הורי תלמידים עשירים פעילויות שונות לילדיהם, ואילו ילדי המשפחות המבוססות פחות נמצאים מחוץ למסגרת זאת. כך מתפתח הפער הגדול בין רמת ההשכלה של בני המעמד המבוסס לבין זו של בני השכבות החלשות.

תופעה מסוכנת אחרת, חברי הכנסת, היא, שעקב אי-יכולתה של מערכת החינוך לממן פרויקטים שונים, נמסרים פרויקטים אלה לקבלנים פרטיים, החודרים בדרך זו לבתי הספר ועוסקים, בין השאר, גם בתעמולה אידיאולוגית. תופעה זו, חברי הכנסת, מפקיעה ממשרד החינוך את השליטה על תחומי חינוך חשובים ומעודדת את ראשי המערכת להתנער מאחריותם הכוללת לשירותי החינוך הניתנים על-ידי המדינה.

חברי הכנסת, חוק חינוך חינם, שנחקק על-ידי הכנסת, פתח עידן חדש בתולדות החינוך בארץ בכך שפתח את שערי בתי-הספר לפני כל התלמידים. החוק שחרר את ההורים מדאגה לתשלום שכר לימוד, ובכך הוסיף לאוכלוסיית התלמידים ציבור חדש של נערים ונערות מרקע פחות מבוסס, שהיו נשארים, אלמלא חוק זה, מחוץ למערכת החינוך. כעת נתון חוק חינוך חינם בסכנה. גביית דמי רישום בבתי-הספר תגביר את הנשירה של התלמידים הכאים ממשפחות עניות. תלמידים אלה נידונו לשוטטות ברחובות, להידרדרות לפשיעה וגם לסמים. לתהליך זה תהיה השפעה הרסנית על החברה הישראלית בעתיד.

גם החינוך הגבוה סובל, חברי הכנסת. לאחרונה הוחלט להעלות את שכר הלימוד באוניברסיטאות ב-9%, וזאת לאחר שהאוצר הציע העלאה של 25%. אולם ההפחתה בשיעור העלאת שכר הלימוד עדיין איננה מבטחת את הסטודנטים מפני הגבייה השחורה מצד מנהלי האוניברסיטאות בצורת העלאת תשלומים נלווים ושכר דירה כמענונת.

רבות. מקרב 12,500 האנשים השייכים לכוח העבודה בעיירות הפיתוח, 11,300 נרשמו כדורשי עבודה בסוף השנה שעברה. כדי להבין נתון זה יש להשוותו עם הממוצע הארצי, שלפיו מקרב 1,442,600 איש השייכים לכוח העבודה, נרשמו 55,000 כדורשי עבודה. הווי אומר, ברור כי מצב האבטלה בעיירות הפיתוח הוא חמור יותר מזה שבשאר אזורי הארץ.

גם על יישובי הגליל-המערבי לא פסחה האבטלה. מנכ"ל שירות התעסוקה דוד מנע גילה, שמספר המובטלים בגליל-המערבי גדל בשנת 1988 ב-50% לעומת 1987, ושאותו האבטלה שם גדול ב-40% לעומת הממוצע הארצי. בחודש פברואר נרשם בגליל-המערבי שיא של אבטלה ב-40 השנים האחרונות. מספר דורשי העבודה הגיע ל-3,300, וזאת עלייה של 10% לעומת חודש דצמבר.

רבים מנפגעי האבטלה הם צעירים משוחררי צבא אשר רצו להשתלב במעגל התעסוקה במשק, אך לא מצאו עבודה. בחודש פברואר הצטרפו לרשימת מקבלי דמי האבטלה של הביטוח הלאומי 9,400 צעירים. בכך הגיע לשיא מספרם של המובטלים הפונים לראשונה בחייהם לקבל דמי אבטלה. כמשך חודש אחד כלכל גדל מספרם של אותם מקבלי דמי אבטלה חדשים ביותר מ-30%. בהשוואה לחודש פברואר 1988, מספרם הוכפל.

ומה עשתה הממשלה כדי להתמודד עם האבטלה? — כלום. ועדת המנכ"לים שהקים משרד התעשייה הציעה כמה המלצות לטיפול במצב. על-ידי סיוע למפעלים מסוימים הנמצאים במשכר. ברור כי צעדים כאלה אין בהם כדי לפתור את הבעיה, מאחר שהם זמניים. בלא תוכנית כלכלית מקיפה, אין לצעדים אלה זכות קיום.

מעניין לציין, כי אחת ההצעות של הוועדה היתה לשנות את שכר המינימום. משום מה יש החושבים, שאם יפגעו בשכר העובדים, יעזור הדבר לפתור בעיות כלשהן. לפי אותו היגיון עקום הציע השר קצב תיקון לחוק, האמור להגביל את הזכאות לדמי אבטלה. מסתבר כי תעשיינים וכלכלנים מסוימים חושבים, כי דמי האבטלה הם אלה המונעים מהמובטלים למצוא עבודה.

טענה מגוחכת זו הופרכה על-ידי מחקר שנערך על-ידי ד"ר דן יעקבסון ושמאל דניאל מהחוג ללימודי עבודה באוניברסיטת תל-אביב. המחקר קובע, ואני מצטט: "ביטוח האבטלה מכון לצמצום את הנזק הנגרם לעובד עם אוכדן מקום עבודתו ולהעניק לו ביטחון סוציאלי סביר כדי שתהיה בידו שהות למציאת תעסוקה חלופית". עוד נכתב במחקר, כי "מטרת הביטוח היא למנוע מהמובטל את הלחץ הקיומי המאלץ אותו להסכים לכל עבודה מזדמנת, ולאפשר לו לחפש עבודה ההולמת את יכולתו וכישוריו". בסיום מחקרם מגיעים החוקרים למסקנה, כי "כל פגיעה בזכויותיהם של המבוססים המקבלים דמי אבטלה, תוצאתה הצפויה אינה בהכרח מאמצית יתר מצדם למציאת עבודה, אלא החמרת מצוקתם גרידא".

כך קורס ונופל הטיעון המרושע, כאילו אותו סכום עלוב הניתן למובטלים לשם הבטחת קיומם הוא הוא האשם באבטלה. ברור וידוע לכול שהאשמה אינה במובטלים אלא בממשלה, המאפשרת למפעלים להתמוטט ולפטר עובדים, בעוד היא מפנה תקציבים למקומות אחרים.

תוצאותיה של האבטלה נותנות את אותותיהן. העוני מתפשט במדינה. בשנים האחרונות מצטיינות ממשלות ישראל במדיניות עקבית: העשרת העשירים ודלדול העניים. פערי ההכנסה בישראל גדלו באופן יחסי יותר מכל מדינה אחרת

יוסף גולדברג (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בקריאה הראשונה של תקציב המדינה חשבתי לחומי, שאם נאיר את עיני שר האוצר ואם נעלה הסתייגויות בוועדת הכספים של הכנסת תוך כדי ריון בסדרי העדיפות הלאומיים, אכן יתוקנו חלק מאותם סעיפים. להפתעתי כי רבה מתכבד, שיש דורכה. הרורכה הזאת היא לפעמים יותר מסעיף של משרד שלם, וניתן לעשות בה ככל העולה על הדעת, ללא בדיקה, ללא בקרה, ללא שום בושח.

אני רוצה להעלות כמה מן הבעיות, להאיר את עיני חברי הכנסת, ואולי להשמיע קול זעקה, כי נדמה שאנחנו נמצאים בדממת-מה. לדוגמה, אנחנו שומעים זעקות שבר בתחומים הנמצאים באחריותו של משרד הבריאות: אחיות, רופאים, בתי-חולים, בתי-חולים סיעודיים. לקראת תקציב 1989 נתבשרנו, שהוחלט לקצץ בתחנות מגן-דוד-אדום בירושם, במעלות, בקצרין, בערי פיתוח וכיישובי קו העימות — 14 תחנות מגן-דוד-אדום בהיקף תקציבי של 1.8 מיליון שקלים. לוועדת הכספים הביאו מהרורכה של משרד הבריאות 40 מיליון שקל. אני פונה לשר האוצר ומבקש, שתחנות מגן-דוד-אדום בערי הפיתוח וכיישובי קו העימות ימשיכו לפעול גם אחרי 1 באפריל 1989.

סוכס ברשררת דיונים לתת הערפה ליישובים המרוחקים, לערי הפיתוח, להתמודד עם בעיות המצוקה האמיתיות, להתמודד עם בעיות האבטלה, ואולי להצליח להתגבר על בעיות התעסוקה, ודאי שכולנו מייחלים לצמיחה.

מאחר שאנחנו עוסקים בנושא הבריאות, בבית-החולים בצפת, שהוא בית-החולים של כל החזית המזרחית — רמת-הגולן, הגליל-העליון, הגליל המרכזי — ובבית-החולים כנהרייה, שהוא בית-החולים המרכזי ליישובי קו העימות בגליל-המערבי, סוכס בשנה 1988 לתמרץ את הרופאים על-מנת שרופאים מובטלים מאזור המרכז יסכימו להצפין ולפעול בבית הגליל או בבית הגליל-המערבי ולשרת בבתי-חולים אלה. מדובר בהיקף של 2.5 מיליון שקלים. רופאים בורחים מבתי-חולים אלה, ומי שנוקל לשירות רפואי והוא בעל הכנסה מגיע לחיפה ולתל-אביב, למרכזים הרפואיים. חסרי האמצעים וחסרי התשובה מגיעים למרפאות, ובמקרה הטוב לבית-החולים בצפת או לבית-החולים כנהרייה ומקבלים את השירות שכולים לקבל בבתי-חולים מסוג זה.

דובר שיימצא פתרון לצמיחה. בקצרין, בקריית-שמונה, במעלות וכשלומי: נסגרים מפעלי תעשייה מתמוטטים, ויש אפשרות לעודד בערי פיתוח אלה בעלי מפעלים קטנים וגדולים על-ידי מה שנעשה בעבר ונמנע תקציבית במסגרת התקציב לשנת 1989: בכסף קטן להשאיר אותן משפחות שם.

יש בעיה דמוגרפית אדירה, יש נדידה של תושבים, ומדובר באחוזים ניכרים, ולקראת היקף הקרוב מדובר בכמה מאות משפחות אשר יעזבו את הגליל ויעברו למרכז הכלכלי.

מדובר על פעולות מזעריות בנושא התמיכה בשכר-דירה למבני התעשייה. היום דורשים כעבור מטר רכוע במכנה תעשייה בקריית-שמונה מחיר יקר יותר מבבתים, בחולון או בראשון-לציון — יקר יותר. מדובר בהיקף של 1,800,000 שקלים.

יש כמה פעולות שיש בהן משום עידוד — לאפשר לבעלי יוזמות להתחיל להניע את גלגלי התעשייה, כי אין תעסוקה אחרת. החקלאות מיצתה את כל אשר יכלה. מדובר בהיקף של 60,000 שקלים, ואני עוסק בסכומים קטנים, אשר יכולים בהחלט לשמש תמריצים לשנויי כיוון ולשנויי אווירה.

פרופסור אלכס קינן, סגן נשיא האוניברסיטה העברית, התריע, שקיצוצים בתקציב הממשלה לאוניברסיטאות יובילו לבירוחת מוחות ולאיבוד הישג ישראלי בתחום המחקר המדעי הבסיסי. עוד אמר פרופסור קינן, כי סיכוייה של ישראל להתגבר על בעיותיה הכלכליות תלויים בפיתוח מתמיד של תעשיות מדעיות. מחסור בתקציבי מחקר ירחוף את המדענים לחפש מימון בחוץ-לארץ, וכך תאבד ישראל אותם ואת הישגיהם.

חברי הכנסת, היום הגיע לידי כרוז שבו מיוצגת עמדת הסתירות הסטודנטים בירושלים בנושא שכר הלימוד. אלה לא נבחרים סתם. אדרכה, אלה אנשי קבוצת הליכוד: יותר מכך, בראשם עומד אותו נדב ליסובסקי, שהוא אפילו איש צומת. בסעיף 3 של הכרוז הזה הוא כותב: לא ייתכן, שעדיפות הממשלה תהיה קודם למימון מפלגות, לשכונת שרים והתנחלויות, גם הם, רבותי חברי הכנסת, אותם אנשי ימין קיצוניים מכינים היום, שההתנחלויות הן האויב של מדינת ישראל.

חברי הכנסת, החינוך אינו אלא דוגמה אחת למצב הקשה של המערכת הציבורית במדינה. הרי ידוע, שגם מערכת הבריאות עומדת בסכנת התמוטטות מוחלטת עקב מחסור בתקציבים. אם כן, לאן הולך הכסף? להיכן זורמים התקציבים? — הם הולכים, כמובן, לשטחים הכבושים, להתנחלויות, להמשך החזקת הצבא שם ולפעולות דיכוי אכזריות. כן, אם כן, כוחרת הממשלה להוציא את כספו של העם, ולא על חינוך, לא על בריאות, לא על פיתוח מקורות תעסוקה, לא על שירותי רווחה. הממשלה מוציאה את הכסף על בניית יולות, שתילת דשא וסלילת כבישים למתנחלים הטפילים, העוסקים בעיקר בהטרדת האוכלוסייה הפלשתינית.

הממשלה מעדיפה, כמובן, את המתנחלים הללו על-פני תושבי עיירות הפיתוח ושכונות המצוקה. לכן הציעו שרי הליכוד בקווי היסוד של הממשלה להשקיע עשרות מיליוני שקלים בהתנחלויות חדשות, שהמערך כבר הסכים להן. עכשיו הם מאשרים אותם בחדרי חדרים וכבר מעבירים אותם מכיס לכיס. לכן הציע שר האוצר מהמערך בתוכניתו הכלכלית לקצץ בסיוע לעיירות הפיתוח, והליכוד הסכים.

חברי הכנסת, התקציב המוצע כאן הוא פרי קנוניה מכוערת של המפלגות הגדולות, קנוניה המחבצעת על גבו של הציבור. זוהי מזימה למוטט את המערכת הציבורית ולעשוק את השכירים כדי לגייס כספים לקידום אינטרסים מפלגתיים.

והמדינה, חברי הכנסת, מידרדרת בינתיים לתהום, מאבטלה לעוני ומעוני לפשע, ואין מי שיציל את המצב ואין מי שיעזור, כי השירותים המופקדים על רווחת הציבור ועל הבטחת קיומו מתמוטטים כזה אחר זה.

מוכרחים, חברי הכנסת, לעצור את התהליך הזה. מוכרחים לשנות את סדר העדיפויות הלאומי. יש להפנות משאבים לרווחת הציבור ולפרנסתו. מוכרחים גם להיפטר מהעול של ההתנחלויות והכיבוש המכוער הזה, התובע משאבים אדירים ללא כל צורך.

כדי לעשות זאת מוכרחים לדחות את התקציב הזה על הסף ולדרוש מהממשלה תקציב טוב יותר וצורך יותר, שישירת את הציבור. תודה.

היו"ר ר' פנחס:

תודה לחבר הכנסת צ'רלי כיוטון, רשות הדיבור להכר הכנסת יוסי גולדברג, ואחריו — לחבר הכנסת עמיר פרץ.

יוסף גולדברג (הליכוד):

אני פונה בהודמנות זו גם אל שר האוצר — ואני יודע שלבו גם עם הצפון — ומבקשו לסייע ולהתייחס אל הדברים האלה. תודה.

היו"ר ר' פנחס:

תודה לחבר הכנסת גולדברג. רשות הדיבור לחבר הכנסת עמיר פרץ. ואחריו — לחברת הכנסת גאולה כהן.

עמיר פרץ (המערך):

כבוד היושב ראש, חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, אני שמח שאתה נוכח בדיון. אנו מאשרים היום את תקציב המדינה בשנה שתקבע במידה רבה, ואולי במידה מכרעת, את כיווני ההתפתחות. דרכי הפעולה ושאלות מרכזיות וחשובות למשק ולחברה בישראל.

אין לי שום ספק, כי השאלה המרכזית והעיקרית שקברניטי המשק יצטרכו לשאול את עצמם בסוף השנה היא, כיצד הצליחו להתמודד עם בעיית האבטלה הקשה בכל הארץ, ובעיקר בערי הפיתוח. כיצד מתמודדים עם שאלת חלוקת הנתל? כיצד מתמודדים עם בעיית הטיפול בשכבות החלשות?

הרי הדבר הפשוט ביותר הוא, שאחנו נהפוך להיות חברה שבה התמורה לכל אדם תהיה על-פי מידת הכנסתו: שנחזק את הגישה האומרת, שהעשירים הם הגורם המרכזי ביצירת ההכנסות, ולכן אפשר להתעלם מהתושבים האחרים. תפיסה זו הולכת ומתפתחת, לצערי, בזמן האחרון.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
איזו? לא שמעתי את הדברים.

עמיר פרץ (המערך):

יש גישה חדשה, שמדי פעם מעזים גורמים מסוימים להעלות אותה, אבל לשמחתי היא נדחת בכל פעם מחדש. ולפי העשירים הם הגורם המרכזי ליצירת ההכנסות במשק, ולכן אפשר להתעלם מהתושבים האחרים. אם נפגע בשכבות החזקות, אומרים לנו, תהיה בריחה של ההון מהארץ. אם נפגע בשכבות החזקות, אומרים לנו, יקטני ההשקעות. ואכן ראינו בשנתיים הקודמות, לאחר הפעלת הרפורמה במס, כיצד פרצה מדינת ישראל עם השקעות וכיצד הוקמו מאות מפעלים.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אתה חושב שזה נעשה בן-לילה?

עמיר פרץ (המערך):

לצערי הרב, היו אלה שנתיים. זה לא נעשה בן-לילה.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

היתה צמיחה בהכנסות המדינה. זאת עובדה. בהחלט.

עמיר פרץ (המערך):

חייך נראה. לצערי הרב, קרה בדיוק ההיפך מזה.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

אתה אומר שלא היתה צמיחה, אבל היתה.

עמיר פרץ (המערך):

לא אני אומר זאת, חבר הכנסת רובינשטיין, לא אני אומר שהשנה היא שנה של משבר קשה במדינת ישראל. לא אני אומר זאת. הכול אומרים זאת. גם אתה אומר.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

מה הפתרון, יותר מסים?

כאשר אנחנו עוסקים באפשרות למצוא אמצעי ייצור, אזור הצפון, בעיקר בעונה זו, הוא אזור מקסים ביופיו, ואין דבר חשוב מפתוח תשתיות חירות באצבע הגליל, בגליל המרכזי, בגליל-המערבי ובמרת-הגולן. היקף של קרוב ל-9,000,000 שקלים לשנת התקציב הזאת יאפשר מציאת מקומות תעסוקה חלופיים למוכטלים שפוטרו מ"סולל-כונה", אשר סגרה את סניפה בצפון, בקריית-שמונה ובטבריה.

דובר רבות על הסיוע למגזר החקלאי. יש חקלאים שהסתכנו כתוצאה מהערכות ההדדיות, כתוצאה מערכות שאין לה כיוון. כתוצאה מהרפתקאות. יש חקלאים שפעלו ביישוב הדעת. אשר לתקציב להפעלת המשק החקלאי — בכל העולם מכירים בצורך לסייע לפעילות חקלאית — אותם חקלאים רוצים בסך-הכול לפעול במסגרת הקיימת. אני מדבר על היקף של 100,000 שקלים, אניני מדבר על היקפים אדירים, לתת סיוע מוערי פה ושם, לפעמים למשפחות בודדות, לאלה שהיה ברשותם כסף, ובחלק מהמושבים באגודה היו של זכות ולא של חובה, וכל חיייהם פעלו כך שכל פעולה נעשתה תוך בקרה ומעולם הם לא רצו לקבל הלוואה. גם האנשים האלה נפגעו ונפגעים בעצם הימים האלה, ועד שיימצאו הסדרים מבקשים לפחות איזה תזרים זמני, שיאפשר להם להתמודד עם הבעיה הקשה.

דובר רבות על נושא יישובי קו העימות. יש הסכמה מלאה של כל הבית הזה, שחברי הוועדות וחברי הכנסת יפעלו למען התושבים בקו העימות בצפון כבדיפות ראשונה. לפני כשבועיים דיברנו על כך, שבשנה האחרונה ניסו כ-50 חוליות מרחחים לפגוע בילדי הצפון. יש מתח אדיר בכמה יישובים בצפון. יש אפשרות להתמודד עם הבעיה הזאת על-ידי פעילות אקטיבית באמצעות חברת המתנ"סים — מרכזי תרבות נוער ספורט. תוספת של 10 מיליון שקלים לחברת המתנ"סים תאפשר ביצוע פעולות לשחרור המתח הביטחוני המצטבר בכל יישובי גבול הצפון.

יש בעיה של היערכות אורחית, ותמיד אומרים לנו לקחת מתוך התקציב הקיים, אבל אין תקציב. היקף של 10 מיליון שקלים במסגרת משרד הפנים יאפשר פתרון של בעיות מקומיות בתחום הציוד למקלטים, הפעלת ילדים והיערכות חירות ביישובים. יישובי הצפון אינם פרוכים לקדם אותן סכנות שהם עומדים בפניהן כרגעים אלה.

אני רוצה לסכם. למשרד השיכון יש תקציב לכבישים. בין כבישי הגליל יש "כבישים אדומים", ויש כבישי לבית-חולים בצפת שהתחילו בסלילתו והפסיקוה. קשה להגיע לבית-חולים בצפת. נוסעים יותר משעה כדי להגיע מיישוב קרמי לבית-החולים. צה"ל מסיע או מטוס פצועים ל"רמב"ם", אבל ילדים הנפצעים בצפון מוסעים באמבולנסים במשך שעות לבית-החולים הקרוב.

ככביש קריית-שמונה — טבריה עוסקים כבר שבע שנים, ואולי בעוד ארבע שנים תסתיים סלילתו. גם כדי להגיע לגליל יש צורך בכבישים.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

האם שוחחת בעניין זה עם השר דוד לוי, חבר מפלגתך?

יוסף גולדברג (הליכוד):

כן.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

מה הוא אומר?

רפואיים. מעניין לקבל פירוט שיסביר כיצד קורה שכל זאת, עם כל הטענות שיש כלפי קופת-החולים הכללית, עדיין 83% מתושבי מדינת ישראל מקבלים בה שירות. אם מישוהו מנסה להפוך 83% מתושבי מדינת ישראל לנושא סקטוריאלי, אני יכול להגיד לו, שאני הייתי שמח מאוד לטפל ב-83% מתושבי מדינת ישראל לו הצביעו כולם בשבילנו. היינו שמחים שהם יהיו באמת סקטוריאליים כאלה.

הגיע הזמן שכולנו נאמר בפה מלא, שמתוך 100,000 המטופלים במסגרת מתנ"סים — מטופלים סוציאליים ומטופלים סיעודיים — 80% מטופלים במסגרת קופת-החולים הכללית. אבל אנשי הליכוד באים — — —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
100,000 בתיאב. 60,000 בתיאב ו-40,000 יחידים.
מספר המטופלים הוא הרבה יותר גדול — 140,000.

עמיר פרץ (המערך):

אני מודה לך, חבר הכנסת אורון, על התיקון.

אחר כך באים אנשי הליכוד ומציגים בצדקנות את ההתנחלויות ואת המתנחלים כמסכנים, כמקופחים, כמי שזקוקים לכסף ייחודי. והרי כולנו יודעים, שהמשרדים ששרי הליכוד חולשים עליהם פועלים באופן שכוון שמגיעה מהם הזרמת כספים נוספת, ולא ניתן שייציגו אותו הסכם של 35 מיליון שקל ככסף היחיד העונה על שגינותיהם של אנשי הליכוד ושל כל מי שמעמיד את ההתנחלויות כדבר המרכזי והחשוב ביותר במדינת ישראל. האם כאשר משרד מסחר והתעשייה מקים עשרות אלפי מטרים של מבני תעשייה מתוך תקציבו — זה לא נחשב לכסף? כאשר משרד הבינוי והשיכון סולל ובונה ומפתח מתקציבו — זה לא נחשב לכסף?

גאולה כהן (התחיה):

הוא עושה זאת גם בתל-אביב.

עמיר פרץ (המערך):

אני שמח, אבל לתל-אביב לא נותנים 35 מיליון שקל נוספים; לערי הפיתוח לא נותנים 35 מיליון שקל נוספים. או, קיי, יקצו המשרדים לפי מספר התושבים, לא יותר מזה. אני מסכים אתך במאת האחוזים, בערי הפיתוח אנשים מתמוטטים משום שאין להם מקומות עבודה.

אני אומר לחברי הכנסת, שאין מה להתרגש, תעבור המולת התקציב ושוב יתפנו התקשורת, העיתונאים ותשומת הלב של אזרחי המדינה. אני מקווה ומאחל לממשלת ישראל, אני מאחל לשר האוצר שלא נשמע בתקופתו את זעקת המוכטלים ולא נראה יגון של משפחות שיקרן התאבד משום שאיבד את מקור פרנסתו. אם במושב, אם בעיר פיתוח.

אני מציע שהכנסת תחליט על העברה של 35 מיליון שקל לערי הפיתוח, כנגד אותם 35 מיליון שקל המועברים להתנחלויות — 35 מיליון שקל העברה לערי פיתוח.

אני מבקש שהכנסת תרשום לפניה, בעת שמדובר על דרישות לתקציב שיטחון — מה מונע הפעלת מוקדים רפואיים, שבה רבות דובר בהם היום, 14 תחנות של מוקדים רפואיים לשירות לילה של מגן-דוד-אדום? האם יש מי שמתאר לעצמו שביום ראשון בבוקר יבוא ילד חולה בעיר פיתוח לקבל סיוע רפואי ולא יימצא רופא שייתן לו טיפול ראשוני, ובמקום זה יסיע אותו רכב של מגן-דוד-אדום לבית-החולים הקרוב, שנמצא בוודאי במרחק של 50 — 60 ק"מ לפחות? למגן-דוד-אדום לא תהיה ברירה אלא לטפל בהעברת חולים לבתי-חולים, כדי לקבל שם גם את הטיפול הראשוני.

עמיר פרץ (המערך):

זה מוכיח, שמי שטוען שכל שיטפלו בשכבות העשירות כן יביאו לצמיחה ולפתרון אינו יודע בדיוק מה הוא אומר.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

הרפורמה במס עזרה קודם כול לשכירים, שחלקם במס ירד. זה קודם כול. דבר שני, היא עזרה להעלות את סף המס, והורידה את זה של שכבות הביניים. זו הרפורמה.

עמיר פרץ (המערך):

חבר הכנסת רובינשטיין, הדבר המרכזי שהובטח לנו עם הכנסת הרפורמה במס היה, שרוב הכסף ילך להשקעות. אמרו: אם ייצרו מצב מתאים, אווירה נוחה ואטמוספירה מתאימה להגדלת ההשקעות, הן אכן תגדלנה. זה היה הבסיס לרפורמה. לא אמרו שהמטרה העיקרית היא הגדלת הכנסות המדינה. לא זו היתה המטרה המרכזית. ולצערי הרב, קרה ההיפך מזה בדיוק.

בשנתיים האחרונות החמירה האבטלה, מפעלים רבים נסגרו, ומפעלים נוספים נמצאים בסכנת סגירה. אני מכרז את האוצר על הצעד הראשון שלו, הטלת מס יסף, ואני מצטער על שזו רק הוראת שעה ולא הצלחתי חוק קבועה. אני רוצה גם להדגיש, שאין שום סיבה להביט תמיד על המשק האמריקני כעל מודל. יש גם מדינות שבהן סף המס גבוה הרבה יותר ממדינת ישראל, והן לא עומדות על סף אבטלה או משברים חברתיים.

במסגרת הדיונים על התקציב אישרנו גם העברה לקופת-החולים הכללית. לפני דיוני ועדת הכספים הייתי מסוּג, היו לי ספקות לגבי ההעברה הזאת. אני רוצה לומר לחברי הכנסת, שלשמחתי, במהלך הדיונים נוכחתי שוב לדעת עד כמה גדולות וחשובות המטלות והמשימות שקופת-החולים הכללית לוקחת על עצמה. חברי מהליכוד חשבו שעל גבה של קופת-חולים הכללית הם יצליחו לקבל כספים סקטוריאליים להתנחלויות, לקופת-חולים' אחרות, "לאומית" ו"מכבי" —

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

הם קיבלו.

עמיר פרץ (המערך):

עוד לא, חכה, עוד לא.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

מחר נראה.

עמיר פרץ (המערך):

בוודאי לא במסגרת הסעיף העומד מול קופת-חולים. זה בטוח שלא יקרה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

מה זה משנה מול מה?

עמיר פרץ (המערך):

משנה, משנה מאוד.

אלה קופת-חולים המטפלות לצערי בעשירים בלבד, והשכבות החלשות, כפי שאמרתי, מטופלות על-ידי קופת-חולים הכללית בלבד.

קיבלתי מחבר הליכוד מפה של פריסת רשת קופת-חולים "מכבי", פריסה מרשימה בכל רחבי הארץ. בדיוק מעמיקה מוכיחה, שלמעשה כל הסכם עם רופא כלשהו באיזו עיר פיתוח או יישוב מרוחק מסומן מייד בעיגול כחול כמרכז שירותים

שממנה ישמחם כאילו יש פה איזו פרובוקציה עלידי הקמת התנחלות חדשה.

למטבע התקציב יש צד אחר. הצד האחר הוא המדיניות. הצד האחר הוא סדר עדיפויות. הכול ידוע. זה תקציב חסר דמיון, חסר חזון, חסר אותו סדר עדיפויות של תנועה ציונית שעדיין צריך לאפיין את המדינה הציונית. זה תקציב עיף של מדינה שבעצם אינה נמצאת במהפכה של התפתחות אלא של פיתוח. כאשר מדברים על פיתוח מדברים על צמיחה. הצמיחה האמיתית במדינה כמו שלנו היא רק התיישבות ורק עליה. הכול צריך לשרת את העלייה ואת ההתיישבות. צמיחה של המפעלים ושל כל הסקטורים האחרים צריכה לשרת מדינה שמטרתה הן עלייה ורתיישבות; ואילו היום, העלייה וההתיישבות הן קורבן, את הכול מפתחים רק לא אותן.

מה שמדאיג אותי ביותר היא השנאה הלא-רציונלית כלפי ההתיישבות. אני מדברת אליך, אדוני שר האוצר, השנאה באה לידי ביטוי אצלך וגם אצל שר הביטחון: אריאל, עמנואל, שלומיאל, או סרטן בלב האומה וכו'. אנחנו זוכרים את הביטויים האלה.

גם אילו נתחם פי כמה וכמה יותר כסף — אולי הייתם נאלצים לתת, אבל הכסף היה ניתן בלי ברכה, בלי אמונה שהכסף הזה אכן משרת מטרה של המדינה ושל הציונות.

מה השנאה הזאת להתיישבות? על מה מדברים? שמעתי את חבר הכנסת עמיר פרץ מדבר על ערי פיתוח. האם ערי פיתוח לא יכולות להיות 15 קילומטר מכפר-סבא? שם זה לא ערי פיתוח? מדוע ערי פיתוח מוכרחות להיות רק כאן, פה צריך להשקיע ושם זה לא ערי פיתוח?

האם יש לנו מרכז קליטה טבעי יותר לעולים חדשים, אזור הדרוש ממד של חלוציות ושל אידיאליזם, כמו יהודה, שומרון ועזה, שמתחילים להפריח אותם ולבנותם מחדש? מה יכול לקסום יותר לעולה חדש, המגיע הנה לא כדי להחליף את ניו-יורק וברוקלין בתל-אביב אלא כדי להמשיך את המפעל הציוני, מלגבל את האפשרות לעשות ביהודה ובשומרון? מה יכול להיות מרכז שיקום חברתי אמיתי ורציני יותר, מקום שאתה יכול לבנות בו מחדש את חיך, את איכות חיך, מיהודה ומשומרון?

אבל קיימת פה מה שהגדרתי כשנאה. אין לי מלה אחרת. אין לי מלה אחרת כדי להגדיר את ההתייחסות הלא-רציונלית הזאת, את העובדה שבכל רגע ששומעים את המלה "התנחלות" מתעוררים כל היצרים הלא-כריזמים, החולניים שתקפו את המדינה הזאת. זה כבר מעבר לעניינים הפוליטיים.

גבול עימות? חבר הכנסת גולדברג אמר דברים נכונים על הצרכים של יישובי גבול העימות, של יישובי הצפון. אבל, האם היישובים ביהודה ובשומרון אינם בגבול עימות? הגבול ביהודה ובשומרון, העובר בין יישוב ליישוב, הוא הגבול של אלה הרוצים להקים שם את המדינה הפלשתינית. זה הגבול של האינתיפאדה. האם הם לא עומדים בעימות יומיומי? מה צרות העין הזאת כלפי לב-לבה של ארץ-ישראל, שבאו לשבת בה יהודים? אדם יכולים לומר, שלדעתכם זה מביא נזק ביטחוני. נניח, אפשר להתווכח עם זה, אבל, מי יכול להתווכח על כך שזה לב-לבה של ארץ-ישראל וליהודים מותר לשבת שם — וצריך לשבת שם?

מתחילים לספור כמה ניתן לקופת-חולים וכמה לקיבוצים. אין לי טענות כלפי הקיבוצים היום. הם כבר לא מה שהיו. הם תרמו תרומה גדולה מאוד להתיישבות בארץ הזאת, לערכים

אני מבקש שבסעיף הזה לפחות כל חברי הכנסת יתאחדו ויביאו בשורה אחת קטנה לפחות. שיהיה רופא בעיר פיתוח. הרבה אנשים לפני אמרו, שעיר יכולה להיקרא עיר רק אם יש בה מורה ולווא.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
לא אותו בן-אדם.

עמיר פרץ (המערך):
לא אותו בן-אדם.

לסיום, חברי הכנסת, אני מאחל למדינת ישראל, שהיעדים המרכזיים שהציבו שר האוצר והממשלה אכן יושגו, שהם ימצאו במשק צמיחה ופיתוח, ונוכל כולנו לסכם שנה שבה נביט לא על פתרון של בעיות קשות שנוצרו בשנים קודמות, אלא נביט קדימה, נביט לכיוון של פיזור האוכלוסייה במדינת ישראל והשגת יעדים חברתיים.

היו"ר ר' פנחס:
תודה לחבר הכנסת עמיר פרץ, רשות הדיבור לחברת הכנסת גאולה כהן, ואחריה — לחבר הכנסת אלי דיין.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, תחילה הרשה לי להביע צער על כך שלא היה אפשר להתייחס להסתייגות שלי בנושא חוק חיילים משוחררים, בגלל העובדה שאין הסתייגות לחוק שבעצם הביטול שלו כבר נעשה בוועדת הכספים. למעשה יש פה הטעיה רצינית, מפני שאומנם החוק בוטל, אבל מאחר שלא חוקקו תקנות לחוק עצמו, הוא ימשיך להישאר בקיפאון עמוק. זה עיוות שמדינה כמו שלנו לא יכולה להרשות לעצמה, עיוות מוסרי קשה מאוד שעולה לנו בכספים מרובים ובתסכולים מרובים כאשר אנחנו רואים את החיילים המשוחררים שלנו יורדים מן הארץ או יורדים בתוך הארץ למצבים חברתיים קשים.

אני קוראת לשר האוצר לתקן את העוול הזה. זה עוול שטנית לא היה אפשר אפילו להעלות אותו כאן כעוול בגלל המצב המסוים. אסור לנו להרוויח מהמצב הזה על חשבון החיילים המשוחררים. איזה חוק במדינת ישראל יכול עוד להכיל בחובו כל מה שאנחנו קוראים ציונות, אם לא חוק הממלא את החובה המינימלית כלפי חייל המשתחרר מהצבא?

אני רוצה להתייחס להסתייגויות בנושא ההתנחלויות. אין להן מלציה יושר רבים בבית הזה. לצערי, גם הליכוד — שעשה לפחות ניסיונות להציל משהו מהתקציב שבביל ההתנחלויות — נכנע, בסופו של דבר, גם מבחינת היקף ההקצאה להתנחלויות, וגם מבחינה זאת שעד הרגע הזה לא הוכטח מראש שהכספים יופנו להתנחלויות חדשות.

כמובן, להתנחלויות חדשות יש ממד פוליטי, אבל לכל ההתיישבות במדינת ישראל יש ממד פוליטי. כל ההתיישבות בארץ-ישראל נוצרה לסייע בכיסוס המדינה. לכן יש להתיישבות, מהרגע הראשון שכנו פה בית ועד היום הזה, ממד פוליטי. כמובן, נוסף על כך שההתיישבות היא התיישבות טבעית של עם על אדמתו, היא גם התיישבות בעלת אופי פוליטי.

חשיבות מיוחדת יש לכן שתהליך ההתיישבות יימשך. הוא יכול להימשך דווקא עלידי הקמת התנחלויות חדשות. לכן היחה התנגדות גם לפני צאתו של ראש הממשלה לארצות-הבית, כדי ששם ושלום לא תהיה כאן פרשנות

הייחודיים שלה. היום הם אינם תורמים אותה תרומה. היום יש מישהו נוסף שנטל את הלפיד והמשיך.

האם הקיבוצים יכולים פתאום להיות דבר שעדיין עומדים מולו בחרדת קודש נוסטלגית? כשם שפה, באופן לא רציונלי, שונאים ומסתייגים מחלקים מסוימים, כך פה, באופן לא רציונלי, קופצים לדום. אין לי שום דבר נגד הקיבוצים. אני אומרת בכל הזדמנות שהם תרמו, ויש לי כבוד גם למי שתרם בעבר את שתרם.

אומרים שאין כסף ואין כלל מתיישבים נוספים. שואלים: איפה כל המתיישבים שילכו ליהודה ולשומרון, למה אתם צריכים כסף? בנו שם תעשייה, בנו מפעלים שיספקו עבודה, בנו כבישים ותראו איך ירוצו מהשפלה לגור שם. נפתח שם אוניברסיטאות, נקים שם תיאטרות, תראו מה יהיה שם. אל תגידו שלא הולכים לשם. לא הולכים כי סוגרים. לא נותנים כספים לתעשייה, לא נותנים כספים למפעלים, לא נותנים כספים לכבישים, אין תיאטרות, אין אוניברסיטאות. סותמים כל אפשרות של חיים. מכריחים את האנשים ללכת לעבוד מעבר ל"קו הירוק", ואחר-כך אומרים להם: אנו עובדים מעבר ל"קו הירוק". תנו את האפשרות, תקימו שם מפעלי תעשייה, תראו איך ירוצו מ"הקו הירוק" לעבוד שם.

ההתיישבות ביהודה ובשומרון היום היא לא רק הכרת יהודי-ציוני, היא לא רק הכרח לעולים חדשים ולבני שכונות מצוקה. היכולים לכנות שם את חייהם. היום היא גם הכרח ביטחוני ממדרגה ראשונה. היום לא רק צה"ל, לא רק החיילים שומרים על המתיישבים. גם המתיישבים שם שומרים על החיילים. תארו לכם שרק צבא היה נע ביהודה ובשומרון, לא היו שם יישובים יהודיים, לא היו שם אורות של יהודים, לא היו שם ילדים ולא היו שם מתיישבים — רק ג'יפים של הצבא היו נעים שם. איזה מורל יכול היה להיות לחיילים האלה? היינו כמו כובש זר באמת. עצם העובדה שיש שם היום 80,000 יהודים, שיהודים נעים בכבישים, שיש אורות של יישובים, שיש ילדים ההולכים לבית-הספר — זה נותן לחיילים שלנו גם את הכוח הממשי, החיוני, וגם את הצידוק המורלי.

לכן כל פרוטה שאנחנו מוסיפים להתיישבות ביהודה ובשומרון אנחנו מוסיפים לעוצמתה של מדינת ישראל, וזאת הצמיחה האמיתית.

היו"ר ר' פנחס:

תודה לחברת הכנסת גאולה כהן. רשות הדיבור לחבר הכנסת אלי דיין, ואחרי — לחבר הכנסת יגאל הורביץ. אם הוא לא יהיה נוכח, הוא יאבד את רשות הדיבור וידבר חבר הכנסת יאיר צבן.

אלי דיין (המערך):

כבוד הישיבה-ראש, כנסת נכבדה, צריך אולי לקבוע בתקנון הכנסת נוהג כלשהו, שלפיו תהיה לפחות נציגות של הממשלה בזמן הדיון בתקציב. התקציב משקף את מדיניות הממשלה, ומן הראוי שנציגי הממשלה, ובמיוחד שרים, ישמעו מה שיש לחברי הבית הזה לומר על התקציב.

מיכאל קליינר (הליכוד):

אם שר האוצר יוצא החוצה הרי יש לו סגן ושמו יוסי ביילין. לא ראיתי אותו היום באולם בשום שלב כמעט.

היו"ר ר' פנחס:

במקרה הוא יושב כאן במשך רוב היום.

אלי דיין (המערך):

לא רק שר האוצר צריך להיות כאן אלא גם שרים הצריכים להגן על התקציב של המשרדים שלהם.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

למה להם לשבת אם אנחנו נרים בסוף ידיים?

אלי דיין (המערך):

נכון. בתקציב הזה אין שום בשורה לעם ישראל. זה תקציב שגרתי. היה לי העוז לעיין גם בספר התקציב של שנה שעברה ולהשוות. לא ראיתי שינויים פרט להוספת ההתייקרויות. הביאו חוק מהפכני לכאורה של ההסדרים במשק: הוא דן כסוגיות שדנו בהם בתקציב של שנה שעברה.

מיכאל קליינר (הליכוד):

נראה שהשר פרס רואה מעשה נסים.

אלי דיין (המערך):

שמענו שבמשך שלושה חודשים ישבו פקידיו האוצר ודנו, האורות דלקו, היו דיונים מרתוניים. כולנו היינו במתח לשמוע איזו בשורה — והיא איננה. בעיניי בספר התקציב אני מגלה דבר תמוה: לכבישים בדרום ובנגב, "כבישים אדומים" שאירעו בהם תאונות קטלניות — אפס תקציב. ואנו מתווכחים על יישובים חדשים, על ייחודיים כאלה ואחרים.

אני בעד ההצעה להוריד את העניין של הייחודיים. את הכול צריך להכניס לספר התקציב. לא ייתכן מצב, שכאילו בתקציב הכול בסדר, הכול מגיע, מיליארדים — והכנסת ומדינת ישראל כולה עוסקות ב-35 מיליון ש"ח פה ו-50 מיליון שם, וזה כעצם מגיע לתושבים הגרים במדינת ישראל, לילדים. כאילו הכול בספר התקציב הוא תורה מסני שאין לערער אחריה. זהו עיוות חמור, וכך אנחנו מרבים שנאה בעם ישראל. זו שנאה שאין לה מקום, כי מדובר בילדי ישראל שצריכים להיות שווים ולקבל מה שמגיע להם לפי החוק, כפי שכל אורח מקבל מה שמגיע לו לפי החוק.

אני מקווה שגם חברי המסיעות הדתיות יתאחדו בעניין הזה וידאגו שאכן בשנה הבאה לא תהיה עוד החרפה הזאת, כאילו יש איזה תקציב ייחודי אקס-גרציה, עושים טובה, דנים בו עד השעה 02:00, על זה מתפוצץ העניין ורק על זה דנים עם ישראל והתקשורת, והמיליארדים עוברים כהרף-עין וללא שום ערעור.

יוסף גולדברג (הליכוד):

איזה מיליארדים?

אלי דיין (המערך):

המיליארדים שבספר התקציב.

אנחנו, חברים בוועדת הכספים, רוצים להעביר סכום של כמיליון ש"ח למגן-דוד אדום. אומרים שאין כסף. שואלים אותנו, מאין יבוא הכסף. עליתי על הדוכן כדי לומר מאין יבוא הכסף, ולא רק לבוא ולומר שאני רוצה כסף לכבישים, לחוק חינוך מיוחד או לחוק חיילים משוחררים — כל אלה דברים צודקים — או להוסיף סוכסידה לתחבורה הציבורית, או להוסיף לקצבאות ילדים. אני רוצה לא רק לבקש אלא גם לומר מאין יבוא הכסף.

אני חייב לקבוע, שפקידיו האוצר היו חייבים לבוא ולהציע גם לשר האוצר וגם לוועדת הכספים מאין יבוא הכסף.

האמיתיים, ואל נחיש את כוחנו בעיסוק בדברים צדדיים ושוליים שאינם מוסיפים מאומה.

רבתי חברי הכנסת, אני מציע, כדי שהדיונים בתקציב יהיו רציניים, לגרום לכך שהממשלה תגיש את התקציב לכל המאוחר בחודש אוקטובר, כדי שהחברים הן בוועדת הכספים והן בוועדות השונות ככנסת יסבו על התקציב של כל משרד ומשרד.

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):
אתה רציני?

אלי דיין (המערך):
בוודאי.

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):
זה ייקח יותר זמן ובסופו של עניין זה יהיה אותו דבר.

אלי דיין (המערך):
לא נכון. אם נשב על כל משרד ומשרד ויהיה סיפק בידון לרון בסדרי העדיפויות, נוכל בהחלט להשפיע על התקציב, ולא יקרה מה שקורה היום, כשהכנסת איננה משפיעה במאומה.

כמובן, כל אחד מאתנו שמח כשהוא מצליח להשיג משהו. אנחנו שמחים שהצלחנו לדחות את אגרת החינוך, ונראה שנצליח לבטל אותה. אני מציע לשר האוצר שלא להביא אותה. הצלחנו למנוע את איחוד הגבייה, שמדברים עליו כדי לחסוך כסף בשעה שהגבייה בביטוח הלאומי נעשית ביעילות רבה ומכניסה הרבה מאוד כסף למדינת ישראל. כל אחד השיג סעיף קטן פה ושם והוא חושב שבוה הוא הביא בשורה לעם ישראל.

כבר העליתי הצעה, שתביא לכך שיהיה לנו זמן מספיק להשפיע ולדון בסדרי העדיפויות האמיתיים ולהעלות הצעות קונקרטיות שיידונו באופן רציני בוועדת הכספים ויוכלו להשפיע על מה שיקרה בשנת התקציב. תודה רבה.

היו"ר ר' פנחס:

תודה רבה לחבר הכנסת אלי דיין. רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל הורביץ. הוא איננו נוכח. הוא מאבד את רשות הדיבור. אכן, רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים אורון. ואחריו — לחבר הכנסת יאיר צבן.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
ארוני היושב ראש. חברי הכנסת — עיפים, אם מותר לומר — — —

אברהם רביץ (דגל התורה):
אך מאושרים.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אני חושב שהחלק המעניין של היום עוד לפנינו, חבר הכנסת הרב רביץ. אני מציע לכולנו לאזור עוז. אינני יודע אם הלילה עוד ארוץ, אבל יש לי הרגשה שהוא יהיה מעניין.

קריאה:

למה, בשעת ההצבעה אתם תפתיעו?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
לא, לא, אתה תראה שהפעם הזאת יהיה מעניין.

יצא לי יותר מפעם אחת במהלך השבועות האחרונים, להתייחס לתקציב המדינה שהוגש לנו ודנו בו במסגרת ועדת הכספים ובמסגרת הדיונים במליאה, ואנחנו עומדים להצביע עליו היום בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. לצערי הרב,

הייתי רוצה להציע לשר האוצר לשקול להביא לכנסת, כי העניינים לא מסתיימים רק בדיון על התקציב, רפורמה בנושא של דמי האבטלה, רפורמה שיכולה להכניס כספים לאוצר. היום המדינה משלמת כ-400 מיליון דולר דמי אבטלה לשנה. אני חושב, שאם חיעשה רפורמה מהותית, שתהיה מקובלת על הבית הזה, רפורמה שתצמצם את תקופת הזכאות לדמי אבטלה, תקבע מקסימום של שכר ממוצע במשק שאפשר לשלם למובטל, תקבל את ההצעה בדבר רדיוס של 60 קילומטר, ושעציר עד גיל 25 לא יהיה זכאי לסכר לעבודה ובכל זאת לקבל דמי אבטלה — הרפורמה הזאת יכולה להביא להכנסה של למעלה מ-150 מיליון דולר.

צריך גם לשקול בכבוד ראש את הנושא של הפחתת עלות העבודה על חשבון דמי הביטוח לביטוח הלאומי. היום זה מגיע לסכום של מיליארד דולר. יש מי שאומר שזה מוסיף תעסוקה, שזה מביא לפיתוח. אנחנו יודעים שלא כל מי שנהנים מההטבה הזאת, ויש המעריכים אותם בכ-60%, הם יוצאים או יצורים מיוצרים מקומות תעסוקה.

אם המשק נמצא במצב חירום והגיע לאבטלה חמורה של 7% בממוצע שנתי, כל מעלה מ-110,000 כלתי מועסקים, והאומדן לינואר הוא 8.8%, זאת אומרת שהאבטלה תגיע ל-135,000 כלתי מועסקים, יש מקום לחשוב על ההכנסות ולקבוע, שההכנסות האלה ישמשו השקעות ליצירת מקומות תעסוקה, כעיקר באותם מוקדי אבטלה קשים בגליל ובנגב, שבאזורים מסוימים בהם האבטלה היא של יותר מ-15%.

רבתי חברי הכנסת, אנחנו קוראים על החלטות של ועדת שרים להעניק מעמד של אזור פיתוח ב' למפעל פטרוכימי של גנגר את ריקלים. שפירושו מענק של 6 מיליוני דולר. לזה יש כסף.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
זה עבר ועדת שרים?

אלי דיין (המערך):

ועדת השרים לכלכלה החליטה. לזה יש כסף.

ממקור מוסמך אני למד, שהמקום הזה אינו תורם מאומה ליצירת מקומות תעסוקה חדשים.

כשאנחנו באים ואומרים, שקיימים פארקים תעשייתיים ריקים באזור אשקלון, בגליל, בנגב, שהמדינה השקיעה בתשתית שלהם למעלה מ-30 מיליון דולר — ועדת השרים לכלכלה אינה מודרות לדון, כדי לסייע בהקמת מפעלים שיכולים להפחית את האבטלה התמורה באזורים האלה, המקיפה אלפי מובטלים.

רבתי חברי הכנסת, באזור אשקלון בלבד יש היום למעלה מ-6,000 מובטלים; בבאר-שבע — 5,000 מובטלים. אנחנו מעלים הצעות לסדר-היום, יושבים ודנים בנושא האבטלה, אבל לא עושים מאומה, והממשלה אינה מטפלת במוקדי אבטלה אלה. מן הראוי שלאחר שייגמר הלחץ של הדיון בתקציב, שכפי שאמרתי אין בו בשורה, נתפנה לטפל בבעיות האמיתיות האלה של יצירת מקומות תעסוקה ונתמודד עם אותם מוקדי אבטלה קשים ביותר. הגורמים להגירה מהגליל ומהדרום לעתים למרכז הארץ ולעתים, לצערנו, אפילו לחוף-לארץ.

רבתי חברי הכנסת, לא ייתכן שנחשוב, שבאשרנו את התקציב כאילו סיימנו את המלאכה. המלאכה רק מתחילה. מן הראוי שכולנו נעמוד על המשמר כדי לטפל בסדרי העדיפויות

ומשפט אחרון: יש עוד כספים ייחודיים. לא די ביוון וקצף. חולק לנו היום מסמך נוסף — אינני יודע כמה חברי הכנסת קוראים את המסמכים האלה — שבו סעיף חדש. סעיף 48: "רורבה מיוחדת". מהי הרורבה המיוחדת? הרורבה המיוחדת היא הרורבה שבחוק התקציב, בסעיף 4 — ובגלל חקלה טכנית ביני לבין יושב־ראש הישיבה לא הצלחתי לדבר עליו במסגרת הנמקת ההסתייגות — נאמר לגביה: "ועדת הכספים של הכנסת רשאית לקבוע את המטרות שלהן ויקצו הסכומים בסעיף 48." "רורבה מיוחדת" — כספים ייחודיים לשתי המפלגות הגדולות.

ייתכן שצריך להקצות 5 מיליוני שקלים למטרות הללו וייתכן שצריך להקצות 10 מיליון שקל למטרות הללו. שימו הכול על השולחן עם השמות ועם הפרטים, לא עם שמות הלקוחים מספר הטלפונים או מקוד סודי של צה"ל. ונדון בצרכים ונחלק את הכספים על־פי הקריטריונים. תפסיקו את הביוון הזה בכנסת.

הי"ד ר' פנחס:

תודה לחבר הכנסת חיים אורון. רשות הדיבור לחבר הכנסת יאיר צבן, ואחריו — לחבר הכנסת מיכאל קליינר.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להסביר מדוע אנחנו, חברי סיעת מפ"ם, מרגישים בדיון הזה כל כך את הנושא של הכספים הייחודיים. איננו עושים זאת רק בגלל ההשחתה והעיוות הכלולים בעצם המעשה ובדיונים סביבו. יש לנו תחושה — ואני אומר זאת לאחר ארבע שנים של חברות בוועדת הכספים של הכנסת — שהדיונים סביב הכספים הייחודיים מעוותים את כל מערכת הדיונים על המשק והחברה בישראל. הארגונית המושקעת על־ידי חברי ועדת הכספים בטיפול בנושא הזה מסיחות את הדעת מהבעיות העיקריות. תמורת סכומים של מיליונים מקבלים החלטות שגויות הנוגעות למיליארדים, והנוק הוא אדיר, גם מבחינה מוסרית, גם מבחינה חברתית, גם מבחינה חינוכית, אבל גם מבחינה כלכלית.

אני פונה, אינני יודע אם חמש דקות לפני השעה שתי־עשרה או חמש שניות לפני השעה שתי־עשרה, למפלגות הגדולות ולמפלגות הדתיות. ואומר למפלגות הדתיות בשפתן — אילו הייתי יהודי שומר מצוות, הייתי דופק דפיקה עזה וקורע קריעה גדולה ואומר: מה שאתם עושים הוא חילול שם שמים ברבים.

המפלגות הדתיות משניאות את הדת על הציבור, והמפלגות החילוניות משניאות את הדמוקרטיה ואת המפלגות ואת הפרלמנט על הציבור — בגלל הכספים הייחודיים.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
המערך ומוסדותיו.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אמרתי: שתי המפלגות הגדולות, ואם אתה כבר מושך אותי בלשון, אומר לך שהמקרה של הליכוד חמור פי כמה — גם לפי דברי חברי הכנסת של הליכוד — מהמקרה של המערך. ואומר לך מדוע. במערך הדברים עוברים לפחות למוסדות, בית־ברל. אתה יכול להיות בעד, אתה יכול להיות נגד, אבל בבית־ברל נעשות פעולות — — —

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
התכוונתי לקופת־חולים.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני מדבר עכשיו על הכספים הייחודיים. בליכוד הכספים

במהלך הדיונים החוזרים ונשנים בסעיפים השונים של התקציב התבררו שתי עובדות קשות גם מחוץ הנתונים המפורטים יותר וגם מחוץ ההתפתחויות שהיו בשלושת או בארבעת החודשים האחרונים שבהם אנו עוסקים בנושא התקציב, ובעצם מאז הוכרזה המדיניות הכלכלית החדשה — החדשה מי יודע איזו פעם.

האם התקציב הזה מבטיח אומנם צמיחה במשק? הנתונים שהתפרסמו השבוע על 8% מובטלים, נרמה לי שהם כבר לא רק אות מהבהב אלא הם נתון המצביע על כך שאנחנו נמצאים בתהליך קשה ומתמשך של מיתון. שהדיבורים על יציאה ממנו נראים מוקדמים מדי, או, לחלופין — זה אולי חמור עוד יותר — שמתפתחת במשק הישראלי תופעה של דואליזם, המוכר לא רק אצלנו, של אבטלה, שתהפוך להיות מרכיב קבוע, כלכלי וחברתי בעיקר, ותקוף חלקים במשק ובחברה הנמצאים לכאורה מחוץ למעגל הזה. יש סכנה גדולה, שהחברה הישראלית תחיה עם הדריקום הזה בשלום. התקציב המוצע כאן, אין בו כשורה כתחום זה.

אני רוצה להעיר בכל היותר, שחלק מהמהלכים ששר האוצר מכצע — ולאו דווקא כפי שהם באים לידי ביטוי בתקציב — יש בהם ניסיונות כנים להתמודד עם השאלה הזאת. אני חושש מאוד שהם מוגבלים מדי, אני חושש מאוד שלא ניתן לפרוץ את המעגל הזה בלי שיהיה לכך ביטוי גם במערכת התקציבית.

שאלה נוספת שהתרענו עליה גם בדיון הראשון — האם התקציב הזה יש בו ולו כדי למנוע תהליך הולך ומתגבר של יצירת פערים בחברה הישראלית? לצערי הרב — אין בו. אין בו אפילו הכוח להשאיר את הפערים הנוראים שנוצרו בשנים האחרונות כרמה הקיימת. והסכנה היא, שהם ילכו ויגדלו בכל מיני תחומים. לא רק בתחום הפשוט של ההכנסה, אלא גם בתחום השירותים החברתיים ההולכים ומצטמצמים לגבי שכבות שונות, וככל שהשכבות יותר נזקקות, הצמצום פוגע יותר. ואין בתקציב הזה תשובה.

נקודה שלישית — לא הצלחנו בתקציב הזה ליפות ולטהר את מערכת הקצאת המשאבים בחברה הישראלית מאות הקין שלו שם משונה מאוד, איפכא מסתברא — "כספים ייחודיים". יש פה איזה תרתי דסתר. אם אומנם רוצים להשוות את התנאים, למה זה ייחודי? יכול להיות שדרוש סכום גדול יותר, אבל דרושים קריטריונים ברורים במשרדים המתאימים, בחלוקות מתאימות, על־פי כל מנגנוני הבקרה הקיימים ככל התחומים האחרים.

חברי הכנסת הדתיים, אין לזה מוצא אחר, ואינני יודע איך ייגמר הלילה הזה. הוא ייגמר בוודאי כלילה נוסף שבו כל המפלגות וכל הנבחרים וכל חברי הכנסת יוצאים ממנו מוכתמים, יוצאים ממנו בתחושה של אי־ניחות וכלי פתרון הבעיה.

אולי זה הרגע האחרון לקרוא לכל המפלגות למנוע זאת, ויש דרך פורמלית לעשות זאת גם בשעה זו. הוויכוח הוא לא על חיסכון של 30 או 40 מיליון שקל — אינני יודע את הסכום המדויק; הרי לעולם אין יודעים מהו הסכום. אבל אותו סכום שחסכמו עלי אתם — ואני אומר זאת כסיעה באופוזיציה — תשימו אותו על השולחן ונדון בו בשבועות הקרובים כחלק מהתקציב. ואני מודיע פה, שאנחנו — סיעת מפ"ם — נוותר השנה על הוויכוח אשר לשיעור הסכום. כל סכום שתציעו — נקבל אותו במחיר הרצון להכלילו במסגרת מתאימה.

מיכאל קליינר, ואחריו — לחבר הכנסת חיים רמון; בהיעדרו — לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

מיכאל קליינר (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית אני רוצה לחזור ולהביע את מחאתי על כך שאין איש ליד שולחן הממשלה; שר האוצר, החייב להקשיב, ולהשיב על ההסתייגויות, איננו, וגם סגן שר האוצר יוסי ביילין איננו נמצא כאולם.

אלי דיין (המערך):
הם עסוקים בכספים הייחודיים.

מיכאל קליינר (הליכוד):
גם יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת מיכה חריש, איננו נוכח.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני יכול להחליף מישור? אגב, ראש הממשלה צריך להיות נוכח כאן.

מיכאל קליינר (הליכוד):
חבר הכנסת רן כהן, היות שההסתייגות שלי מתייחסת לנושא הקליטה — ורק לפני שלושה שבועות איחד נושא זה את כל הבית בהחלטה, שקראה בין השאר באופן אופרטיבי להקצות כספים נוספים לנושאים אלה או אחרים, וכל סיעות הבית היו שותפות להצעה וכל חברי הבית הצביעו בעדה פה אחד — כאשר זה מגיע לתקציב, זה איננו בא לידי ביטוי.

לכן הגשנו חברת הכנסת נאוה ארד ואנוכי את ההסתייגות המבקשת להוסיף 20 מיליון שקלים על תקציב משרד הקליטה. אני רוצה לציין, שבסכום הזה אין די. הסכום הזה הוא סמלי. הסכום הזה הועמד כך פשוט כדי שיהיה בתחום שלא יבהיל חברי כנסת וירתיעם מלתמוך בהסתייגות הזו.

אני רוצה להמחיש את דברי בכמה מספרים. היום פורסם בעיתונות, שהבית הלכן פנה לקונגרס בבקשה להוסיף על תקציב קליטת המהגרים מברית-המועצות 100 מיליון דולר. תקציב זה אינו קשור כלל לסכומים שהארגונים היהודיים מוציאים על קליטת יהודים נושרים בארצות-הברית. אבל כל מה שמדינת ישראל, מתוך תקציב של 50 מיליארד דולר, מצאה לנכון להקצות לקליטת העלייה הם 80 מיליון שקל. חברת הכנסת נאוה ארד ואנוכי מציעים להגדיל ולהעמיד סכום זה על 100 מיליון שקל, וגם בהם אין די.

דוגמה נוספת: הכותרת הראשית בעיתון "מעריב" מדברת היום על כך שראש הממשלה מכיע תקווה, שתהיה עלייה גדולה מברית-המועצות. היום התפרסם בעיתון, שהשר מוטה גור מאמין, שהשנה יגיעו 40,000 יהודים מברית-המועצות ועוד 15,000 מארצות אחרות. אני רוצה להודיע לכם, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שאם יגיע הלילה מטוס עם 100 עולים — יושב כאן שר הקליטה, ואני מקווה שהוא יאשר את דברי — תהיה בעיה מה לעשות עם 100 העולים האלה.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):
עד כדי כך?

מיכאל קליינר (הליכוד):
עד כדי כך, גברתי חברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו. כיוון שמרכזי הקליטה — אשר בהתאם לתוכנית החדשה שאושרה יש לסגור אותם, יש עוררין על החלטה זו, אבל זו ההחלטה — סתומים ומלאים, מפטרים שם עובדים והם באווירה של סוף הדרך. רעיון הקליטה הישירה, שהיה צריכה להחליף את מרכזי הקליטה, לא עומד כלל

הייחודיים הולכים בחלקם לאגודות פרטיות של חברי הכנסת: לאגודות פרטיות. זו שתיחות גרועה יותר משתיחות המפלגות הדתיות.

בג"ץ 780/83 פסק שאין לא לחלק מענקים ייחודיים על-פי ההסכם הקואליציוני. בדצמבר 1985 אמר היועץ המשפטי: אין לחלק תמיכות כספיות למוסדות ציבור אלא בהתאם לעקרונות המשפטיים החלים על כל מעשה מינהלי כפי שנקבעו על-ידי בית-המשפט העליון. מבקר המדינה, שברק את כל העניין, אמר דברים קשים על הפרת פסק-דינו של בג"ץ וחוזר-הדעת של היועץ המשפטי. לאחר שעתרחי לבג"ץ, אמר בג"ץ ב-12 בפברואר השנה — חברי הכנסת, ב-12 בפברואר השנה: "מבחינת הצורה חייבים להיקבע קריטריונים ברורים וגלויים שעל-פיהם תיעשה ההחלטה באשר לתמיכה הכספית, תוך קביעת מנגנוני בקרה, כי הכספים משמשים את תעודתם. רק בדרך זו תיעשה התמיכה באופן המתיישב עם חובת הנאמנות של השלטון. רק בדרך זו מובטח אמון הציבור כי תמיכת המדינה נעשית לפי משקל העניין ולא משקל המעוניין".

אחרי זה אתה רואה את פרשת תר"ל — אגודת תרבות וחינוך לעצמאים — מגיעים אליך מסמכים שעברו את משרד האוצר ומשרד החינוך ואתה רואה אגודת תרבות וחינוך לעצמאים, המקבלת כביכול למען פעולות תרבותיות. מה היא עשתה במשך השנה? — שלושה כנסים עם שרים של הליכוד. זה הכול. על זה יש משרד, מנגנון, פקידים וטלפונים — כדי לארגן במשך השנה שלושה כנסים. איש עוד לא יודע את התאריכים המדויקים של הכנסים.

חברי הכנסת, אני אומר במפורש, ניסו גם לשלחב אותנו, שלא לומר לקנות אותנו, והכניסו את גבעתי-חיבה ואת "צוותא" — — —

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):
לא רצייתם?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
לא. אמרנו לא, כי אין דיון על השולחן שבו ידונו על מודעונית תרבות, ש"צוותא" לא תהיה לפי הקריטריונים במקום הראשון בארץ. אין דיון על מרכזי למידה שנבנות בחיבה תהיה בו אולי לא במקום הראשון, אבל בין חמשת המקומות הראשונים? בשביל מה אני צריך לקבל מתחת לשולחן?

חברי הכנסת, אם נוכל להסיר את המועקה של הכספים הייחודיים, נוכל לדון ביתר רצינות בבעיות האמיתיות העומדות על סדר-היום. האם צמיחה במשק מחייבת יתר שוויוניות, או מדיניות היוצרת תמריצים אף שהיא מגרילה פערים? נוכל לדון על מה שמייחד את החברה הישראלית. מה קורה היום לזוגות הצעירים שאנחנו שולחים אותם לגדה, מצד אחד, לנטל מילואים של 90 יום בשנה, ומצד שני מוטל עליהם עול משכנתאות כבד, קצבאות ילדים שלא כדין, שכר נמוך במקרים רבים? איזה עתיד אנחנו מבשרים לדור הצעיר הזה? אולי גם היינו רנים, אדוני היושב-ראש, על הקשר בין נושאי השלום והמלחמה, הביטחון והאי-ביטחון ליכולת שלנו להתמודד עם בעיית הכלכלה והחברה בישראל.

חברי הכנסת, אם נחמץ את סיכויי השלום שנפתחו עכשיו, לא רק את הביטחון נרחיק מעלינו, לא רק את הרגיעה נרחיק מעלינו, אלא גם את היכולת האמיתית להתמודד עם המצוקות של המשק ושל החברה בישראל. תודה רבה.

היו"ר ר' פנחס:
תודה לחבר הכנסת יאיר צבן. רשות הדיבור לחבר הכנסת

המדינה — רצים לסדר עבודה למישהו שעוזב הכול והגיע הנה. אינני יכול לפרט.

אומרים שאין בעיות קליטה. השר פרץ היה בלדיספולי ואולי הוא יספר לכם שאנשים אמרו לו: אם תציעו לנו אפשרות סבירה להיקלט בארץ — נבוא. כי יש קשיים בארצות-הברית. גם ראש הממשלה אמר זאת. אומר קושרובסקי, שכולנו קיבלנו את פניו לפני כשבועיים, שמתוך חצי מיליון היהודים שיכולים לצאת מברית-המועצות בעשור הקרוב, 70% היו באים למדינת ישראל לו היה להם להציע להם פתרונות, וכינתיים יוצאים רק 10%.

אני חושב שהכנסת הזאת תהפוך את התקציב הזה לתקציב לא-ציוני אם היא תרחיק את ההסתייגות של חברת הכנסת נאוה ארד ושל האומרת להגדיל את תקציב קליטת העלייה מ-80 מיליון שקל ל-100 מיליון שקל. כפי שאמרת. אין בזה דבר, אבל יכול להיות שעם 20 מיליון השקל האלה יבוא משרד הקליטה לסוכנות ויגיד: במקביל המיוחדת הזאת, של 70 מיליון ש"ח שעכשיו אוספים, שהם שרוריה בפני עצמה ועומדים בניגוד להחלטת הכנסת, ומר דיניץ אמר לנו אתמול בוועדה, שהתנאי הוא שמחצית הסכום, 35 מיליון, יוקצבו לקליטה בארץ, עם 35 המיליונים שהסוכנות תביא, עם 20 המיליונים שאנחנו נאשר למשרד הקליטה, אפשר ללכת למבצע פינוי מרכזי הקליטה כדי שאפשר יהיה לקבל עולים חדשים, כדי שאפשר יהיה להפוך את מרכזי הקליטה לתחנת ביניים, כדי שאפשר יהיה לבוא בראש מורס לאלה הרוצים לבוא מברית-המועצות, לאלה הרוצים לבוא מארצות המצוקה, לאלה הרוצים לבוא מארגנטינה — ויש היום נהירה כלשהי משם ואפשר להגדיל אותה — ולהגיד: יש לנו פתרונות בשבילכם.

אני בקי בנושא, כידוע לכם. יושבת אתנו חברת הכנסת נאוה ארד וכן חברי הכנסת דיין ומזרחי, שהם חברי ועדת העלייה והקליטה, והם יודעים שאין דיון אחד בנושא העלייה שלא אומרים בו שהבעיה היא הקליטה. אם תהיה קליטה ואם אתה 14,000 העולים שכאים — והשנה יבואו כנראה קצת יותר — נקלוט כפי שצריך, פירוש הדבר שהם ישלחו מכתבים לקרובי המשפחה שלהם שיש קליטה, שיש פתרונות, שיש תעסוקה. שיש דיור ויש התייחסות, ואז יש סיכוי שהגממה תשתנה.

אמנן רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
מה פירוש "יש תעסוקה"? אינני מבין זאת. אם מעגל התעסוקה לא מורחב, מה שאתה מציע הוא בעצם — לקחת מקורות תעסוקה מישראלים ולהעביר אותם לעולים.

מיכאל קליינר (הליכוד):

חבר הכנסת רובינשטיין, אתה צודק. במעגל של קליטת עלייה, של מניעת ירידה ושל העזרה למשפחות ברוכות ילדים אני רואה נושא אחד העומד בראש סדר העדיפויות. אבל, למשל, יש למשרד התעסוקה כל מיני פתרונות: קורסים להכשרה מקצועית — ובמקביל יש לו מערכת לעולים. יש סידור שהצליח מאוד, ולפיו עולה שנקלט במקום עבודה, בחצי השנה הראשונה, היות שיש לו קשיי שפה והסתגלות, מממנים חלק משכרו. התקציב הזה נגמר לפני סוף שנת התקציב, ולא לקראת סופה אלא הרבה לפני כן. כי העניין לא תוקצב די הצורך.

אמנן רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
הבעיה העיקרית היא, מה יהיה אחרי כן. הבעיה היא כלל המשק. במשק צומח ומשגשג קולטים עלייה.

למבחן. ואם השר צור דיבר בזמנו על מסגרת כללית, שיהיה שיק של 2,000 שקל לחודש לכל עולה, ויהיו מרכזי מידע, ותהיה הכוונה ויהיו אולפנים — מזה לא נשאר דבר, כי הסכום אינו אותו סכום, ומרכזי המידע לא הוקמו, וקורסים להסבה מקצועית אין, ועזרה לארגוני מתנדבים אין, ולכן — — —

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
מזל שיש נשיה.

מיכאל קליינר (הליכוד):

זה ציני מאוד, כואב מאוד, אבל במדינה שבה אין מנהיג, אין שר, אין חבר כנסת ואין סיעה פוליטית שלא מעמידים את הנושא הדמוגרפי במרכז עתידנו — זה מה שמקצים לנושא? מתווכחים על כספים יחודיים ולא ייחודיים. מה יקרה? אנשים בצד הזה של הבית, בסופו של דבר — אם לא היום הרי בשבוע הבא, לא לדאוג — יצביעו בעד הקמת התנחלויות חדשות, שהם מתקוממים נגדן בכל נימי נפשם וחושבים שזה מעשה לא טוב ולא חיוני; ואילו חברים בצד הזה של הבית — ואני ביניהם — יצביעו בעד מתן כספים לקופת-חולים, בעד מתן סכומים מופרזים מאוד לרצתנו לקיבוצים, אין לי ויכוח על העיקרון של עזרה, אבל ברור שלנו נראה הסכום מופרז, בין שהוא 4.6 מיליארדים, כפי שאומרים לנו, ובין שהוא רק 160 מיליון דולר לשנה הקרובה.

אני חוזר ואומר, שתקציב משרד הקליטה הוא 80 מיליון שקל. שני הצדדים האלה יחד יצביעו בעד כספים לישיבות — שוב, אינני מתנגד לעיקרון, אבל אולי חלק מהחברים חושבים שהסכומים מופרזים — אבל לנושא הקליטה, שעליו כולנו מסכימים, כולנו אומרים שהוא הכי חשוב, כולנו אומרים שהוא בראש מעיינינו, כולנו אומרים שזה עתידנו — לזה אין שדולה, על זה יש רק קונסנסוס. היות שיש קונסנסוס ואין שדולה, אין כסף, אפילו לא המינימום הדרוש.

דיברו על תוכנית לפינוי מרכזי הקליטה, כדי שאפשר יהיה לסגור אותם או לקלוט עלייה חדשה, שראש הממשלה מדבר עליה וחבר הכנסת גור מדבר עליה. זה צריך לעלות, אליבא דמומחי משרד הקליטה, משרד השיכון והסוכנות, 55 מיליון שקל. הסוכנות הוריעה, שקיצצו 40 מיליון דולר, ולכן אין להם. הם לא מקדישים כספים לנושא. משרד השיכון לא מתקצב ולמשרד קליטת העלייה אין כסף.

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אולי ועדת העלייה תפעל נגד העלייה ואז יהיה כסף.

מיכאל קליינר (הליכוד):

חבר הכנסת דיין צודק, כי כבר עלה על דעתי לומר: הלוואי שהיתה העלייה שנויה במחלוקת. תאמינו לי, לו התנגד חצי הבית הזה לעלייה, היה החצי השני נועץ בעדה, היא היתה הופכת להיות נושא שנוי במחלוקת, ואז היו עושים עסקה ומוסיפים לקליטת העלייה 100 מיליון דולר.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):
אם תהיה עלייה יהיה כסף.

מיכאל קליינר (הליכוד):

יש עלייה. חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו, אני צריך להגיד זאת באופן כללי. יש היום אפשרות להוציא עולים גם מחלק מארצות המצוקה. חלק מיהודי ארצות המצוקה הנמצאים בסכנת חיים לא באים הנה, כי הם יודעים, שאלה שבאו לפניכם ועזבו הכול, היו להם בעיות קליטה. אנשים שזה אינו תפקידם כלל — כי יש להם תפקידים אחרים בשירות

מיכאל קליינר (הליכוד):

אגב, גם פקידות האוצר לא נמצאת. אני מוכרח לומר, שמשנה לשנה, מכנסת לכנסת, אנחנו רואים שהדיון על התקציב נעשה פחות ופחות משמעותי. נכון, יש בו גם אלמנט ריטואלי, אנחנו יודעים זאת, אבל הרי גם לריטואלים כאלה יש משמעות.

וכאשר התקבלה הסתייגות שאינה מעוותת את מבנה התקציב, מה קרה כאן? אתם יודעים שאני נזהר שלא להצביע בעד חוקים הנקראים חוקים פופוליסטיים, אבל חוק חינוך מיוחד הוא חוק מיוחד, ולא ראיתי שום אסון בכך שהסתייגות שלנו בעניין הזה נתקבלה.

מה אמרנו לאחר מכן? אמרנו שמכספי רשות השידור, שיש לה עודף של כסף שהיא קיבלה מפרסום, וזה לא הגיע לה, יוצאו חלק להפקת תוכניות מקוריות בטלוויזיה החינוכית ולמטרות הערוץ השני, המתקיים על ברגל תקציב קטן.

שושנה ארבל-אלמזולי (המערך):

כל זה היה בסדר, אחר כך הגומתם והצבעתם נגד סעיפים — — — בזה שברתם — — —

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

אני מסכים אתך בזה, חברת הכנסת ארבל-אלמזולי, זו היתה שגיאה. היינו מוכנים לבטל את ההצבעה על הסעיפים האלה.

אברהם פרוז (תנועת המרכז — שינוי):

במי נקמח? הייתם צריכים לבטל מה שצריך. למה "נפנפתם" הכול?

מיכאל קליינר (הליכוד):

אברהם, זה לא נכון — — —

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

מכיוון שהיושבראש מגביל אותי ביותר, אני מוכרח להתייחס לשניים-שלושה דברים כואבים. ראשית אני רוצה לומר, שאני מסכים בכל מאת האחוזים עם מה שאמר חבר הכנסת יאיר צבן על הכספים הייחודיים, ודווקא משום שהסכום הוא קטן אני רואה את ההתכווצות כגדולה שבעתיים. בעיני כל העסק הזה פגום הן מבחינת הפרוצדורה והן, כפי שגם הוא אמר, מבחינת המהות. נכון, יש שם ארגונים ומוסדות שמגיעה להם בהחלט תמיכה ממשלתית, אבל יש שם גם דברים שהם בגדר מתן כסף לכני אדם פרטיים: לנושאי משרות ציבוריות, לחברי כנסת ולחברי כנסת לשעבר, וזהו בושה וכלימה, ובגלל הסכומים האלה היינו למשל ולשנייה.

שנית, אני רוצה לומר, חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזולי, שאינני נגד קופת-חולים, אבל אם בשנת 1986 התחייבה קופת-חולים לתוכנית הבראה — — —

שושנה ארבל-אלמזולי (המערך):

היא מקיימת אותה.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

היא לא מקיימת אותה, חברת הכנסת ארבל-אלמזולי. אילו היא קיימה אותה, לא הייתם זקוקים לסכום הנוסף הזה — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רובינשטיין, אינך יכול: זמן חס ואתה עוד מתווכח.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

סליחה, אדוני היושבראש, אני חושב שההצבעה הזאת

אני מבין, אין ספק, שגם אם נקודת המוקד שלי היא עלייה ומניעת ירידה, ברור שצריך לפתור כאן בעיות של המשק. למה רק של המשק? ואת הבעיות של הביורוקרטיה הישראלית לא צריך לפתור? האם הביורוקרטיה אינה אשמה גם באי-עלייה וגם בירידה כשמדובר בארצות הרווחה? אבל בוא לא נרחיב את היריעה.

יש כמה דברים שהם אופרטיביים. יש, למשל, הנושא של עבודה במפעל, כאשר משרד הקליטה משתתף ב־400 — 500 שקל כדי להכשיר את האדם, או קורסים להסבה מקצועית בעלי רמה גבוהה לעולים. לדברים האלמנטריים האלה אין כסף. יש בעיה של בודדים, ולא רק הזאת באים הרבה מאוד בודדים, ואין משכנתאות, כי נגמר התקציב, כי הסוכנות לא נותנת.

היות שמדובר בסכום של 20 מיליון שקל, ברור שאם זה יאושר, החלוקה בתוך הסעיפים במשרד הקליטה תובא בוודאי לאישור ועדת הכספים.

אני מבקש ממליאת הכנסת, אם רוצים באמת שיהיה איוז רמז של התייחסות, אם אדוני היושבראש הכנסת רוצה — ואני קורא לו להתערב בעניין הזה כיושבראש הכנסת וכחבר הכנסת — אם רוצים שבתקציב הזה יהיה רמז לכך שאנחנו מתייחסים לבעיה הדמוגרפית, שאנחנו מתייחסים לנושא קליטת העלייה על רקע מה שקראנו היום, אני מבקש, למרות כל הכללים של קואליציה ואופוזיציה, ליישם את מה שהבית הזה החליט פה-אחד על דעת כל סיעותיו לפני פחות מחודש בדיון במליאה, להביא אותו לידי ביטוי בתקציב ולקבל את ההסתייגות הסמלית של חברת הכנסת נאווה ארד ושלי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חודה רבה לחבר הכנסת מיכאל קליינר. רשות הדיבור לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין — ארבע דקות, אחריו — חבר הכנסת אברהם פרוז — ארבע דקות. אני מפנה את תשומת-לבכם לכך, שאני אאותח לכם דקה אחת ולא שתי דקות לפני הסיום, מאחר שחילקתם את הזמן ביניכם.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושבראש, כנסת נכבדה, זו תקופת כהונתי הרביעית בכנסת, ואני מוכרח לומר, שמשנה לשנה נעשה הדיון על התקציב פחות ופחות רלבנטי. כשבאתי לכנסת התשיעית אמרו לי: אילו היית בכנסת הקודמת היית רואה שדיון על התקציב הוא מעמד חגיגי, הממשלה כולה באה, ולאט-לאט הולך ופוחת הדור, מידלדל שולחן הממשלה, עד שאנחנו מגיעים למצב שאנחנו מדברים אינני יודע אל מי. אני מקווה שאנחנו מדברים לפחות אל חלק מחברי הכנסת הנמצאים כאן — — —

שושנה ארבל-אלמזולי (המערך):

עכשו דווקא יש כאן הרבה חברי כנסת.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

חברת הכנסת ארבל-אלמזולי, אני התכוונתי לשרים. פרט לשר הקליטה, שולחן הממשלה ריק. אינני בא בטענות אל חברי הכנסת שאינם נמצאים באולם, אומנם המאמץ הוא גדול, אבל תרשה לי, אדוני היושבראש, להעיר, שאולי כדאי שגם אתה תאמר, שאם נמצא כאן בבניין שר האוצר, או סגן שר האוצר, הם חייבים לשמוע את הדברים האלה. אומנם את רוב הדברים הם שמעו, וזה מעייף ומתיש, ולמעלה או למטה מחלקים עוד כמה שללים, אבל לדעתי, צריך להיות כאן אחד מנציגי האוצר.

שמעתי היום על ההישג האדיר שהשיגו כאן כשהצליחו לבטל את האחיזת של הגבייה בביטוח הלאומי — אני מתכוון לגבייה של דמי הביטוח הלאומי ומס הכנסה. כבר שנים מדברים על כך שזה ייעל, שזה יחסוך משורות, שזה יהיה דבר חיובי. הצליחו להפיל את העניין הזה, ויש כאלה שגם מתגאים בכך.

אני חושב שהתקציב המוגש לנו הוא בסופו של דבר תקציב גירעוני, משום שאיני מאמין שאומדן ההכנסות יכסה את העלויות של סעיפי ההוצאה המוצגים לפנינו. לפי האומדנים של האוצר עצמו יחסרו כ-400 מיליון שקל. אני חושב שנוכח מצבו הקשה של המשק, ההכנסות, לפחות באגפי המסים של מס ההכנסה, יהיו נמוכות הרבה יותר מן האומדנים, וכתוצאה מכך נגיע בסופו של דבר לתקציב גירעוני.

לקופת-חולים, הכללית, בשלב זה לפחות, לא הייתי נותן מאומה, וזאת מהסיבה הפשוטה, שקופת-חולים הכללית לא עשתה אותם צעדי ייעול שהיא חייבת לעשות בהתאם למסקנות שחייבו אותה בעבר. אינני אומר שלא צריך לחמוק במערכות כריאות, וגם בקופת-חולים, אבל קודם כול צריך לתבוע ממנה לבצע את מה שהיא התחייבה לו ורק לאחר מכן אפשר לתת לה משהו.

באים לכנס ומציעים להעלות את שיעורי מס הכנסה, אומנם כ-3%, אומנם לבעלי ההכנסות גבוהות, אחרי שקודם לכן הורידו אותו מס הנקרא מס יסף והעלו אותו, ושוב הורידו ושוב העלו. הרי זה בפירוש מנגנון המעורר אנשים שלא להשקיע פה, להבין שבסופו של דבר זאת מרינה המעוניינת לעזור לחלשים, היא אינה מעוניינת בצמיחה. יש לנו אנשים טובים מאוד העוברים את הארץ בגלל צורות רבות של נטל. יש לנו נטל ביטחוני קשה מאוד, יש שירות מילואים קשה, יש לנו מערכות ביוורקטיות קשות, ועם כל זה אנחנו יוצרים גם מערכת מיסוי שלא רוצה לעודד. מי שחושב שנעשה צדק על-ידי העלאת שיעורי מס הכנסה אינו אלא טועה. מה שצריך היה לעשות בעניין הזה, אילו רצו להקל בצורה כלשהי את הנטל, היה להפחית את שיעורי המס על בעלי ההכנסות הנמוכות והבינוניות. זה היה מביא לצדק רב יותר מהעלאת המס השולי על בעלי ההכנסות הגבוהות, משום שאנחנו יודעים, שבסופן של דבר העלאת מסים על בעלי ההכנסות הגבוהות גורמת להגדלת הרצון להעלמה והיא מנוגדת בפירוש למטרה של צמיחה.

אני מצוי פה פשוט בין הפטיש לסדן. בכל פעם שאני מגיע לכאן לדיון אני חש מצוקה רבה. מצד אחד אינני יכול להזדהות עם התפיסה של ארץ-ישראל השלמה שמציג הליכוד, ומצד שני אינני יכול להזדהות עם הדמגוגיה הנשמעת בעיקר מכיוון ספסלי המערך, ויש לכם גם שותפים אמינים מאוד משם.

רענן כהן (המערך):

אתה דמגוג מספר אחת.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אם אתם רוצים לדעת: אם תלשיכו כך, לא תהיה שום בעיה של קליטת עלייה. לא תהיה עלייה.

רענן כהן (המערך):

אל תשיף מוסר.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אם אתם חושבים שהנשירה הגדולה באה אך ורק משום שאין מקום במרכזי הקליטה, אינכם אלא טועים. הנשירה באה

לקופת-חולים, בעיקר כשהיא באה כאיזון נגד, כפיצוי על העניין של ההקצבה להתנחלויות — זה עוול אחד כנגד עוול שני.

בעניין של קופת-חולים אני מוכרח להבהיר נקודה אחת: איננו מתנגדים לקופת-חולים, אם כי, לפי דעתי — — —

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

40 מיליון היו לה בתקציב של — — —

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
אז למה 68 מיליון?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רובינשטיין, חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזלינו.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
אבל 28 מיליון תוספת, בשביל מה?

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת ארבל-אלמזלינו, אינך יכולה לשאול את חבר הכנסת רובינשטיין שאלות היות שאין לו זמן להשיב.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

אני לא שואלת אותו, אני מסבירה לו.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
מותר לי רק להבהיר את הנקודה הזאת?

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

חברת הכנסת ארבל-אלמזלינו, את היית שרת הבריאות ואת יודעת שקופת-החולים, עם כל חשיבותה, לא עשתה את המינימום הנדרש כדי להתייעל. היום היא באה בחביעה להקצבות נוספות בסכום של קרוב ל-30 מיליון ש"ח בלי שתהא מוכנה לאמצעי ייעול או לחשלום מינימלי, גם מצד בעלי אמצעים, וכלי להעלות את המס האחד.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

אתה לא מעורב, אני מצטערת.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רובינשטיין, אני מצטער מאוד אבל אין לי ברירה. חברי הכנסת, תבינו, אני חייב להקפיד על הזמנים.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

חבר הכנסת רובינשטיין לא מעורב.

היו"ר ד' שילנסקי:

כן, אבל לא יכולתי לאפשר לו לנהל את הוויכוח בגלל הזמן המוגבל. רשות הדיבור לחבר הכנסת פורז. לרשותך ארבע דקות, אאוט לך כעבור שלוש דקות. אחריו — חבר הכנסת גדליה גל.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב, שבסך-הכול כדינוי התקציב עושה הכנסת מעט מאוד, וזו לא בעיה, כפי שאמרנו כאן, של מחסור בזמן. לדעתי, אין פה רצון אמיתי להתמודד עם הבעיות האמיתיות שהתקציב מעורר, ובסופו של דבר הכנסת היא במידה רבה מאוד חותמת גומי.

האחרונים, והיא באה להזכיר לנו היום, בעת דיונינו על התקציב, מהו המצב במשק.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שוחט, אני מבקש את סליחתך, אבל אני פשוט מלמד אותך, אתה עדיין חדש יחסית. לא נהוג לקרוא, לפחות לא בפרהסיא, באולם המליאה בזמן דיון. תודה רבה.

גדליהו גל (המערך):

ברוניים על התקציב במליאה ובוועדת הכספים אנחנו שומעים רבות את זעקתם של השכבות החלשות וגורמים שונים הנמצאים במצוקה, ולבי אתם, אבל, ההיגיון אומר, שאם לא נשקם את המשק, אם לא נדאג שתהיה צמיחה, ילכו השכר והזעקה ויגדלו.

עליפי תפיסתי, המדינה תתפתח. אני משוכנע שהיא תתפתח, ואני חש שאני חלק מהאוכלוסייה בישראל השותפה למעשה היצירה והבנייה. המדינה תתפתח אם נצליח להשיג שלושה יעדים. האחד — טיפוח איכות החיים שלנו; אם נטפח את היחסים שבין אדם לחברו, אם נטפח את הרגשת החופש, ואם יהודים ירגישו שכאן תהיה איכות החיים שלהם טובה יותר מבארצות שבהן הם יושבים. היעד השני — משק איתן, משק שיאפשר לאנשים להתפרנס בכבוד. היעד השלישי — אם תהיה לציבור התחושה שאכן אנחנו חותרים לשלום, לא מפסיקים לעשות זאת, ואין ספק שאחד התנאים להשגת הישגים במשק הוא גם המידה שבה נתקדם לעבר השלום ונשיג אותו.

עלימנט להשיג את שלוש המטרות האלה, תמכתי בהקמת הקואליציה הזו והמשלה הזו, ולא התאכזבתי. שר האוצר קיבל משרד מתחמית המדיניות שלו היתה: שב ואל תעשה. אין ספק, שלאחר תקופת האינפלציה, בפרק זמן מוגבל, "שב ואל תעשה" היה בהחלט דבר חיובי. אבל, כאשר גולש הדבר מעבר לזמן הרצוי, הוא הופך להיות אסון. שכן הבעיות הולכות ומצטברות, ושוב אי אפשר לפתור. התקופה הזו, בהעדר מעשה, היתה לנו לרועץ. לשמחתי, ואני מקווה שלשמחת כלנו, נחברכנו בשר אוצר שיש לו יכולת להציג מטרות, להציג חזון, לחלום על מטרות רחוקות, לחתור אל המטרות האלה בנחישות, לרכז מאמץ ולפתור בעיות בקצב שראה היום מהיר מדי לעומת הסטגנציה שהיתה בשנים האחרונות.

הדיון בוועדת הכספים אתמול היה בהחלט לא סימפטי. אבל הוא חלף עם הלילה שחלף והוא בחזקת אפיוודה. נשאר כמה משקעים מהדיון של אתמול, וכל פעם אני שואל את עצמי מחדש, מדוע הליכוד מתעקש להמשיך ולחלק את הארץ הזאת ואת החברה הזאת בין מי ששייכים לליכוד ובין מי ששייכים למערך. מול ההתנחלויות מעמידים כבני ערוכה את הקיבוצים. מה הטעם בדבר הזה? האם לא למדנו את הלקח, שהשנאה או ההסתה נגד הקיבוצים חוזרת אלינו בסופו של דבר כמו בומרנג? האם באמת מול ההתנחלויות עומדים הקיבוצים? האם יהודה ושומרון הם של הליכוד, והבקעה והגולן הם של המערך ואפשר לאשר תקציב פיתוח, לאשר תקציב שלבקה ולגולן אין בו אפילו אגורה אחת לפיתוח? אין בתקציב אפשרות להוסיף משפחה אחת בשום מיישובי הבקעה. זה עומד מול יהודה ושומרון. משום שזה כאילו של המערך זה כאילו של הליכוד.

אני הסתייגתי מהתקציב הזה בשלושה נושאים בלבד. ההסתייגות הראשונה שלי היתה מתקציב משרד החינוך. שבשנה שעברה היתה 'בו תוספת מיוחדת לחינוך ילדי

משום שאנחנו מדינה קשה, מדינה שכסופו של דבר אינה מעודדת אנשים לבוא אליה.

מיכאל בריזהר (המערך):

אילו ידענו שאתה כזה, לא היינו מצביעים בשבילך.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

לא ידעתי שאני נבחרתי על-ידיך, אבל טוב לדעת.

לסיום אני רוצה לומר כמה דברים בקשר לסעיפים שונים בתקציב. אני הצעתי באחת ההסתייגויות לבטל לחלוטין את כל התקציב של השרים ללא חיק. בפירוש אינני סבור, שיש הצדקה כלשהי לכך שלאדם הממלא תפקיד של שר בלי חיק יהיה יותר ממעמד של חבר הכנסת. הוא לא זקוק ללשכה, לנהג, הוא לא זקוק לשום דבר.

דבר אחרון, איני מבין לחלוטין, ואני מקווה שמישהו יסביר לי — מדוע מי שהיה נשיא המזינה בעבר והיום הוא ממלא תפקיד של סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות צריך תקציב נפרד ללשכתו כנשיא מדינה לשעבר? מה הוא עושה עם הכסף הזה? הרי יש תקציב ללשכת שר החינוך והתרבות. בשביל מה הוא זקוק לתקציב נוסף כתור נשיא לשעבר? אני מבין שאדם שהיה נשיא ופרש, או ראש ממשלה ופרש, זקוק לתקציב. אבל אדם המכהן כתפקיד של שר בממשלה ויש לו לשכה עם כל האמצעים, מדוע הוא זקוק לתקציב נוסף? אשמח מאוד לקבל על כך תשובה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז. רשות הדיבור לחבר הכנסת גדליה גל, בבקשה.

הרשה לי לומר, לפני שאתה מתחיל לדבר, שחשומת-לבי הופנתה לכך, ששר האוצר וסגן שר האוצר אינם, אבל, תשומת-לבי הופנתה גם לכך, שאין פה אף לא נציג אחד של האוצר. הפקידות הבכירה, הנוהגת לשבת ביציע ככל דיון בתקציב, איננה פה היום. לפי הידוע לי, הם נמצאים בבניין. אני מבקש ממזכירות הכנסת להפנות את תשומת-לבי לחרעומת שהושמעה פה על שהם אינם נוכחים באולם המליאה.

חבר הכנסת גדליה גל, הזמן העומד לרשותך הוא 11 דקות, בבקשה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

— — — איזה צדק?

היו"ר ד' שילנסקי:

הוקצבו לכם שמונה דקות. חילקתם את זמנכם לשניים.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת פורז, אם יש לך תלונה, עליך להפנות את התלונה לוועדת הכנסת. היא חילקה את הזמן ולא יושב-ראש הכנסת. בבקשה, חבר הכנסת גדליה גל.

גדליהו גל (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הבוקר, כמדי בוקר, החלו את שידורי "קול ישראל" בהודעה, שעומדים לפטר עובדים במוסד החינוכי "נעורים", משום שמצמצמים את פעילותו. מייד לאחר מכן הודיע הקריין, שבמפעל שחיטה בקריית-מלאכי עומדים לפטר את מחצית העובדים. זו היתה הודעה אחת מני רבות שאנחנו שומעים בחודשים

באתי בדברים עם חברת הבזק, והפלא ופלא, חברת הבזק אומרת, שמתקציב משרד התקשורת יש להוציא מזומנים כ-4.5 מיליוני שקלים והרשאה על התחייבות — כ-12 מיליון שקלים. זאת בזמן שחברת הבזק אומרת: יש לי עודף כסף, אני רוצה לשלם. זאת אינני מבין.

אברהם פורו (תנועת המרכז — שינוי):
— — — מונופול.

פסח גרופר (הליכוד):

עם כל הכבוד לחבר הכנסת פורו המדבר על מונופול, שמענו היום — ואני שמעתי זאת בשמחה — שימכרו את מניות "בזק" בארצות-הברית.

אברהם פורו (תנועת המרכז — שינוי):
זה חלום.

פסח גרופר (הליכוד):

זה חלום, אבל עם כל הכבוד, גם "בזק" היא חברה שיש עליה שליטה, היא אינה חברה פרטית. אם יש כסף ב"בזק", משרד התקשורת יכול לחסוך 16 מיליון שקלים ולעשות בהם שימוש חשוב אחר. לכן אני מציע ששר האוצר לא יתנגד למחיקת סעיף זה, ולמשרד התקשורת תהיה תוספת של 16 מיליון שקל. שהם סכום נאה למדי.

בסעיף 0433 — עתודה למינהל המחקר החקלאי —

יבוא: רזרבה למחקר ופיתוח — 10 מיליון שקלים. אני מבין שגם קודמי דיברו על נושא זה. העדר רזרבה למחקר ולפיתוח בתקציב משרד החקלאות יחבל במאמצי המשרד, יחבל בעבודה התקינה ויחבל בעתיד החקלאות. זה סכום לא גדול, אדוני שר האוצר; לא גדול. בשנים האחרונות סבלה החקלאות מחוסר התקדמות, הייתי אומר: מחוסר "המוח היהודי". בענפים רבים אנו מפגרים היום אחרי חלק גדול מארצות אירופה, ואינני רוצה לדבר על ארצות-הברית, שם מוקצים לא מאות מיליוני דולרים אלא מיליארדי דולרים למחקר ולפיתוח בכל המשרדים שלהם, אבל אני מתייחס רק למשרד החקלאות. בתקציב כמו זה הניתן למשרד החקלאות — ואינני מתייחס להיקפו, אם הוא מספיק או לא מספיק, אני מתאר לי שהוא אינו מספיק — אם אנחנו נדאג, וזה תלוי מאוד בך, אדוני שר האוצר, לרזרבה למחקר ולפיתוח, הרי ב-10 מיליון שקלים אלה אנחנו יכולים להפעיל מערכת אדירה, להפעיל חוקרים. יש לנו מכון וולקני, אחד המכוניס היפים בעולם. צריך לשלם משכורות, צריך להעסיק חוקרים, לחקור נושאים חשובים לפיתוח החקלאות.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לספר לכם שבמשך שנים, עוד כשהייתי במשרד החקלאות, עבדנו על פיתוח זן מיוחד של עגבניות. אני רוצה להודות כאן מעל דוכן הכנסת, שקיבלתי זאת כביושה. מדובר בתוכנית פיתוח של זן מיוחד שיהיה אפשר לייצא אותו לארצות-הברית, ומי שמכיר את ארצות-הברית יודע שזו מדינה מן המפותחות בעולם ואולי המפותחת בעולם בתחום החקלאות, וצריך להילחם על-מנת לחדור לשוק שלה עם זן חדש. היתה אז תוכנית של כמה שנים שבהן סבסדנו את הגידולים ואת הניסויים ואת המגדלים דולר נגד דולר, מאות אלפי דולרים — אינני זוכר היום את הסכומים. והנה פרצנו את הדרך והגענו לאפשרות של גידול הזן המיוחד. שנים חלפו עד שהעגבנייה הזו, שהיום מייצאים אותה לארצות-הברית, ככשה את השוק והחזירה לנו את כל שהשקענו בה. אני זוכר עד כמה הותקפתי אז על שאני ממשיך להזרים את הכסף. ברור שהייתי צריכים לשלם גם לחקלאים על אובדן הכנסה. כי הם גידלו את העגבנייה בחממות, וגם

האתיופים, תוספת של כ-6 מיליוני ש"ח. יש לנו עלייה פרובלמטית מאוד. אנשים אלה כמו נשאבו מארץ אחרת, מעולם אחר לעולם חדש. יש להם יכולת קליטה ולמידה יצאת מן הכלל, ומה שנשקיע בהם בשנים האלה ייתן את פירותיו החיוכיים או השליליים בעוד כמה שנים. אני מצטער על שהתוספת המיוחדת הזאת למשרד החינוך הוסרה, ואני מקווה שבמרוצת החודשים הקרובים נמצא דרך לחת תוספת כלשהי, כדי שאפשר יהיה להשקיע בילדים האלה את הדרוש.

ההסתייגות השנייה שלי היא בתחום הסובסידיה למוצרי היסוד. הסובסידיה למוצרי היסוד בחקלאות נועדה לסייע בשמירה על התכנון. שמירה על התכנון החקלאי, על-פי תפיסתי, מאפשרת למשקים רבים להתפרנס בכבוד, בלי שהיו תלויים בטלטלות השוק. עובר. התכנון משפיע על המדד. וראה זה פלא, המוצרים המשוחררים ממסגרת התכנון, פער החיווך שלהם גדול יותר, וגם הצרכנים וגם היצרנים אינם נהנים מהמחיר שבו הם נמכרים, כפי שהיה מתבקש. רבים טוענים: בואו נשחרר את השוק, יהיה שוק חופשי, תהיה ליברליזציה, והמשק יינה. אם תבדוק, תמצאו שבענף הבשר ובענף הירקות, באותו חלק שהוא חופשי — פער החיווך הוא הגדול ביותר. והמוצרים הנמצאים במסגרת התכנון — פער החיווך בהם קטן יותר. תשלום המס גבוה יותר, והתרומה גם למדד וגם ליצרנים הרבה יותר גבוהה.

הסתייגותי מהתקציב הזה משום שאני חושב שמרכיב הסובסידיה צריך להיות 20%. אין הוא צריך להגיע ל-100%, כפי שקורה מדי פעם, אבל גם סובסידיה של 4% אינה מסייעת לתכנון, ואנחנו עלולים למצוא די מהר ענף ענף החלב, הגדול ביותר, ועל ועומד בתחרות בכל קנה-מידה, עובר ומתחיל להתפתח ביהודה ובשומרון, ועד שנעמוד על כך, יהיה קשה מאוד להחזיר את הגלגל אחורה.

הנושא השלישי קשור למינהל המחקר החקלאי. החקלאות הישראלית הצטיינה, כמו מגורים יצרניים אחרים, בשילוב יוצא מן הכלל של המחקר ועבודת החקלאי. התקציב של מינהל המחקר החקלאי נשחק מדי שנה. התקציב הריאלי של השנה נמוך מתקציב השנה שעברה משום שמתקציב זה יש לכסות גירעונות שנצטברו בשנה שעברה. נדמה לי, שאחד הדברים החשובים, דווקא בתקופה זו, הוא השקעה גדולה יותר במחקר ובפיתוח, כדי שיהיה יוצא נוסף וייצור נוסף.

התקציב יאזור — כך אני מקווה — ואנחנו ניצבים בפני מבחן הביצוע. מה שנעשה בשנה זו יקבע אם פנינו לצמיחה, או שנמשיך לשמוע מדי בוקר שפיתור כאן ופיתור שם. אני משוכנע שהדרך שבה החל ללכת שר האוצר תישא פירות. אולי יהיה התהליך אטי לעומת ציפיותינו, אבל בסופו של דבר נמצא את עצמנו מייצרים יותר, מייצאים יותר, ומתפרנסים בכבוד. אז נוכל גם להקצות משאבים רבים יותר לצרכים החברתיים. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת פסח גרופר במסגרת 13 דקות, ואחריו — לחבר הכנסת חיים רמון.

פסח גרופר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתקציב משרד התקשורת, אני מציע למחוק סעיף 0210 — פיתוח כבכל התתימי. יש כאן דבר מוזר, מוזר באמת. אדוני שר האוצר, אתה יושב אתנו כאן, בכל התקציב הזה נתקלתי זו הפעם הראשונה בהתנדבות של משרד להוציא כסף מחשבוננו.

חיים רמון (המערך):

לא הגזברים נבחרים לשכת בבית הזה. אתה נבחר לשכת בבית הזה, אני נבחר לשכת בבית הזה. אני לא שואל את הגזברים. אני צריך להגיד לגזברים.

אבא דוגמה. לא ייתכן שגזברים ינהלו מערכת בחירות בזכונית נוראה, ואחר כך יבואו לכאן ויעמידו אותנו בפני מציאות בלתי אפשרית, שאי-אפשרו החריגות בתקציב יעמיד את המערכת הפוליטית בפני מצב גרוע יותר. דבר זה לא ייתכן, כאשר במקום שבו אתה נמצא כאים ותוקפים אותך, ואתה חסר מענה, בעיקר במציאות כלכלית שבה אנחנו אומרים שהעם צריך לשאת במעמסה, ובמיוחד כאשר בצדק בא שר הביטחון ואומר: מה זה שנותנים פה ושם, כאשר מקצצים בתקציב הביטחון? אני כעד קיצוץ בתקציב הביטחון, אבל כאשר מקצצים בתקציב הביטחון ועם זה יש כסף לכל מיני דברים אחרים, אזי אין הצדקה מוסרית לקיצוץ בתקציב ביטחון, ואולי צורך שר הביטחון ואסור לקצץ מעבר למה שהוא מסכים.

שושנה ארבל-אלמולוני (המערך):

הקיצוץ הגדול היה באמת רק בביטחון.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

עובדה שאחרי חוק הבחירות לכנסת בא חוק — — —

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת פורז, על זה אני מדבר, ואני מדבר על זה בדברים יותר — — —

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

— — — שהמפלגה תפשוט את הרגל, שישכרו את החלונות — — —

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת פורז, האם תמיד תעסוק בהפרעות לי, באופן עקרוני? האם אתה תמיד מוכרח להיות באולם כשאני מדבר? אני רוצה שומעים, לא מדברים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

השאלה היא האם הדברים האלה ריאליים כמשק מפלגתי — — —

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת ויינשטיין, לצערי אין בישראל מפלגה שאין לה משק מפלגתי.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

תסלח לי, יש מפלגה כזאת.

חיים רמון (המערך):

סליחה, אין מפלגה גדולה וותיקה בישראל שאין לה משק מפלגתי. כסדר? אל תקפץ, חבר הכנסת פורז. אין דבר כזה.

שלמה הלל (המערך):

הוא היה רוצה משק כזה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

לא רוצה, בפירוש לא. הנכסים האלה מורידים אתכם לטמיון.

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת פורז, אני מבקש ממך בכל לשון של בקשה, אל תפריע לי.

אין דבר כזה, ולכן העניין הזה נוגע לכולנו, העניין הזה מחייב את כולנו. נכון שההיקף של מפלגה מסוימת גדול יותר

לפרופסורים ולאנשי המחקר שעבדו על כך. זה נמשך שנים. היה מדובר בעגבנייה, בעגבנייה קטנה — והצלחנו.

מדוע אני מספר זאת? משהו יכול לחשוב ש-10 מיליון שקלים הם הרבה כסף, אבל במחקר ופיתוח, ובעיקר בחקלאות, אין מדובר בשנה ולא בשנתיים, אלא לפחות בארבע-חמש שנים — אם עובדים על נושא מסוים שבו אפשר להגיע לפרוצדורה, בין שמדובר בפרחים, בין שמדובר בירקות ובין שמדובר בפירות. אין זה משנה. זה לפי תכנון, ומשרד החקלאות קובע באיזה פיתוח עלינו להתרכז, כי אין לנו כסף לכל אפשרויות הפיתוח.

אסיים את דברי ואומר, שיש לי בקשה לשר האוצר היושב אתנו כאן. אני מבין את המצוקה ואני יודע שכל חבר הכנסת בא בהצעות כאלה ואחרות לגבי המשרד שהוא נושא ונותן בו, ולומר ומכיר אותו. אבל החקלאות פירושה דברים חיים, זו איננה מכונה, זה לא ארגון, זה דבר חי. כשם שצריך לגדל תינוק, כך צריך גם לעסוק בחקלאות — בגידול, ובעיקר במחקר ובפיתוח הגידולים השונים.

אני מבקש משר האוצר, עם כל מה שקורה בתקציב, שאולי תסכים באמת שבסעיף זה נוכל להצביע על הרחבה של 10 מיליון שקל למשרד החקלאות לצורכי מחקר ופיתוח.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת פסח גרופר. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים רמון, 11 דקות. אחריו — לחבר הכנסת אברהם רביץ.

חיים רמון (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לאחר היוםיים-שלושה ימים האחרונים התלבטתי אם יש טעם לעלות ולנאום מעל הדוכן. אבל העובדה שאני עוסק בענייני התקציב הזה כבר כמה שנים מביאה אותי למסקנה, שעל כולנו לחשוב ולמצוא דרך אחרת לטיפול בתקציב המדינה, דרך יותר מכובדת, דרך יותר סבירה, דרך שתציג את הכנסת בצורה שונה.

המחזה הזה חוזר מדי שנה בשנה, כאשר מדי שנה סבורים שהנה הפעם הזאת שברנו את כל השיאים, אבל בכל שנה אנחנו שוברים שיא נוסף. אני חרד מפני מה שיקרה אם לא ייפסקו התהליכים האלה בכנסת החמש-עשרה או השש-עשרה. זה מחייב את כולנו, ובעניין זה אין הכדלים בין המפלגות השונות ובין הסיעות השונות בבית הזה. יגיד לשכת ביחד ולמצוא דרך כדי שהדיון על התקציב לא יהיה כפי שהיה בשנים האחרות. נות, לכל תהיה בציבור תחושה שהנה יושבים פה 120 חברי כנסת ועוסקים בהסתערות על הקופה הציבורית, בחינת "חטוף כפי יכולתך", תוך זניחת כל סדרי העדיפויות הלאומיים שעליהם אנו נוהגים לדבר.

אניני תמים, אני יודע שעוסקים בפוליטיקה, שעוסקים בכוח, בעוצמות ובכסף, אבל לא ייתכן שאין דרך אחרת. אני מסרב לקבל זאת. אני משוכנע שיש דרך אחרת, אם רק נרצה למצוא אותה, אם נגיע להסכמה בעניין זה, ובעיקר אם יבואו שני הגושים הגדולים ויגידו שיש דברים שלא ייעשו. חשוב שכל אחד יגיד זאת במפלגתו, יגיד זאת לארגונים הקשורים אליו, יגיד זאת למוסדות הקשורים אליו, יגיד זאת לגזברים הקשורים אליו. כי בסופו של דבר לא הם משלמים את המחיר. את המחיר משלם הבית הזה, את המחיר משלמת הדמוקרטיה הישראלית.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ומה תהיה תשובת הגזברים?

אברהם רביץ (דגל התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני הייתי רוצה לתרום את תרומתי הדלה לכבודה של הכנסת בכך שאציג לפני הכנסת את ענייני של ההסתייגויות שהגשתי לתקציב המדינה ואסביר אותן. אני חושב שאותו כוח שלישי שנרמז עליו בדבריו של קודמי יובן קצת יותר ונוכל לתרום תרומה חשובה מאוד לכבודה של הכנסת.

אנחנו כולנו עושים שני דברים, שהאחד הוא היפוכו של השני. מצד אחד שמענו ביום הזה דברים מרנינים מאוד מכל חלקי הבית, מהימין ועד לשמאל הקיצוני. כולם מסכימים שכל אזרחי מדינת ישראל, ובמיוחד ילדי ישראל, חייבים כולם לחיות ולהיות כתנאים שוויוניים מלאים. מצד שני — ואיני מאשים את הממסד הנוכחי, אנחנו כולנו יודעים שהעסק הזה נמשך כבר 40 שנה בגלל סיבות שונות — המציאות היא העובדה היא שהמערכת החינוכית בעיקרה, אבל לא רק החינוכית, מתפקדת באופן כזה ובכך הסכמה אילמת ליצירת חוסר שוויוניות לגבי חלק גדול מהחברה בישראל. הדבר הזה בא לידי ביטוי במיוחד במערכות החינוך השונות.

הכול מסכימים שיש לתקן את העוול הזה. אבל המערכת לא מצאה את העז, את הכוח, את הכסף, ואולי גם את הרצון להתגבר על כל מיני מניעים. לצערי היא עשתה שותפות שאינה קדושה עם חלק מן המפלגות הדתיות, שותפות היסטורית על-מנת להנציח את העוול הזה של חוסר השוויוניות, ויצרה כלי שכיום כל אחד ואחד מאתנו מתבייש בו. אנחנו כולנו מתביישים בכלי הזה שנקרא "ייתודיים", אבל כולנו מייחדים "ייתודים" ומגלגלים עיניים לשמים. אין אנו מוצאים את העז לתקן את העוול הזה ואת הקיפוח הזה בצורה ממלכתית ומסודרת, לגבי כל ילדי ישראל, למרות השוני, למרות הבדלי ההשקפה, למרות הבדלי החינוך, צורות החינוך, דרכי החינוך ושיטות החינוך.

לא יעלה על הדעת שילדי ישראל, המחחילים ללמוד אל"ף, ב"ת וגימ"ל בשיטה שלמדו בה סבינו: קמץ-אל"ף — או, שילדי ישראל אלה יימצאו מראש ועד סוף דרכם החינוכית כתנאים לא תנאים, וזאת בחברה המדברת כל היום על שוויוניות ומנציחה את העוול הזה.

כאשר המפלגות הדתיות, שיש להן רצון חיים, מעוניינות ומנסות בדרך לא דרך לתקן את העוול הזה, קוראים לעניין הזה "ייתודיים". ואז הכנסת כולה מתביישת וכולה עוסקת כזה ומתפלשת כעפר הזה, וכולם מכים על חטא ואיש איננו קם ואומר: יש לתקן היום את העוול כלפי ילדי ישראל.

מול הרדיפה של שתי המפלגות הגדולות גם יחד אחר הקול הדתי, אחר המפלגות הדתיות, ומול הביזיון הזה שראינו היום בהצבעות הנגד, אני חושב שיש להעלות עליו אכן בשנת התקציב הבאה להביא קץ לשיטה הזאת.

אלה הם ענייני ההסתייגויות שאני הגשתי לתקציב הנוכחי. חברי הכנסת, הוצאנו את לבנו ויצאנו מגדרנו בוועדת הכספים ובוועדת החינוך ובפרפורמים שונים של ועדות משנה לזעק מרה גם על העוול וגם על הביזיון שאנו סובלים כאשר אנו רוצים לתקן במעט את העוול. הרי יש כאן מין "עליהום" גדול על כל החברה הדתית. מדוע? כיוון שרצינו לתקן במשהו את העוול, כאשר למערכת אין העז, הכוח ואולי אפילו הכסף לתקן זאת?

אני רוצה לצטט החלטה של ועדת החינוך. נמצא כאן יושב-ראש ועדת החינוך של הכנסת: הוא לא השתתף באותה ישיבה. נתקבלה בה פה-אחד החלטה האומרת: ועדת החינוך

מהיקף של מפלגה אחרת. אבל במקרה הזה דין לקיחת 10 מיליון שקלים או 20 מיליון שקלים בלא הצדקה, או לפחות בלא ביקורת, או בלא קריטריונים אובייקטיביים, כדין 100 או 150 מיליון.

יהושע מצא (הליכוד):

אילו מפעלים כלכליים יש לתנועת החרות? אולי תאמר לי: אתה באמת מאמין במה שאתה אומר?

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת מצא, הרי אני יודע בשביל מה חברים בתנועת החרות, ואיני רוצה להגיד מי, ביקשו הקצבות כספיות.

יהושע מצא (הליכוד):

אני מרשה לך לגלות. אני מרשה לך לגלות את שמות המוסדות הכלכליים של תנועת החרות שביקשו.

חיים רמון (המערך):

איני מדבר רק על מוסדות כלכליים. סליחה, אני מדבר —

יהושע מצא (הליכוד):

אין לנו מוסדות כלכליים ולא יהיו לנו ואנחנו לא רוצים שיהיו. זה מקור השחיתות.

חיים רמון (המערך):

אין מפלגה שאין ארגונים עם אינטרסים כלכליים הקשורים אליה. הבעיה היא איך מטפלים בזה. זו בעיה המכבידה על כולנו. היא מכבידה על הדמוקרטיה בישראל, היא מכבידה עליו ועליו ועל כולנו, ולא ברור איך אנחנו יוצאים מתרחתים מהעניין הזה. וכל שנה העניין הולך ומחמיר: לא משתפר. אני מתגעגע לחקופת התקציב לפני חמש ושש שנים, כאשר היתה התופעה הזאת שולית. היום היא מרכזית. היום זה הדבר המרכזי בדיוני התקציב.

שושנה ארבל-אלמוזלני (המערך):

חיים רמון (המערך):

חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלני, זאת הבעיה. צריך לשבת ולחשוב איך אנחנו מסדרים את העניינים, איך איננו מאפשרים עוד שכן יהיה המצב, איך אנחנו גורמים לאו דווקא לכך שהעניין יעבור פה בלא שערוריות, כי הוא לא יעבור כך. כיוון שנגמרה החקופה שבה אפשר היה לעשות זאת בשקט. לא שדברים כאלה לא עברו בעבר. עברו, טופלו. היום אי-אפשר. היום יש יותר ממפלגה שלטת אחת. היום יש יותר משני כוחות. היום יש שלושה כוחות מרכזיים.

אני מציע לכולנו, לאחר הניסיון המר, ואני מציע גם ליושב-ראש הכנסת, החרד לתרומתה של הכנסת ורוצה לשנותה, ורגיש יותר מכל אחד מאתנו לנושא הזה בתוקף תפקידו, שנקוט יוזמה בעניין הזה. אני מציע שיחד עם כמה חברים בבית הזה יחשוב היושב-ראש על שינויים, גם מהותיים וגם ארגוניים, שאותם צריך לעשות בהליכים של אישור תקציב המדינה. אם הוא יצליח בכך, לדעתי הוא יתרום תרומה מכרעת למעמדה, לדמותה ולמהותה של הכנסת בישראל והדמוקרטיה בה. תודה.

היור"ד שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים רמון. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם רביץ, שמונה דקות. ואחריו — לאחרונה אחרונה חביבה, חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלני.

להפיץ ולהסית נגדנו. לא יקום ולא יהיה. אנחנו ציונים יותר מכם.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו על סף הנעילה.

אברהם רביץ (דגל התורה):

מחלקים את משאבי החינוך לפי "סולם ריכטר" של הציונות של כל אחד מאתנו. אני אקרא מהסטנוגרמה של הוועדה.

שושנה ארבל-אלמוזליני (המערך):

אתה לא יכול לצטט מדיוני ועדה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת רביץ, הואיל והפריעו לך, אני נותן לך דקה נוספת, אבל אני מבקש ממך שתסיים. חברי הכנסת, אני מבקש שלח תפריעו לו.

אברהם רביץ (דגל התורה):

אני קורא מהסטנוגרמה של ועדת החינוך והתכנון מ-3 במרס 1989.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת רביץ, אני רוצה לבקש ממך משהו. יש לך דקה לסיים. הנוהג בבית הוא, שלא קוראים מעל דוכן הכנסת מסטנוגרמה של ועדה. יש לך דקה לסיים.

אברהם רביץ (דגל התורה):

יש הרבה דינים שאיני יודע, אני מודה ומתוודה. יש הרבה הלכות.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תגיד "מכל מלמד השכלתי" ותמשיך ותסיים.

אברהם רביץ (דגל התורה):

אני מודה לך מאוד על ההלכה שלימדת אותי. ובכן, האמינו לי שכאן כתוב שהיתה קריאה של ועדת החינוך והתכנון לאשר את תקציב החינוך.

לכן, רבותי, אם תעיינו בהסתייגות שלי, היא נוגעת לסעיף 6, החלק הרקלרטיבי של התקציב; אני מבקש, להוסיף סעיף 2 אחר סעיף 1, ובו ייאמר: "לא יוצא סכום כלשהו מתוך סעיפי תקציב 20 ו-60 מתקציבי משרד החינוך והתכנון, אלא לאחר שהוכנס תקצוב מוסדות ולתלמידים שברשות החינוך העצמאי ולתלמודי חורר בשיעורים שיש בהם שוויון ליתר מוסדות החינוך במדינה ועם תלמידיהם". חבר הכנסת יאיר צבן, אני מסכים אתך, אני רוצה למנוע חילול השם. ואכן, זהו חילול השם, כולם יחד בכית הזה נותנים ידם לכך. תבוטל מערכת הכספים הייחודיים ונזכה כולנו לשוויוניות.

היו"ר מ' וירשובסקי:

רשות הדיבור לחברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזליני, אחרונה בדיון.

שושנה ארבל-אלמוזליני (המערך):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההסתייגות שלי מתייחסת לתקציב משרד הביטחון. עד רגע זה, הדיון מבליט את הפער הקיים בין הצרכים לבין המשאבים הכספיים העומדים לרשות האוצר. משימות רבות מחכות לפתרון. אתגרים נוספים ניצבים לפנינו, הן בתחום המשק והן בתחום החברה.

אחת המגבלות הגדולות ביותר המונעות את היכולת לענות על התביעות הצורקות שנשמעו היום מפי כל הדוברים

והתכנון פונה לוועדת הכספים שלא לאשר את תקציב החינוך לפני שיתקצב ריאלית כ-60% החינוך המוכר, החינוך העצמאי, רשת הגנים, תלמודי התורה. הם ויתרו למערכת, כי הם יודעים שהם חייבים לשלם על רצונם להיות עצמאים. אבל ה-60% האלה הפכו להיות 30% מבוזבזים מאוד, ולזה אתם קוראים כולכם "ייחודיים". זהו העוול של הייחודיים, 12,800 ילדי ישראל הלומדים בתלמודי תורה, במערכת, בהסכמים ובחוזים מפורשים חתומים עלי ידי שרים, שרי אוצר קודמים.

מיכאל בריזהר (המערך):

אתה לא מדייק.

אברהם רביץ (דגל התורה):

אני קורא מספר התקציב של משרד החינוך.

מיכאל בריזהר (המערך):

אני מדבר על הישיבה.

אברהם רביץ (דגל התורה):

אני קורא לך מפרוטוקול הישיבה. קיבלתי את הסטנוגרמה של הישיבה. זה לא שלי.

מיכאל בריזהר (המערך):

נאמרו לכם דברים לגבי הישיבות הציוניות.

אברהם רביץ (דגל התורה):

רגע, רגע, הציוניות? או, על זה יש לי דרשה של שעתיים. אדוני היושב-ראש, לפני שלוש שעות וחצי הוכרז על דיון בן שש שעות. הגברת שושנה ארבל-אלמוזליני תסתפק בחצי שעה. חן לי שעתיים להסביר ליושב-ראש על עניינינו ומקומנו בארץ-ישראל.

מ' בריזהר (המערך):

אנחנו ציונים יותר מכם.

אברהם רביץ (דגל התורה):

גם זה אמור להיפסק. איש לא יחלק לי ציונים אם אני ציוני או לא.

עדה סולודר (המערך):

גם אתה אל תחלק לנו ציונים.

אברהם רביץ (דגל התורה):

אני כבר תשעה דורות כאן בארץ, ואף אחד לא יוציא אותי מכאן. אתם לא תכרו את ילדינו הקטנים מכיוון שאתם חושבים שאנחנו לא ציונים. לא יקום, אנחנו עם ישראל. עם ישראל זה אנחנו.

מיכאל בריזהר (המערך):

מה זה "אנחנו" ו"אתם"?

אברהם רביץ (דגל התורה):

זה אתה ואני, כולנו יחד, למרות הבדלי השקפה.

מיכאל בריזהר (המערך):

גם בצה"ל?

אברהם רביץ (דגל התורה):

אתה לא יותר ציוני ממני.

מיכאל בריזהר (המערך):

תשאל את זאבי על הציונות שלכם.

אברהם רביץ (דגל התורה):

בשום פנים ואופן, זה אחד מהשקרים שאתם משתדלים

התחנתה לעומת האויבים הפוטנציאליים. יום יום אנחנו שומעים את הכרוזות של רודן סוריה, שלא יחסך שום מאמץ וקורבן כדי להגיע לאיוון מבחינת יכולת הלוחמה עם מדינת ישראל וכיחם לפוטנציאל הצבאי של ישראל.

אנו שומעים על הצטיידות בנשק כימי על-ידי מדינות המסכרות לחתום על הסכם שלום עם ישראל, ונוסף על כך עומדים לרשותן טילים ארוכי טווח המסוגלים לפגוע בלב המדינה ממרחקים גדולים.

כל זה מחייב קיום צבא מיומן היטב, בעל מוטיבציה ומורל גבוה, חדר אמונה בכוחו ומצויד בנשק המשוכלל ביותר כדי שיכריע את האויב.

ההחלטה על ביטול פרויקט ה"לביא" עדיין מכאיבה לי, ואני חושבת שגם אלה שהרימו בשעתם את ידם כעד החלטת הממשלה בעניין זה, גם הם עושים חשבון נפש על כך. הנימוק לביטול היה, שהכסף שייחסך ייועד למימון חלופות שחשיבותן להכרעה בשדה הקרב יכולה להיות מכרעת. לדאבוני הגדול, כספים שנחסכו מביטול פרויקט ה"לביא" לא הופנו ולא הוקדשו ליעדים שהובטחו. הכסף כוּבַּד והלך למימון צרכים שוטפים. זאת בגלל אילוצים יומיומיים שבהם היה נתון צה"ל בעקבות הקיצוץ המתמשך בתקציבו. אילוצים אלה הלכו וגדלו עם התחלת האינפיאדה, אשר מצד אחד גרמה להוצאות גדולות על חשבון השגת יעדים אחרים, ומצד שני הפחיתה את ימי האימונים של צה"ל.

בימים אלה החבשרנו מעל דפי העיתונות על דבר נוסף, על החלטת הרמטכ"ל המזכירה לנו את פרשת ה"לביא" — לדחות את פרויקט ה"דולפין". הווי אומר, לדחות בניית הצוללות שהוחלט עליהן לאחר בירורים שנמשכו שנים, כדי לחזק את הזרוע הימית שנחלשה מאוד בשנים האחרונות כתוצאה מאי-יחידוש הכלים העומדים לרשות חיל-הים.

אינני איש צבא, אך המצב הגיאוגרפי שבו נתונה מדינת ישראל, כאשר אין שום סיכוי שהגבולות היבשתיים יאפשרו לנו קשר עם העולם, והקשר היחיד בעל המשמעות הוא הקשר באמצעות הים, מחייב שיהיה לנו חיל-ים שלא רק מסוגל להגן על החופים אלא גם לתקוף כל אויב שינסה לשים מצור על נמלי הים.

ארדני היושבראש, אני יודעת שהתקציב המוצע משאיר חורים בתחומים רבים. הוא אינו נותן פתרון למערכת החינוך. אין בו תשובה על מצוקת מערכת הבריאות. אין בו פתרון להתיישבות, לקיבוצים, למושבים. אין בו גם דחיפה רצינית לחידוש הצמיחה לאלתר.

אך עם זאת, ובלי להתעלם ממצוקת אלה, אני מציעה שלא לקצץ השנה בתקציב הביטחון בסכום של 120 מיליון שקל, כפי שמוצע. אינני מוכנה להטעים לכך, שרק בחודש מאי יהיה דיון נוסף על צורכי הביטחון. מתוך דאגה לביטחון העם והמדינה, אני מציעה להעמיד את תקציב הביטחון על אותו סכום שהיה בשנה הקודמת, ללא שום תוספת אך גם ללא שום קיצוץ. אני מציעה להחזיר את הסכום של 120 מיליון שקל שקוצצו מתקציב הביטחון ולהעמיד אותו על 10,574.594 מיליארד במקום 10,454.594.

יש הרואים שמגמת הקיצוץ בתקציב הביטחון תימשך. גם אני רוצה שיבוא יום ולא נצטרך להוסיף על תקציב הביטחון. אנו מתפללים ליום המיוחל הזה, ליום שישכון בו שלום בינינו לבין שכנינו, ושנוכל להפנות חלק מהמשאבים המיועדים

נעוצה בעוכרה, שחלק גדול מהתקציב העומד לרשות האוצר מיועד בעצם לתשלום חובות וריבית.

אין להתעלם מן העובדה, שהצרכים גדלו מדי שנה בעקבות שינויים דמוגרפיים באוכלוסייה מצד אחד והעלאת הציפיות של אזרחי המדינה מצד שני. השנה מטל על התקציב המוצע להתמודד עם עיוותים ומחדלים ירושת השנים הקודמות. כמו כן עם נזקי מפעי טבע, זאת כאשר קיים ההכרח להתמודד בקיפאון כמשק, באבטלה הגוברת, בקריסת מוסדות ומפעלים בעקבות מדיניות מונטרית מוטעית, מינהל כושל והריצה אחר רווחים קלים בעזרת ספקולנטים וסרסורי בורסה.

כתוצאה מן המצב הקיים אין להתפלא אפוא, שרכו הלחצים מצד גורמים פוליטיים, משקיים וחברתיים, להשיג נתח מכובד יותר מהתקציב. כאשר כל גורם דאג, בראש ובראשונה, ל"כייבי" שלו, וזה טבעי ומובן, ואינני יודעת מדוע חבר הכנסת חיים רמון מטיף מוסר לכולם. תפקידו של חבר כנסת שנבחר לייצג את הציבור שבחר בו, ותפקידו המופקדם על האוצר שלא לחת. אנחנו צריכים למנוע מהם להיאבק על מה שהם מאמינים בו? וראי שלא. אבל צריך לדעת לנהל את ענייני התקציב ואת הריונים על התקציב בדרך ובשיטה שלא ירשו השתוללות כפי שהיתה היום.

עם כל ההבנה, אדוני היושבראש, שאני יכולה לגלות לצרכים החיוניים להבטחת צמיחה כלכלית, להעמקת מדיניות הרווחה וקליטת העלייה, כל זה איננו מצדיק קיצוץ בתקציב הביטחון. עלינו לזכור, שעל כל פיגור או צמצום בהיקף הפעולה בתחום המשק והחברה אנו עלולים לשלם מחיר כעתיד. כך בתחום החינוך, הבריאות ומדיניות הסעד. אולם, קיצוץ בתחום הביטחון עלול לסכן את עצם קיומנו. על כן יש לראות את הביטחון כראשון בסולם העדיפויות הלאומי שלנו, והדבר צריך למצוא את ביטויו במשאבים המיועדים לו.

אדוני היושבראש, תקציב הביטחון, מעצם מהותו, מתחלק לשני יעדים: האחד, הבטחת הצרכים העכשוויים של צה"ל, שיאפשרו לו למלא את חובותיו ואת המטלות המוטלות עליו. פירוש הדבר קיום צבא, צבא הקבע, השירות הסדיר, אימונים, אמצעי לוחמה, הכנה למלחמה הבאה שכולנו מקווים שלא תפרוץ; אך תהיה זו איזוהא אס נתכחש להוכמה המדינית של הרומאים שקבעו, שאם אתה רוצה שלום, היכון למלחמה.

קיצוץ תקציב הביטחון מדי שנה בשנה מחליש את הפוטנציאל הביטחוני של מדינת ישראל וישלול מצה"ל את האפשרות להצטייד בכלים ובחלק מהנשק המתוחכם שיכריע במידה רבה את תוצאות המלחמה הבאה. שאני מקווה שלא תפרוץ ולא נדע עוד מלחמות. אבל אנחנו חייבים להיות מוכנים.

ישראל הקטנה, בעלת אוכלוסייה של פחות מ-4 מיליון תושבים, מהם יכול צה"ל לגייס את לוחמיו, כאשר כל מדינות ערב — פרט למצרים — טרם השלימו עם קיומה של מדינת ישראל, אינה יכולה להרשות לעצמה נסיגה או דריכה במקום בתחום הביטחוני. נוסף על היחיד האנושי שממנו נהנה צה"ל בכל המלחמות, הולכת וגדלה השפעתם של הכלים העומדים

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, מי שרוצה לקיים ישיבה נוספת, מתבקש לצאת החוצה.

ישיבה: יורבלי-אלמוחלני (המערך):

— לרשות החיילים. כרוך שבחחום הכמות ידנו על

1989 בצעדי חירום, בתקציב של חירום ובהסדרים שהם כבחינת צעדי חירום, אם הם יצליחו, הם יגרמו יחד להלכים של צמיחה, שבזכותם לא תהיה שנת 1990 שנת חירום.

כמצב כזה של משכב, אדוני היושב־ראש, נוצרים לחצים אדירים על התקציב. בתקציב אין די לשום נושא — לא לביטחון, לא לבריאות, לא לחינוך, לא לרווחה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אבל למימון מפלגות יש בו די.

מיכאל חריש (י"ר וערת הכספים):
התקציב אין בו די לשום דבר, ויש סכנה שללא צמיחה, בגלל הלחצים האלה על התקציב, יחזור הלחץ האינפלציוני.

יצירת צמיחה, הגרלת הח"ג — ובלשון עממית יותר, הגדלת העוגה — אלה הכרחיות כדי שאפשר יהיה להתמודד עם הצרכים של מדינת ישראל הן בתחומי הביטחון והן בתחומי החברה השונים.

אני מאמין שהתקציב הזה והצעדים שקדמו לו — הפיחות, שאומנם בא באיחור, הסכם תוספת היוקר, ההסכם בין ההסתדרות לבין האוצר — וכן צעדים מתוכננים של שינוי מכני ייצרו את התנאים לצמיחה, ואני מביט על שנת 1989 ברוח אופטימית מבחינה כלכלית.

התקציב, במגבלות הנתונות, הוא תקציב השומר גם על הקופה. אדוני היושב־ראש, בימים האחרונים עקבתי אחרי כל הפרסומים בדבר פריצת התקציב. אני רוצה לדבר על עובדות. ההקצבה לקופת־חולים, שאושרה על־ידי ועדת הכספים, היא חלק מתקציב 1988. אין לכך שום קשר לשנת התקציב 1989. היא חלק מהתקציב, אין בה פריצה של דבר.

ההסדרים עם התנועה הקיבוצית, המתוכננים לשנת התקציב 1989, הובאו בחשבון בתקציב של 1989. שר האוצר, בעת שהופיע בפני ועדת הכספים כדי לדון עמה על התקציב, הציג את התקציב והודיע על הסדרי ההבראה העומדים בדרך — קיבוצים, מושבים, חקלאות פרטית והסדרי הבראה אחרים, המכוסים בתקציב בתור הרזרבה הכללית. זה עדיין בחיך המסגרת הזאת.

אני אינני יכול להיות ערב לכך, שלא נבוא לכאן עם תקציב נוסף במשך השנה הזאת. זה קרה בכל השנים האחרונות. זה תלוי בהתפתחויות רבות מאוד. אבל עד עכשיו עוד לא קרה שום דבר שלא היה מתוכנן במהלכי התקציב, למרות הדימוי שמנסים ליצור.

לכן אני חוזר על מה שאמרתי: אני מסתכל על המשק בשנה הזאת באופטימיות. אני מאמין שהוא יתחיל להיכנס לצמיחה ויעלה על דרך של הבראה, דרך שתחליף את המיתון ואת ההריכה במקום ואת הפגיעה בייצור ובייצוא שהיו בשנה שחלפה.

לסיום, אדוני היושב־ראש, אני מוצא לנכון — שוב, בגלל הפרסומים של הימים האחרונים — לומר כמה משפטים קצרים מאוד על דיוני ועדת הכספים. הוועדה עבדה בשבועות האחרונים בקצב בלתי־סביר. היו ימים שהוועדה קיימה שתיים־שלוש ישיבות ביום אחד, ובשבועות מסוימים ישבנו חמישה — שישה ימים בשבוע. ברוב הישיבות היו הדיונים שקיימנו ענייניים, לא על־פי חלוקה מפלגתית, ומעמיקים ככל שאפשר זאת הוזמן שעמד לרשותנו.

הדרמה של ההתפרצויות שהיתה בימים האחרונים, והן

לביטחון לפיתוח, לצמיחה, לביטוס המשק, לרווחה, לבריאות ולחינוך. אך עד אז מצווים אנו — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
חברת הכנסת ארבל־אלמוזלינו, זה לא הנאום שלך מהתקציב הקודם?

שושנה ארבל־אלמוזלינו (המערך):
איזה תקציב קודם?

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
התקציב של השנה הקודמת.

שושנה ארבל־אלמוזלינו (המערך):
חבר הכנסת צירלי ביטון, האם הנאומים שאתה וחבריי נושאים אינם הנאומים שכבר נאמרו כיום לתקציבים קודמים?

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ודאי שלא. אנחנו — — —

קריאה:

איך אפשר להשוות?

שושנה ארבל־אלמוזלינו (המערך):
חבר הכנסת צירלי ביטון, זו הפעם הראשונה שאני מגישה הסתייגות בעניין תקציב הביטחון. זה נאום ראשון שלי בעניין תקציב משרד הביטחון.

לכן חברי הכנסת, מצווים אנו לתת לביטחון את הדרוש כדי לשמור על הביטחון, להגן על ישראל ותושביה, ובו בזמן עלינו לפעול לקידום חללין השלום ולעשות למען הסכם שלום בינינו לבין שכנינו.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחברת הכנסת שושנה ארבל־אלמוזלינו. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכה חריש, יושב־ראש ועדת הכספים.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב־ראש, מתי מצביעים?

הי"ר ד' שילנסקי:

בחום דבריו של חבר הכנסת מיכה חריש.

מיכאל חריש (י"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, ביקשתי את רשות הדיבור לסיכום הדיון על התקציב הזה במליאה, ואחרי ימים ארוכים של דיונים בוועדת הכספים, כדי לומר כמה דברי סיכום על נושא התקציב בכלל, כי מרוב דיונים בפרטים ובהסתייגויות מאבדים קצת את ראיית התמונה הכוללת.

ובכן, כדאי שנזכור, שהתקציב הזה יוצא לדרך בשלב של משבר ושל מיתון במשק המדינה. אנחנו נכנסים לשנת התקציב 1989 אחרי שנת התקציב 1988, שהיתה שנה של משבר כלכלי חמור למדי — מיתון, אבטלה גוברת ואינפלציה, שבהשוואה למאות אחוזי אינפלציה נחשבת אומנם לאינפלציה מתונה, אבל 17% אינפלציה, כפי שהיה ב־1988, נחשבים בכל מקום בעולם לסממן של משבר חמור.

ניסו לשכנע אותנו, שבשנת 1988 היתה יציבות במשק הישראלי, אך זה פשוט לא נכון. היתה אינפלציה של 17%, שנמשכה משנה קודמת, ובגלל מדיניות שער החליפין והקפאת השער ופיחות שבא באיחור של חודשים מצאנו את עצמנו באותו מצב של משבר, שבבעטיו יוצא המשק לשנת התקציב

ההצעה של חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 01
לא נתקבלה.

סעיף 01 — נשיא המדינה, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על סעיף 02.

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 02
לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 02
לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
אני ממעיד להצבעה סעיף 02 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע

בעד סעיף 02, כהצעת הוועדה —

היו"ר ד' שילנסקי:
אני אבקש לספור את הקולות.

קריאות:
לספור?

היו"ר ד' שילנסקי:
רק עכשיו הרמתם את היד ואתם שואלים "לספור"?
אצביע עכשיו מי נגד סעיף 02 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע

נגד סעיף 02 כהצעת הוועדה —

סעיף 02 — הכנסת, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:
סעיף 02 נתקבל כהצעת הוועדה. אני מבקש מחברי הכנסת
להיות עירניים, כי אני אשתדל לעבוד מהר. אנו עוברים
להצבעה על סעיף 04.

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04
לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ע' עלי לסעיף 04
לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 04
לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 04
לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 04
לא נתקבלה.

ההצעה של חברת הכנסת ש' אלוני לסעיף 04
לא נתקבלה.

אומנם היו והן לא היו נעימות, זכתה לפרסום גדול —
איבוד-עשתונות, עייפות והתפרצויות שנגמרו בהתנצלות.
אבל, מתוך שמונה ועשר השעות של דיונים ביום היו
ההתפרצויות הללו חלק קטן ושולי מאוד, ואני אומר זאת כי
צריך לדעת גם את הפרופורציות. אני חושב שכדאי שגם חברי
הכנסת, שנמצאים בכנסת ובוועדותיה, ידעו לשמור קצת על
הכבוד של עצמם, משום שדי בהתפרצות של רבע שעה כדי
להוציא תמונה מסוימת של כל הכנסת וכדי להרביק לה כחם
שאנו מגיע לה. כחם שמלווה כל אחד מ-120 חברי הכנסת
בכל הופעותיהם ברחבי הארץ. לנוכח עבודתה של ועדת
הכספים כשבועות הללו, אינני חושב שזה מגיע לה.

עם זאת, אדוני היושב-ראש, יש בעיה בסיסית בדיוני
התקציב של הכנסת, והיא חזרות מדי שנה. כמצב שבו הכנסת
מקבלת את ערמת ספרי התקציב ועוד דוקים נלווים בחודש
ינואר, כדי להביא את הדיון בתקציב לסיומו בסוף חודש מרס,
אין שום דרך שבה אפשר להתמודד בצורה מסודרת עם דיוני
התקציב האלה. עובדה היא שוועדת הכספים עסקה במיעוט
תקציבי המשרדים לפני שהיא הגישה אותם למליאת הכנסת.
רוב המשרדים לא נדונו ולא היתה שום אפשרות, אפילו בדרך-
הכי מסודרת, לדון בהם. לכן, מה שקורה מדי שנה הוא: או
שאינן דנים בחלק מהמשרדים כלל, או שהדיונים מתקיימים
לאחר שהתקציב אושר ואז ערכם פחות בהרבה.

לכן אני מציע, אדוני היושב-ראש, שדווקא עכשיו, כאשר
יש כנסת חדשה, שיש לה עוד טווח פעולה די ניכר, כדאי בכל
זאת לעשות ניסיון לבדוק, האם אין דרכים נלווים בחודש
הכנסת בהתמודדות עם התקציבים שהיא עוסקת בהם, גם
בעבודת ועדת הכספים, גם בעבודת המליאה וגם בנקודה
נוספת, הנוגעת לוועדות אחרות.

יש ועדות של הכנסת העוסקות בכל ימות השנה במשרדים
שהן אמונות לפקח עליהם. כאשר מגיעים דיוני התקציב,
אנחנו, חברי ועדת הכספים, מקבלים את כל המונופול על דיוני
התקציב. למעט תקציב הביטחון, שהדיון בו משוחף לוועדת
הכספים ולוועדת החוץ והביטחון, ולמעט תקציב החינוך. וכל
אותם חברי הכנסת העוסקים כל ימות השנה במשרדים האחרים
אינם שותפים לדיונים ולהכרעה על תקציבי המשרדים שלהם,
שהם עוסקים בהם בכל ימות השנה.

אני חושב שצריך לחפש דרך כדי להתמודד עם התקלה
הזאת ולשפר את עבודת הכנסת בנושא התקציב.

אני רוצה להודות לחברי ועדת הכספים על עבודתם. אני
מבקש להביא לאישור הכנסת את חוק התקציב בקריאה שנייה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מודה ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת מיכה
חריש, שעבד היום קשה מאוד וגם סיים את העבודה בהצעה
מעשית מאוד.

חברי הכנסת, אנו נייגשים להצבעה על חוק התקציב לשנת
הכספים 1989, התשמ"ט — 1989. לסעיף 01 הסתייגות לחבר
הכנסת אברהם פורז. אני ממעידה להצבעה.

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 01
לא נתקבלה.

ההצעה של חברת הכנסת ש' אלוני לסעיף 01
לא נתקבלה.

- הצעת חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 55
לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 55
לא נתקבלה.
- סעיף 55 — אוצר, כהצעת הוועדה, נתקבל.
- הצעת חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 83
לא נתקבלה.
- סעיף 83 — מפעלים שונים, כהצעת הוועדה, נתקבל.
- הצעת חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 84
לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 84
לא נתקבלה.
- סעיף 84 — תשלום חובות, כהצעת הוועדה, נתקבל.
- סעיף 85 — הון חוזר תקציבי, כהצעת הוועדה, נתקבל.
- הצעת חבר הכנסת ש' שטרית לסעיף 99
לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 99
לא נתקבלה.
- סעיף 99 — ריבית לבנק ישראל, כהצעת הוועדה, נתקבל.
- סעיף קרן לבנק ישראל נתקבל.
- הצעת חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 89
לא נתקבלה.
- סעיף 89 — מפעלי האוצר, כהצעת הוועדה, נתקבל.
- היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה על משרד הפנים והסעיפים הצמודים לו.

- ה צ ב ע ה
- הצעת חבר הכנסת א' ויינשטיין לסעיף 06
לא נתקבלה.
- הצעת חברת הכנסת ש' אלוני לסעיף 06
לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 06
לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 06
לא נתקבלה.
- סעיף 06 — משרד הפנים, כהצעת הוועדה, נתקבל.
- הצעת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 14
לא נתקבלה.

- סעיף 04 — משרד ראש הממשלה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה על משרד האוצר והסעיפים הצמודים לו.

- ה צ ב ע ה
- הצעת חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05
לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת א' ויינשטיין לסעיף 05
לא נתקבלה.
- הצעת חברת הכנסת ש' אלוני לסעיף 05
לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 05
לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 05
לא נתקבלה.
- סעיף 05 — משרד האוצר, כהצעת הוועדה, נתקבל.
- הצעת חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 12
לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 12
לא נתקבלה.
- סעיף 12 — גמלאות ופיצויים, כהצעת הוועדה, נתקבל.
- הצעת חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 13
לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 13
לא נתקבלה.
- סעיף 13 — הוצאות שונות, כהצעת הוועדה, נתקבל.
- הצעת חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 25
לא נתקבלה.
- סעיף 25 — חגמולים לנכים, כהצעת הוועדה, נתקבל.
- הצעת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 45
לא נתקבלה.
- סעיף 45 — תשלום ריבית ועמלות, כהצעת הוועדה, נתקבל.
- הצעת חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 51
לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 51
לא נתקבלה.
- סעיף 51 — בנייני הממשלה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

הצעת חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 07
לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו. מי בעד סעיף 08 לפי הצעת הוועדה?

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 09 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד את סעיף 09 — משרד החוץ, כהצעת הוועדה, להצבעה.

ה צ ב ע

סעיף 08 — משרד המשפטים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסעיף 53 — בתי-משפט, הסתייגות לחבר הכנסת שטרית. אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע

סעיף 09 — משרד החוץ, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסעיף 10 — משרד הכלכלה והתכנון — הסתייגות לחבר הכנסת טובי. אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ש' שטרית לסעיף 53 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

ההסתייגות של חברת הכנסת ש' אלוני בסעיף 53 הוסרה. אני מעמיד להצבעה את הסתייגותו של חבר הכנסת טובי באותו סעיף. ההסתייגות של חבר הכנסת אורון הוסרה.

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 10 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת ח' אורון, א' פורז וד' תיכון הסירו את הסתייגויותיהם. אני מעמיד את סעיף 10 — משרד הכלכלה והתכנון, כהצעת הוועדה, להצבעה.

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 53 לא נתקבלה.

ה צ ב ע

סעיף 10 — משרד הכלכלה והתכנון, כהצעת הוועדה, נתקבל.

סעיף 53 — בתי-משפט, כהצעת הוועדה, נתקבל.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, אני מבקש למסור הודעה.

היו"ר ד' שילנסקי:
סעיף 19 — משרד המדע והפיתוח, חברי הכנסת תיכון וויינשטיין הסירו את הסתייגויותיהם, אני מעמיד להצבעה את הסתייגותו של חבר הכנסת טובי.

היו"ר ד' שילנסקי:

בדרך כלל לא מוסרים הודעה באמצע הצבעה, אבל מאחר שהיו שיבושים, אני מאפשר לך למסור הודעה קצרה מאוד. בבקשה.

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 19 לא נתקבלה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, אני מבקש לוותר על כל ההסתייגויות שלי לכל המשרדים, חוץ ממשרד — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו לסעיף 19, אני מעמיד את סעיף 19 — משרד המדע והפיתוח, כהצעת הוועדה, להצבעה.

חבר הכנסת טובי, אתה מעלה הצעה שאומנם יכולה לחסוך לנו זמן, אבל היא טעונה בדיקה, מאחר שאינני יודע אם יש תקדים לכך. מאחר שאני שומע שאחדים אומרים שאפשר ואחרים אומרים שאי-אפשר, אינני רוצה לפסוק פן יתברר שהיה פגם בפסיקה ויהיה צורך להתחיל הכול מחדש. לכן אני מודה לך על ההצעה, אבל אני חייב להמשיך לפי אותו סדר, אלא אם תודיע שאתה מוריד את כל ההסתייגויות שלך.

ה צ ב ע

סעיף 19 — משרד המדע והפיתוח, כהצעת הוועדה, נתקבל.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
להוריד — לא.

היו"ר ד' שילנסקי:

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 74 — משרד המדע והפיתוח — אין הסתייגויות. אני מעמיד את הסעיף, כהצעת הוועדה, להצבעה.

אנו ניגשים להצבעה על סעיף 09 — משרד החוץ. חבר הכנסת ויינשטיין הסיר את הסתייגותו. חברת הכנסת אלוני גם כן הסירה את הסתייגותה. אני מעמיד להצבעה את הסתייגותו של חבר הכנסת תופיק טובי.

ה צ ב ע

סעיף 74 — משרד המדע והפיתוח, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

סעיף 26 — משרד לאיכות הסביבה. חברי הכנסת ויינשטיין, אורון ואלוני הסירו את הסתייגותיהם. לסעיף זה אין הסתייגויות. אני מעמיד את הסעיף להצבעה כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 26 — משרד לאיכות הסביבה, כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנו עוברים למשרד החינוך והתרבות והסעיפים הצמודים לו. לסעיף 20 — משרד החינוך והתרבות — חברי הכנסת ד' תיכון, א' ויינשטיין וי' גולדברג הסירו את הסתייגותיהם. אני מעמיד להצבעה את הסתייגותיהן של חברות הכנסת סולודר וארד.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חברת הכנסת ע' סולודר לסעיף 20 לא נתקבלה.

ההצעה של חברת הכנסת נ' ארד לסעיף 20 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גל הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד להצבעה את הסתייגותיהם של חברי הכנסת ורדיגר וטובי.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת א' ורדיגר לסעיף 20 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 20 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת אלוני ואורון הסירו את הסתייגותיהם לסעיף 20. אני מעמיד להצבעה את הסתייגותיהם של חברי הכנסת מ' איתן וא' רביץ לסעיף 20.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 20 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת א' רביץ לסעיף 20 לא נתקבלה.

סעיף 20 — משרד החינוך והתרבות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

סעיף 21 — השכלה גבוהה. חברי הכנסת ש' אלוני, ד' תיכון, ח' אורון ורענן כהן הסירו את הסתייגותיהם בסעיף זה. אני מעמיד להצבעה את הסתייגותו של חבר הכנסת טובי לאותו סעיף.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 21 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ש' שטרית לסעיף 21 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 21 לא נתקבלה.

סעיף 21 — השכלה גבוהה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 60 — חינוך — הסתייגות לחבר הכנסת ת' טובי. אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 60 לא נתקבלה.

סעיף 60 — חינוך, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

סעיף 61 — השכלה גבוהה. חבר הכנסת ח' אורון הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד את הסעיף להצבעה כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 61 — השכלה גבוהה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנו עוברים למשרד לענייני דתות והסעיפים הצמודים לו. לסעיף 22 — המשרד לענייני דתות — חברי הכנסת ש' אלוני וח' אורון הורירו את הסתייגותיהם.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת א' ורדיגר לסעיף 22 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 22 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת א' רביץ לסעיף 22 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מפנה את תשומת לב חברי הכנסת לכך, שנראה היה לי שההצבעה על הסתייגותו של חבר הכנסת רביץ היא גבולית. אני מבקש להיות עירניים, כדי שלא אלוי אחר כך בטענות.

אני מעמיד את סעיף 22 — המשרד לענייני דתות — כהצעת הוועדה להצבעה.

ה צ ב ע ה

סעיף 22 — המשרד לענייני דתות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

ה צ ב ע ה

סעיף 23 — משרד העבודה והרווחה, כהצעת
הוועדה, נתקבל

היו"ר ד' שילנסקי:

סעיף 64 — עבודה ורווחה. מי בעד ההסתייגות של חבר
הכנסת טובי? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 64
לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מי בעד סעיף 64 כהצעת הוועדה? מי נגד?

ה צ ב ע ה

סעיף 64 — עבודה ורווחה, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 91 אין הסתייגויות. מי בעד סעיף 91 כהצעת
הוועדה? מי נגד?

ה צ ב ע ה

סעיף 91 — המכון לפירון העבודה, כהצעת
הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

משרד הבריאות והסעיפים הצמודים לו. בסעיף 24 —
חבר הכנסת תיכון הסיר את ההסתייגויות שלו, חבר הכנסת
ויינשטיין הסיר את ההסתייגות שלו, חבר הכנסת גולדברג הסיר
את ההסתייגות שלו — — —

חיים רמון (המערך):

אדוני היושב ראש, אני מבקש לומר משהו בעניין זה בשם
יושב ראש הוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

באיזה עניין?

חיים רמון (המערך):

בעניין ההסתייגויות של חברי הכנסת יוסי גולדברג, עמיר
פרץ ונאוה ארד.

היו"ר ד' שילנסקי:

על איזה סעיף אתה מדבר?

חיים רמון (המערך):

אני מדבר על סעיף 24 — משרד הבריאות. חבר הכנסת
יוסי גולדברג, חבר הכנסת עמיר פרץ וחברת הכנסת נאוה ארד
הציעו למעשה אותו תיקון. אני מבקש שזו תהיה ההסתייגות
אחת, שתקרא כך: חבר הכנסת עמיר פרץ, חברת הכנסת נאוה
ארד וחבר הכנסת יוסי גולדברג מציעים: אחרי סעיף 1930
יבוא: 1,931 מוקדי מגיד דוד-אדום לתורנות לילה בעיירות
פיתוח — 25,917 מיליון במקום 24,117 מיליון.
אני מבקש שכן יצביעו על ההסתייגות הזאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 63 — דת — חברת הכנסת אלוני הסירה את
ההסתייגותה. לחבר הכנסת טובי יש הסתייגות. מי בעד
ההסתייגות של חבר הכנסת תופיק טובי? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 63
לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מי בעד סעיף 63 כהצעת הוועדה? מי נגד?

ה צ ב ע ה

סעיף 63 — דת, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

משרד העבודה והרווחה והסעיפים הצמודים לו. בסעיף
23 — מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת שטרית? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ש' שטרית לסעיף 23
לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת אלוני הסירה את ההסתייגות שלה. מי בעד
ההסתייגות של חבר הכנסת ביבי? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 23
לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טובי? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 23
לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מי בעד ההסתייגות של חברת הכנסת גאולה כהן? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חברת הכנסת ג' כהן לסעיף 23
לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת אורון? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 23
לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מי בעד סעיף 23 כהצעת הוועדה? מי נגד?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטער, יושב־ראש הוועדה איננו יכול לדבר בשם חברי הכנסת.

חיים רמון (המערך):

אני מדבר על דעתם, אדוני היושב־ראש.

נאווה ארד (המערך):

זו דעתנו.

חיים רמון (המערך):

לא הייתי עולה על הדוכן אילולא קיבלתי את הסכמתם.

היו"ר ד' שילנסקי:

מה זה משנה?

חיים רמון (המערך):

זה משנה במבנה. אדוני היושב־ראש, באחד מהסעיפים מופיע סכום שונה במעט, ובאחד המקומות יש פירוט. בסך הכול כיוונו שלושת חברי הכנסת לאותו דבר בדיוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם כן, למה לא נצביע שלוש פעמים?

חיים רמון (המערך):

אייאפשר, אם תצביע שלוש פעמים, המשמעות היא שבמקום הגדלת תקציב של 1.8 מיליון תהיה לך הגדלת תקציב של 5 מיליונים, ולזה אין איש מהמציעים מתכוון. גם חבר הכנסת יוסי גולדברג, גם חבר הכנסת עמיר פרץ וגם חבר הכנסת נאווה ארד מסכימים לניסוח המשותף הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש הצעות רבות שהציעו שלושה אנשים. למה לא באת קודם?

חיים רמון (המערך):

אני מבקש שיוצב כך. אני מבקש זאת בשם הוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רמון, אני מדלג כרגע על ההצבעה הזאת. אני רוצה לשמוע חוות דעת, ובהתאם לכך אפסוק.

חברי הכנסת, סעיף 24 מופיע אצלי בשלושה עמודים. אני משאיר את כל הסעיף להמשך, על־מנת שבינתיים אוכל לבדוק. חברי הכנסת, אל נהגו בחיפזון. זה עניין של תקציב, נושא רציני, וכשמחעוררת בעיה לא־שגרתית כדאי שנבדוק אותה.

יש פה ספק אם נרשמה ההצבעה בקשר לסעיף 91 — המכון לפיריון העבודה. על־מנת למנוע ספק, אני חוזר שוב לסעיף 91 — המכון לפיריון העבודה. בסעיף הזה אין הסתייגויות. מי בעד סעיף 91 כהצעת הוועדה? מי נגד?

ה צ ב ע ה

סעיף 91 — המכון לפיריון העבודה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנו ניגשים לסעיף 43 — אגף המדידות. אין הסתייגויות. מי בעד סעיף 43 — אגף המדידות — כהצעת הוועדה? מי נגד?

ה צ ב ע ה

סעיף 43 — אגף המדידות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני דילגתי, רבותי, יש סעיפים גם כצד השני של הדף. בעמוד 32 מתחיל משרד הבינוי והשיכון. סעיף 29: מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת רמון? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ח' רמון לסעיף 29 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת אלונה הסירה את ההסתייגות, חבר הכנסת תיכון הסיר את ההסתייגות. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טובי? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 29 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון הסיר את ההסתייגות. מי בעד סעיף 29 כהצעת הוועדה? מי נגד?

ה צ ב ע ה

סעיף 29 — משרד הבינוי והשיכון, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

על סעיף 43 שבעמוד 33 כבר הצבענו והוא התקבל. סעיף 70: מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת רמון? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ח' רמון לסעיף 70 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת תיכון הסיר את ההסתייגות. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן? הוא הסיר? בסדר. חברת הכנסת אלונה הסירה את ההסתייגות. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת ביבי? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת יי ביבי לסעיף 70 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טובי? מי נגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 70 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו. מי בעד סעיף 70 כהצעת הוועדה? מי נגד?

ה צ ב ע ה

סעיף 70 — שיכון, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים לסעיף 80 — כבישים. חבר הכנסת גולדברג הסיר את הסתייגותו. נצביע על הסתייגויות שנותרו.

ה צ ב ע ה

סעיף 90 — מפעלי שיכון, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

זה חל גם על סעיף 80. אני מעמיד אותו להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ש' שטרית לסעיף 80 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת א' דיין לסעיף 80 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 80 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת אלונה הסירה את הסתייגותה לסעיף זה. אני מעמיד להצבעה את הסעיף כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 80 — כבישים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים לסעיף הבא — מפעלי שיכון.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 90 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת אורון ותיכון הסירו את הסתייגויותיהם. אני מעמיד להצבעה את הסעיף כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 90 — מפעלי שיכון, כהצעת הוועדה, נתקבל.

שמעון שטרית (המערך):

היו"ר ד' שילנסקי:

כדי למנוע ספק, אני נעזר בספירה על-ידי סגנית מזכיר הכנסת. אבל מאחר שההצבעה הייתה גבולית, וכדי למנוע ספק, אני מעמיד להצבעה את הסתייגות של חבר הכנסת אלי דיין.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת א' דיין לסעיף 80 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

למען מנוע ספק אני חוזר על ההצבעה על סעיף 90.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 30 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד להצבעה את סעיף 30 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 30 — המשרד לקליטת העלייה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף 33 — משרד

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חברי הכנסת נ' ארד

ומ' קליינר לסעיף 30 — 9

נגד — 18

הצעת חברי הכנסת נ' ארד ומ' קליינר לסעיף 30 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ויינשטיין הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד להצבעה את הסתייגותו של חבר הכנסת טובי.

היו"ר ד' שילנסקי:
בבקשה.

חיים רמון (המערך):
לגבי סעיף 29 — — —

היו"ר ד' שילנסקי:
אני רואה שאתה חוזר לסעיף 29. אנחנו קבענו שנחזור לזה כתום ההצבעה. אי אפשר לעשות הפסקה באמצע. זה יכלול שוב את כל הציבור.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף 73 — מפעלי מים. חברי הכנסת אלוני ואורון הסירו את הסתייגויותיהם. אני מעמיד להצבעה את סעיף 73 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה
סעיף 73 — מפעלי מים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף 98 — מינהל מקרקעי ישראל. חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד להצבעה את סעיף 98 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה
סעיף 98 — מינהל מקרקעי ישראל, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף 34 — משרד האנרגיה והתשתית והסעיפים הצמודים לו. חברי הכנסת ויינשטיין ואורון הסירו את הסתייגויותיהם. אני מעמיד להצבעה את סעיף 34 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה
סעיף 34 — משרד האנרגיה והתשתית, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת אנחנו עוברים לסעיף 75 — פיתוח מקורות האנרגיה. אני מעמיד להצבעה את הסתייגות של חבר הכנסת טובי.

ה צ ב ע ה
הצעת חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 75 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת אורון ותיכון הסירו את הסתייגויותיהם. אני מעמיד להצבעה את סעיף 75 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה
סעיף 75 — פיתוח מקורות האנרגיה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

החקלאות והסעיפים הצמודים לו. חברי הכנסת תיכון ויינשטיין הסירו את הסתייגותם לסעיף זה. אני מעמיד להצבעה את הסתייגותם של חברי הכנסת פ' גרופר וע' סולודר.

ה צ ב ע ה
הצעת חברי הכנסת פ' גרופר וע' סולודר לסעיף 33 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
חבר הכנסת גל הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד להצבעה את הסתייגותו של חבר הכנסת טובי.

ה צ ב ע ה
הצעת חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 33 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת גולדברג, אורון, מיכאל איתן ואלוני הסירו את הסתייגויותיהם. אני מעמיד להצבעה את סעיף 33 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה
סעיף 33 — משרד החקלאות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת, אנו ניגשים לסעיף 72 — חקלאות. אני מעמיד להצבעה את הסתייגות של חברת הכנסת סולודר.

ה צ ב ע ה
הצעת חברת הכנסת ע' סולודר לסעיף 72 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברת הכנסת אלוני הסירה את הסתייגותה. אני מעמיד להצבעה את הסתייגות של חבר הכנסת טובי.

ה צ ב ע ה
הצעת חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 72 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת אורון, תיכון ומיכאל איתן הורידו את הסתייגויותיהם. אני מעמיד להצבעה את סעיף 72 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה
סעיף 72 — חקלאות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

חיים רמון (המערך):
אדוני היושב ראש, לפני שאתה עובר הלאה.

הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חברת הכנסת גאולה כהן.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חברת הכנסת ג' כהן לסעיף 76 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת תיכון הסיר את הסתייגותו לסעיף 76. אני מעמיד להצבעה את סעיף 76 לפי הצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 76 — פיתוח התעשייה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנו עוברים למשרד התיירות והסעיפים הצמודים לו. לסעיף 37 — חבר הכנסת תיכון הסיר את הסתייגותו. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת ביבי?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 37 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טובי?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 37 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 37 — משרד התיירות — כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 37 — משרד התיירות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 78 — תיירות — חבר הכנסת ויינשטיין הסיר את הסתייגותו. חבר הכנסת גולדברג הסיר את הסתייגותו. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טובי?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 78 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת תיכון הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד להצבעה את סעיף 78 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 78 — תיירות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף 36 — משרד התעשייה והמסחר והסעיפים הצמודים לו. אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת שטרית.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת ש' שטרית לסעיף 36 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת גולדברג ואלוני הסירו את הסתייגויותיהם. אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת טובי.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 36 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת אורון, רמון ותיכון הסירו את הסתייגויותיהם. אני מעמיד להצבעה את סעיף 36 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 36 — משרד התעשייה והמסחר, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

סעיף 38 — פיתוח שווקים לייצוא. חבר הכנסת תיכון הסיר את הסתייגותו, חבר הכנסת ויינשטיין הסיר את הסתייגותו. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת תופיק טובי?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד את סעיף 38 להצבעה כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 38 — פיתוח שווקים לייצוא, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 76 — פיתוח התעשייה. חברת הכנסת אלוני הסירה את הסתייגותה. אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת טובי.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 76 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו. חבר הכנסת רמון

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים למשרד התחבורה והסעיפים הצמודים לו.
 סעיף 40 — מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טובי?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי אחרי סעיף
 91 לא נתקבלה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 40
 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 95 — נחל יפו — אין הסתייגויות. אני מעמיד
 להצבעה סעיף זה כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 95 — נחל יפו, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד
 להצבעה את סעיף 40 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 40 — משרד התחבורה, כהצעת
 הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 39 — משרד התקשורת. חבר הכנסת ח' כון הסיר
 את הסתייגותו. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טובי?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 39
 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 42 — תמיכות והחזרים לתחבורה. מי בעד
 ההסתייגות של חבר הכנסת טובי?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 42
 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד
 להצבעה את סעיף 39 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 39 — משרד התקשורת, כהצעת
 הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד
 להצבעה את סעיף 42 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 42 — תמיכות והחזרים לתחבורה,
 כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 81 — חברי הכנסת גולברג, גרופר ותיכון הסירו
 את הסתייגותם.

פסח גרופר (הליכוד):

חבר הכנסת גרופר לא הסיר את הסתייגותו.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גרופר לא הסיר את הסתייגותו. מי בעד
 ההסתייגות שנשארה על שם חבר הכנסת גרופר בלבד?

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 79
 לא נתקבלה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת פ' גרופר לסעיף 81
 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 81 כהצעת הוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד
 להצבעה את סעיף 79 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה

סעיף 79 — תחבורה, כהצעת הוועדה,
 נתקבל.

ה צ ב ע ה

סעיף 81 — תקשורת, כהצעת הוועדה,
 נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 96 — חבר הכנסת דן ח' כון הסיר את הסתייגותו.
 אני מעמיד להצבעה את סעיף 96 כהצעת הוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אחרי סעיף 91 — מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת
 טובי?

ה צ ב ע

סעיף 96 — משרד התקשורת, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טובי?

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 15 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רענן כהן הסיר את ההסתייגותו. אני מעמיד להצבעה את סעיף 15 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע

סעיף 15 — משרד הביטחון, כהצעת הוועדה; נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 16 — הוצאות חירום אורחיות — מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טובי?

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 16 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 16 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע

סעיף 16 — הוצאות חירום אורחיות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 17 — השתתפות בהוצאות המינהל האזרחי — מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טובי?

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 17 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 17 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע

סעיף 17 — השתתפות בהוצאות המינהל האזרחי, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 47 — ררכה כללית — חבר הכנסת תיכון הסיר את ההסתייגותו. אם כן, ההסתייגות נשארה רשומה על שם חבר הכנסת טובי בלבד. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טובי?

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 47 לא נתקבלה.

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 32 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 32 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע

סעיף 32 — תמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 44 — סכסוד אשראי — חבר הכנסת אורון הסיר את ההסתייגותו. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טובי?

ה צ ב ע

ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 44 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 44 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע

סעיף 44 — סכסוד אשראי, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 97 — חשבונות הסחר הממשלתיים, אין הסתייגויות. אני מעמיד להצבעה את סעיף 97 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע

סעיף 97 — חשבונות הסחר הממשלתיים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים למשרד הביטחון והסעיפים הצמודים לו, חרובות, תוספת שלישית. לסעיף 15 — משרד הביטחון — מי בעד ההסתייגות של חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו?

ה צ ב ע

ההצעה של חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו לסעיף 15 לא נתקבלה.

כנסת אחרים, חזקה שהיא נכונה, אינני שואל את חברי הכנסת. ובכן, חברי הכנסת, אני מתחיל מחדש את ההצבעה על כל הסעיף למען הסר ספק. לסעיף 24 — משרד הבריאות — חבר הכנסת תיכון הסיר את הסתייגותו, חבר הכנסת ויינשטיין הסיר את הסתייגותו. כיוון שהם הסירו את הסתייגותם, אין להצביע. חבר הכנסת ויינשטיין הציע להוסיף שקל אחד, וגם הוא הסיר את הסתייגותו.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
הסרתי את הסתייגותי. כי השקל הזה כבר איכר מערכו.

היו"ר ד' שילנסקי:
יש כאן הסתייגות של חברי הכנסת גולדברג וארד, והם הסירו אותן. נשארה ההסתייגות של חבר הכנסת עמיר פרץ שאלה מצטרפים, כפי שאמר חבר הכנסת רמון, חברי הכנסת גולדברג וארד. מי בעד ההסתייגות הזאת?

ה צ ב ע ה
ההצעה של חברי הכנסת ע' פרץ, י' גולדברג
וני' ארד לסעיף 24 נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
ההסתייגות התקבלה. אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת אלי דיין.

ה צ ב ע ה
ההצעה של חבר הכנסת א' דיין לסעיף 24
לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברת הכנסת אלוני הסירה את הסתייגותה לסעיף זה. נצביע על ההסתייגות של חבר הכנסת שטרית.

ה צ ב ע ה
ההצעה של חבר הכנסת ש' שטרית לסעיף 24
לא נתקבלה.
ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי לסעיף 24
לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
חבר הכנסת פורז הסיר את הסתייגותו. גם חבר הכנסת אורון הסיר את הסתייגותו. אני מעמיד עכשיו להצבעה את סעיף 24, בנוסח הוועדה, עם ההסתייגות של חברי הכנסת גולדברג, פרץ וארד, כפי שהתקבלה כאן.

ה צ ב ע ה
סעיף 24 — משרד הבריאות, כהצעת הוועדה
ועם ההסתייגות של חברי הכנסת י' גולדברג,
ע' פרץ וני' ארד, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:
לסעיף 67 יש הסתייגות של חבר הכנסת חופיק טובי. אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת חופיק טובי לסעיף זה.

היו"ר ד' שילנסקי:
אני מעמיד להצבעה את סעיף 47 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה
סעיף 47 — רזרבה כללית, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:
לסעיף 48 — רזרבה מיוחדת — חברי הכנסת אלוני ואורון הסירו את הסתייגותם. אני מעמיד להצבעה את סעיף 48 כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע ה
סעיף 48 — רזרבה מיוחדת, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:
אחרי סעיף 48 יש הסתייגות של חבר הכנסת טובי. מי בעד הסתייגות זו?

ה צ ב ע ה
ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי אחרי סעיף
48 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
אחרי סעיף 85 — הסתייגות לחבר הכנסת טובי. מי בעד הסתייגות זו?

ה צ ב ע ה
ההצעה של חבר הכנסת ת' טובי אחרי סעיף
85 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
לתוספת שלישית — רשימת עודפים מיוחדים — אין הסתייגות. אני מעמיד להצבעה את התוספת השלישית.

ה צ ב ע ה
תוספת שלישית — רשימת עודפים מיוחדים,
כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת, אנחנו חוזרים עכשיו למשרד הבריאות.

קריאה:
למה?

היו"ר ד' שילנסקי:
היות שלא הצבענו.

חיים רמון (המערך):
אני מבקש שההצבעה תתקיים על ההסתייגות של חבר הכנסת עמיר פרץ, ואלה מצטרפים חברי הכנסת נאווה ארד ויוסי גולדברג, ולבטל את ההסתייגות הנפרדות של חברי הכנסת ארד וגולדברג.

היו"ר ד' שילנסקי:
היות שהכרזתו של חבר הכנסת חיים רמון בשם חברי

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 67
לא נתקבלה.

סעיף 67 — בריאות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, יש פה הערה שהיא שרידה וקיימת, שאם
תחקבל הסתייגות, סעיף 47 יתוקן בהתאם.

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לקיים הצבעה בקריאה
שלישית.

היו"ר ד' שילנסקי:

קיבלתי חוות-דעת, שעלי להצביע ביחד בקריאה שלישית
גם את חוק התקציב. אם יש בקשה מיוחדת — — —

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

לא, אין שום בקשה מיוחדת. אני מבקש להביא את החוק
להצבעה בקריאה שלישית.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו נצביע עכשיו על כל סעיף וסעיף בקריאה שנייה.
אחר כך נצביע בקריאה שלישית על שני החוקים יחד. האם
אתה מסכים לפרוצדורה הזו?

מיכאל חריש (יו"ר ועדת הכספים):

כן, כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה על כל סעיף וסעיף
בחוק התקציב לשנת הכספים 1989, התשמ"ט — 1989.
בקריאה שנייה. לסעיף 1 אין הסתייגויות. אני מעמיד להצבעה
את סעיף 1.

ה צ ב ע ה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים לסעיף 2. חבר הכנסת ויינשטיין הסיר את
הסתייגותו. גם חבר הכנסת פורו הסיר את הסתייגותו. אני
מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת תופיק טובי
לסעיף 2.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 2

לא נתקבלה.

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 3 יש הסתייגות של חבר הכנסת תופיק טובי. אני
מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 3

לא נתקבלה.

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים לסעיף 4. אני מעמיד להצבעה את
ההסתייגות של חבר הכנסת תופיק טובי לסעיף 4.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 4

לא נתקבלה.

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 5 אין הסתייגויות. אני מעמיד אותו להצבעה.

ה צ ב ע ה

סעיף 5, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 6 יש הסתייגויות. אני מעמיד להצבעה את
ההסתייגויות לסעיף 6.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת ח' טובי לסעיף 6

לא נתקבלה.

ההצעה של חברי הכנסת ש' אלוני, ח' אורון

וא' רובינשטיין לסעיף 6 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת א' רביץ לסעיף 6

לא נתקבלה.

סעיף 6, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 7 יש הסתייגות של חברי הכנסת חיים אורון ואמנון
רובינשטיין. אני מעמיד את ההסתייגות.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חברי הכנסת ח' אורון וא'

רובינשטיין לא נתקבלה.

סעיף 7, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 8 אין הסתייגויות. אני מעמיד אותו להצבעה.

ה צ ב ע ה

סעיף 8, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 9 יש הסתייגויות. אני מעמיד אותן להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הכנסת יא' לוי לסעיף 9

לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 9

לא נתקבלה.

למען מנוע ספק, מאחר שפעמיים הצבענו בנפרד על שני המסמכים שהוגשו בקריאה שנייה, אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית גם הצעת התקציב לשנת הכספים 1989. מי בעד — ירים את ידו. מי נגד — ירים את ידו.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש מכולם לשבת. חבר הכנסת תופיק טובי צודק, חבר הכנסת צבן צודק — אין מצביעים בעמידה. חברי הכנסת, נא לשבת, אין מצביעים בעמידה — גם חבר הכנסת רמון וגם חבר הכנסת גור, שהביא אלי היום משלחת מכובדת מגרוזיה.

מי בעד הצעת התקציב לשנת הכספים 1989 בקריאה שלישית, לאחר שקיבלנו אותה בקריאה שנייה?

ה צ ב ע ה

בעד הצעת התקציב — רוב
 נגד — מיעוט
 הצעת התקציב לשנת הכספים 1989 נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

הצעת התקציב לשנת הכספים 1989 נתקבלה בקריאה שלישית.

השר שחל, שמעתי שהעברת בקשה אבל לא שמעתי אותה.

קריאות:

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:
 אין לי בקשה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, תם סדר-היום. חוק חזק ונתחזק. שבוע טוב. הישיבה הבאה תהיה, אם ירצה השם, ביום שני הבא, כ"ז באדר ב' התשמ"ט, 3 באפריל 1989, בשעה טובה ומוצלחת. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 23:15.

ההצעה של חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 9 לא נתקבלה.
 סעיף 9, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:
 לסעיפים 10 ו-11 אין הסתייגויות. אני מעמיד אותם להצבעה.

ה צ ב ע ה

סעיפים 10 — 11, כהצעת הוועדה, נתקבלו.

היו"ר ד' שילנסקי:
 תמה הקריאה השנייה. אנו ניגשים לקריאה השלישית. אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את חוק התקציב לשנת הכספים 1989, התשמ"ט — 1989.

קריאה לספור.

היו"ר ד' שילנסקי:
 אם יש בקשה לספור, חייבים לספור. מי בעד חוק התקציב לשנת הכספים 1989, התשמ"ט — 1989, בקריאה שלישית — ירים את ידו. מי נגד — ירים את ידו.

ה צ ב ע ה

בעד חוק התקציב לשנת הכספים

1989, התשמ"ט — 1989 — 31

נגד — 8

חוק התקציב לשנת הכספים 1989, התשמ"ט — 1989, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:
 אני קובע שחוק התקציב לשנת הכספים 1989, התשמ"ט — 1989, נתקבל בקריאה שלישית.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות נ' — נ"ב

- א. שאלות ותשובות.
- ב. הצעת חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת-חירום (תשלומי חובה), התשמ"ט — 1989 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ג. הצעת חוק-הנוטריונים (תיקון מס' 4), התשמ"ט — 1989 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ד. סקירת שר הפנים על פעולות משרד הפנים.
- ה. הצעות לסדר-היום.
- ו. הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (מס' 2), התשמ"ט — 1989 (קריאה ראשונה).
- ז. הצעת חוק המלוות ביטחון (הוראות שונות) (תיקון מס' 5), התשמ"ט — 1989 (קריאה ראשונה).
- ח. הצעת חוק מלווה ביטחון (הארכה מרצון) (תיקון), התשמ"ט — 1989 (קריאה ראשונה).
- ט. בחירת נציגי הכנסת כחברים בוועדה לבחירת שופטים.
- י. היערכות הממשלה לטיפול במגזר המיעוטים — הצעת חבר הכנסת מ' איתן.
- יא. הצעת התקציב לשנת הכספים 1989 והצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1989, התשמ"ט — 1989 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יב. הצעת חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) (תיקון מס' 4), התשמ"ט — 1989 (קריאה ראשונה).
- יג. הצעת סיעות המערך, ר"צ ומפ"ס שלא להחיל דין רציפות על הצעות חוק אלו:
1. הצעת חוק איסור הונאה בכשרות (תיקון), התשמ"ח — 1988;
 2. הצעת חוק הדיינים (תיקון מס' 11), התשמ"ח — 1988;
 3. הצעת חוק הרשויות המקומיות (איסור פתיחת עסקים וסגירתם בימי מנוחה), התשמ"ח — 1988.
- יד. הצלת יהודי תימן — הצעות חברי הכנסת א' מזרחי, ע' עלי וא' גמליאל.
- טו. דרך קבלת ההחלטות וביצוען בכל הקשור לעליית יהודי מרוקו — הצעת חבר הכנסת ש' דיין.
- טז. הסכם תוספת היוקר — הצעות חברי הכנסת רן כהן, א' פורז, ח' רמון, א' מזרחי ו' שמאי.
- יז. הצעת סיעות הרשימה המחדקת לשלום והמפלגה הדמוקרטית הערבית להביע אי-אמון לממשלה בשל חזרת המצב ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה.
- יח. החלטת ועדת הכלכלה בדבר חלוקת הצעת חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים.
- יט. הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט — 1989 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- כ. החלטת ועדת הכספים בדבר חלוקת הצעת חוק הסדרים במשק המדינה.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות נ' — נ"א

195. הוועד להגנת אדמות — הצעת חבר הכנסת ע' זיסמן.
- 196 — 204. חרירת מחבלים מגבול ירדן ומצרים — הצעות חברי הכנסת א' רובינשטיין, רן כהן, ב' בן-אליעזר, ח' פורת, א' ורדיגר, ר' איתן, ר' זאבי, ג' כהן ור' ריבלין.

ג. הצעת חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת-חירום (תשלומי חובה), התשמ"ח — 1988

1. הארכת תוקף תקנות שעת-חירום (תשלומי חובה), התשמ"ח — 1988, מוארך כזה עד יום כ"ד באדר ב' (1 במרס 1989).
2. תחילה תחילתו של חוק זה ביום ט"ו בתמוז התשמ"ח (30 ביוני 1988).

¹ ס"ח התשכ"ד, עמ' 175; התשמ"ד, עמ' 34 ועמ' 167; התשמ"ה, עמ' 136; התשמ"ו, עמ' 192; התשמ"ז, עמ' 138.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

- לסעיף 1
במקום "כ"ד באדר ב' התשמ"ט (31 במרס 1989)" יבוא "כ"ג בטבת התשמ"ט (31 בדצמבר 1988)".
- חבר הכנסת י' צבן מציע:

ד. הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט — 1989

את מחירו לאחר מתן הודעת העלאה למפקח ובכפוף להוראות סעיף זה.

פרק א': מטרת החוק

1. מטרה

חוק זה בא לתקן, לבטל או להאריך את תוקפם של חוקים שונים ולקבוע הוראות נוספות, במטרה לצמצם את הוצאות המדינה ולהגדיל את הכנסותיה באופן שיאפשר השגת יעדי התקציב לשנת הכספים 1989 והשגת יעדי המדיניות הכלכלית.

פרק ב': תיקוני חקיקה

2. תיקון חוק הסדרים לשעת-חירום

בחוק הסדרים לשעת-חירום במשק המדינה, התשמ"ו — 1985¹ —

(1) בסעיף 24, במקום "כ"ד באדר ב' התשמ"ט (31 במרס 1989)" יבוא "ה' בניסן התש"ן (31 במרס 1990)";

(2) בסעיף 26, ברישא, במקום "כ"ד באדר ב' התשמ"ט (31 במרס 1989)" יבוא "ה' בניסן התש"ן (31 במרס 1990)";

(3) בסעיף 26(6), בסעיף 119(ב) לחוק הביטוח אומי (נוסח משולב), התשכ"ח — 1968², סיפא המתחיל כמלים "ורשאי העובר" — "ימחק".

3. תיקון חוק היטל על שירותים מיובאים

בחוק היטל על שירותים מיובאים ונכסי חוץ (הוראת שעה), התשמ"ה — 1984³, בסעיף 18(א), במקום "כ"ד באדר ב' התשמ"ט (31 במרס 1989)" יבוא "ה' בניסן התש"ן (31 במרס 1990)".

4. תיקון חוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים

בחוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), התשמ"ו — 1985⁴ —

(1) בסעיף 2, במקום "עד יום כ"ד באדר ב' התשמ"ט (31 במרס 1989)" יבוא "עד יום ה' בניסן התש"ן (31 במרס 1990)";

(2) בסעיף 7(א), אחרי פסקה (1) יבוא:

"(א) לקבוע בצו מחיר מינימלי לחלב גולמי; על קביעת מחיר כאמור יחול סעיף 6א(ב) לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח — 1958⁵;"

(3) אחרי סעיף 7 יבוא:

"7א. הודעה על העלאת מחיר

(א) על אף האמור בסעיף 7, כל שר בתחום סמכותו, יחד עם שר האוצר, או מי שהם הסמיכו לכך, רשאים, לפי שיקול דעתם, לקבוע בצו מצרך או שירות שמוחר לעלות

(ב) לא ימכור אדם במהלך עסקו מצרך המתואר בצו לפי סעיף קטן (א) ולא יעשה שירות המתואר בצו כאמור במחיר העולה על המחיר הקובע, אלא אם כן חלפו 30 ימים מיום שמסר למפקח הודעת העלאה, ואם ביקש המפקח חוץ פרק הזמן האמור פרטים נוספים לבדיקת הבקשה — אלא אם כן חלפו 20 ימים מיום מסירתם למפקח, ולא נמסרה לו הודעה לפי סעיף קטן (ד) או (ה).

(ג) הודעת העלאה תוגש למפקח בשלושה עותקים: המפקח יעביר עותק אחד למנהל הכללי של משרד האוצר ועותק אחד למנהל הכללי של המשרד הממונה על אותו תחום.

(ד) הודיע המפקח למבקש, חוץ התקופה הנקובה בסעיף קטן (ב), כי אינו מחיר את העלאת המחיר, בין מיוזמתו ובין לפי דרישת אחד מן המנהלים הכלליים האמורים בסעיף קטן (ג), שנמסרה לו עד היום השישי שלפני חום התקופה האמורה, לא יהיה המבקש רשאי להעלות את המחיר כל עוד לא ניתן היתר לפי סעיף 7.

(ה) לא הודיעו המנהלים הכלליים האמורים בסעיף קטן (ג), או אחד מהם, למפקח כי אינם מחירים את העלאת המחיר, רשאי המפקח להודיע למבקש כי הוא מחיר העלאת מחיר בשיעור קטן מן הנקוב בבקשה, ויראו הודעה זו כהיתר להעלאת מחיר ואת המחיר שהותר כאמור כמחיר הקובע.

(ו) לא נמסרה למבקש הודעה לפי סעיפים קטנים (ד) או (ה), יראו כאילו ניתן למבקש היתר להעלאת המחיר כמבוקש ואת המחיר האמור כמחיר הקובע."

5. תיקון חוק חינוך מיוחד

בחוק חינוך מיוחד, התשמ"ח — 1988⁶ —

(1) בסעיף 18(א), בסופו יבוא "קביעה כאמור לעניין תקנים תהא גם בהסכמת שר האוצר";

(2) בסעיף 24 —

(א) בסעיף קטן (א), במקום "התש"ן" יבוא "התשנ"א" ובמקום "התשנ"ד" יבוא "התשנ"ח";

(ב) סעיף קטן (ב) יסומן (ג) ולפניו יבוא: "ה' בניסן התש"ן (31 במרס 1990)";

(ג) תחולתם של סעיפים 14, 15, 17 ו-18 בשנת הלימודים התשנ"א ואילך."

6. תיקון פקודת התעבורה

בסעיף 79 לפקודת התעבורה⁷, במקום "שר התחבורה

¹ ס"ח התשמ"ו, עמ' 15; התשמ"ז, עמ' 93; התשמ"ח, עמ' 72.

² ס"ח התשמ"ח, עמ' 108.

³ ס"ח התשמ"ה, עמ' 2; התשמ"ו, עמ' 49; התשמ"ז, עמ' 100; התשמ"ח, עמ' 72.

⁴ ס"ח התשמ"ו, עמ' 2, עמ' 170; התשמ"ח, עמ' 74.

⁵ ס"ח התשי"ח, עמ' 24.

⁶ ס"ח התשמ"ח, עמ' 114.

⁷ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173; ס"ח התש"ס, עמ' 18.

רשאי" יבוא "שר התחבורה ושר האוצר רשאים", המלים "על-ידי בני אדם שהיו בתקופת הרשיון תושבים בתחום שיפוטה של הרשות המקומית האמורה" — "ימחקו, ובמקום "השר" יבוא "השרים".

7. תיקון חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים

בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח — 1957

(1) אחרי סעיף 6 יבוא:

"א6. קביעת מחיר מינימלי לחלב גולמי

(א) שר החקלאות רשאי לקבוע בצו מחיר מינימלי לחלב גולמי, ורשאי הוא לקבוע, שהמחיר המינימלי יחול רק לגבי מה שיוצא במסגרת מכסות הייצור שנקבעו לחלב.

(ב) על צו כאמור יחולו הוראות סעיף 6(ד).":

(2) בסעיף 7(ב), בפסקת משנה (2), בסופה יבוא "ואולם אם נקבע מחיר מינימלי לחלב גולמי לא ייקבע מחיר נמוך ממנו";

(3) במקום הכותרת לפרק הרביעי יבוא:

"פרק רביעי: מניעת רווחים מופקעים והגנה על תכנון הייצור החקלאי";

(4) אחרי סעיף 29 יבוא:

"סימן ג': מניעת חריגה מתכנון הייצור של חלב

29. איסור על קנייה בפתות מהמחיר המינימלי

נקבע מחיר מינימלי לחלב גולמי לפי סעיף א6 או לפי כל חיקוק אחר, לא ימכור אדם חלב גולמי ולא יציעו למכירה ולא יקנה אותו ולא יציע שימכרוהו לו במחיר נמוך מן המחיר המינימלי שנקבע.":

(5) בסעיף 39(א)(1), במקום "26 ו-28" יבוא "26, 28 ו-29א".

8. תיקון פקודת הפיקוח על פרי הדר

בפקודת הפיקוח על פרי הדר, 1940 * —

(1) בסעיף 26 —

(א) במקום סעיף קטן (1) יבוא:

"(1) שר החקלאות רשאי לקבוע בתקנות היטל על פרי הדר הגדל בארץ או על סוג, מין או זן של פרי הדר הגדל בארץ, ובלבד שלגבי פרי הדר שמכר פרדסן ליצרן לפי סעיף 3א לפקודת שיווק פרי הדר, 1947, ייקבע היטל מיוחד בשיעור שלא יעלה על הוצאות המועצה הכרוכות בכביצוע תפקידיה לגביה.";

(ב) במקום סעיף קטן (4) יבוא:

"(4) המועצה רשאית לאסור העברת כל פרי הדר אשר לא שולם בשלו היטל שנקבע בתקנות לפי סעיף זה.";

(2) בסעיף 29, פסקה (ד) — בטלה.

9. תיקון פקודת שיווק פרי הדר

בפקודת שיווק פרי הדר, 1947 * —

(1) בסעיף 2, במקום הגדרת "המועצה" יבוא:

"המועצה" פירושה המועצה לשיווק פרי הדר הנזכרת בפקודת פרי הדר (פיקוח ושיווק), החש"ח — 1948 *¹⁰;

(2) אחרי סעיף 3 יבוא:

"3א. מכירת פרי הדר שלא באמצעות המועצה

(א) על אף האמור בכל דין רשאי פרדסן למכור ליצרן פרי הדר מכל מין, זן וסוג שלא באמצעות המועצה, ובלבד שהפרדסן הודיע על כך למועצה לא יאוחר מיום 31 במאי שלפני העונה שלגביה בחר כאמור, ואם בחר כאמור לעונת 1989/90 — תחול בחירתו גם על עונת 1990/91.

(ב) לעניין סעיף זה, "יצרן" — אדם העוסק בייצור תעשייתי של מוצרי פרי הדר."

10. תיקון חוק נכסי המדינה

בחוק נכסי המדינה, התשי"א — 1951 *¹¹, בסעיף 5(ד), בפסקה (2), במקום "3,000,000 לירות" יבוא "10,000 שקלים חדשים". ובסופה יבוא "הוראה זו לא תחול על מכירת מניות בבורסה, כל עוד מתקיימים התנאים הבאים:

(א) סך כל התמורה בשנת כספים אחת אינו עולה על 3,000,000 שקלים חדשים; הסכום האמור ישתנה ב־1 באפריל של כל שנה, החל משנת הכספים 1990, לפי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן מן המדד שפורסם לחודש פברואר 1989 עד המדד שפורסם לאחרונה לפני יום השינוי;

(ב) סך כל המניות של חברה מסוימת שנמכרו בשנת כספים אחת אינו עולה על 5% מערך הנקוב של המניות המוצאות והנפרעות של אותה חברה."

11. תיקון לשעה בחוק הביטוח הלאומי

בתקופה שמיום כ"ז באייר התשמ"ט (1 ביוני 1989) עד יום ד' בסיוון התש"ן (31 במאי 1990) ייקרא חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח — 1968, כאילו —

(1) במקום סעיף 6 בא:

"6. תחילת תקופת התשלום

(א) נוצרה זכות לקצבה או לתוספת לקצבה לפי פרק זה, תשלום הקצבה או התוספת החל באחד בחודש שלאחר המועד שבו נוצרה הזכות כאמור.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), אם היה הזכאי לקצבה זכאי גם לגמלה לפי חוק הכסחת הכנסה, התשמ"א — 1980 *¹², בעד החודש שבו נוצרה הזכות לקצבה, תשלום הקצבה החל באחד בחודש שבו נוצרה הזכות כאמור, ובלבד שלא תשלום קצבת

* ע"ר 1940, תוס' 1, עמ' 179; ע"ר 1946, תוס' 1, עמ' 227; ע"ר התש"ח, תוס' א' עמ' 15; ס"ח התשי"ד, עמ' 137; התש"ס, עמ' 228.

⁹ ע"ר 1947, תוס' 1, עמ' 204; ע"ר התש"ט, תוס' א' עמ' 100; ס"ח התש"ט, עמ' 230; התשי"א, עמ' א'; התש"ס, עמ' 228.

¹⁰ ע"ר התש"ח, תוס' א' עמ' 52.

¹¹ ס"ח התשי"א, עמ' 52.

¹² ס"ח התשמ"א, עמ' 30.

כאמצעותו, אם צרכן הגז הודיע על רצונו לסיים את החוזה שביניהם ותנאי החוזה בדבר החזרת ציוד ופיקדון נחמלא.

18. הסדרים ודינים אחרים

הוראות פרק זה יחולו על אף האמור בחוק הרשות הלאומית לאנרגיה, התשל"ז-1977¹³, ובהחלטות שקיבלה הרשות על-פיו, אך אין בו כדי לגרוע מסמכות לפי כל דין שעניינו פיקוח על מצרכים ושירותים ויציבות מחירים.

19. ביצוע ותקנות

שר האנרגיה והתשתית ממונה על ביצוע הוראות פרק זה, והוא רשאי להתקין תקנות ולהוציא באישור ועדת הכספים של הכנסת הוראות משלימות לביצועו.

פרק ה': ארנונה כללית

20. סייג להעלאת ארנונה כללית

(א) לא תגבה רשות מקומית בשל נכס ארנונה כללית לשנת הכספים 1989 בסכום שיש בו העלאה מעל סכום הארנונה שהגיע כדין בשל אותו נכס בשנת הכספים 1988.

(ב) לשנת הכספים 1989 לא תשנה רשות מקומית הנחות כלליות מארנונה ותנאי תשלומה, לרבות התוצאות של אי-תשלום במועד, לעומת אלה שנקבעו כדין לשנת הכספים 1988, אלא לטובת החייבים בארנונה.

(ג) שר הפנים ושר האוצר, או מי שהם הסמיכו לכך, רשאים להחיר לרשות מקומית העלאת ארנונה או שינוי הנחה או תנאי תשלום או תוצאות של אי-תשלום במועד שלא כמותר לפי סעיף קטן (ב).

21. מקדמה

(א) רשות מקומית, שכיום כ"ד באדר א' התשמ"ט (1 במרס 1989) טרם החליטה על היטל הארנונות, רשאית לגבות מקדמה על חשבון הארנונה הכללית לשנת הכספים 1989, בשיעור שלא יעלה על שישיית מסכום הארנונה שהגיע כדין בשל אותו נכס בשנת הכספים 1988, לאחר הנחה כללית, אם ניתנה כזו, כתוספת הפרשי הצמדה לפי שיעור העלייה של מדד המחירים לצרכן מן המדד שפורסם לחודש ינואר 1988 עד המדד שפורסם לחודש דצמבר 1988.

(ב) דין המקדמה כדין הארנונה לכל דבר ועניין, לרבות תשלומי פיגורים וגבייה.

(ג) המקדמה תקוזז מתוך התשלום הראשון שישולם בשל הנכס כארנונה לשנת הכספים 1989.

פרק ו': היטל על רכוש

22. הגדרות

בפרק זה —

(1) תהא לכל מונח המשמעות שיש לו בפקודת מס

שארירם בעד חודש שבעדו שולמה קצבת זיקנה לפי פרק ב' או קצבת נכות לפי פרק ו' למבוטח שמכוחו משולמת קצבת השאיר-רים."

(2) בסעיף 114, אחרי "באחד בחודש" בא "שלאחר המועד".

פרק ג': תשלומים על רשויות למדינה

12. תשלום רשות השירות למדינה

בשנת הכספים 1989 תשלם רשות השירות לאוצר המדינה סכום של 50 מיליון שקלים חדשים; הסכום האמור ישולם בארבעה תשלומים רבעוניים שווים ורצופים וישמש להקטנת חובות המדינה.

13. תשלום רשות הדואר למדינה

בשנת הכספים 1989 תשלם רשות הדואר לאוצר המדינה סכום של 7 מיליון שקלים חדשים; הסכום האמור ישולם בארבעה תשלומים רבעוניים שווים ורצופים; כל תשלום ישולם כתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן (להלן — המדד) מן המדד שפורסם לחודש פברואר 1989 עד המדד שפורסם לאחרונה לפני יום התשלום; שר התקשורת ושר האוצר רשאים לשנות את הסכום האמור בהתחשב בריבית התחשיבית הנוקפת במאון וביכולתה הכלכלית של הרשות.

פרק ד': משק הגז

14. הגדרות

בפרק זה —

"גז" — גז פחממני מעובה;

"ספק גז" — מי שעוסק במכירה או בשיווק של גז;

"צרכן גז" — מי שרוכש גז לצריכה עצמית;

"המועד הקובע" — המועד שיקבע שר האנרגיה והתשתית בצו באישור ועדת הכספים של הכנסת, ומותר בצו כאמור לקבוע מועדים קבועים שונים לעניין הוראות שונות בפרק זה.

15. ביטול הסדר מבנה המחיר

כל הסדר, מפורש או מכללא, שהיה נהוג עובר למועד הקובע בין מינהל הדלק לבין ספק גז, הקשור, במישרין או בעקיפין, במבנה מחיר הגז ובקביעת מחיר הגז לצרכן ובדרכי עדכונם, יהיה בטל לגבי גז שיימכר אחרי המועד הקובע.

16. ספקי גז נוספים

החל במועד הקובע יהיה כל אדם רשאי לעסוק בייבוא, במכירה או בשיווק של גז, בכפוף להוראות כל דין; בתחילת הקובע יהיו חייבים למכור גז לכל ספק גז כאמור, באופן ובמועד שייקבעו בתקנות.

17. רכישת גז בידי צרכנים

צרכן גז רשאי לרכוש גז מכל ספק גז, וספק גז לא יהיה רשאי לאכוף על צרכן גז להמשיך לרכוש גז ממנו או

¹³ ס"ח התשל"ז, עמ' 61.

- (9) "בעל פטור" — מי שפטור מתשלום היטל על-פי סעיף 32;
(10) "נכה" — כמשמעותו בחקנה ו לחקנות התעבורה.

23. היטל בשל רכב

בעל רכב הרשום בישראל חייב בהיטל בשלו. לפי נפח המנוע ולפי שנת ייצורו, כמפורט בתוספות הראשונה והשנייה.

24. היטל בשל כלי טיס

בעל כלי טיס פרטי חייב בהיטל בשלו. לפי סוג כלי הטיס ולפי שנת ייצורו, כמפורט בתוספת השלישית.

25. היטל בשל כלי שיט

בעל כלי שיט פרטי חייב בהיטל בשלו. לפי סוג כלי השיט, כמפורט בתוספת הרביעית.

26. מניעת כפל היטל

לא ישולם היטל בשל רכב, כלי טיס פרטי או כלי שיט פרטי מסוים, יותר מפעם אחת.

27. התאמת סכומי ההיטל

(א) בסעיף זה, "יוכ התיאום" — היום הראשון בחודש שקדם ליום התשלום.

(ב) סכומי ההיטל הנקובים בתוספות יתואמו על-פי שיעור עליית המדר מן המדר שפורסם לחודש מרס 1989 עד המדר שפורסם בחודש שקדם ליום התיאום.

28. מועד התשלום

(א) היטל הרכב ישולם במועד הקבוע לחידוש רשיון הרכב או בעת רישום הרכב לראשונה, לפי העניין, ולגבי רכב שהיה בידו בעל פטור והועבר למי שאינו בעל פטור ישולם ההיטל ביום רישום העברת הבעלות.

(ב) ההיטל בשל כלי טיס פרטי או בשל כלי שיט פרטי ישולם לא יאוחר מיום כ"ז בסיוון התשמ"ט (30 ביוני 1989); ואולם אם בעל כלי הטיס או כלי השיט קיבל אותו אחרי היום האמור ממי שלא היה חייב בשלו בהיטל, או אם כלי הטיס או כלי השיט נרשם לראשונה בפנקס או במרשם הישראלי אחרי היום האמור — ישולם ההיטל תוך 7 ימים מיום שהיה לבעלו או מיום שנרשם לראשונה בישראל במרשם כלי הטיס או השיט, לפי המוקדם.

29. ריבית וקנס פיגורים

על סכום היטל שלא שולם במועד תחוסף ריבית בשיעור הקבוע בסעיף 159 לפקודה, ממועד התשלום עד ליום התשלום בפועל, וכן קנס פיגורים לפי סעיף 2(א) לחוק המסים (קנס פיגורים), התשמ"א — 1980.¹⁷

30. תשלום היטל — תנאי לרישוי ורישום

(א) לא ינתן ולא יחודש רשיון רכב אם לא שולם היטל בשל הרכב, אלא אם כן הוכח שבעל הרכב פטור

הכנסה או כפקודת התעבורה או כתקנות התעבורה, התשכ"א — 1961,¹⁴ לפי העניין, וזולת אם יש הוראה מפורשת אחרת;

(2) "היום הקובע" — כ"ז באייר התשמ"ט (1 ביוני 1989);

(3) "התקופה הקובעת" — התקופה מן היום הקובע עד יום ז' בסיוון התש"ן (31 במאי 1990);

(4) "הפקודה" — פקודת מס הכנסה¹⁵;

(5) "רכב" — כל אחד מכלי התעבורה המפורטים בתוספות הראשונה והשנייה;

(6) "כלי טיס פרטי" — כלי טיס כמשמעותו בתקנות הטיס (הפעלת כלי טיס וכללי טיסו), התשמ"ב — 1982,¹⁶ למעט כלי טיס המשמש לייצור הכנסה לפי סעיף 1(2) לפקודה, שעליה דיווח בעל כלי הטיס בדוח שהגיש על-פי סעיף 131 לפקודה לשנת המס 1988;

(7) "כלי שיט פרטי" — כלי שיט כשיר לרישום לפי סעיף 2 לחוק הספנות (כלי שיט), התש"ך — 1960,¹⁷ בין שנרשם במרשם הישראלי ובין שלא נרשם, וכן כלי שיט שאיננו כשיר לרישום על-פי החוק האמור אך מוחזק בידי תושב ישראל, אך למעט אלה;

כלי שיט ללא מנוע שאורכו פחות מ-7 מטרים, כלי שיט המשמש ללימוד שיט בבית-ספר לשיט וכלי שיט המשמש לבעלו לייצור הכנסה לפי סעיף 1(2) לפקודה, שעליה דיווח בעל כלי השיט בדוח שהגיש לפי סעיף 131 לפקודה לשנת המס 1988;

(8) "בעל" —

(א) לעניין רכב — מי שביום חידוש רשיון הרכב בתקופה הקובעת היה רשום ברשיון הרכב כבעלו, ולגבי רכב שניתן לו רשיון לראשונה בתקופה הקובעת — מי שנרשם כבעלו בעת מתן הרשיון, וכן מי שבתקופה הקובעת רכש רכב מבעל פטור;

(ב) לעניין כלי טיס פרטי — מי שביום הקובע היה רשום כבעלו בפנקס המתנהל על-פי תקנות הטיס (רישום כלי טיס וסימונם), התשל"ד — 1973¹⁸ (להלן — הפנקס), וכן מי שנרשם כבעל ראשון של כלי טיס כאמור שנרשם לראשונה בפנקס האמור בתקופה הקובעת, ובכלי טיס פרטי שאינו רשום כאמור — מי שהחזיק בו ביום מן הימים בתקופה הקובעת;

(ג) לעניין כלי שיט פרטי — מי שביום הקובע היה רשום כבעלו במרשם הישראלי, וכן מי שנרשם כבעל ראשון של כלי שיט כאמור שנרשם במרשם הישראלי לראשונה בתקופה הקובעת, ובכלי שיט פרטי שאינו רשום כאמור — מי שהחזיק בו ביום מן הימים בתקופה הקובעת;

¹⁴ ק"ת התשכ"א, עמ' 1425.

¹⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120: ס"ח התשמ"ז, עמ' 2.

¹⁶ ק"ת התשמ"ב, עמ' 8.

¹⁷ ס"ח התש"ך, עמ' 70.

¹⁸ ק"ת התשל"ד, עמ' 312.

¹⁹ ס"ח התשמ"א, עמ' 38.

34. שינוי סכומים וקביעת היטל

שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי -

- (1) לשנות את סכומי ההיטל;
- (2) לקבוע את סכומי ההיטל שישולמו בשל רכב ששנת ייצורו 1990.

35. היטל על עובד שהועמד לרשותו רכב

(א) עובד שמעבירו העמיד לרשותו רכב וחלות עליו תקנות שהותקנו לפי סעיף 2(ב) לפקודה יהיה חייב בהיטל בשיעור של 20% מסכום ההיטל הקבוע בחוספת הראשונה, ובלבד שעובד לא ישלם היטל לפי סעיף זה בשל יותר מרכב אחד; חובת תשלום ההיטל לפי סעיף זה תחול על אף האמור בסעיף 26.

(ב) הוראות הפקודה יחולו על היטל לפי סעיף קטן (א) כאילו היה מס על הכנסת עבודה, והוא ינוכה מן המשכורת המשלמת לעובד בעד עבודה בחודש שבו חל המועד הקבוע לחידוש רישיון הרכב או שבו נרשם הרכב לראשונה.

36. אי-התרת ההיטל בניכוי

(א) על אף האמור בכל דין, סכום היטל ששולם לפי פרק זה לא יותר בניכוי לעניין חישוב ההכנסה החייבת.

(ב) בתקופה הקובעת ייקרא סעיף 181ב(א) לפקודה כאילו אחרי המלים "לפי סעיף 32(11)" נאמר "או ששילם היטל לפי פרק ו' לחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט - 1989".

37. החזר סכום ששולם ביתר

החברר לפקיד השומה כי אדם שילם היטל יתר על הסכום שהוא חייב בו, יוחזר לו הסכום שביתר כשהוא צמוד למדד מן המדד שפורסם לאחרונה לפני יום תשלום היתר עד המדד שפורסם לאחרונה לפני יום החזרתו.

38. ביצוע ותקנות

שר האוצר ממונה על ביצוע פרק זה, והוא רשאי להתקין תקנות לצורך ביצועו.

פרק ז': הקלות מס בהקצאת מניות לעובדים

39. תיקון פקודת מס הכנסה

בפקודת מס הכנסה, אחרי סעיף 101 יבוא:

"102. הקצאת מניות לעובדים

(א) כסעיף זה -

"מניות" - לרבות זכויות לרכישת מניות;

"הקצאת מניות" - הקצאת מניות של חברה על שם נאמן בעד עובד של החברה;

"נאמן" - מי שהנציב אישרו כנאמן לצורך סעיף זה.

מההיטל: נרכש רכב מבעל פטור, לא יירשם שינוי הבעלות בו אלא לאחר ששולם בשלו היטל.

(ב) החל מיום כ"ח בסיוון התשמ"ט (1 ביולי 1989) לא חניתן ולא תחודש תעודת כושר לכלי טיס פרטי או לכלי שיט פרטי ולא יירשם שינוי בעלות בהם, ולכלי טיס פרטי לא יניתן אישור טיסה ולכלי שיט פרטי לא יניתן אישור הפלגה, אלא אם כן הוכח כי שולם ההיטל בשלהם.

31. הצהרה

(א) בעלו של כלי טיס פרטי או כלי שיט פרטי שחייבים בשלו בהיטל לפי פרק זה, ימסור לפקיד השומה או למי שהנציב הסמיך לעניין זה, עד היום שבו יש לשלם את ההיטל לפי סעיף 28(ב), הצהרה ובה יפורטו הפרטים בדבר כלי הטיס או כלי השיט והפרטים הדרושים לקביעת שווי, בטופס שיקבע הנציב.

(ב) לא מסר אדם הצהרה, או שמסר הצהרה ולפקיד השומה או למי שהנציב הסמיך לעניין זה יש טעם סביר להניח שהפרטים שנמסרו או שסכום ההיטל הרשום בהצהרה אינם מדויקים, רשאי הוא לקבוע את סכום ההיטל המגיע לפי פרק זה.

32. פטורים

אלה פטורים מתשלום ההיטל בשל רכב:

(1) נכה - בשל רכב כאמור בתקנה 272א לתקנות התעבורה;

(2) בעל רכב כמפורט בפרט 15 לחלק ג' בחוספת הראשונה לתקנות התעבורה;

(3) מי שפטור מאגרת רישום ומאגרת רישיון לפי סעיף 17 לפקודת התעבורה, ומי שפטור מאגרה כאמור לפי תקנה 276 לתקנות התעבורה;

(4) בעל רכב שהוכיח להנחת דעתו של פקיד רשות הרישוי כי במשך כל התקופה הקובעת הרכב הרשום כבעלותו לא היה בר שימוש ורישיונו לא היה בר תוקף בשל ביטולו או הפקדתו במשרד הרישוי;

(5) בעל רכב שהוכיח להנחת דעתו של פקיד רשות הרישוי כי במשך כל התקופה הקובעת הרכב שבבעלותו לא היה בישראל או באזור.

33. תחולת הוראות הפקודה

(א) לעניין דוח, שומה, השגה, ערעור, גבייה - לרבות סדר זקיפת תשלומים, ביצוע, עונשין והוראות כלליות אחרות, יחולו הוראות הפקודה על היטל לפי פרק זה כאילו היה ההיטל מס הכנסה, זולת אם יש בפרק זה הוראה מפורשת אחרת.

(ב) הוראות סעיף 192 לפקודה לא יחולו על ריבית שהוטלה לפי פרק זה.

(5) כללים ומועדים להגשת דוחות על-ידי החברה או על-ידי הנאמן.

פרק ח': הקלות במס בקשר להסדרי סיוע לחקלאים

40. הגדרות

בפרק זה —

(1) **חא** לכל מונח המשמעות שיש לו בפקודת מס הכנסה (להלן — הפקודה), זולת אם נאמר במפורש אחרת;

(2) **"ההסדר"** — הסכם בדבר הסדר הסיוע למושבים, שנחתם ביום ט' בשבט התשמ"ח (28 בינואר 1988), בין ממשלת ישראל, הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, ההסתדרות הציונית העולמית וארבעה בנקים, וכן כל הסכם אחר שעניינו סיוע למושבים, לחבריהם, או לגופים הקשורים בהם, ששר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, הכריז עליו בצו שהוא מהווה חלק מן ההסדר לעניין פרק זה;

(3) **"הסכם הקיבוצים"** — ההסכמים שנחתמו במרס 1987 ובאפריל 1988 בין ממשלת ישראל, התנועה הקיבוצית המאוחדת — אגודה שיחופית מרכזית בע"מ ("תק"מ"), קרן התנועה הקיבוצית המאוחדת בע"מ, תק"מ — קרן מימון ואשראי בע"מ ושני בנקים, וכן כל הסכם אחר שעניינו סיוע לקיבוצים, לחבריהם, או לגופים הקשורים בהם, ששר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, הכריז עליו בצו שהוא מהווה חלק מהסכם הקיבוצים לעניין פרק זה;

(4) **"הסכם נוסף"** — הסכם שעניינו תוכנית הבראה או סיוע לחקלאים או לגופים הקשורים בהם, ששר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, הכריז עליו בצו כהסכם לעניין פרק זה;

(5) **"מינהלת ההסדר"** — כמשמעותה בהסדר;

(6) **"נישום"** — כל אחד מאלה, ובלבד שאיננו תאגיד בנקאי כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א — 1981²⁰;

(א) **יחיד** או חבר-בני-אדם שחתם על הסכם הצטרפות להסדר וכידו אישור על כך מאת מינהלת ההסדר;

(ב) **יחיד הנמנה עם חבר-בני-אדם שחתם על הסכם הצטרפות** כאמור בפסקת משנה (א);

(ג) **אדם הנזכר בנספח להסכם הקיבוצים** או בהסכם נוסף ושהוראותיהם חלות עליו, כולן או מקצתן;

(ד) **אדם אחר שביצע את הוראות ההסדר** או הסכם הקיבוצים או הסכם נוסף, ושר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, החיל עליו בצו את הוראות פרק זה, כולן או מקצתן;

(ב) הכנסתו של עובד מהקצאת מניות תהיה פטורה ממס בעת ההקצאה אם נתקיימו כל אלה:

(1) ההקצאה בוצעה בתמורה על ויתור של העובד על שכר;

(2) תעודות המניות לא נמסרו לידי העובד אלא הופקדו בידי הנאמן למשך תקופה שלא תפחת מ-24 חודשים;

(3) בפנקס החברים נרשמו המניות על שם הנאמן;

(4) החברה והנאמן הודיעו על תוכנית הקצאה לפקיד השומה 30 יום לפחות לפני ביצועה, בטופס שקבע הנציב.

(ג) מכר העובד או הנאמן את המניות, או העביר הנאמן את המניות על שם העובד, יראו את העובד כאילו מכר את המניות בתמורה כהגדרתה בסעיף 88: לעניין זה יראו כמחיר מקורי רק סכום ששילם העובד במזומן בעת ההקצאה ולא יחול פטור ממס לפי סעיף 97(ג). הנאמן ינכה במקור מס בשיעור של 30% מן התמורה, או בשיעור נמוך יותר שקבע פקיד השומה.

(ד) הוראות סעיף 101 לא יחולו לגבי המניות לפני המועד שבו רואים אותן כאילו נמכרו לפי סעיף קטן (ג).

(ה) על מימוש זכות לרכישת מניות לא יחול סעיף 3(ט) אם הזכות מומשה בידי הנאמן; על המניה נשוא הזכות יחולו הוראות סעיף זה, ולעניין סעיף קטן (ב)(2) תובא בחשבון גם התקופה שבה היתה הזכות לרכישת המניה בידי הנאמן.

(1) מכר העובד את המניות לאחר שהנאמן העבירן על שמו, יראו לעניין חלק זה את היום שבו העבירן הנאמן על שמו כיום הרכישה ואת הסכום שנקבע כתמורה לעניין סעיף קטן (ג) כמחיר המקורי.

(1) הנציב רשאי לקבוע, דרך כלל או לגבי הקצאת מניות פלונית —

(1) תנאים לעניין ההקצאה, החזקת המניות בידי הנאמן, הגבלות על סחירותן של המניות, ותקופה שבמהלכה יישאר העובד בשירותה של החברה שבה עבד בעת ההקצאה;

(2) הוראות לגבי חיוב במס שהעובד הופטר ממנו אם לא נתמלא תנאי מן התנאים שנקבעו בסעיף זה או לפיו;

(3) תיאומי הון לעניין חוק תיאומים בשל אינפלציה, שיחולו על החברה שהקצתה את המניות;

(4) כללים לעניין התרת ערך המניות שהוקצו בניכוי כהוצאה שהוציא המעביד בייצור הכנסה, לרבות הגבלות לגבי הניכוי, סכומי הניכוי ומועדי החזרתו;

²⁰ ס"ח התשמ"א, עמ' 232.

שנה דוח לפי סעיף 131 או סעיף 133 לפקודה, לפי המאוחר.

(ב) נישום הטוען להקלה במס לשנת המס 1987 והגיש דוח על הכנסתו לשנת המס האמורה, יגיש את הדוח האמור בסעיף קטן (א) במועד הקבוע להגשת דוח לשנת המס 1988.

43. מתן הקלות במס ערך מוסף

(א) שר האוצר רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת הכספים של הכנסת, כללים שלפיהם מענק או מחילת חוב שניתנו או שנעשו במסגרת ההסדר, הסכם הקיבוצים או הסכם נוסף לא ייחשבו כחלק ממחיר העסקאות של עוסק.

(ב) המבקש לקבוע כי הכללים יוחלו לגבי יגיש בקשה למנהל: המנהל רשאי להתנות את קביעתו בתנאים, לסייגה בסייגים, להגבילה בסכומים או בשיעורים, ולקבוע כל הוראה אחרת לעניין זה, לרבות הוראות לעניין עריכת שומה ותיקונה ולעניין גביית המס.

44. קביעת כללי ביצוע

(א) הנציב רשאי לקבוע כללים לביצוע סעיפים 41 ו-42.

(ב) המנהל רשאי לקבוע כללים לביצוע סעיף 43.

45. תחילה

תחילתו של פרק זה בשנות המס 1987 עד 1992.

פרק ט': מס חלוקה צודקת של הנטל

46. מס חלוקה צודקת של הנטל

(א) יחיד שהיתה לו בשנת המס 1989 הכנסה חייבת בסכום העולה על 96,000 שקלים חדשים, יהיה חייב בשנת המס 1989, בנוסף על המס שהוא חייב בו לפי סעיף 121 לפקודה, במס בשיעור של 3% על שלושה רבעים מסכום ההכנסה שמעל להכנסה האמורה; לעניין זה, "הכנסה חייבת" — למעט הכנסה החייבת בשיעור מס מוגבל לפי כל דין.

(ב) תואמו תקרות ההכנסה לפי סעיף 120(ב) לפקודה כתקופה שבין כ"ה באדר ב' התשמ"ט (1 באפריל 1989), לבין ג' בטבת התש"ן (31 בדצמבר 1989), יתואם הסכום הנקוב בסעיף קטן (א) כאילו היה תקרת הכנסה, ונציב מס הכנסה יקבע את הממוצע השנתי של הסכום האמור.

(ג) הנציב יקבע בכללים את הדרך לחישוב הניכוי במקור של המס האמור בסעיף קטן (א).

(ה) חברי-בני-אדם שהוא בשליטה של אדם כאמור בפסקאות משנה (א) עד (ד), והוכיח להנחת דעתו של הנציב כי הוראות ההסדר, הסכם הקיבוצים או הסכם נוסף, כולן או מקצתן, חלות לגביו; לעניין זה, "שליטה" — החזקה של יותר מ-50% בכל אחד מסוגי הזכויות בחבר-בני-אדם;

(7) "הקלה במס" — כל אחת מאלה:

(א) התרה בניכוי לצורכי חישוב ההכנסה החייבת של סכום שהוציא נישום, כולו או מקצתו, לפי הוראות ההסדר, הסכם הקיבוצים או הסכם נוסף;

(ב) התרה בניכוי לצורכי חישוב ההכנסה החייבת של חוב שמחל נישום או של חלק מחוב כאמור, אם החוב נזקף קודם לכן לנישום כהכנסה ואם מחילת החוב היא לפי הוראות ההסדר, הסכם הקיבוצים או הסכם נוסף;

(ג) מתן פטור ממס הכנסה שנצמחה לנישום לפי סעיפים 3(ב), 3(ט) או 3(י) לפקודה, כתוצאה מביצוע הוראות ההסדר, הסכם הקיבוצים או הסכם נוסף;

(ד) מתן פטור, הקלה או דחייה, לפי העניין, לגבי מס הכנסה, וכן לגבי מס שבח מקרקעין ומס רכישה, כמשמעותם בחוק מס שבח מקרקעין, התשכ"ג — 1963²¹, והכול בשל מכירה, עסקה או פעולה שנעשו בין נישומים במסגרת ביצוע הוראות ההסדר, הסכם הקיבוצים או הסכם נוסף;

(8) "המנהל" — מנהל המכס ומע"מ.

41. מתן הקלות במס הכנסה ובמס שבח מקרקעין

(א) שר האוצר יקבע בתקנות, באישור ועדת הכספים של הכנסת, כללים למתן הקלות במס לנישומים.

(ב) הנציב רשאי להתנות מתן הקלה במס בתנאים, לסייגה בסייגים, להגבילה בסכומים או בשיעורים, ולקבוע כל הוראה אחרת לעניין זה, לרבות הוראות לעניין עריכת שומה ותיקונה ולעניין גביית המס.

42. הגשת בקשה

(א) נישום הטוען להקלה במס יגיש לנציב, או למי שהוא יורה, דוח בטופס שיקבע הנציב, ויצרף לו מסמכים ואישורים כפי שיקבע הנציב; דוח המתייחס להקלה בשנה פלונית יוגש לא יאוחר מן המועד שבו היה על הנישום להגיש לאותה

²¹ ס"ח התשכ"ג, עמ' 156.

תוספת ראשונה

(סעיפים 22 ו-23)

ההיטל על רכב פרטי, לרכות רכב דו-שימושי, ולמעט גיפ ורכב ללימוד נהיגה:

סכום ההיטל בשקלים חדשים לפי שנת הייצור

1989	1988	1987	1986	1985	1984	1983	1982	נפח המנוע
600	550	510	420					1800 — 1999
1700	1470	1290	1108	1020				2000 — 2499
3330	2910	2550	2220	1950	1620			2500 ומעלה
8750	7525	6300	5600	5075	4550	4095	3675	מרצדס (2500 ומעלה)

1. ההיטל על רכב להשכרה יהיה בשיעור של 20% מן הסכומים הנקובים בטבלה.

2. היה סכום ההיטל פחות מ-100 שקלים חדשים — לא ייגבה היטל.

תוספת שנייה

(סעיפים 22 ו-23)

ההיטל על אופנוע שנפח מנועו 601 סמ"ק או יותר:

1989	1988	1987	1986	1985	1984	1983	1982	שנת הייצור
600	540	480	440	380	340	300	260	סכום ההיטל בשקלים חדשים

תוספת שלישית

(סעיף 24)

ההיטל על כלי טיס:

סכום ההיטל בשקלים חדשים	סוג כלי טיס	סכום ההיטל בשקלים חדשים	סוג כלי טיס
	כלי טיס שמשקלו כשהוא ריק אינו עולה על 150 ק"ג	6,000	כלי טיס ששנת ייצורו 1980 ומעלה
1,000		4,000	כלי טיס ששנת ייצורו 1970 עד 1979
15,000	כלי טיס המנוע על-ידי מנוע סילון	2,000	כלי טיס ששנת ייצורו עד 1969

תוספת רביעית

(סעיף 25)

היטל על כלי שיט:

סכום ההיטל בשקלים חדשים	סוג כלי השיט	סכום ההיטל בשקלים חדשים	סוג כלי השיט
	3. כלי שיט שאורכו מעל 12 מטרים והספק מנועו עולה על 150 קילוואט	600	1. כלי שיט שאורכו מעל 7 מטרים ועד 10 מטרים ושנת ייצורו עד 150 קילוואט
3,000			2. כלי שיט שאורכו מעל 10 מטרים והספק מנועו עד 150 קילוואט
5,000	4. כלי שיט שאורכו מעל 10 מטרים והספק מנועו עולה על 150 קילוואט	2,000	

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לשם החוק

חברת הכנסת ש' אלוני מציע:

אחרי "במשק המדינה" יבוא "בחברה ובכלכלה".

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

אחרי "הסדרים" יבוא "מכל הבא ליד".

לסעיף 1

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

במקום "לצמצם" יבוא "להגדיל", במקום "ולהגדיל" יבוא "ולהקטין", ובמקום "שיאפשר" יבוא "שלא יאפשר".

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

אחרי "הוראות נוספות" יבוא "מכל הבא ליד".

לסעיף 2

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

הסעיף יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) חוך 30 ימים מיום קבלת חוק זה תקבע הממשלה הוראות הבאות להבטיח את תשלום הקצבאות לפי סעיפים 119(ב), 120(א) ו-121 לחוק הביטוח הלאומי כנוסחם לפי סעיף 26(6) האמור."

חברי הכנסת ר' כהן וח' אורון מציעים:

פסקאות (1) ו-(2) — יימחקו.

לחלופין

פסקאות (1) ו-(2) — יימחקו, הסעיף יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) סכומי נקודות קצבה, שיחיד זכאי להם בתקופה שמיום 1 באפריל 1989 עד 31 בדצמבר 1989 על-פי פקודת מס הכנסה ייחשבו כהכנסה חייבת אם יש לו בשנת המס 1988 הכנסה חייבת ששיעור המס עליה הוא 48%."

לחלופי חלופין

בסוף פסקה (3) יבוא: "ובמקום 90%" יבוא "100%", ובסעיפים 120(א) ו-121 לחוק האמור במקום 90%" יבוא "100%".

חבר הכנסת ש' שטרית מציע:

1. בפסקאות (1) ו-(2), אחרי (31 במרס 1990) יבוא "לגבי ילד שמלאו לו 13 שנים ושמלאו לכל אחד מהוריו 40 שנים".

2. בפסקה (1), בסופה יבוא: "ובסופו יבוא: מי שהראשון מבין ארבעת ילדיו מתגייס לצבא-הגנה לישראל, סכום נקודות הקצבה המגיעות לו בשל ארבעתם לא יפחת עקב כך ביותר מנקודת קצבה אחת".

חבר הכנסת ח' טובי מציע:

בפסקאות (2) ו-(3), במקום ה' בניסן התש"ן (31 במרס 1990) יבוא "לי באב התשמ"ט (31 באוגוסט 1989)".

לסעיף 3

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

הסעיף יימחק, והסעיפים שלאחריו ימוספרו לפי זה.

לחלופין

הסעיף יסומן (א), ואחריו יבוא:

"(ב) בסעיף 2(ד) לחוק האמור, במקום 15 אחוזים יבוא 10 אחוזים".

לחלופי חלופין

הסעיף יסומן (א), ואחריו יבוא:

"(ב) בסעיף 10(א) לחוק האמור, בסופו יבוא:

"(19) השלמת ייצור לייצוא;

(20) רישום פטנט בחוץ-לארץ;

(21) העסקת עובדים מומחים;

(22) חקר שווקים והשתתפות במכרזים בחוץ-לארץ."

לחלופי חלופי חלופין

בסוף הסעיף יבוא "ולא יוארך עוד אלא ברוב חברי הכנסת".

לסעיף 4

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

הסעיף יימחק, והסעיפים שלאחריו ימוספרו לפי זה.

חבר הכנסת י' ביבי מציע:

בסוף הסעיף יבוא:

"(4) סעיף 17(א) יבוא:

"(3) שירותי בתי-ספר לנהיגה ושיעורי נהיגה."

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

בסוף הסעיף יבוא:

"(4) בסעיף 17, בסוף סעיף קטן (ב) יבוא: "גריעה כאמור טעונה אישור ועדת הכספים של הכנסת, ולא ייגרעו שירותי בתי-אבות ושיירותי בתי-חולים סיעודיים."

אחרי סעיף 4

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

אחרי סעיף 4 יבוא:

5. תיקון חוק יסודות התקציב

בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה — 1985, אחרי סעיף 1 יבוא:

"1א. סייג לתוכנית

לא תיוחד תוכנית לאדם יחיד או לגוף יחיד אלא אם כן הם יחידים במינם."

והסעיפים שאחריו ימוספרו לפי זה.

לסעיף 5

חברי הכנסת ד' תיכון ו' ביבי מציעים:

פסקה (2) — תימחק.

אחרי סעיף 5

חברת הכנסת ג' כהן מציעה:

אחרי סעיף 5 יבוא:

לסעיף 12

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

הסעיף יסומן (א), ואחריו יבוא:

"(ב) מתוך הסכום האמור בסעיף קטן (א) יוקצבו 10 מיליון שקלים חדשים לטלוויזיה החינוכית לצורך הפקת תוכניות מקוריות, ו-10 מיליון שקלים חדשים להפעלת הערוץ השני."

חבר הכנסת ש' שטרית מציע:

האמור בסעיף יסומן (א), ואחריו יבוא:

"(ב) התשלום לפי סעיף זה לא ישולם אלא לאחר שהוקטנו שיעורי אגרת הטלוויזיה ב-25% לעומת שיעורי שנת הכספים 1988."

לסעיף 20

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

בסעיף קטן (ג), אחרי "רשאים" יבוא "באישור ועדת הכספים של הכנסת".

חבר הכנסת ר' כהן מציע:

סעיף קטן (ג) ינוסח כך:

"(ג) שר הפנים ושר האוצר, או מי שהם הסמיכו לכך, רשאים להתיר לרשות מקומית העלאת ארנונה בשיעור שאינו עולה על 5%, או שינוי הנחה או תנאי תשלום בהתאמה, או תוצאות של אי-תשלום כמועד שלא כמותר לפי סעיף קטן (ב); באישור ועדת הכספים של הכנסת רשאים הם להתיר העלאת כאמור בשיעור העולה על 5%."

חבר הכנסת י' ביבי מציע:

1. בסוף סעיף קטן (א) יבוא "כשהוא מוצמד כאמור בסעיף 21(א)".

2. בסוף סעיף קטן (ג) יבוא "עד הממוצע הארצי של הקבוצה הנדונה".

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

סעיף קטן (ג) — יימחק.

לחלופין

בסעיף קטן (ג), אחרי "רשאים" יבוא "באישור ועדת הכלכלה של הכנסת".

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

בסעיף קטן (ג), במקום "או מי שהם הסמיכו לכך" יבוא "באישור ועדת הכספים של הכנסת".

6. תחולה

"6. תיקון חוק החיילים המשוחררים (מענק הסתגלות)

בחוק החיילים המשוחררים (מענק הסתגלות), התשמ"ח — 1988, במקום סעיף 6 יבוא:

חוק זה יחול על מי שהשתחרר אחרי יום כ"ד באדר ב' התשמ"ט (31 במרס 1989)."

והסעיפים שאחריו ימוספרו לפי זה.

לסעיף 8

חבר הכנסת י' צידון מציע:

הסעיף יימחק, והסעיפים שאחריו ימוספרו לפי זה.

לסעיף 9

חבר הכנסת י' צידון מציע:

סעיף 3א החדש ינוסח כך:

"3א. שיווק לתעשייה

על אף האמור בסעיף 3, לא תהיה המועצה רשאית לערוך ולכפות תוכנית או תוכניות בדבר שיווק פרי הדר המיועד לתעשייה בארץ ולא תהיה רשאית להתנות החקשרות בדבר שיווק פרי הדר כאמור בקבלת רשיון או הסכמה מאת המועצה."

לסעיף 10

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

1. כרישא, במקום "10,000" יבוא "9,500".

2. בפסקה (א), במקום "3,000,000" יבוא "2,800,000".

3. בפסקה (ב), במקום "5%" יבוא "4.5%".

לסעיף 11

חברי הכנסת ש' אלוני, י' ביבי וח' אורון מציעים:

הסעיף יימחק, והסעיפים שאחריו ימוספרו לפי זה.

אחרי סעיף 11

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

אחרי סעיף 11 יבוא:

"12. תיקון חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום)

בחוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), התשמ"ד — 1984 —

(1) בסעיף 2(א) —

(א) בפסקה (2), במקום "24 חודשים" יבוא "20 שנים";

לסעיף 23

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

במקום "כמפורט" יבוא "במחצית הסכומים המפורטים".

לסעיף 29

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

הסיפא המתחיל במלים "וכן קנס פיגורים" — יימחק.

לסעיף 32

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

בסוף הסעיף יבוא:

"(6) רכב המשמש את בעלו להשגת הכנסה להבטחת פרנסתו ופרנסת משפחתו."

לסעיף 35

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

הסעיף יימחק, והסעיפים שלאחריו ימוספרו לפי זה.

לסעיף 36

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

הסעיף יימחק, והסעיפים שלאחריו ימוספרו לפי זה.

לסעיף 37

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

בסוף הסעיף יבוא "ובתוספת 5% לחודש".

לסעיף 38

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

אחרי "והוא רשאי" יבוא "באישור ועדת הכספים של הכנסת".

לסעיף 39

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

הסעיף יימחק, והסעיפים שאחריו ימוספרו לפי זה.

לחלופין

בסעיף 102(ו) החדש. במקום "הנציב" יבוא "שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת".

חברת הכנסת ש' אלוני מציעה:

1. בסעיף 102(ב) החדש, בסוף פסקה (4) יבוא "אשר יכלול פרטים שיהיה בהם כדי להראות שהחברה עשתה את כל שביכלתה לכלול בהקצאת המניות את כל עובדיה באופן שוויוני".

2. בסעיף 102(ג) החדש, המלים "ולא יחול פטור ממס לפי סעיף 97(ג)" — יימחקו.

לכותרת פרק ח'

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

במקום "להקלאים" יבוא "למושבים, לקיבוצים, לתיירות ולתעשיינים".

לסעיף 40

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

אחרי פסקה (4) יבוא:

"(5) 'הסכם אחר' — הסכם שעניינו סיוע לתיירות, לתעשיינים או לגופים הקשורים בהם, אשר שר האוצר, יחד עם שר התעשייה והמסחר או שר התיירות, לפי העניין, הכריזו עליו, באישור ועדת הכספים של הכנסת, כהסכם לעניין פרק זה;"

והפסקאות שאחריה ימוספרו לפי זה.

לסעיפים 41 עד 45

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

אם לא תתקבל הסתייגותו לסעיף 40 — למחוק סעיפים אלה.

לכותרת פרק ט'

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

במקום "חלוקה צורקת של" יבוא "הוספה על".

לסעיף 46

חברי הכנסת ד' תיכון וש' אלוני מציעים:

בסוף הסעיף יבוא:

"(ד) בסעיף 121 לפקודה —

(1) במקום "48%" יבוא "46%";

(2) במקום "45%" יבוא "43%";

(3) במקום "35%" יבוא "33%";

(4) במקום "30%" יבוא "28%";

(5) במקום "20%" יבוא "18%".

(ה) שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, יקבע בתקנות הקטנה של שיעורי מס הקבועים בהוראות אחרות של הפקודה ככל שמתחייב מהקטנת השיעורים לפי סעיף קטן (ד)."

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

סעיף קטן (א) ינוסח כך:

"(א) יחיד, שהיתה לו הכנסה חייבת בשנת מס בסכום העולה על 96,000 שקלים חדשים, יהיה חייב, נוסף על המס שהוא חייב בו לפי סעיף 121 לפקודה, במס בשיעור של 3% על סכום ההכנסה האמורה, ולעניין סכום העולה על 144,000 שקלים חדשים — במס בשיעור של 5%; לעניין זה, 'הכנסה חייבת' — למעט הכנסה החייבת בשיעור מס מוגבל לפי כל דין; בשנת המס 1989 יחול המס לפי סעיף קטן זה על שלושה רבעים מסכומי ההכנסה האמורים."

לתוספת הראשונה

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

השורה המתחילה במלים "נפח המנוע 1800 — 1999" — תימחק.

לחילופין

במקום "1800" יבוא "1796".

ה. החלטת ועדת הכספים

על-פי החלטת הכנסת, נתכנסה ועדת הכספים. דנה בסעיפים שנדונו בכנסת ולא נחקלו מתוך חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט — 1989, והיא מציעה לכנסת —

- (א) "התשנ"א" ובמקום "התשנ"ז" יבוא "התשנ"ח";
- (ב) סעיף קטן (ב) יסומן (ד), ולפניו יבוא:
- "(ב) תחולתם של סעיפים 14, 15, 17 ו-18 בשנת הלימודים התשנ"א ואילך.
- (ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), בשנת הלימודים התש"ן ייערך בשני אזורים שייקבעו בצו שיתקין השר בהסכמת שר האוצר ניסוי של החלת ההוראות הנוכחות בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), כולן או מקצתן, הכול בהיקף, כחנאים ובסייגים שייקבעו בצו כאמור."
- (2) לקבל את סעיפים 12, 13, 14 ו-15 בנוסח שהוצע לראשונה.

(1) לקבל סעיף 5 לחוק בנוסח זה:

5. תיקון חוק חינוך מיוחד

בחוק חינוך מיוחד, התשמ"ח — 1988 —

(1) בסעיף 18(א), בסופו יבוא "קביעה כאמור לעניין תקנים תהא גם בהסכמת שר האוצר";

(2) בסעיף 24 —

(א) בסעיף קטן (א), במקום "התש"ן" יבוא

ו. הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1989, התשמ"ט — 1989

5. תקציב מפעלים עסקיים

1. הגדרות

בחוק זה —

"סעיף תקציב" — סכום או מספר משרות, הנקוב בשורת כותרת שסימנה קו כפול מקוטע;

"תחום פעולה" — סכום או מספר משרות, הנקוב בשורת כותרת שסימנה קו נקודה;

"תוכנית" — סכום או מספר משרות הנקוב בשורה בלי סימון;

"שנת הכספים 1989" — השנה המתחילה ביום כ"ה באדר ב' התשמ"ט (1 באפריל 1989) והמסתיימת ביום ה' בניסן התש"ן (31 במרס 1990);

כל מונח אחר — כמשמעותו בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה — 1985¹ (להלן — חוק יסודות התקציב).

2. תקציב ההוצאה וחלוקתו

הממשלה רשאית להוציא בשנת הכספים 1989 52,390,000 אלפי שקלים חדשים; חלוקת סכום זה לחלקים וכל חלק ממנו לסעיפי תקציב, לחומי פעולה ולתוכניות תהיה כמפורט בטור הראשון של התוספת הראשונה, הנקרא "הוצאה".

3. תקציב ההוצאה המותנית בהכנסה

נוסף על הסכום שהממשלה רשאית להוציא לפי סעיף 2, רשאית היא להוציא בשנת הכספים 1989, כהוצאה מותנית בהכנסה, 2,820,963 אלפי שקלים חדשים; חלוקת סכום זה לחלקים, וכל חלק ממנו לסעיפי תקציב, לחומי פעולה ולתוכניות, תהיה כמפורט בטור השני של התוספת הראשונה, הנקרא "הוצאה מותנית בהכנסה".

4. שיא כוח-אדם

הממשלה רשאית למלא בשנת הכספים 1989 64,368.5 משרות; חלוקת מספר זה לחלקים, וכל חלק ממנו לסעיפי תקציב, לחומי פעולה ולתוכניות, תהיה כמפורט בטור הרביעי של התוספת הראשונה, הנקרא "שיא כוח-אדם".

6. הוראות לעניין סעיפים מסוימים

בשנת הכספים 1989 —

- (א) תחזית ההכנסות לכיסוי תקציב המפעלים העסקיים בשנת הכספים 1989 היא כמפורט בחלק הראשון של התוספת השנייה.
- (ג) נוסף על מספר המשרות שהממשלה רשאית למלא לפי סעיף 4 דשאת היא למלא בשנת הכספים 1989 843.5 משרות למפעלים העסקיים; חלוקת מספר זה לסעיפי תקציב, לחומי פעולה ולתוכניות תהיה כמפורט בטור השלישי של החלק השני של תקציב המפעלים העסקיים.
- (2) נוסף על מספר המשרות שהממשלה רשאית למלא לפי סעיף 4 דשאת היא למלא בשנת הכספים 1989 843.5 משרות למפעלים העסקיים; חלוקת מספר זה לסעיפי תקציב, לחומי פעולה ולתוכניות תהיה כמפורט בטור השלישי של החלק השני של תקציב המפעלים העסקיים.
- (1) את חלוקת התקציב סעיף התקציב 17 לחומי פעולה ולתוכניות תקבע, לפי הצעת הממשלה, ועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והביטחון של הכנסת;
- (2) השר לענייני דתות ושר האוצר יקבעו את המימון למטרות של תחום פעולה 05 בסעיף תקציב 22, בהתחשב בעמדת היועץ המשפטי לממשלה כאשר לקריטריונים;
- (3) לפי בקשת שר האוצר לגבי שימוש ברזרבה הכללית לפי סעיף 12 לחוק יסודות התקציב למטרה שבמסגרת הפעילות של משרד ראש הממשלה, תבוא במקום הוועדה ועדה מיוחדת שתמנה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת מקרב החברה;

חדשים", ובמקום "1,000,000 שקלים חדשים" יבוא, בכל מקום, "1,200,000 שקלים חדשים";

(2) בסעיף 19(ב)(1): במקום "55 מיליון שקלים חדשים" יבוא "66 מיליון שקלים חדשים";

(3) בסעיף 27(א): במקום "27,000 שקלים חדשים" יבוא "32,000 שקלים חדשים";

(4) בסעיף 27(ב): במקום "137,000 שקלים חדשים" יבוא "164,000 שקלים חדשים";

(5) בסעיף 32, בהגדרת "דרך מימון", במקום "600,000 שקלים חדשים" יבוא "720,000 שקלים חדשים";

(6) בסעיף 43(א): במקום "27,000 שקלים חדשים" יבוא "32,000 שקלים חדשים";

(7) בסעיף 43(ב): במקום "273,000 שקלים חדשים" יבוא "328,000 שקלים חדשים".

10. תחילה

תחילתו של חוק זה כיום כ"ה באדר ב' התשמ"ט (1 באפריל 1989).

11. פרסום

חוק זה יפורסם ברשומות בתוך שלושה חודשים מיום קבלתו.

(4) ועדת הכספים של הכנסת רשאית לקבוע את המטרות שלהן יוצאו הסכומים שבסעיף תקציב 48 — רזרבה מיוחדת.

7. עודפים מסוימים משנת הכספים 1988

נותר סכום עודף באחת התוכניות שבתחומי פעולה 20.35, 20.36, 22.05, 22.08, 23.12, 24.34, 29.15 ו-30.08 בתקציב לשנת הכספים 1988, יותר השימוש באותו סכום לתוכנית שבה נכלל, ותחול לפי זה הוראת סעיף 14(ג) לחוק יסודות התקציב.

8. הלוואה מבנק ישראל

סכום ההלוואה מבנק ישראל לא יעלה בשנת הכספים 1989 על סכום של —

(1) 731,213 אלפי שקלים חדשים למימון הוצאות הממשלה — לפי סעיף 48(א)(1) לחוק יסודות התקציב;

(2) 1,500,000 אלפי שקלים חדשים להחזר חובות הממשלה לבנק ישראל — לפי סעיף 48(א)(2) לחוק יסודות התקציב.

9. עדכון סכומים בחוק יסודות התקציב

בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה — 1985 —

(1) בסעיפים 11 ו-12, במקום "550,000 שקלים חדשים" יבוא, בכל מקום, "660,000 שקלים חדשים".

1 ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

— משרד החינוך והתרבות, אלא לאחר שהוכנסו תקצוב למוסדות ולחלמידים שכרשה החינוך העצמאי ובחלמודי תורה בשיעורים שיש בהם שוויון עם יתר מוסדות החינוך במדינה ועם תלמידיהם; הפסקאות שלאחריה ימוספרו לפי:ה.

לסעיף 7

חברי הכנסת ח' אורון וא' רובינשטיין מציעים: הסעיף יימחק.

לסעיף 9

חבר הכנסת יא' לוי מציע:

בכותרת השוליים, במקום "ערכון סכומים בחוק" יבוא "חיקוק חוק", ובסוף הסעיף יבוא:

"(8) בסעיף 46(ב), במקום "מי ששר הפנים ושר האוצר הסמיכו לכך" יבוא "שר הפנים או מי שהוא הסמיך לכך".

חבר הכנסת י' ביבי מציע:

אם הסתייגותו של חבר הכנסת יאיר לוי תתקבל — אחרי פסקה (8) יבוא:

"(9) בסעיף 46, בסוף סעיף קטן (ב) יבוא "השר לענייני דתות רשאי לתת היתר לקבלת אשראי למועצה דתית".

לסעיף 2

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

במקום "52,390,000" יבוא "43,000,000".

לסעיף 3

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

הסעיף יימחק.

לסעיף 4

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

במקום "64,368.5" יבוא "65,000".

לסעיף 6

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

פסקה (1) תימחק, והפסקאות שלאחריה ימוספרו לפי זה.

חברי הכנסת ש' אלוני, ח' אורון וא' רובינשטיין מציעים:

פסקה (4) — תימחק.

חבר הכנסת א' רביץ מציע:

אחרי פסקה (1) יבוא:

"(2) לא יוצא סכום כלשהו מתוך סעיפי תקציב 20 ו-60

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

בכותרת השוליים, במקום "עדכון סכומים בחוק" יבוא
"תיקון חוק", לפני פסקה (1) יבוא:

"(1) אחרי סעיף 1 יבוא:

"א. סייג לתוכנית

לא תיוחד תוכנית לאדם יחיד או לגוף יחיד
אלא אם כן הם יחידים במינם."

והפסקאות שלאחריה ימוספרו לפי זה.

הסתייגויות לחוק התקציב לשנת הכספים 1989, התשמ"ט — 1989 (אלפי ש"ח)

נשיא המדינה: הכנסת

לסעיף 01 — נשיא המדינה:

הצעת הוועדה: 3,870.

חבר הכנסת א' פורז מציע:

למחוק סעיף 0104 — לשכת הנשיא לשעבר נכון.

חברת הכנסת ש' אלוני מציעה:

סעיף 0104 — לשכת הנשיא לשעבר נכון יועמד על 131
במקום 178, ו-47 יועברו למועצה לשלום הילד.

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

א. סעיף 0103 — לשכת הנשיא לשעבר קציר: 30
במקום 131

ב. סעיף 0104 — לשכת הנשיא לשעבר נכון: 55
במקום 178

ג. סעיף 0109 — אמרכלות: 1,800 במקום 1,882.

לסעיף 02 — הכנסת

הצעת הוועדה: 54,520.

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

סעיף 0101 — חברי כנסת: להפחית 29 ש"ח.

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

א. סעיף 0101 — חברי כנסת: 10,000 במקום
10,890

ב. סעיף 0103 — אמרכלות: 11,000 במקום 12,476.

מושרד ראש הממשלה והסעיפים הצמודים לו:

לסעיף 04 — משרד ראש הממשלה:

הצעת הוועדה: 24,950.

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

א. סעיף 0143 — מינהלת מפוני סיני: להוסיף 2
ש"ח

ב. סעיף 0178 — הרשות למלחמה בסמים: להוסיף 1
ש"ח

ג. לבטל סעיף 0230 — לשכת ממלא-מקום ראש
הממשלה.

חבר הכנסת ע' עלי מציע:

סעיף 0178 — הרשות למלחמה בסמים: 2,430 במקום
1,430

חברת הכנסת ש' אלוני מציעה:

א. למחוק סעיף 0214 — ייעוץ לראש הממשלה;

ב. למחוק סעיף 0231 — לשכת השר א' אולמרט;

ג. למחוק סעיף 0232 — לשכת השר א"ח שאקי;

ד. למחוק סעיף 0233 — לשכת השר מ' נסים;

ה. למחוק סעיף 0236 — לשכת השר ר' אדרי;

ו. למחוק סעיף 0240 — לשכת השר מ' גור.

חבר הכנסת ח' טובי מציע:

א. 18,000

ב. סעיף 0178 — הרשות למלחמה בסמים: 3,000
במקום 1,430

ג. סעיף 0215 — לשכת מנחם בגין: 1 במקום 105

ד. סעיף 0232 — לשכת השר א"ח שאקי: 1 במקום
224

ה. סעיף 0233 — לשכת השר מ' נסים: 1 במקום
224

ו. סעיף 0235 — ייעוץ לראש הממשלה מיעוטים: 1
במקום 709

ז. סעיף 0236 — לשכת השר ר' אדרי: 1 במקום
233

ח. סעיף 0240 — לשכת השר מ' גור: 1 במקום 233.

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

א. סעיף 0119 — אמרכלות: 2,400 במקום 2,782

ב. סעיף 0139 — אמרכלות גנוז: המדינה: 700
במקום 803

ג. סעיף 0178 — הרשות למלחמה בסמים: 2,430
במקום 1,430

ד. סעיף 0211 — לשכת ראש הממשלה: 600 במקום
657

ה. סעיף 0215 — לשכת מנחם בגין: 50 במקום 105

ו. סעיף 0216 — יועץ ראש הממשלה למעמד
האשה: 200 במקום 0

ז. סעיף 0219 — אמרכלות ראשות הממשלה: 2,000
במקום 2,885

ח. סעיף 0231 — לשכת השר א' אולמרט: 200
במקום 294

- ב. סעיף 0215 — המשרד בווישניגטון: 200 במקום
240;
ג. סעיף 0231 — היחידה לשכר והסכמי עבודה: 300
במקום 354;
ד. סעיף 0509 — שירותי מחשב: 3,000 במקום
3,061;
ה. סעיף 0604 — השכרת רכב: 10 במקום 49;
ו. סעיף 0707 — הדרכה והכשרת עובדים: 200
במקום 162.

לסעיף 12 — גמלאות ופיצויים:
הצעת הוועדה: 1,139,058.

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

2,250,000.

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

סעיף 0102 — גמלאות לחכמים: 8,000 במקום 9,280.

לסעיף 13 — הוצאות שונות:
הצעת הוועדה: 165,627.

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

א. 1,000,000;

ב. סעיף 0119 — מימון הכוח הרב-לאומי: 1 במקום
48,708;

ג. סעיף 0127 — פיצויים למפוני סיני: 1 במקום
200.

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

א. למחוק סעיף 0116 — פרויקטים בערכה במימון
קול אמריקה;

ב. סעיף 0122 — העברה למי. נכסים: להוסיף
1 ש"ח;

ג. סעיף 0127 — פיצויים למפוני סיני: להוסיף
1 ש"ח.

לסעיף 25 — תגמולים לנכים:
הצעת הוועדה: 163,431.

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

300,000.

לסעיף 45 — תשלום ריבית ועמלות:
הצעת הוועדה: 8,181,350.

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

א. סעיף 02 — מלוות פנים: להפחית 1 ש"ח;

ב. סעיף 0301 — תשלומי ריבית ועמלות שונות:
50,000 במקום 100,000;

ג. סעיף 0420 — רזרבה: 50,000 במקום 80,000.

לסעיף 51 — בניית הממשלה:
הצעת הוועדה: 11,100.

ט. סעיף 0232 — לשכת השר א"ח שאקי: 150
במקום 224;

י. סעיף 0233 — לשכת השר מ' נסים: 150 במקום
224;

יא. סעיף 0235 — ייעוץ לראש הממשלה מיעוטים:
800 במקום 709;

יב. סעיף 0240 — לשכת השר מ' גור: 160 במקום
233;

יג. סעיף 0519 — אמרכלות: 350 במקום 546;

יד. אחרי סעיף 05 יבוא: 06 — טיפול בבעיות נוצרים
1,000.

חבר הכנסת א' פורז מציע:

א. למחוק סעיף 0230 — לשכת ממלא-מקום ראש
הממשלה;

ב. למחוק סעיף 0232 — לשכת השר א"ח שאקי;

ג. למחוק סעיף 0233 — לשכת השר מ' נסים.

משרד האוצר והסעיפים הצמודים לו:

לסעיף 05 — משרד האוצר:

הצעת הוועדה: 296,631.

חבר הכנסת ד' תיכון מציע:

א. סעיף 0205 — פיקוח על ביצוע התקציב: להפחית
1 ש"ח;

ב. סעיף 0306 — יחידה לקשרים בין-לאומיים
ורשות ההשקעות: להפחית 1 ש"ח;

ג. למחוק סעיף 0316 — מינהל הכנסות-המדינה;

ד. סעיף 0320 — אגף שוק ההון, וביטוח וחיסכון:
להפחית 1 ש"ח;

ה. סעיף 04 — ביצוע פ"ק מס הכנסה ומס רכוש:
להוסיף 20 ש"ח;

ו. סעיף 0409 — שירותי מחשב: להפחית 1 ש"ח;

ז. סעיף 0416 — עמלות בנקים: להפחית 1 ש"ח;

ח. סעיף 0510 — עמלות בנקים: להפחית 1 ש"ח.

חבר הכנסת א' ויינשטיין מציע:

להפחית 1 ש"ח.

חברת הכנסת ש' אלוני מציעה:

80,135.

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

א. 125,000;

ב. סעיף 08 — רזרבה כללית לאוצר: 1 במקום
2,127;

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

א. סעיף 0205 — פיקוח על ביצוע התקציב: 2000
במקום 2614;

חבר הכנסת א' ויינשטיין מציע: להפחית 1 ש"ח.	חבר הכנסת ת' טובי מציע: 2,600.
חברת הכנסת ש' אלוני מציעה:	חבר הכנסת ח' אורון מציע:
א. סעיף 08 — רזרבה: 1,325 במקום 2,275;	סעיף 0208 — שיפור מערך הדולר הממשלתי: 500 במקום 1,200.
ב. סעיף 0305 — ביקורת: ברשויות המקומיות: 2,286 במקום 1,749.	לסעיף 55 — אוצר: הצעת הוועדה: 11,422.
חבר הכנסת ת' טובי מציע:	חבר הכנסת ד' תיכון מציע: להפחית 1 ש"ח.
א. 45,000;	חבר הכנסת ת' טובי מציע: 1 ש"ח.
ב. סעיף 01 — חחוס פעולה כללית: 10,000 במקום 14,787;	לסעיף 83 — מפעלים שונים: הצעת הוועדה: 143,592.
ג. סעיף 03 — שלטון מקומי: 5,000 במקום 3,211;	חבר הכנסת ת' טובי מציע:
ד. סעיף 0304 — שירותים ברשויות מקומיות: 268 במקום 68;	א. 10,000;
ה. סעיף 0504 — תוכניות מתאר: 800 במקום 607.	ב. סעיף 06 — השקעות בחברות ביטחוניות ואחרות: 1 במקום 114,590.
חבר הכנסת ח' אורון מציע:	לסעיף 84 — תשלום חובות: הצעת הוועדה: 11,938,400.
א. סעיף 0106 — אמרכלות: 8,000 במקום 11,944;	חבר הכנסת ת' טובי מציע: 5,000,000.
ב. סעיף 0504 — תוכניות מתאר: 500 במקום 607;	חבר הכנסת ח' אורון מציע:
ג. אחרי סעיף 0306 יבוא:	סעיף 0213 — מלווה והפקדות שונות: 30,000 במקום 50,000.
0307 — הסדרת מעמד מוניציפלי של יישובים מחוסרי מעמד מוניציפלי והפיכת מועצות לעיריות: 8,000.	לסעיף 99 — ריבית לבנק ישראל: הצעת הוועדה: 750,000.
לסעיף 14 — מימון מפלגות: הצעת הוועדה: 17,121.	חבר הכנסת ש' שטרית מציע: 740,000.
חבר הכנסת ח' אורון מציע:	חבר הכנסת ד' תיכון מציע: להפחית 2 ש"ח.
א. סעיף 0101 — מימון מפלגות שוטף: 10,000 במקום 15,906;	לסעיף קרן לבנק ישראל: הצעת הוועדה: 750,000.
ב. סעיף 0201 — מימון מפלגות שוטף — רזרבה: 300 במקום 467.	לסעיף 89 — מפעלי האוצר: הצעת הוועדה: 28,210.
סעיף 18 — רשויות מקומיות: הצעת הוועדה: 670,000.	חבר הכנסת ד' תיכון מציע: להפחית 1 ש"ח.
חבר הכנסת י' גולדברג מציע:	משרד הפנים והסעיפים הצמודים לו:
סעיף 0104 — מענקים מיועדים: 49,613 במקום 39,613.	לסעיף 06 — משרד הפנים: הצעת הוועדה: 42,378.
חבר הכנסת י' ביבי מציע:	
סעיף 0101 — מענקים כלליים לרשויות: 341,487 במקום 340,487.	
חבר הכנסת ת' טובי מציע:	
2,500,000.	
חבר הכנסת ח' אורון מציע:	
סעיף 0101 — מענקים כלליים לרשויות: 9,000 במקום 7,282.	
לסעיף 57 — רשויות מקומיות: הצעת הוועדה: 161,837.	

משרד המשפטים והסעיפים הצמודים לו:	חברת הכנסת ש' אלוני מציעה:
לסעיף 08 — משרד המשפטים:	א. סעיף 02 — מים — שיקום וניהול: 3,000 במקום
הצעת הוועדה: 119,451.	2,460
חבר הכנסת ש' שטרית מציעה:	ב. סעיף 0302 — ביוב בערים, במועצות מקומיות
סעיף 0104 — סיוע משפטי: 2,500 במקום 634.	ואזוריות ותאגידי ערים: 4,003 במקום 3,653.
חבר הכנסת ת' טובי מציעה:	חבר הכנסת י' ביבי מציעה:
80,000	א. סעיף 0106 — פיתוח חופי רחצה: 1,500 במקום
לסעיף 53 — בתי משפט:	450
הצעת הוועדה: 2,923.	ב. סעיף 03 — מפעלי ביוב: 20,000 במקום 16,537.
חבר הכנסת ש' שטרית מציעה:	משרד המשטרה והסעיפים הצמודים לו:
4,923	לסעיף 07 — משרד המשטרה:
חבר הכנסת ת' טובי מציעה:	הצעת הוועדה: 810,870.
3,500	חבר הכנסת א' ויינשטיין מציעה:
משרד החוץ	להוסיף 1 ש"ח.
לסעיף 09 — משרד החוץ:	חברי הכנסת י' הורביץ וע' סולודר מציעים:
הצעת הוועדה: 201,078.	אחרי סעיף 0107 יבוא 0108 — תגבור כוחות בעקבות
חבר הכנסת ת' טובי מציעה:	האירועים בשטחים: 10,000.
א. 100,000	חברת הכנסת ש' אלוני מציעה:
ב. סעיף 08 — מימון היטל מט"ח — 10,000 במקום	א. סעיף 0107 — רזרבה: להעביר 150 לסעיף 0108
15,515.	— תגבור משרד מבקר המשטרה:
משרד הכלכלה והתכנון	ב. סעיף 0201 — כ"ח במטה הארצי: להעביר 2,000
לסעיף 10 — משרד הכלכלה והתכנון:	למשרד המשפטים — מח"פ:
הצעת הוועדה: 2,565.	ג. אחרי סעיף 0202 יבוא 0203 — מלחמה בסמים:
חבר הכנסת ת' טובי מציעה:	2,000
למחוק את הסעיף.	ד. סעיף 0270 — שוטרים במוסדות ציבור: 3,450
משרד המדע והפיתוח והסעיפים הצמודים לו:	במקום 3,750
לסעיף 19 — משרד המדע והפיתוח	ה. סעיף 0299 — רזרבה פנימית: להעביר 7,000
הצעת הוועדה: 7,364.	לסעיף 0331 52 להקמת כתיכליאה חדשים.
חבר הכנסת ת' טובי מציעה:	חבר הכנסת ת' טובי מציעה:
א. 75,000	א. 75,000
ב. 3,000	ב. למחוק סעיף 0280 — משטרה בשטחים —
ג. למחוק סעיף 01 — משרד המדע והפיתוח:	שירותים מרכזיים:
סעיף 02 — המועצה הלאומית למחקר ופיתוח:	ג. סעיף 10 — שירות כתיכליאה: 150,000 במקום
3,000 במקום 3,090.	158,914
לסעיף 74 — משרד המדע והפיתוח:	חבר הכנסת ח' אורון מציעה:
הצעת הוועדה: 6,680.	א. סעיף 0104 — אמרכלות: 1,200 במקום 1,367
משרד לאיכות הסביבה	ב. סעיף 0222 — אמרכלות משטרת ישראל:
לסעיף 26 משרד לאיכות הסביבה:	103,097 במקום 120,268
הצעת הוועדה: 16,148	ג. סעיף 1007 — אמרכלות: 18,000 במקום 19,327
משרד החינוך והתרבות והסעיפים הצמודים לו:	ד. סעיף 1009 — שמירה ביטחון: 2,500 במקום
לסעיף 20 — משרד החינוך והתרבות	1,902
הצעת הוועדה: 3,039,297.	ה. סעיף 1011 — שירות רפואי לאסיר: 2,500 במקום
	2,068

- יב. סעיף 2113 — רורכה לפעולות שונות: 3,503 במקום 3,538;
- יג. סעיף 2120 — רורכה להחייקרויות: 84,016 במקום 84,866;
- יד. סעיף 2201 — עובדי משרד: 66,108 במקום 66,776;
- טו. סעיף 2203 — השתלמות והדרכה: 1,792 במקום 1,810;
- טז. סעיף 2204 — אחזקת המשרד: 14,776 במקום 14,926;
- טז. סעיף 2205 — פרסומים: 207 במקום 210;
- יח. סעיף 2206 — ביטחון ובטיחות במוסדות חינוך: 4,684 במקום 4,731;
- יט. סעיף 2207 — ביטוח תלמידים ורכוש: 3,463 במקום 4,407;
- כ. סעיף 2301 — תנאי שירות: 5,100 במקום 5,194;
- כא. סעיף 2302 — פעולות מיוחדות למורים: 730 במקום 738;
- כב. סעיף 2303 — תמריצים למורים: 929 במקום 938;
- כג. סעיף 2304 — חינוכאים ברשויות: 528 במקום 533;
- כד. סעיף 2305 — מוסדות להכשרת מורים: 83,385 במקום 82,400;
- כה. סעיף 2306 — הלוואות מותנות לתלמידי סמינרים: 4,541 במקום 4,587;
- כו. סעיף 2307 — מרכזיות פדגוגיות: 1,457 במקום 1,472;
- כז. סעיף 2308 — השתלמות מורים וגננות: 4,278 במקום 4,315;
- כח. סעיף 2309 — קורסים וימי עיון לעובדי הוראה בכירים: 1,810 במקום 1,828;
- כט. סעיף 2402 — שירותי חינוך ורווחה: 37,177 במקום 37,552;
- ל. סעיף 2405 — הוראת המקצועות, תוכניות לימודים ויוזמות: 9,370 במקום 9,465;
- לא. סעיף 2406 — פעולות בחינוך הדרוזי: 234 במקום 236;
- לב. סעיף 2407 — פעולות בחינוך הערבי: 76 במקום 77;
- לג. סעיף 2408 — שירות פסיכולוגי: 11,409 במקום 11,524;
- לד. סעיף 2409 — פעולות עם הג'וינט: 491 במקום 496;
- לה. סעיף 2410 — תמיכות מיוחדות: 44 במקום 45;
- לו. סעיף 2411 — כוח עזר פדגוגי: 11,648 במקום 11,766;
- חברת הכנסת ע' סולודר מציעה:
- סעיף 3103 — חמיכה במוסדות מדע, תרבות ואמנות: 56,052 במקום 54,052.
- חברת הכנסת נ' ארד מציעה:
- סעיף 2709 — שכר לימוד על-יסודי ותמיכה בבתי-ספר: 620,682 במקום 564,342.
- חבר הכנסת א' ורדיגר מציע:
- א. סעיף 2909 — פעולות החינוך העצמאי: 8,678 במקום 9,845;
- ב. סעיף 2912 — מרכז למכון בית-יעקב למורות סיוע ופיתוח: 1,167 במקום 0.
- חבר הכנסת ת' טובי מציע:
- א. 6,000,000;
- ב. סעיף 2406 — פעולות בחינוך הדרוזי: 50 במקום 236;
- ג. 2407 — פעולות בחינוך הערבי: 500 במקום 77;
- ד. סעיף 2505 — פעילות בחינוך קדם-יסודי: 300 במקום 141;
- ה. סעיף 2510 — גני חובה: 100,000 במקום 74,003;
- ו. סעיף 2511 — גני טרום-חובה: 150,000 במקום 88,166;
- ז. סעיף 2607 — מוסדות חינוך יסודיים לא-יהודיים: 300 במקום 160;
- ח. למחוק סעיף 2714 — חינוך לא-פורמלי.
- חבר הכנסת מ' איתן מציע:
- א. סעיף 2102 — פעולות לשכת הדובר: 679 במקום 686;
- ב. סעיף 2103 — פעולות החשב: 1,068 במקום 1,079;
- ג. סעיף 2104 — שירות הסרטים: 210 במקום 212;
- ד. סעיף 2105 — מיכון: 7,245 במקום 7,318;
- ה. סעיף 2106 — ועד ההורים המרכזי: 176 במקום 178;
- ו. סעיף 2107 — מחקרים וסטטיסטיקה: 2,600 במקום 2,625;
- ז. סעיף 2108 — פרסי ישראל: 405 במקום 409;
- ח. סעיף 2109 — מורשת יהדות המזרח: 2,973 במקום 3,004;
- ט. סעיף 2110 — פעולות יוזמות בחינוך המדעי הטכנולוגי ובתרבות: 5,750 במקום 5,808;
- י. סעיף 2111 — אגף החינוך הדתי: 2,174 במקום 2,196;
- יא. סעיף 2112 — פעולות ויוזמות במערכת החינוך: 2,905 במקום 2,937.

- לו. סעיף 2412 — קרנות ומענקי השתלמות: 109,932 במקום 110,497;
- לח. סעיף 2414 — חינוך לא-פורמלי: 24,734 במקום 24,984;
- לט. סעיף 2416 — חינוך מבוגרים: 6,740 במקום 6,808;
- מ. סעיף 2417 — תוכניות ויוזמות: 4,142 במקום 4,183;
- מא. סעיף 2420 — שעות תפקיד עציוני: 11,916 במקום 12,036;
- מב. סעיף 2421 — גידול טבעי תש"ן 42,000 ש"ש: 23,687 במקום 23,927;
- מג. סעיף 2504 — אשכול גנים: 287 במקום 290;
- מד. סעיף 2505 — פעילות בווניון קדם-יסודי: 140 במקום 141;
- מה. סעיף 2510 — גני חובה: 73,263 במקום 74,003;
- מו. סעיף 2511 — גני טרום-חובה: 87,284 במקום 88,166.

המשרד לענייני דתות והסעיפים הצמודים לו:

לסעיף 22 — המשרד לענייני דתות
הצעת הוועדה: 202,400.

חבר הכנסת א' ורדיגר מציע:

- א. סעיף 0411 — תמיכות במסדות בשיעורים תורניים: 168,487 במקום 118,487;
- ב. סעיף 0421 — הבטחת הכנסת מינימום לאברכי כוללים: 15,000 במקום 8,591;
- ג. סעיף 0422 — מלגות ותמיכות לתלמידים: 3,000 במקום 947.

חבר הכנסת ת' טובי מציע:
50,000.

חבר הכנסת א' רביץ מציע:

- א. סעיף 0421 — הבטחת הכנסת מינימום לאברכי כוללים: 14,000 במקום 8,591;
- ב. סעיף 0422 — מלגות ותמיכות לתלמידים: 1,793 במקום 947.

לסעיף 63 — דת:

הצעת הוועדה: 13,140.

חבר הכנסת ת' טובי מציע:
3,000.

משרד העבודה והרווחה והסעיפים הצמודים לו:

לסעיף 23 — משרד העבודה והרווחה:
הצעת הוועדה: 4,884,220.

חבר הכנסת ש' שטרית מציע:

אחרי סעיף 12 יבוא: 13 — טיפול בנפגעי סמים: 2,500.

חבר הכנסת י' ביבי מציע:

סעיף 1038 — השירות לילד ולנוער — טיפול חוץ-ביתי: 101,049 במקום 91,049.

חבר הכנסת ת' טובי מציע:
א. 8,000,000;

- ב. למחוק סעיף 0113 — מרכז לרמוגרפיה;
ג. במקום סעיף 0143 — שירותים למיעוטים ושטחים: 337 יבוא שירותים לאוכלוסייה הערבית בישראל: 1,000;

חבר הכנסת א' רביץ מציע:

- א. סעיף 2911 — מרכז בית-יעקב בא"י: 700 במקום 0;
- ב. סעיף 2912 — במקום "מרכז למכון בית-יעקב למורות סיוע ופיתוח" יבוא "מכון בית-יעקב ירושלים: 900".

לסעיף 21 — השכלה גבוהה:

הצעת הוועדה: 743,023.

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

- א. 1,500,000;
- ב. סעיף 02 — השתתפות בתקציב — המוסדות להשכלה גבוהה: 1,378,000 במקום 638,362.

חבר הכנסת ש' שטרית מציע:

סעיף 0201 — השתתפות בתקציבי האוניברסיטאות: 75,000 במקום 621,362.

חבר הכנסת י' ביבי מציע:

- א. סעיף 2602 — שירותי חינוך ורווחה: 14,000 במקום 11,233;
- ב. סעיף כוח עזר פדגוגי: 13,500 במקום 11,766;
- ג. סעיף 2709 — שכר לימוד על-יסודי ותמיכה בבתי-ספר: במקום 569,342 יבוא 624,342, ובמקום 61,840 יבוא 6,840.

לסעיף 60 — חינוך:

הצעת הוועדה: 65,672.

חבר הכנסת ת' טובי מציע:

- א. סעיף 0120 — בניית בתי-ספר במגזר הערבי: (תוכנית המשכית) — 15,000 במקום 10,573;

- ד. סעיף 02 -- השתתפות המשרד בביטוח לאומי:
6,000,000 במקום: 4,294,070
- ה. סעיף 05 — שירות התעסוקה: 80,000 במקום
39,132
- ו. סעיף 06 — שיקום: 70,000 במקום 31,670
- ז. סעיף 07 — אגף להכשרה מקצועית: 200,000 במקום 110,786
- ח. סעיף 10 — שירותים אישיים וחברתיים: 200,000 במקום 188,209
- ט. סעיף 1081 — שיקום שכונות: 20,000 במקום
7,582
- י. אחרי סעיף 1094 יבוא: 1095 — שיקום שכונות ערביות בערים מעורבות: 5,000
- יא. אחרי סעיף 1209 יבוא: 1021 — מעונות יום נעמת: 1,000
- חברת הכנסת ג' כהן מציעה:**
- סעיף 0415 — הכוונת כוח-אדם לאזורי פיתוח: 3,000 במקום 1,699
- חבר הכנסת ח' אורון מציע:**
- א. סעיף 0119 — אמרכלות: 20,000 במקום 21,999
- ב. סעיף 0143 — שירותים למיעוטים בשטחים: 500 במקום 337
- ג. סעיף 0201 — קצבאות זיקנה ושארירים: 300,000 במקום 270,000
- ד. סעיף 0202 — קצבאות לנכים: 180,000 במקום 149,580
- ה. סעיף 0203 — קצבאות ילדים: 1,200,000 במקום 1,152,000
- ו. סעיף 0312 — פיקוח על בטיחות בעבודה: 3,000 במקום 1,918
- ז. סעיף 0521 — אמרכלות: 6,000 במקום 6,368
- ח. סעיף 0619 — שיקום מוגבלים במרכזי שיקום: 3,000 במקום 2,751
- ט. סעיף 0620 — אבחון מקצועי למוגבלים: 2,500 במקום 2,068
- י. סעיף 0621 — סידור נכים בפנימיות: 2,000 במקום 1,658
- יא. סעיף 0708 — הסבת אקדמאים: 2,000 במקום 1,550
- יב. סעיף 80 — השירות למפגר: 130,000 במקום 75,392
- יג. סעיף 11 — שירותי תיקון לנוער מנותק: 24,620 במקום 18,439
- יד. שיא כוח-אדם: 3,809 במקום 3,805 ו-5 עובדים יתוספו למגזר הערבי הדרוזי.
- לסעיף 64 — עבודה ורווחה:
הצעת הוועדה: 9,500
- חבר הכנסת ת' טובי מציע:**
- א. 20,000
- ב. סעיף 02 — מעונות יום: 8,000 במקום 2,000
- ג. סעיף 05 — פיתוח שירותים למפגר: 10,000 במקום 2,450
- ד. סעיף 08 — שירות התעסוקה: 3,000 במקום 600
- משרד הבריאות והסעיפים הצמודים לו:**
- לסעיף 24 — משרד הבריאות:
הצעת הוועדה: 557,595
- חברי הכנסת ע' פרץ, ג' ארד וי' גולדברג מציעים:**
- אחרי סעיף 1930 יבוא: 1,931 מוקדי מד"א. לתורנות לילה בעיירות פיתוח: 2,000
- חבר הכנסת א' דיין מציע:**
- אחרי סעיף 21 יבוא:
- 22 — קרן לניתוחים ולטיפול רפואי בחוץ-לארץ שאושרו על-ידי משרד הבריאות: 15,000
- חבר הכנסת ש' שטרית מציע:**
- א. סעיף 1313 — טיפול במתמכרים לסמים בבית-החולים עכו: 320 במקום 222
- ב. סעיף 1337 — מרכז לגמילה מסמים ליד מרכז קהילתי ביפו: 950 במקום 814
- ג. סעיף 1364 — מרכז גמילה מסמים בירושלים: 650 במקום 421
- חבר הכנסת ת' טובי מציע:**
- א. 2,000,000
- ב. סעיף 1382 — חטיבה גריאטרית סיעודית: 1,000 במקום 378
- ג. סעיף 1901 — רורבה לתמיכות בקופות-חולים: 100,000 במקום 15,000
- ד. סעיף 1920 — תמיכות בבתי-חולים ציבוריים: 20,000 במקום 2,422
- ה. סעיף 32 — רורבה לתקני אחיות: 1,000 במקום 0
- לסעיף 67 — בריאות:
הצעת הוועדה: 42,949
- חבר הכנסת ת' טובי מציע:**
- 100,000
- משרד הבינוי והשיכון והסעיפים הצמודים לו:**
- לסעיף 29 — משרד הבינוי והשיכון
הצעת הוועדה: 91,900

חבר הכנסת ח' רמון מציע:

סעיף 0509 — בנייה כפרית: 529 במקום 530.

חבר הכנסת ח' טובי מציע:

א. 120,000

ב. סעיף 0136 — שיקום שכונות — פיס: 300 במקום 170

ג. סעיף 0139 — שיקום שכונות — חברתי: 5,000 במקום 2,040

ד. סעיף 0703 — סובסידיה לשכר דירה: 10,000 במקום 0

ה. סעיף 13: במקום "כבישים 29,100" יבוא "כבישים בגליל ובנגב ליישובים מרוחקים לרבות כפרים ערביים: 50,000".

לסעיף 43 — אגף המדידות:

הצעת הוועדה: 7,900

לסעיף 70 — שיכון:

הצעת הוועדה: 511,985

חבר הכנסת ח' רמון מציע:

סעיף 35 — בנייה כפרית: 33,611 במקום 33,612

חבר הכנסת י' ביבי מציע:

א. סעיף 2522 — שיקום שכונות: 22,000 במקום 21,874

ב. סעיף 2526 — השלמת פיתוח בשכונות ותיקות: 10,000 במקום 3,646

חבר הכנסת ח' טובי מציע:

א. 1,000,000

ב. סעיף 01 — סיוע לחסרי דירה: 250,000 במקום 92,700

ג. סעיף 2522 — שיקום שכונות: 40,000 במקום 21,874

לסעיף 80 — כבישים:

הצעת הוועדה: 67,544

חבר הכנסת ש' שטרית מציע:

א. סעיף 0104 — כבישים בדרום ובנגב: 10,000 במקום 0

ב. אחרי סעיף 0104 יבוא 0105 — כבישים באזור ירושלים: 5,000

חבר הכנסת א' דיין מציע:

א. סעיף 0103 — כבישים בגליל ובצפון: 20,000 במקום 10,440

ב. סעיף 0104 — כבישים בדרום ובנגב: 30,000 במקום 0

חבר הכנסת י' ביבי מציע:

א. סעיף 0103 — כבישים בגליל ובצפון: 20,500 במקום 10,440

ב. סעיף 0101 — כבישים במרכז ובגוש-דן: 38,126 במקום 48,126

לסעיף 90 — מפעלי שיכון:

הצעת הוועדה: 249,847

חבר הכנסת ח' טובי מציע:

סעיף 4550 — פעילות פיתוח ותשתית בריכוזי בדואים: 10,000 במקום 3,911

המשרד לקליטת העלייה

לסעיף 30 — המשרד לקליטת העלייה:

הצעת הוועדה: 81,000

חברי הכנסת נ' ארד ומ' קליינר מציעים:

101,000

חבר הכנסת ח' טובי מציע:

20,000

משרד החקלאות והסעיפים הצמודים לו:

לסעיף 33 — משרד החקלאות:

הצעת הוועדה: 561,735

חברי הכנסת פ' גרופר וע' סולודר מציעים:

אחרי סעיף 0433 — עתודה — מינהל המחקר החקלאי יבוא:

רורה למחקר ופיתוח 10,000

חבר הכנסת ח' טובי מציע:

א. 1,000,000

ב. סעיף 0505 — סיוע למושבים החלטות ועדת-ריבד: 350,000 במקום 281,950

ג. סעיף 0506 — סיוע למגזר החקלאי: 200,000 במקום 168,000

ד. למחוק סעיף 0603 — מינהל חוף טאבה:

ה. למחוק סעיף 0702 — חוף רחצה אזור טאבה:

לסעיף 72 חקלאות:

הצעת הוועדה: 144,600

חברת הכנסת ע' סולודר מציעה:

א. סעיף 0103 — רמת-הגולן: 14,586 במקום 10,586

ב. סעיף 0105 — בקעת-הירדן: 13,178 במקום 10,178

חבר הכנסת ח' טובי מציע:

א. 74,500

- ב. למחוק סעיף 0103 — רמת-הגולן;
ג. למחוק סעיף 0105 — בקעת-הירדן;
ד. למחוק סעיף 0107 — יהודה ושומרון וגוש-עציון;
ה. למחוק סעיף 0116 — גוש-קטיף ומרדות הר-חברון;
ו. למחוק סעיף 0118 — פעולות מכרזיות;
ז. סעיף 0404 — השקעות כמגזר המיעוטים: 40,000 במקום 1,000.
משרד האנרגיה והתשתית והסעיפים הצמודים לו:
לסעיף 75 — פיתוח מקורות האנרגיה: הצעת הוועדה: 44,453.
חבר הכנסת ת' טובי מציע: 14,700.
משרד התעשייה והמסחר והסעיפים הצמודים לו:
לסעיף 36 — משרד התעשייה והמסחר: הצעת הוועדה: 40,578.
חבר הכנסת ש' שטרית מציע:
אחרי סעיף 0225 יבוא 0226 — עידוד התעשייה בירושלים: 5,000.
חבר הכנסת ת' טובי מציע:
א. 48,000;
ב. סעיף 0702 — תמיכה לשכר דירה למבני תעשייה באזורי פיתוח: 2,500 במקום 1,800.
לסעיף 38 — פיתוח שווקים לייצוא: הצעת הוועדה: 954,340.
חבר הכנסת ת' טובי מציע:
א. 1,000,000;
ב. למחוק סעיף 0125 — הסכם אזור סחר חופשי עם ארצות-הברית.
לסעיף 76 — פיתוח התעשייה: הצעת הוועדה: 631,150.
חבר הכנסת ת' טובי מציע:
א. 650,000;
ב. סעיף 0109 — פיתוח אזורי תעשייה חדשים באזורי פיתוח: 84,000 במקום 24,400.
ג. אחרי סעיף 0121 יבוא: 0122 — פיתוח אזורי תעשייה כמגזר הערבי: 52,000.
חברת הכנסת ג' כהן מציעה:
סעיף 0109 — פיתוח אזורי תעשייה חדשים באזורי פיתוח: 30,000 במקום 24,400.
משרד התיירות והסעיפים הצמודים לו:
לסעיף 37 — משרד התיירות: הצעת הוועדה: 36,681.
חבר הכנסת י' ביבי מציע:
סעיף 03 — עידוד תיירות לישראל: 30,000 במקום 24,574.
חבר הכנסת ת' טובי מציע:
א. 43,000;
ב. סעיף 0205 — עידוד תיירות פנים: 1,000 במקום 572.
לסעיף 78 — תיירות: הצעת הוועדה: 30,930.
חבר הכנסת ת' טובי מציע:
א. 35,930;
ב. אחרי סעיף 04 יבוא: 05 — פיתוח אתרי תיירות כמגזר הערבי: 2,000.
משרד התחבורה והסעיפים הצמודים לו:
לסעיף 40 — משרד התחבורה: הצעת הוועדה: 28,454.
חבר הכנסת ת' טובי מציע:
א. 50,000;
ב. סעיף 1005 — שירותי תחבורה ציבורית: 2,000 במקום 561.
לסעיף 42 — תמיכות והוזרים לתחבורה: הצעת הוועדה: 9,100.
חבר הכנסת ת' טובי מציע: 25,000.
לסעיף 79 — תחבורה: הצעת הוועדה: 57,958.
חבר הכנסת ת' טובי מציע: 70,000.
אחרי סעיף 91.
חבר הכנסת ת' טובי מציע:
סעיף 93: רכבת ישראל: 15,000 במקום 0.

משרד הביטחון והסעיפים הצמודים לו: זרובות: תוספת שלישית	משרד התקשורת והסעיפים הצמודים לו:
לסעיף 15 — משרד הביטחון: הצעת הוועדה: 10,454,594.	לסעיף 39 — משרד התקשורת: הצעת הוועדה: 10,766.
חברת הכנסת ש' ארבל-אלמחלינו מציעה: 10,574,594.	חבר הכנסת ת' טובי מציע: א. 20,000
חבר הכנסת ת' טובי מציע: 2,500,000.	ב. למחוק סעיף 04 — טלוויזיה בכבלים.
לסעיף 16 — הוצאות חירום אזרחיות: הצעת הוועדה: 39,000.	לסעיף 81 — תקשורת: הצעת הוועדה: 16,981.
חבר הכנסת ת' טובי מציע: למחוק את הסעיף.	חבר הכנסת פ' גרופר מציע: למחוק סעיף 0210 — פיתוח בכבל התחיימי.
לסעיף 17 — השתתפות בהוצאות המינהל האזרחי: הצעת הוועדה: 102,146.	לסעיף 96 — משרד התקשורת: הצעת הוועדה: 7,305.
חבר הכנסת ת' טובי מציע: למחוק את הסעיף.	תמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור החקלאי: סבסוד אשראי: חשבונות הסחר הממשלתיים
לסעיף 47 — רזרבה כללית: הצעת הוועדה: 1,749,388.	לסעיף 32 — תמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי: הצעת הוועדה: 665,846.
חבר הכנסת ת' טובי מציע: למחוק את הסעיף.	חבר הכנסת ת' טובי מציע: א. 1,300,000
לסעיף 48 — רזרבה מיוחדת: הצעת הוועדה: 5,000.	ב. 0210 — קרן לעידוד הייצוא: 2,000 במקום 820
אחרי סעיף 48	ג. למחוק סעיף 0606 — היאחזויות;
חבר הכנסת ת' טובי מציע:	ד. סעיף 0607 — מענקים לתעשייה ברשויות מקומיות: 3,000 במקום 1,310.
אחרי סעיף 48 יבוא 49 — רזרבה להתייקרויות: 500,000.	לסעיף 44 — סבסוד אשראי: הצעת הוועדה: 595,500.
אחרי סעיף 85	חבר הכנסת ת' טובי מציע: 100,000.
חבר הכנסת ת' טובי מציע:	לסעיף 97 — חשבונות הסחר הממשלתיים: הצעת הוועדה: 468,504.
אחרי סעיף 85 יבוא 86 — רזרבה להוצאות פיתוח: 120,000.	

ז. מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא: "הסכנה הבטיחותית ותאונות הדרכים ברחוב בראילן בירושלים"

במגמה להתרע על הצורך בפתרון מיידי של בעיית תאונות הדרכים בכביש בראילן, הגובות מחיר יקר של חיי אדם. מתוך הנתונים שנמסרו על-ידי המחמנים נצטיירה התמונה דלהלן:

1. כביש בראילן נמצא במורד תלול והוא משמש כביש עורקי. עיקר הבעיה מתמקד בצומת הרחובות בראילן ואביתר הכהן.

הכנסת החליטה, בישיבתה מיום י"ט בשבט התשמ"ט, 25 בינואר 1989, להעביר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לדיון ולהסקת מסקנות את ההצעה האמורה של חבר הכנסת שלמה דיין.

הוועדה קיימה ישיבה בנושא, והוזמנו אליה נציגים של משטרת ישראל, משרד התחבורה ועיריית ירושלים.

חבר הכנסת שלמה דיין הסביר, כי העלה את הנושא

ישראל, לעיריית ירושלים, למשרד התחבורה, למינהל לבטיחות בדרכים ולמועצה למניעת תאונות, שנקטו ונוקטים פעולות ודרושות למניעת תאונות בכביש האמור הן במישור ההסברה וההדרכה והן בתחום הטכני של הצבת שלטים, הקמת גדר חלקית וכיוצא באלה.

ב. הוועדה קובעת, כי יש להתקין בהקדם רמזור בצומת אביתר הכהן — פועלי יוסף, ובהקשר זה רושמת הוועדה לפנייה את הודעתו של נציג משרד התחבורה, מר' נקמן, כי הרמזור יותקן בתוך חודשיים.

ג. הוועדה קובעת, כי יש להשלים הקמת גדר מפרידה לאורך כל הכביש.

ד. הוועדה קובעת, כי במגמה לצמצם את מספר תאונות הדרכים בכביש בר־אילן ולהפחית את חומרתן יש להגביר את הפיקוח על התנועה בכביש זה.

ה. נוכח הממצאים הקובעים, כי כ־80% מתאונות הדרכים מתרחשות בכבישים העירוניים, קובעת הוועדה כי יש להקים ועדה משותפת למשרדי התחבורה, המשטרה והפנים ולמרכז השלטון המקומי כדי לערוך מיפוי של מוקדי הפעילות בכבישים העירוניים וכדי לערוך מחקר אנליטי, שינתח את הסיבות לתאונות לשם הפקת לקחים והשגת מסקנות ולשם ביצוע פתרונות.

2. בשנים 1984—1988 אירעו במקום 77 תאונות. בתאונות אלה היו 5 הרוגים, 57 פצועים קל ו־15 פצועים קשה.

3. הסיבות לתאונות נעוצות באי־ציות של נהגים לתמרור "עצור", בחציית הכביש במקומות אסורים על־ידי הולכי רגל ובהחניית כלי רכב במקומות אסורים.

4. גדר מפרידה הותקנה לאורך קטע של הכביש כדי למנוע חצייה במקומות אסורים, הותקנו מעקות בטיחות לאורך המדרכות והוצבו תמרורי איסור חנייה ונעילה.

5. המשטרה כוחנת אפשרות של הצבת שוטרים ומכשירים למדידת מהירות בכביש.

6. בעוד כחודשיים יותקן רמזור בצומת אביתר הכהן — פועלי יוסף.

7. מתקיימות פעולות הסברה בקרב התושבים.

הדעה הכללית בוועדה היתה, שאין להמתין לאסון כדי לטפל בכביש זה או אחר בתוך הערש, אלא יש להתמודד עם הבעיה באורח כללי ובהיקף ארצי.

בתום הדיון קיבלה הוועדה את המסקנות דלהלן:

א. הוועדה התרשמה לחיוב מטיפולם של הגופים השונים בכביש בר־אילן בירושלים, היא מביעה את הערכתה למשטרת